

DEN URÅLDRIGA VISDOMEN

GRUNDDRAGEN AF DE TEOSOFISKA LÄRORNA

AF

ANNIE BESANT

ÖFVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN

AF

A. F. Å. OCH E. Z.

STOCKHOLM
TEOSOFISKA BOKFÖRLAGET.

DEN URÅLDRIGA VISDOMEN.

GRUNDDRAGEN AF DE TEOSOFISKA LÄRORNA

AF

ANNIE BESANT

ÖFVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN

AF

A.F.Å. och E.Z.

STOCKHOLM

TEOSOFISKA BOKFÖRLAGET.

STOCKHOLM

ISAAC MARCUS' BOKTH-AKTIEBOLAG

1900

Scannad och OCR behandlad 2019

TILLÄGNADT

H.P. BLAVATSKY

MED DJUP TACKSAMHET.

Innehåll

Religionernas fundamentala enhet.....	4
Det fysiska planet.....	24
Astralplanet.....	32
Kamaloka.....	44
Det mentala planet.....	55
Devakan.....	68
De buddhiska och nirvaniska planen.....	79
Reinkarnationen.....	87
Reinkarnationen. (Fortsättning.).....	100
Karma.....	116
Offringens lag.....	131
Människans högre utveckling.....	139
Uppbyggandet af ett kosmos.....	148
Teosofiska Samfundet.....	157

INLEDNING.

Religionernas fundamentala enhet.

Att tänka rätt är nödvändigt för att handla rätt, att äga rätt kunskap för att lefva rätt, och den Gudomliga Visdomen — vare sig kallad med sitt gamla sanskritnamn Brahma Vidya, eller sitt moderna grekiska namn teosofi — framträder för världen som på en gång en tillfredsställande filosofi och en allomfattande religion och morallära. Det har en gång blifvit sagdt af en helig man om de kristna skrifterna, att de innehålla vadställen, där ett barn kan gå fram, och djup, i hvilka en jätte måste simma. Detsamma kan sägas om teosofien, ty somliga af dess läror äro så enkla och praktiska, att hvarje människa med normal fattningsgåfva kan begripa och tillämpa dem, medan andra äro så höga, så djupa, att det skarpaste förstånd utmattas vid försöket att fatta dem.

I denna bok skall ett försök göras att för läsaren framställa teosofien enkelt och klart, på ett sätt, som gifver en föreställning om dess allmänna principer och sanningar såsom bildande en sammanhängande världsåskådning, och som meddelar de detaljer, som äro nödvändiga för förståendet af dessa principers inbördes samband och förhållande till hvarandra. En elementär handbok kan man ej begära skall gifva den fulla kunskap, som kan erhållas ur mer ingående arbeten, men den bör förse läsaren med klara grundläggande idéer i ämnet, hvartill mycket visserligen kan läggas genom ytterligare studier, men hvaraf litet behöfver läras om. De konturer, som gifvas af en sådan bok, bör den intresserade kunna utfylla med de detaljer, han inhämtar under fortsatta studier.

Alla äro ense om, att en öfversikt af de stora världsreligionerna visar, att de hafva många religiösa, etiska och filosofiska idéer gemensamt. Men under det detta sakförhållande allmänt erkännes, är förklaringen häraf föremål för stridigheter. Somliga antaga, att religionerna vuxit upp på den mänskliga okunnighetens mark, upplöjd af fantasien, och småningom utvecklats från råa former af djurdyrkan och fetischism. Likheter emellan dem förklaras bero på ytliga iakttagelser och fantastiska förklaringar af universella naturfenomen, hvarvid för en skola solens och stjärnornas gång, för en annan fortplantningsprocessen är det, med hjälp af hvilket allt skall förklaras. Frukten, begär, okunnighet och förundran ledde vilden att personifiera naturkrafterna, och präster drogo fördel af hans fruktan och hans hopp, hans oklara fantasi och hans dimhöljda vetgirighet. Myter blefvo heliga skrifter, och symboler blefvo fakta, och då deras grundval var universell, var resultatens likhet oundviklig. Så tala den "jämförande religionsvetenskapens" lärde, och vanliga människor bringas till tystnad om icke till tro genom de regnande bevisen. De kunna ej förneka likheterna, men de fråga sig tveksamt: Äro människans alla käraste förhoppningar och högsta föreställningar verkligen endast foster af vilda fantasier och famlande okunnighet? Hafva släktets store ledare, mänsklighetens hjältar och martyrer lefvat, verkat, lidit och dött i förvillelse, för blotta personifikationer af astronomiska fakta eller barbarers förklädda otukt?

Det andra sättet att förklara världsreligionernas gemensamma innehåll grundar sig på antagandet af tillvaron af en ursprunglig lära, vaktad och bevarad af ett brödraskap af store and-

liga lärare, som — själfve resultatet af forna utvecklingsperioder — verkade såsom lärare och ledare för vår planets mänsklighet i dess barndom, gifvande dess raser och nationer hvar och en i sin tur religionens grundläggande sanningar i den form, som bäst passade för deras fattningsgåfva. Enligt denna åsikt äro de stora religionernas stiftare medlemmar af detta brödraskap och understöddes i sin mission af många andra medlemmar af lägre grader än dem själfva, invigde och lärjungar af olika grader, utmärkta genom sin andliga insikt, sin filosofiska kunskap eller renheten af sin etiska visdom. Dessa ledde de unga nationerna, gåfvo dem deras statsskick, stiftade deras lagar, styrde dem såsom konungar, undervisade dem såsom filosofer, ledde dem såsom präster. Alla forntidens nationer kunde skåda tillbaka på sådana store män, halfgudar och hjältar, och de lämnade spår efter sig i litteratur, i byggnadskonst, i lagstiftning.

Att sådana män lefvat, synes svårt att förneka gent emot den universella traditionen, ännu existerande skrifter och förhistoriska lämningar, nu till största delen i ruiner, för att icke tala om andra vittnesbörd, som de okunniga skulle förkasta. Österlandets heliga böcker äro bästa beviset för deras författares storhet, ty hvem i senare dagar eller nu för tiden kan ens tillnärmelsevis nå upp till den andliga högheten i deras religiösa idéer, den glänsande tankeskärpan i deras filosofi, storslagenheten och renheten af deras sedelära? Och då vi finna, att dessa olika böcker innehålla läror om Gud, människan och världen, hvilka äro identiska till sitt innehåll, fast framträdande under mycket växlande yttre former, synes det icke orimligt att hänföra dem till ett ursprungligt gemensamt lärosystem. Åt detta system gifva vi namnet den Gudomliga Visdomen, på grekiska: TEOSOFI.

Såsom alla religioners ursprung och grundval kan denna lära ej vara motståndare till någon af dem. Hon kan däremot förvisso rena dem, i det hon afslöjar den värdefulla inre meningen af mycket, som blifvit fördärfbringande i sin nuvarande form genom okunnighetens förvrängningar och vidskepelsens tillsatser, hon häfdar och försvarar sig i hvarje religion och söker att i dem alla afslöja deras dolda visdom. Ingen människa, som blir teosof, behöfver därför upphöra att vara kristen, buddhist eller hindu; hon förvärfvar blott en djupare insikt i sin egen tro, ett fastare grepp på dess andliga sanningar, ett klarare förstående af dess heliga läror. Liksom teosofien fordomdags gaf upphof åt religioner, så rättfärdigar och försvarar hon dem nu för tiden. Hon är den klippa, hvarifrån de alla uthöggos, det schakt, hvarifrån de alla utgräfdes. Hon rättfärdigar för förståndskritikens domstol människohjärtats djupaste trängtan och innerligaste känslor; hon bekräftar vår förhoppning för människosläktet, hon gifver oss åter vår förlorade tro på Gud.

Sanningen i detta påstående blir allt tydligare, ju mera vi studera världens olika heliga skrifter, och blott ett litet urval ur det rika materialet är nog för att styrka detta och leda den intresserade i hans sökande efter ytterligare bevis.

Religionens andliga hufvudsanningar kunna sammanfattas sålunda:

- 1) Ett enda, evigt, oändligt, ofattligt, verkligt Vara.
- 2) Från detta den manifesterade Guden, utvecklande sig från enhet till tvåfald, från tvåfald till trefald.

3) Från den manifesterade Treenigheten en mångfald af andliga intelligenser, styrande världsordningen.

4) Människan en afbild af den manifesterade Guden och därför till sitt väsen en trefald. Hennes inre och verkliga Själ varande evigt, ett med världsalltets Själ.

5) Hennes utveckling genom upprepade inkarnationer, till hvilka hon drages genom begär, och från hvilka hon frigöres genom kunskap och offer, blifvande gudomlig till verkligheten liksom hon alltid varit gudomlig till möjligheten.

Kina, med sin nu förstenade civilisation, befolkades i gamla dagar af turanierna, den fjärde underafdelningen af den stora fjärde rasen, den ras som bebodde Atlantis' sjunkna kontinent och spred sina afläggare öfver världen. Mongolerna, den sista underafdelningen af denna samma, ras, förstärkte längre fram i tiden dess befolkning, så att vi i Kina hafva traditioner från uråldriga dagar före den femte, eller ariska, rasens bosättning i Indien.

I *Ching Chang Ching* eller *Renhetens Bok* hafva vi ett brottstycke af en gammal skrift af sällsynt skönhet, hvarifrån strömmar mot oss den anda af lugn och frid, som är så karakteristisk för den "ursprungliga läran". Mr Legge säger i inledningen till sin öfversättning af denna skrift¹, att densamma

tillskrifves Ko Yüan eller Hsüan, en Taoist af Wü-dynastien (222-227 e. Kr.), som berättas hafva uppnått en odödligs tillstånd och vanligen kallas med detta tillnamn. Han säges hafva utfört underverk och hafva varit begifven på omåttlighet samt mycket excentrisk till sitt sätt. Då han en gång led skeppsbrott, kom han upp ur vattnet, utan att kläderna blifvit våta, och gick obehindradt på dess yta. Slutligen uppsteg han till himlen under fullt dagsljus. Alla dessa berättelser kunna med säkerhet betraktas såsom en senare tids påhitt.

Sådana berättelser omtalas oupphörligt om invigde af olika grader och äro ingalunda med nödvändighet "påhitt"; men vi äro mera intresserade af Kô Yüan's egen berättelse om boken:

Då jag ernådde den sanna Tâo, hade jag upprepat denna Ching (bok) tio tusen gånger. Den innehåller det, som himmelens andar utöfva, och har icke meddelats åt lärde af denna lägre värld. Jag mottog den från den Gudomlige Härskaren af det Östra Hwa; han mottog den från den Gudomlige Härskaren af den Gyllene Porten; han mottog den från Västerens Konungamoder.

Nu var den "Gudomliga Härskaren af den Gyllene Porten" den titel, som bars af den invigde, som styrde det toltekiska riket i Atlantis, och dess användning tyder på, att *Renhetens Bok* fördes därifrån till Kina, då turanierna, skilde sig från toltekerna. Detta testyrkes af innehållet i den korta af handlingen om Tâo — ordagrannt "Vägen" — det namn, med hvilket den Enda Verkligheten betecknas i den gamla turanska och mongoliska religionen. Vi läsa där:

Det stora Tâo har ingen kroppslig form, men Det frambragte och uppehåller himmel och jord. Det stora Tâo har inga begär, men leder solen och månen i deras banor. Det stora Tâo har intet namn, men Det verkar alla tings tillväxt och upprätthållelse. (I, 1).

Detta är den manifesterade Guden såsom enhet. Men tvåfald tillkommer:

¹ The Sacred Books of the East vol. 40.

Tào (visar sig i två former) det rena och det grumliga och har (de två tillstånden) rörelse och hvila. Himlen är ren och jorden är grumlig; himlen rör sig och jorden är i hvila. Det manliga är rent och det kvinnliga är grumligt; det manliga rör sig och det kvinnliga är stilla. Upphofvet (Renheten) nedsteg och dess (grumliga) utflöde spred sig, och sålunda frambragtes alla ting (I, 2).

Detta är af särskildt intresse genom omnämmandet af naturens aktiva och passiva sidor, den skillnad mellan anden, framalstraren, och materien, fostraren, som vi igenkänna från senare skrifter.

I Tào Teh Ching framträder klart läran om det omanifesterade och det manifesterade:

Den Tào, som kan beträdas, är icke den bestående och oföränderliga Tào. Det namn, som kan nämnas, är icke det bestående och oföränderliga namnet. Utan namn är det skaparen af himmel och jord; med namn är det modren till alla ting — — — Under dessa två aspekter är det i verklighetens detsamma; men när utvecklingen sker, får det de olika namnen. Tillsammans kalla vi dem Mysteriet (I: 1, 2, 4).

De, som studerat Kabbalan, påminna sig härvid ett af de gudomliga namnen, "Det Dolda Mysteriet". Vidare:

Det fanns någonting obegripligt och fullkomligt, som blef till före himmel och jord. Stilla var det och formlöst, allena och utan att ändras, utsträckande sig öfverallt och utan fara (att blifva uttömdt). Det kan betraktas såsom modren till alla ting. Jag känner ej dess namn, och jag gifver det beteckningen Tào. Görande ett försök att gifva det ett namn kallar jag det Det Stora. Stort går det vidare (i beständig flöde). Gående vidare blir det aflägsat. Sedan det blifvit aflägsat, återvänder det. (25: 1-3.)

Mycket intressant är att här se idén om utströmmandet och återvändandet af det Enda Lifvet, så bekant för oss i den hinduiska litteraturen. Välbekant synes oss äfven denna vers:

Alla ting under himlen kommo från Det såsom varande till (och med namn); denna tillvaro kom från Det såsom icke varande till (och utan namn). (40: 2.)

För att ett universum skulle kunna blifva till, måste det Omanifesterade låta utgå den Ende, från hvilken tvåfald och trefald framgå:

Tào frambragte Ett. Ett frambragte Två; Två frambragte Tre; Tre frambragte alla ting. Alla ting lämna bakom sig Mörkret (ur hvilket de hafva kommit) och gå framåt för att omfatta Klarheten (uti hvilken de hafva inträdt), medan de bringas till samklang af Tomhetens Andning (42: 1.)

"Rymdens Andning" skulle vara en lyckligare öfversättning. Eftersom allt är frambragt af Det, existerar Det i allt:

Allt genomträngande är det stora Tào. Det är att finna till vänster och till höger ... Det kläder alla ting som med en dräkt, men gör intet anspråk på att vara deras herre; — Det kan nämnas i de minsta ting. Alla ting återvända (till sitt upphof och försvinna) och veta ej, att det är Det, som styr dem därvid; — Det kan nämnas i de största ting. (34: 1, 2.)

Chwang-ze (4:de århundradet före K.) omnämner i sin framställning af de gamla lärorna de andliga intelligenser, som komma från Tào:

Det har sin rot och grund (till tillvaro) i Sig Själ. Innan himmel och jord funnos, var Det af gammalt förvisso till. Från Det kom andarnas hemlighetsfulla tillvaro, från Det Guds hemlighetsfulla tillvaro. (Bok 6. Del I: 6, 7.)

Åtskilliga af dessa intelligensers namn anföres därpå, men att sådana väsenden spela en stor roll i den kinesiska religionen, är så väl känt, att vi ej behöfva anföra flera citat om dem.

Människan betraktas såsom en treenighet, i det Tàoismen enligt mr Legges uppgift uppdelar henne i ande, själ och kropp. Denna uppdelning framträder klart i *Renhetens Bok* i den läran, att människan måste blifva kvitt begäret för att nå förening med det Enda:

Människans ande älskar renhet, men hennes själ grumlar den. Människans själ älskar stillhet, men hennes begär draga den med sig. Om hon alltid kunde sända begären bort, skulle hennes själ af sig själf blifva stilla. Låt hennes själ renas, och hennes ande skall vara ren af sig själf... Skälet, hvarför människor icke kunna uppnå detta är, att deras själar icke hafva renats och deras begär icke bortvisats. Om någon är i stånd att visa begären bort, när han då skådar inåt på sin själ, så är den icke längre hans; då han skådar utåt på sin kropp, är den icke längre hans; och då han skådar längre bort på yttre ting, äro de sådant, som han har intet att skaffa med. (I: 3, 4.)

Sedan därefter stadierna af inåtvändandet till "tillståndet af fullkomlig stillhet" skildrats, uppställles den frågan:

Under detta tillstånd af hylla, oberoende af platsen, huru kan väl något begär uppstå? Och då intet begär längre uppstår, då är där den sanna stillheten och hvilan. Denna sanna (stillhet) blir en beständig egenskap och uppfattar yttre ting (utan misstag); ja, denna sanna och beständiga egenskap har herraväldet öfver naturen. I en sådan beständig uppfattning och beständig stillhet råder den beständiga renheten och hvilan. Den som eger denna fullkomliga renhet, ingår småningom i den sanna Tào ('s inspiration). (I, 5.)

Det af öfversättaren tillagda ordet "inspiration" gör meningen snarare dunkel än klar, ty att ingå i Tào står i öfverensstämmelse med hela tankegången och med andra skrifter.

Bortvisandet af begären lägges mycken vikt uppå i Tàoismen; en kommentator till *Renhetens Bok* gör den anmärkningen, att förståendet af Tào beror på absolut renhet, och

Förvärfvandets af denna absoluta renhet beror helt och hållet på bortvisandet af begären, hvilket är hvad boken vill med eftertryck framhålla och lära.

Tào Teh Ching säger:

Begären måste vi för alltid hafva befriat oss från, om vi vilja tränga till botten i det djupa mysteriet; men om begär alltjämt finnas kvar, skola vi endast se dess yttre rand. (I, 3.)

Reinkarnationen tyckes icke så klart förkunnas, som man kunde hafva väntat, fast uttryck finnas, som häntyda på, att denna idé i sina stora drag antogs såsom erkänd, och att individen ansågs genomgå djuriska så väl som mänskliga födelser. Sålunda läsa vi hos Chwang-ze den egendomliga och lärrika berättelsen om en döende man, till hvilken hans vän sade:

»Stor i sanning är Skaparen! Hvad skall Han nu låta dig blifva? Hvart skall Han nu föra dig? Skall Han göra dig till lefvern i en råtta, eller benet på en insekt?» Szelâi svarade: »Hvarthelst en fa-

der tillsäger sin son att gå, åt öster eller väster, åt söder eller norr, lyder han endast befallningen ... Här är nu en skicklig gjutare beredande sin metall. Om metallen skulle resa sig (i degeln) och säga: 'jag måste göras till (ett svärd likt) Moysh', skulle den store gjutaren för visso betrakta det som otillbörligt, och likaledes, när en form håller på att bildas i moderliffvet, om den skulle säga: 'jag måste blifva en människa, jag måste blifva en människa', skulle Skaparen förvisso anse det som otillbörligt. När vi en gång förstå, att himmel och jord äro en stor smältdegel och Skaparen en stor gjutare, hvart kunna vi väl då föras, som icke är godt för oss? Vi födas liksom från en lugn sömn, och vi dö till ett lugnt uppvaknande.» (Bok VI, Del I, Afd. VI.)

Vända vi oss till den femte, den ariska, rasen, återfinna vi samma läror i den äldsta och största ariska religionen — brahmanismen. Den Eviga Tillvaron förkunnas i *Chhândogyopanishad*, som "En allena utan en andre", och det är skrifvet:

Det ville, jag skall mångfaldigas för världens skull. (VI, II: 1, 3.)

Det högsta Logos, Brahman, är trefaldig — Tillvaro, Medvetande, Sällhet; och det säges:

Från Honom uppstår lif, förstånd och alla sinnen, eter, luft, eld, vatten och jord, underlaget för allt (*Mundakopanishad II. I.3.*)

Storslagnare beskrifningar öfver Gudomen än dem i de hinduiska skrifterna finna vi ingenstädes, men de hålla nu för tiden på att blifva så välbekanta, att endast få exempel äro af nöden. Må det följande tjäna som prof på deras rikedom på ädelstenar:

Uppenbar, nära, rörande sig i det hemliga rummet, den stora orten, hvori hvilar allt som rör sig, andas och sluter ögonen. Vet, att Det skall dyrkas, varande och icke varande, det bästa, öfver alla skapade väsens kunskap, lysande, finare än det fina, af hvilket världarne och deras bebyggare äro beroende; Det den oförgänglige Brahman, Det också lif och röst och tanke — — — I det gyllene högsta höljet är den obefläckade Brahman; Det är ljusens rena ljus, känt af dem, som känna Själfvat — — — Denna odödlige Brahman är framför, Brahman bakom, Brahman till höger och vänster, under, ofvanom, allt genomträngande; denna Brahman är förvisso allt. Denna det bästa. *Mundakopanishad II, II: 1, 2, 9, 11.*)

Öfver världen står Brahman, den högste, den store, dold i alla väsenden alltefter deras kroppar, hela världens enda andning, Herren, genom kunskapen om hvilken (människorna) blifva odödlige. Jag känner denna mäktige Ande, den strålande solen bakom mörkret. — — — Jag känner honom, den ovansklige, den gamle, allas Själ, allestädes närvarande till sin natur, hvilken de Brahman-kunnige kalla ofödd, hvilken de kalla evig. (*Shvetas vataropanishad III: 7, 8, 21.*)

Då det icke är något mörker, ingen dag och ingen natt, ingen tillvaro och *ingen* icke-tillvaro, (då är) Shiva allena; Det är det oförstörbara; Det bör dyrkas af Savitri; från Det kom den gamla visdomen. Hvarken ofvanom eller under eller i midten kan Han fattas. Ej heller finnes någon liknelse af Honom, hvars namn är oändlig härlighet. Icke med synen uppfattas hans form, och ingen kan med ögonen se Honom; de som känna Honom med hjärtat och med själen, försänkt i hjärtat, blifva odödlige (samma bok IV: 18-20).

Att människan i sitt inre Själ är ett med världsalltets Själ — "jag är Det" — är en idé, som så helt genomtränger all hinduisk tanke, att människan ofta kallas "Brahmans gudomliga stad"², "staden med de nio portarna"³, och Gud säges dväljas i hennes hjärta.⁴

På ett enda sätt kan (det väsende) ses, som icke kan bevisas, som är evigt, utan fläck, högre än etern, ofödd, den stora eviga Själ — — Denna stora ofödda Själ är den samme, som dväljes som den tänkande (själ) i alla lefvande varelser, den samme som dväljes såsom eter i hjärtat;⁵ där sofver Det; Det är allas underkufvare, allas härskare, allas suveräne Herre; Det blir icke större genom goda handlingar och icke mindre genom onda. Det är allas Härskare, alla varelsers suveräne Herre, alla varelsers uppehållare, bryggan, upprätthållaren af världarne, så att de icke falla i spillror. (*Brihadaranyakopanishad* IV, IV: 20, 22.)

Då Gud betraktas såsom världens upphofsman, framträder den trefaldiga karakteren mycket klart som Shiva, Vishnu och Brahmâ, eller som Vishnu sofvande under vattnen, lotusblomman växande från honom och i lotusblomman Brahmâ. Människan är jämväl trefaldig, och i *Mândûkyopanishad* beskrifves Självet såsom beroende af den fysiska kroppen, den fina kroppen och den mentala kroppen, och därefter höjande sig ur dem alla till den Ende "utan tvåfald". Från Trimûrti (Treenigheten) utgå många gudar, som hafva med världsstyrelsen att skaffa, såsom dem, till hvilka det säges i *Brihadaranyakopanishad*:

Tillbedjen Honom, I gudar, enligt hvilken året fullbordas af rullande dagar, ljusens Ljus, det odödliga Lifvet. (IV, IV; 16.)

Det är knappt nödvändigt att ens omnämna förekomsten i brahmanismen af läran om reinkarnationen, eftersom hela dess lifsfilosofi rör sig om denna själens pilgrimsfärd genom många födelser och dödar, och icke en skrift finnes, i hvilken icke denna sanning förutsättes såsom erkänd. Genom begären bindes människan vid detta växlingens hjul, och därför måste hon genom kunskap, hängifvenhet och utrotandet af begären frigöra sig. Då själen känner Gud, är hon frigjord.⁶ Förståndet, renadt genom kunskap, ser Honom⁷. Kunskap förenad med hängifvenhet finner Brahmans hemvist⁸. Hvem helst som känner Brahman, blir Brahman⁹. Då begären upphöra, blir den dödlige odödlig och uppnår Brahman¹⁰.

Buddhismen, såsom den framträder i sin nordliga form, är fullkomligt ense med de äldre religionerna, men tyckes i sin sydliga form hafva mistat idén om Logos' trefald liksom om den Enda Tillvaron, från hvilken den utgår. Logos är i sin trefaldiga manifestation: det Första Logos, Amitâbha, det gränslösa Ljuset; det Andra, Avalokiteshvara eller Padmapani (Chenresi); det Tredje, Mandjusri — "representanten för den skapande visdomen, motsvarande Brahmâ".¹¹ Den kinesiska buddhismen synes icke innehålla idén om en ertillvaro ofvanom

² *Mundak*: II, 11, 7.

³ *Shvetâsh*: III, 14.

⁴ *Shvetâsh*: II.

⁵ »Etern i hjärtat» är ett mystiskt uttryck, som användes för att beteckna den Ende, som säges dväljas däri.

⁶ *Shvetâsh*: I: 8.

⁷ *Mund*: III, 1: 8.

⁸ *Mund*: III, II: 4.

⁹ *Mund*: III, II: 9.

¹⁰ *Kathop*: VI: 14.

¹¹ Eitels *Sanskrit Chinese Dictionary*.

Logos, men den Nepalska buddhismen förkunnar tillvaron af Adi-Buddha, från hvilken Amitâbha utgår. Padmapani säges af Eitel representera den barmhärtiga Försynen och delvis motsvara Shiva, men såsom den aspekt af den buddhistiska treenigheten, som inkarnerar sig, tyckes han snarare representera samma idé som Vishnu, i likhet med hvilken han bär lotusblomman (eld och vatten eller ande och materia såsom världsalltets urbeståndsdelar). Läror om reinkarnationen och Karma äro af så grundläggande betydelse i buddhismen, att det knappast är behöfligt att dröja vid dem här annat än för att påpeka sättet för vinnande af frigörelse och för att påminna om att, som Herren Buddha var en hindu, som talade till hinduer, förutsätter han ständigt brahmanska läror såsom allmänt antagna och såsom självklara ting. Han var en rensare och en reformator, icke en omstörtare, och riktade sina slag mot de af okunnigheten gjorda tillsatserna, icke mot de grundläggande sanningarne, som hörde till den urgamla visdomen:

De som vandra på den rätt förkunnade lagens väg, uppnå andra stranden af födelsens och dödens stora haf, som är svårt att öfverfara. (*Udanavârga* 29: 37.)

Begäret binder människan och måste utrotas:

Det är svårt för en människa, som bindes af begärets bojor, att frigöra sig från dem, säger den Välsignade. De ståndaktige, som icke fråga efter begärens lycka, kasta af dem och bortgå snart (till nirvâna)... Människosläktet har inga varaktiga begär; de äro ovaraktiga i dem, som erfara dem; befria dig således från det, som icke är bestående, och dröj icke i dödens hemvist. (*Udanavârga* 2: 6, 8.)

Den som tillintetgjort begären efter (världsliga) ägodelar, syndfullheten, den köttsliga åtråns bojor, och som uppryckt begären med själfva roten, han, det säger jag, är en brahman. (*Udanavârga* 33: 68.)

Och en brahman är en människa, som "har sin sista kropp"¹², och definieras såsom en,

som, kännande sina föregående vistelseorter (lif), ser himmel och helvete; den Muni, som funnit vägen att göra ett slut på födelsen. (*Udanavârga* 33: 55.)

I de exoteriska hebreiska skrifterna framträder icke tydligt idén om en trefald, fast tvåfalden är påtaglig, och den Gud, som omtalas, är tydligen Logos, icke den Ende Omanifestade:

Jag är Herren och ingen annan, jag som bildar ljus och skapar mörker, som gifver lycka och skapar ofärd. Jag, Herren, är den som gör allt detta. (Es. 45: 6, 7.)

Hos Philo finna vi emellertid tydligt och klart läran om Logos, och desslikes i fjärde evangeliet:

I begynnelsen var Ordet (Logos), och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud — — — Genom detta är allt gjordt, och det förutan är intet gjordt, som är gjordt. — (Joh. ev. 1: 1, 3.)

I Kabbalan förkunnas tydligt och klart läran om den Ende, de Tre, de Sju, och sedan de många:

¹² *Udanavârga*, 33: 41.

Den Gamle af de Gamla, den Okände af de Okända har en form, och är dock äfven utan form. Det har en form, genom hvilken världen uppehålles. Det är äfven utan form, eftersom Det icke kan begripas. Då Det först tog denna form (Kether, Kronan, Första' Logos) lät det utgå från sig nio lysande ljus (Visdomen och Rösten, bildande jämte Kether triaden, och sedan de sju lägre Sephiroth) — — — Det är den Gamle af de Gamla, Mysteriet af Mysterierna, den Okände af de Okända. Det har en form, som tillhör Det, eftersom Det synes för oss (genom den) såsom den Gamla Människan öfver alla, såsom den Gamle af de Gamla och såsom det, som är det mest Okända bland de Okända. Men bakom denna form, genom vilken Det ger sig tillkänna, förblifver Det dock det Okända. (Isaac Myer's Qabalah, ur Zohar. s. 274, 275.)

Myer påpekar, att "formen icke är den Gamle af *alla* de Gamle, som är Ain Soph".

Vidare:

Tre ljus äro i den Heliga Öfre, hvilka förena sig till Ett; och de äro grunden till Thorah, och den öppnar dörren för alla — — — Kom och se, ordets Mysterium! Dessa äro tre grader, och hvar och en är till genom sig själf, och dock äro alla Ett och äro knutna till Ett, och äro icke skilda den ene från den andre — — — Tre komma från En, En är till i Tre, det är kraften mellan Två; En näres af Två och när själf många sidor, sålunda är allt ett. (Samma bok s. 373, 375, 376.)

Det är icke af nöden att framhålla, att hebréerna antogo läran om många gudar — "Herre, ho är såsom du ibland gudarne?"¹³ — och om mängder af underordnade budbärare, "Guds söner", "Herrens änglar", "de tio änglahäroarna".

Om världens begynnelse lär *Zohar*:

I begynnelsen var Konungens Vilja, före hvarje tillvaro, som blef till genom emanation från denna vilja. Den förebildade och inristade formerna till alla ting, som skulle komma att manifesteras från undandoldhet till synbarhet, i det högsta och bländande ljuset af Quadranten (den heliga Tetraktys). (Myer's Qabalah s. 194, 195.)

Intet kan finnas till, i hvilket icke Gudomen innebor, och med hänsyn till reinkarnationen läres det, att själen är närvarande i den gudomliga idén, innan hon kommer till jorden; om själen förblef alldeles ren under sin prøfvotid, undgick hon återfödelse, men detta synes hafva varit endast teoretiskt möjligt, eftersom det säges:

Alla själar äro underkastade omhvälfning (själavandring, a'leen b'gilgoolah), men människorna känna icke den Heliges vägar; välsignad vare Det! De äro okunnige om det sätt, på hvilket de hafva dömts i alla tider, och innan de kommo i denna världen, och när de lämnat den. (Anf. s. p. 198)

Spår af denna tro märkas både i de hebreiska och de kristna exoteriska skrifterna såsom i den tron, att Elias skulle återkomma, och senare, att han hade återkommit i Johannes Döparen.

Vända vi oss till Egypten, finna vi där från gråaste forntiden dess beryktade treenighet: Ra, Osiris — Isis såsom det tvåfaldiga andra Logos, och Horus. Jag påminner om den stora hymnen till Amun-Ra:

¹³ 2 Mos. 15: 11.

Gudarne böja sig inför ditt Majestät och prisa själarne utgångna. från Det, som frambringar dem — — — och säga till Dig: Frid vare alla utströmningar från den medvetna Fadern till Gudarnes medvetna Fäder — — — Du frambringare af varelser, vi dyrka de själar, som utströmma från Dig. Du aflar oss, O Du Okände, och vi hälsa Dig, tillbedjande hvarje gudasjäl, som nedstiger från dig och lefver i oss. (Citeradt i *Secret Doctrine* III, s. 486.)

"Gudarnes medvetne Fäder" äro Logoi, den "omedvetna Fadern" är den Ende Tillvaron, omedveten, icke såsom varande mindre utan såsom varande oändligt mer än hvad vi kalla medvetande, som är något begränsadt.

I brottstyckena af *Dödsboken* kunna vi studera åsikterna om människosjälens reinkarnering, om dess pilgrimsfärd mot och dess slutliga förening med Logos. Skrifvaren Ani's ryktbara papyrus är full af häntyndningar, som påminna läsaren om andra religioners skrifter; hans resa genom underjorden, hans förväntan om återinträde i sin kropp (den bland egypterna antagna reinkarnationsformen), hans identifiering med Logos:

Säger Osiris Ani: Jag är den Store, son af den Store; Jag är Eld, son af Eld — — — jag har sammanbundit mina ben, jag har gjort mig hel och frisk, jag har blifvit ung än en gång; Jag är Osiris, evighetens Herre (43: 1, 4).

I Pierret's redogörelse för *Dödsboken* finna vi det anmärkningsvärda stället:

Jag är det väsende med hemlighetsfulla namn, som bereder sig hemvister för millioner af år. (s. 22.) Hjärta, som kommer till mig från min moder, mitt hjärta, nödvändigt för min tillvaro på jorden ... Hjärta, som kommer till mig från min moder, hjärta, som är nödvändigt för mig för min omdaning (s. 113, 114).

I Zoroasters lära finna vi föreställningen om den Enda Tillvaron, under bilden af det oändliga Rummet, hvarur uppstår Logos, skaparen Aûharmazd:

Högst i allvetande och godhet och utan medtäflare i härlighet; ljusets värd är Aûharmazd's rum. (*The Bundahis, Sacred Books of the East*. V: 3, 4; V: 2.)

I *Yasna*, Zoroaster-religionens förnämsta liturgi hyllas han först och främst:

Jag förkunnar och jag (vill) fullborda (min Yasna[dyrkan]) till Ahura Mazda, Skaparen, den strålande och härlige, den störste och den bäste, den skönaste (?) (för våra begrepp), den ståndaktigaste, den visaste och den ende af alla, hvilkens kropp är i allt fullkomlig, som uppnår sina mål osvikligen för sin rättvisa ordnings skull, till Honom, som leder våra själar rätt, som sänder sin glädjebringande nåd vida; som gjorde oss och har format oss, och som närt och beskyddat oss, som är den gifmildaste Ande. (*Sacred Books of the East* XXXI s. 195, 196.)

Tillbedjaren hyllar därpå Ameshaspends'erna och andra gudar, men den högste manifesterade Guden, Logos, framställes här icke såsom treenig. Liksom hos judarne fanns en benägenhet i den esoteriska religionsläran att förlora denna grundläggande sanning ur sikte. Lyckligtvis kunna vi spåra den ursprungliga läran, fast den försvann i senare tider ur folktron. I sina *Essays on the Parsis* framhåller Dr. Haug att Ahuramazda — Aûharmazd eller Hôrmazd — är det Högsta Väsendet, och att från honom utgingo

två ursprungliga orsaker, hvilka, ehuru olika, voro förenade och frambragte de materiella tingens värld liksom andens värld. (eng. öfvers. sid. 303.)

Dessa kallades "tvillingarne" och äro närvarande öfverallt, i Ahuramazda såväl som i människan. Den ene åstadkommer verklighet, den andre överklighet, och det är dessa två, som i den senare Zoroastrianismen blefvo det godas och det ondas hvarandra bekämpande andar. I de tidigare lärorna utgjorde de tydligen det andra Logos, hvars karakteristiska egenskap är tvåfald.

Det "goda" och det "onda" äro endast ljus och mörker, ande och materia, de ursprungliga "tvillingarmé" i världssaltet, de Två från den Ende.

Granskande denna en senare tids föreställning säger Dr. Hang:

Sådan är den ursprungliga Zoroastriska föreställningen om de två skapande andarne, som endast utgöra två delar af det Gudomliga Väsendet. Men under tidens lopp blef denna den store religionsstiftarens lära ändrad och förvrängd till följd af missförstånd och misstolkningar. Spentomanyush (den »gode anden») togs för att vara ett namn för Ahuramazda själf, och då blef naturligtvis Angrornainyush (den »onde anden»), som helt och hållet skildes från Ahuramazda, betraktad som den senares ständige motståndare; på detta sätt uppstod dualismen mellan Gud och djäfvulen (s. 205).

Dr. Haug's åsikt synes bekräftas af *Gâtha Ahuanavaiti*, gifven jämte de andra Gâthas af ärkeänglarne till Zoroaster eller Zarathustra:

I begynnelsen fanns det ett par af tvillingar, två andar, hvar och en med en särskild verksamhet; dessa äro den gode och den onde ... Och dessa två andar förenade skapade det första (de materiella tingen); den ene verkligheten, den andre överkligheten... Och för att understödja detta lif (för att föröka det) kom Armaiti med rikedom, det goda och sanna tänkandet; hon, den eviga, skapade den materiella världen — — — Alla fullkomliga ting äro förvarade i det Goda Tänkandets lysande hemvist, den Vises och den Rättfärdiges, som äro kända såsom de bästa väsenden. (*Yas XXX: 3, 4, 7, 10*).

Här se vi de tre Logoi: Ahuramazda, det första, det högsta lifvet; i och från honom "tvillingarne", det andra Logos; därpå Armaiti, tänkandet, världens skapare, det tredje Logos¹⁴. Längre fram uppträder Mithra och undanskymmer i den exoteriska trosläran i viss mån den ursprungliga sanningen; om honom säges det:

Hvilken Ahura Mazda har satt till att upprätthålla och öfvervaka hela denna sig rörande värld; hvilken, aldrig sofvande, vaksamt vaktar Mazda's skapelse. (*Mihir Yast 25; 1 : 103; Sacred Books of the East, XVIII.*)

Han var en underordnad gud, himmelens ljus, liksom Varuna var himlen själf, en af de store härskande intelligenserna. De lägsta af dessa härskande intelligenser voro de sex Ameshaspend'erna med Ahuramazdas Goda Tanke, Vohûman, i spetsen för sig,

hvilka hafva i sin vård hela den materiella skapelsen (*Sacred Books of the East V, s. 10, noten*).

¹⁴ Armaiti var först Visdomen och Visdomens gudinna. Senare, såsom Skaparen, identifierades hon med jorden och dyrkades såsom jordens gudinna.

Reinkarnationen synes icke förkunnas i de böcker, hvilka hitintills blifvit öfversatta, och denna lära är ej antagen bland vår tids parser. Men vi finna idén om anden i människan såsom en gnista, hvilken skall blifva en låga och förenas med den Högsta Elden, och detta måste innebära en utveckling, för hvilken återfödelsen är en nödvändighet. Säkert är äfven, att vi aldrig skola förstå Zoroasters lära, förrän vi återfinna *De Kaldeiska Oraklen* och därmed besläktade skrifter, ty där hafva vi dess verkliga rötter.

Förflytta vi oss västerut, till Grekland, möta vi det orpheiska systemet, skildradt med så mycken lärdom af G.R.S. Mead i hans arbete *Orpheus*. "Det utsägbara, trefaldt okända Mörkret" var det namn, som gafs åt Den Enda Tillvaron.

Enligt Orphei teologi hafva alla ting sitt ursprung i en oändlig princip, hvilken vi, till följd af den mänskliga uppfattningens inskränkthet och fattigdom, gifva ett namn, fast den är fullkomligt utsägbar och på egypternas vördnadsfulla språk är ett *trefaldt okänt mörker*, vid begrundandet af hvilket all kunskap vändes i okunnighet. (Thomas Taylor, citerad i *Orpheus*. s. 93.)

Från detta utgår den "ursprungliga triaden", det universella goda, den universella själen, den universella tanken, återigen Logostrefalden. Härom skrifver Mr. Mead:

Den första triaden, som är fattbar för förståndet, är blott en återspeglung af eller substitut för det Ofattbara, och dess hypotaser äro: (a) Det Goda, som är öfver varat; (b) Själen (Världssjälen), som är ett vara, hvilket sätter sig själf i rörelse; (c) Förnuftet (eller tanken), som är ett odelbart, orörligt vara. (*Orpheus* s. 94.)

Efter och ifrån detta en serie af nedstigande triader, visande den förstas karakteristiska egenskaper i alltjämt aftagande glans, tills människan uppnås, som

har inom sig potentiellt världsalltets hela summa och substans — — — Människors och gudars släkte är ett (Pindarus, som var en Pythagoré, citerad af Clemens, *Strong*. V: 709) — — — Sålunda kallades människan mikrokosmen eller den lilla världen, för att skilja henne från universum (makrokosmen), den stora världen. (*Orpheus* s. 271.)

Hon har Nous, eller den verkliga anden, Logos eller den förnuftiga delen, Alogos eller den icke-förnuftiga delen, hvarvid de två senare (hvar för sig) bilda en triad, hvarigenom den mera detaljerade sjufaldiga indelningen erhålles. Människan ansågs äfven hafva tre kroppar, den fysiska och den fina kroppen samt den lysande kroppen eller augoeides, som

är »orsakskroppen» eller själen karmiska klädnad, i hvilken dess öde eller snarare alla de af förgångna orsaker härrörande fröen äro nedlagda. Detta är »trädsjälen», som den stundom kallas, den »kropp», som går öfver från den ena inkarnationen till den andra (*Orpheus* s 284).

Hvad beträffar reinkarnationen:

Liksom alla anhängarne till mysterierna i alla land trodde orphikerna på reinkarnationen (*Orpheus* s. 292).

För detta bringar Mr. Mead bevis i öfverflöd, och han visar, att den förkunnades af Plato, Empedocles, Pythagoras och andra. Endast genom dygd kunde människorna undkomma lifvets hjul.

I sina anmärkningar till *Valda arbeten af Plotinus* citerar Taylor från Damascius angående Platons läror om Den Ende bortom Den Ende, den omanifesterade Tillvaron:

Kanske leder oss i själfva verket Plato omärkligt genom *den ende* såsom en mellanlänk till den utsägbare bortom *den ende*, som nu är föremålet för vår diskussion; och detta genom ett offerande af *den ende* på samma sätt, som han leder till *den ende* genom ett offerande af andra ting — — — Det som är öfver *den ende*, måste dyrkas under fullkomligaste tystnad — — — *Den ende* vill vara till genom sig själf men med ingen annan; men den okände bortom *den ende* är fullkomligt utsägbare, hvilken vi erkänna, att vi hvarken känna eller äro okunniga om, men hvilken är omgifven af *öfverokunnighet*. Och genom närheten med honom förmörkas själfva *den ende*; ty varande nära den oändliga principen, om det är tillåtligt att säga så, förblifver han liksom i förgården till denna i all sanning mystiska tystnad — — — det första är bortom *den ende*, och *alla ting*, då det är enklare än något af desse (s. 341-343).

De pythagoreiska, platonska och nyplatonska skolorna hafva så många beröringspunkter med den hinduiska och buddhistiska tanken, att deras härkomst ur en och samma källa är påtaglig. I sitt verk *Die Sâmkhya Philosophie* (III s. 85-105) påpekar R. Garbe många af dessa punkter, och hans framställning kan resumeras sålunda:

Det mest slående är likheten — eller rättare identiteten — mellan läran om Den Ene och Ende i Upanishaderna och den eleatiska skolan. Xenophanes lära om Guds och världens enhet och om den Endes oföränderlighet, och än mera Parmenides lära, att verklighet endast kan tilläggas Den Ende ofödde, oförstörbar och allestädes närvarande, medan allt, som är mångfaldigt och underkastadt förändring, blott är ett sken, och vidare att vara och tänka, äro det samma — dessa läror äro fullkomligt identiska med det väsentliga innehållet i Upanishaderna, och Vedantafilosofien, som härleder sig från dem. Men t.o.m. från en än äldre tid hafva vi Thales åsikt, att allt, som är till, kommit från vattnet, hvilken är märkvärdigt lik den Vediska läran, att världen uppkom ur vattnen. Senare antog Anaximander såsom underlaget till alla ting en evig oändlig och obestämbare substans, från hvilka alla bestämda substanser utgå, och i hvilken de återvända — ett antagande, som är identiskt med det, som ligger till grund för Sânkhya, nämligen Prakriti såsom det, från hvilket världsalltets hela materiella sida utvecklade sig. Och hans berömda yttrande "allting rör sig" ger uttryck åt den för Sânkhyaläran karakteristiska åsikten, att alla ting alltjämt förändras under de tre *gonas* oupphörliga verksamhet. Empedocles åter hade åsikter om transmigrationen och utvecklingen, hvilka praktiskt taget äro desamma som Sânkhyafilosofiens, under det hans lära, att intet kan blifva till, som ej redan finnes till, är t.o.m. än mer öfverensstämmande med en karakteristisk Sânkhyalära.

Både hos Anaxagoras och Democritus finna vi äfven punkter af nära öfverensstämmelse i synnerhet den senares åsikt om gudarnes natur och ställning, och detsamma gäller, särskildt i fråga om några egendomliga detaljer, om Epikurus.

Men det är likväl i Pythagoras' läror, som vi finna de närmaste och talrikaste öfverensstämmelserna i åsikter och bevisföring, hvilket förklaras därigenom, att Pythagoras själf besökt Indien och lärt sin filosofi där, som traditionen berättar. I senare århundraden finna vi en del specifika Sânkhya- och buddhistiska idéer spela en framstående roll i det gnostiska tänkandet. Följande ställe hos Lassen, citeradt af Garbe (s. 97), visar detta tydligt:

Buddhismen skiljer i allmänhet klart mellan Anden och Ljuset, och betraktar icke det senare såsom immateriellt; men en åsikt om Ljuset finnes bland dem, som är nära släkt med gnostikernas. Enligt densamma är Ljuset Andens manifestation i materien; förnuftet sålunda klädt i Ljus kommer i förbindelse med materien, i hvilken Ljuset kan förminsкас och slutligen helt och hållet fördunklas, i hvilket fall förnuftet slutligen faller

i fullständig omedvetenhet. Om det högsta Förnuftet säges det, att Det är hvarken Ljus eller Icke-Ljus, hvarken Mörker eller Icke-Mörker, eftersom alla dessa uttryck beteckna Förnuftets förhållande till Ljuset, som i sanning i begynnelsen var fritt från dessa förbindelser, men senare omsluter Förnuftet och förmedlar dess förbindelser med materien. Härur följer, att den buddhistiska åsikten tillskrifver det högsta Förnuftet förmågan att frambringa ljus från sig själf, och att äfven i denna punkt det finnes öfverensstämmelse mellan buddhismen och gnosticisismen.

Garbe påpekar här, att i fråga om dessa förhållanden gnosticisismen öfverensstämmer med Sånkhyaläran mycket mer än med buddhismen; ty under det dessa åsikter angående förhållandet mellan Ljuset och Anden tillhöra buddhismens senare faser och ingalunda äro fundamentala i eller karakteristiska för den såsom sådan, förkunnar Sånkhyaläran däremot klart och bestämdt, att Ande *är* Ljus. Ännu senare i tiden är Sånkhyafilosofiens inflytande mycket påtagligt hos de neoplatonske författarne; under det att läran om Logos eller Ordet, fast icke af Sånkhyaurprung, t.o.m. i sina detaljer visar, att den hämtats från Indien, där föreställningen om Vâch, det Gudomliga Ordet, spelar en så framstående roll i det brahmanska systemet.

Komma vi nu till den kristna religionen, samtidig med de gnostiska och neoplatonska systemen, skola vi ej röna någon svårighet att upptäcka de flesta af de samma grundläggande läror, med hvilka vi nu blifvit så bekanta. Det trefaldiga Logos framträder såsom Treenigheten; det första Logos, källan till allt lif, är Fadern; det till sin natur tvåfaldiga andra Logos är Sonen, — Guda-människan; det tredje, den skapande tanken, är den Helige Ande, hvilkens rufvande öfver Kaos' vatten frambragte världarna. Därefter komma "de sju Guds Andar"¹⁵ och ärkeänglarnes och änglarnes härskaror. Om den Enda Tillvaron, från hvilken allt kommer, och till hvilken allt skall återvända, gifves blott några antydningar: den natur som icke kan finnas genom sökande. Men den katolska kyrkans store lärare förutsätta alltid den ofattbara Gudomen, obegriplig, oändlig och därför med nödvändighet blott En och odelad. Människan är gjord "till Guds afbild"¹⁶ och är följaktligen trefaldig till sin natur — ande, själ och kropp;¹⁷ hon är en "Guds boning"¹⁸, ett "Guds tempel"¹⁹, "Den Helige Andes tempel"²⁰ — uttryck, som äro ett noggrannt eko af den hinduiska läran. Läran om reinkarnationen är snarare tagen för gifven i *Nya Testamentet* än bestämdt förkunnad; Jesus, talande om Johannes Döparen, förklarar sålunda, att han är Elias, "som skulle komma"²¹, hänsyftande på Malachi ord: "Jag skall

¹⁵ Uppenb. 4: 5.

¹⁶ 1 Mos. 1: 26, 27

¹⁷ 1 Thess. 5: 23

¹⁸ Ephes, 2: 22

¹⁹ 1 Cor. 3: 16

²⁰ 1 Cor. 6: 19

²¹ Math. 11: 14

sända eder Elias, profeten"²²; och en annan gång tillfrågad angående förutsägelsen, att Elias skulle komma före Messias, svarade han: "Elias har redan kommit, och de kände honom icke."²³ Likaledes finna vi lärjungarne taga reinkarnationen för gifven, då de frågade om medfödd blindhet var ett straff för en människas synder, och att Jesus i sitt svar icke tillbakavisade möjligheten af synd före födelsen utan endast förklarade, att i detta särskilda fall detta icke var orsaken²⁴. Det anmärkningsvärda uttalandet om "honom som segrar" i Uppenb. 3:12, att han skall blifva "en pelare i min Guds tempel och icke mera utgå" har ansetts beteckna befrielsen från återfödelse. Ur somliga kyrkofäders skrifter kan mycket anföras till bevis för, att tron på reinkarnationen var allmänt rådande; somliga påstå visserligen, att endast själens föruttillvaro läres, men denna åsikt tyckes mig icke hafva tillräckliga skäl för sig.

Enheten i sedelärorna är icke mindre påfallande än enheten i föreställningarna om världen och i erfarenheterna hos dem, som höjde sig ur kroppens fängelse till de högre världarnes frihet. Det är tydligt, att den ursprungliga läran förvarades af bestämda väktare, som hade skolor, i hvilka de gånge undervisning, och lärjungar, som studerade deras läror. Identiteten af dessa skolor och af den uppfostran de gånge, framträder klart, när vi studera sedeläran, de fordringar, som ställdes på lärjungarna, samt de mentala och andliga tillstånd, till hvilka de lärdes att höja sig. En skarp skillnad göres i *Tâu Teh Ching* mellan de olika typerna af lärde:

Lärde af den högsta klassen, som höra om Tâu, bringa den med allvar till utförande. Lärde af mellanklassen, som höra om den, tyckas än följa den, än låta den fara. Lärde af den lägsta klassen, som höra därom, skratta högeligen däråt (*Sacred Books of the East XXXIX*; op cit 41: 1).

I samma bok läsa vi:

Den vise sätter sin egen person i sista rummet, och dock befinnes den på den främsta platsen; han behandlar sin person, som vore den främmande för honom, och dock bevaras denna person. Är det icke därför, att han icke har några personliga och enskilda ändamål, som just sådana ändamål uppfyllas? (7: 2), Han framhåller icke sig själf, och därför lyser han; han fordrar intet för sig själf, och därför gifver man honom hvad honom tillkommer; han skryter icke öfver sig själf, och därför erkännes hans förtjänst; han är fri från själfbelåtenhet, och därför erkännes hans öfverlägsenhet. Det är därför, att han sålunda är fri från täflingslust, som ingen i världen kan täfla med honom (22: 2).

Det finnes intet brott större än att gifva erkännande åt ärelystnaden; ingen olycka större än att icke vara nöjd med sin lott; intet fel större än önskan att få (46: 2). Mot dem som äro goda (mot mig), är jag god; mot dem som icke äro goda (mot mig), är jag äfven god; och sålunda blifva (alla) goda. Mot dem som äro ärliga (mot mig), är jag ärlig; och mot dem, som icke äro ärliga (mot mig), är jag också ärlig; och sålunda blifva (alla) ärliga (49: 1). Den som har inom sig i öfverflödande mått (Tâu's) egenskaper, är lik ett barn. Giftiga insekter stinga honom icke; vilda djur anfälla honom icke; roffåglar gripa honom icke (55:1). Jag har tre dyrbara ting, som jag prisar och håller fast vid. Det första är mildhet; det andra är sparsamhet; det tredje är tillbakaryggande för att taga försteget framför andra. — — — Mildhet är viss att segra, äfven i strid, och att bibehålla slagfältet. Himlen skall rädda dess ägare, skyddad just genom sin mildhet (67: 2, 4).

²² Mal. 4: 5

²³ Math. 17: 12

²⁴ Joh. 9: 1-13

Bland hinduerna utvaldes de lärjungar, som ansågos värdiga särskild undervisning, och åt dem meddelade Gurun de hemliga lärorna, medan de allmänna reglerna för ett rätt lefnadsätt kunna hämtas ur Manus *Föreskrifter*, *Upanishaderna*, *Mahâbhârata* och många andra skrifter:

Må han säga hvad som är sant, må han säga hvad som är behagligt, må han icke säga någon obehaglig sanning, och må han icke säga någon behaglig osanning; detta är den eviga lagen (Manu 4: 138) Må han icke tillfoga någon varelse smärta och långsamt samla andlig förtjänst (4: 288). För denne två gånger födde man, genom hvilken icke ens den minsta fara bringas skapade varelser, skall det icke finnas någon fara från något som helst (håll), sedan han befriats från sin kropp (6: 40) Må han tåligt bära hårda ord, må han icke förolämpa någon, och må han icke blifva någons fiende för denna (förgängliga) kropps skull mot en vred människa må han icke visa vrede igen; må han välsigna, då han bannas. (6: 47, 48). Frigjorde från begär, fruktan och vrede, med tanken riktad på Mig och tagande sin tillflykt till Mig, renade i visdomens eld, hafva många inträdt i Mitt Väsande. (Bag. Gita 4: 10.) Den högsta sällhet är för den Yogi, hvars tankenatur kommit till ro, hvars begärnatur är stillad, som är utan synd och af samma natur som Brahman (6: 27). Den, som icke bär ovilja mot någon varelse, och som är vänligt sinnad och full af medlidande, som är fri från bundenhet* och själfviskhet, densamme i glädje och smärta, förlåtande, förnöjsam, i full jämvikt, själfbehärskad, beslutsam, med Manas och Buddhi hängifna till Mig, han är min tjänare och kär för mig (12: 13, 14).

Vända vi oss till Buddha, finna vi honom omgifven af sina arhat'er, till hvilka han gaf sina hemliga läror, under det offentligen förkunnades:

Den vise gör sig genom allvar, dygd och renhet till en ö, som ingen flod kan öfversvämma (*Udanavarga* 4: 5). Den vise håller i denna världen fast vid tro och visdom; dessa äro hans största rikedomar; han visar undan alla andra rikedomar (10: 9). Den, som bär motvilja mot dem, som bära motvilja, kan aldrig blifva ren; men den, som icke känner någon motvilja, blidkar dem, som hata; eftersom hatet bringar olycka åt människorna, känner den vise intet hat. (13: 12). Öfvervinn vrede genom att icke vredgas; öfvervinn ondt med godt; öfvervinn girighet med gifmildhet; öfvervinn lögn med sanning. (20: 18.)

Zoroasters anhängare få lära att prisa Ahuramazda och få än vidare höra:

Det som är skönast, det som är rent, som är odödligt, som är lysande, allt det är godt. Den gode anden vörda vi, det goda konungariket och den goda lagen och den goda visdomen (*Yasna* 37). Må detta hus beskåras med förnöjsamhet, välsignelse, sveklöshet och visdom om det rena (*Yasna* 59). Renhet är det bästa goda. Lycka, lycka är för honom, nämligen för den bäste i renhet (*Ashem-vohu*). Alla goda tankar, ord och gärningar utföras med kunskap. Alla onda tankar, ord och gärningar utföras icke med kunskap (*Mispa Kumata*). (Urval ur *Avesta i Ancient Iranian and Zoroastrian Morals* af Dhunjibhoy Jamsetji Medhora).

Hebréern hade sina "profetskolor" och sin Kabbala, och i de exoteriska böckerna finna vi deras sedelära:

Ho skall gå upp på Herrans berg, och ho skall stå på hans heliga rum? Den, som oskyldiga händer hafver och renhjärtad är; den, som ej vänder sin själ till lögn och icke svär falskeligen (*Ps.* 24: 3, 4). Han har kungjort för dig, o människa, hvad godt är. Och hvad äskar Herren af dig annat, än att du

* Vid gärningarne och deras följder. *Övers. anm.*

gör hvad rätt är och älskar hvad godt är och vandrar ödmjukt för din Gud (*Mitra*, 6: s). Sannfärdig mun består för evigt, men lögnens tunga allenast för ett ögonblick (*Ords.* 12: 18). Månne ej den fasta, som jag skall gilla, är sådan, att man lossar våldets bojar, upplöser okets band, släpper de förtryckta fria, och att I sönderbryten alla ok, att du bryter ditt bröd åt den hungrande och skaffar arma husvilla ett hem, att när du ser en naken, du kläder honom och icke drager dig undan för ditt kött (*Es.* 58: 6, 7).

Den kristne läraren hade sin hemliga undervisning för sina lärjungar (*Matt.* 13: 10-17), och han bjöd dem:

Gifven icke del heliga åt hundarne, och kasten icke edra pärlor för svinen (*Matt.* 7: 6.

Hvad det beträffar, som förkunnades offentligen, kunna vi hänvisa till härligheterna i bergspredikan och till sådana läror som:

Jag säger Eder: Älsken edra ovänner, välsignen dem, som förbanna eder, gören väl mot dem, som hata eder och bedjen för dem, som försmäda och förfölja eder. — — — Varen fördenskull I fullkomliga, såsom eder himmelske Fader är fullkomlig (*Matt.* 5: 44, 48). Den, som finner sitt lif, han skall mista det, och den som mister sitt lif för min skull, han skall finna det (10: 32). Hvilken som så ödmjukar sig som detta barn, han är den störste i himmelriket (18: 4). Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet, trohet, saktmodighet, återhållsamhet. Emot sådant är icke lagen (*Gal.* 5: 22, 23). Låtom oss älska hvarandra; ty kärleken är af Gud, och hvar och en som älskar, han är född af Gud och känner Gud (*1 Joh.* 4: 7).

Pythagoras' och neoplatonikernas skolor höllo traditionen uppe för Grekland, och vi veta, att Pythagoras inhämtade en del af sitt vetande i Indien, medan Plato studerade och invigdes i Egyptens skolor. Om de grekiska skolorna föreligga noggrannare underrättelser än om de andra. Pythagoréerna hade löftesbundna lärjungar såväl som en yttre undervisning, och den inre kretsen genomgick två grader under fem profår. (För detaljer härom hänvisas till G.R.S. Mead's *Orpheus* s. 263 och följ.) Den yttre undervisningen beskrifves på följande sätt (s. 263-267):

Vi måste först gifva upp oss själfva helt och hållet åt Gud. När en människa beder, bör hon aldrig bedja om någon särskild välgärning, fullt öfvertygad om, att det gifves henne det, som är rätt och lämpligt och i öfverensstämmelse med Guds visdom, men icke det som är föremålet för våra egna själfviska begär (*Diod Sic.* 9: 4). Genom dygd allena ernår människan lycksalighet, och detta är ett förnuftigt väsendes uteslutande privilegium (*Hippodamus De Felicitate* II; Orelli, *Opusc. Græcor Sent. et Moral* II. 284). I sig själf, i sin egen natur, är människan hvarken god eller lycklig, men hon kan blifva det genom hvad den sanna läran förkunnar (*ἡσθητικὸν καὶ νοητικὸν ἀποφραγεῖται* Hippo, *ibid*). Den heligaste plikten är sonlig vörndnad. »Gud utgjuter sin välsignelse öfver honom, som hedrar och vördar sina dagars upphof», säger Pampelus (*De Parentibus*, Orelli, *op. cit.* II. 345) Otacksamhet mot ens föräldrar är det svartaste af alla brott, skrifver Perictione (*ibid.* p. 350), som anses hafva varit Platos moder. Renheten och förfiningen i alla pythagoreiska skrifter voro anmärkningsvärda (*Elian Rist. Var.* 14: 19). I allt hvad som angår kyskhet och äktenskap, voro deras principer af den ytterligaste renhet. Öfverallt anbefaller den store läraren kyskhet och måttlighet; men på samma gång föreskrifver han, att de gifta skulle först blifva föräldrar, innan de hängåfvo sig åt ett lif af absolut celibat, på det barn måtte födas under gynnsamma förhållanden för att fortsätta det heliga lifvet och betrygga den Heliga Vetenskapens fortvaro (*Janiblichus, Vit. Pythag.* och Hierocle ap Stob. *Serm.* 45: 14). Detta är ytterst intressant, ty det är precis samma föreskrift, som gifves i *Manava Dharma*

Shastra, den stora indiska lagboken . . . Okyskhet fördömdes på strängaste sätt (Jamb. *ibid.*) Än vidare anbefalldes mannen att behandla sin hustru med största mildhet, ty hade han icke tagit henne till sin följeslagerska »inför gudarne»? (*Zur Geschichte der Ehe bei den Griechen*, i *Mém. de l'Acad de Bavière* VII, 107. sq.)

Äktenskapet var icke en djurisk förening utan ett andligt band. Därför skulle hustrun å sin sida älska sin man t.o.m. mer än sig själf och i alla ting vara hängifven och lydig. Det är vidare intressant att se, att de ädlaste karaktererna bland de kvinnor, som det gamla Grekland har att visa oss, bildades i Pythagoras' skola, och det samma är förhållandet med männen. Fortidens skriftställare äro ense om, att denna uppfostran lyckats frambringa de högsta exempel på icke allenast den renaste kyskhet och sinnesriktning utan äfven en sedernas enkelhet, en förfining och en smak för allvarliga intressen, som var utan motstycke. Detta erkännes t.o.m. af kristna författare (se Justin XX. 4) ... Bland skolans medlemmar var det idén om rättvisa, som ledde alla deras handlingar, under det de iakttago den ytterligaste tolerans och medkänsla i sina ömsesidiga förhållanden. Ty rättvisa är principen för alla dygder, som Polus lär (ap. Stob. *Serm.* VIII. ed. Schow, p. 232); det är rättvisan, som bibehåller frid och jämvikt i själen; hon är modern till den goda ordningen i alla samhällen, åstadkommer endräkt mellan man och hustru och kärlek mellan herre och tjänare. En pythagorés ord var bindande som en ed för honom. En människa borde lefva så, att hon städse vore redo att dö (Hippolytus, *Philos.* VI).

De neoplatonska skolornas lära om dygderna är anmärkningsvärd, och det göres en tydlig skillnad mellan beskaffenheten i sedligt afseende och den andliga utvecklingen, eller som Plotinus säger: "Vår sträfvan skall icke vara att blifva utan synd utan att blifva en gud"²⁵. Det lägsta stadiet var förvärfvandet af syndfrihet genom tillagnandet af de "politiska dygderna", som gjorde en människa fullkomlig i hennes uppförande (— under dem stodo de fysiska och etiska dygderna), i det förnuftet behärskade och krönte den oförnuftiga naturen. Öfver dessa voro de "kathartiska" dygderna, som tillhörde förnuftet allena, och som frigjorde själen från förkroppsligandets bojer; de "teoretiska", som lyfte själen till beröring med naturer, högre än hon själf; och de "paradigmatiska", som gaf henne kunskap om den sanna tillvaron:

Den därför, som handlar enligt de praktiska dygderna, är en *värdig människa*; men den, som handlar enligt de kathartiska dygderna, är en *dämonisk människa*, eller är arven en *god dämon*.²⁶ Den som handlar enligt de intellektuella dygderna allena, är en *Gud*. Men den, som handlar enligt de paradigmatiske dygderna, är *Gudarnes Fader*. (Note on Intellectual Prudence s. 325-32).

Med olika metoder lärdes lärjungarne att utgå ur kroppen och att höja sig till högre regioner. Liksom gräset utdrages ur fröet, så skulle den inre människan draga sig ur sitt kroppsliga hölje.²⁷ Hinduernas "huskropp" eller "strålande kropp" är neoplatonikernas "ljusartade kropp", och i densamma höjer sig människan till att finna Självet:

Icke fattad med ögat och ej heller med talet, icke heller med de andra sinnena (ordagrant: gudarne), icke med sträng själfukt och ej heller med religionsbruk; men med upphöjd visdom, genom det rena väsendet allena, ser man den odelbare i meditation. Detta fina Själ skall läras känna af den själ, i hvilken det femfaldiga lifvet sofver. Själens hos alla varelser lifvas af (dessa) lif: i densamma, sedan den blifvit renad, uppenbarar sig Självet (*Mundakopnishad* III, 1: 7, 9).

²⁵ *Select Works of Plotinus*, trans. by Tom. Taylor ed. 1895, p. 11

²⁶ En god andlig intelligens, såsom Socrates' »daimon».

²⁷ *Kathopnishad*, 6: 17.

Då först har människan inträde i den värld, där afsöndring icke finnes, där "sfärerna hafva upphört". I G.R.S. Mead's inledning till Taylor's *Plotinus* citerar han från Plotinus en beskrifning af en värld, som tydligen är hinduernas Turiya:

De se likaledes alla ting, icke de, i hvilka alstring, utan de, i hvilka väsendet är närvarande. Och de upptäcka sig själfva i andra. Ty alla ting äro där genomskinliga; och intet är mörkt och hindrande, utan allt är tydligt för en hvar innerst och allt igenom. Ty ljus mötes öfverallt af ljus; eftersom allt innehåller inom sig alla ting och åter ser alla ting i ett annat. Så att alla ting äro öfverallt, och allt är allt. Hvarje ting är likaledes allting. Och härligheten där är oändlig. Ty allt där är stort, eftersom äfven det, som är litet, är stort. Solen äfven, som är där, är alla stjärnorna, och hvarje stjärna åter är solen och alla stjärnor. Men i hvad och ett ting är likväl en särskild egenskap förhärskande, men på samma gång äro alla ting synliga i hvar och ett. Rörelsen jämväl är där ren; ty rörelsen störes icke af en från densamma skild rörelseorsak (s. 73).

En beskrifning, som är misslyckad, därför att denna region är en sådan, som icke kan beskrivas med dödligt tungomål, men dock en beskrifning, som endast kunde hafva gjorts af en, hvars ögon blifvit öppnade.

Volymer kunde fyllas med likheterna mellan världens religioner, men ofvanstående ofullkomliga framställning må vara nog såsom en inledning till studiet af teosofien, som är en ny och mer omfattande framställning för världen af de gamla sanningar, hvilka den alltid fått till näring. Alla dessa likheter tyda på en enda källa, och den är Den Hvita Logens Brödraskap, hierarkien af adepter, som öfvervaka och leda mänsklighetens utveckling, och som bevarat dessa sanningar i oskadt skick, tid efter annan, allt efter behovet, ånyo förkunnande dem för människosläktet. Från andra världar, från tidigare mänskligheter kommo de för att hjälpa vår jord, utvecklade genom en process, som nu pågår med oss själfva, och som vi, när vi avslutat vårt här föreliggande studium, skola bättre förstå än vi nu göra. Förstärkte med blomman af vår egen mänsklighet hafva de från tidigaste dagar intills nu erbjudit denna hjälp. Ännu undervisa de ifriga lärjungar, visande vägen och ledande deras steg; ännu kunna de nås af alla, som söka dem, och bringa det enda offer, de mottaga, nämligen kärlek, hängivenhet och osjälfvisk trängtan att veta för att kunna bättre tjäna; ännu leda de den gamla uppfostringen, ännu avslöja de de gamla mysterierna. De två pelarne vid ingången till deras loge äro kärlek och visdom, och genom dess trånga port kunna endast de ingå, från hvilkas skuldror fallit begärens och själfviskhetens bördor.

En svår uppgift föreligger oss, och börjande från det fysiska planet skola vi långsamt klättra uppåt; men en hastig öfverblick i fågelperspektiv öfver utvecklingens väldiga fält och dess ändamål kan hjälpa oss, innan vi börja vårt detaljerade studium af den värld, som omgifver oss. Ett blifvande världssystem Logos har, innan det ens börjat blifva till, i sin tanke det hela såsom idé — alla krafter, alla former, allt som i vederbörlig ordning skall framträda i objektigt lif. Han uppdrager den manifestationskrets, inom hvilken Han vill verka, och begränsar sig därmed till att blifva sitt världsallts lif. Kunde vi nu iakttaga hvad som sker, skulle vi se lager bildas af successiv täthet, tills sju väldiga regioner framträdt. I dessa visa sig energicentra, materievirflar, som skilja sig från hvarandra, tills, när afsöndrings- och koncentrationsprocesserna äro slut — så vidt oss nu här angår — vi se en centralsol, den fysiska symbolen af Logos, och sju stora planetkedjor, hvar och en bestående af sju världsklot. Inskränka vi

vår uppmärksamhet till den kedja, till hvilken vårt jordklot hör, se vi lifsvågor svepa rundt den, bildande naturrikerna, de tre elementala, mineral-, växt-, djur- och människoriket. Inskränka vi än vidare vår uppmärksamhet till vårt klot allena och dess omgifningar, och följa vi den mänskliga utvecklingen, se vi människan utveckla själfmedvetande genom en serie af många lifsperioder; fästa vi nu våra blickar på en enda människa, kunna vi följa hennes tillväxt och se, att hvarje lifsperiod kan delas i tre hufvuddelar, att hvar och en är länkad till alla lifsperioder bakom den, skördande deras frukter, och till alla lifsperioder framför den, sående deras skördar, genom en lag, som icke kan brytas. Vi se, att på detta sätt människan kan arbeta sig uppåt, med hvarje lifsperiod ökande sin erfarenhet, och i det hvarje lifsperiod lyfter henne högre i renhet, i hängifvenhet, i förstående, i förmåga att vara till nytta, tills hon slutligen står där, hvarest de store stå, som nu äro lärarne, mäktig att till sina yngre bröder gälda den skuld, hon står i till desse store.

KAPITEL 1.

Det fysiska planet.

Vi hafva nyss sett, att källan till ett världsallt är ett manifesteradt gudomligt väsende, som i den moderna formen af den urgamla visdomen kallas Logos. Namnet är hämtadt från den grekiska filosofien, men gifver ett fullkomligt uttryck åt den långt äldre idén om Ordet, som tonar fram ur tystnaden, Rösten, Ljudet, genom hvilket världarne blefvo till. Vi måste nu följa utvecklingen af ande-materien för att förstå något af beskaffenheten af den materia, med hvilken vi hafva att göra på det fysiska planet. Ty det är på de möjligheter, som ligga inneslutna, involverade, i det fysiska planets ande-materia, som utvecklingen, evolutionen, beror. Hela evolutionsprocessen är i ordets egentligaste bemärkelse ett "utvecklande", ett öppnande och läggande i dagen, pådrifvet inifrån af egen kraft och underhjulpt utifrån af intelligenta väsenden, som kunna fördröja eller påskynda processen, men icke gå utom de möjligheter, som innebo i materialet. Det är därför nödvändigt för oss att hafva någon föreställning om de tidigaste stadierna af världens tillkomst, om ock hvarje försök att ingå i detaljer skulle föra oss långt utom gränserna för en sådan elementär handbok som denna. Vi måste därför nöja oss med en mycket hastig öfverblick.

Framstigande ur den enda tillvarons djup, från den Ende, som är öfver all tanke och alla ord, blir Logos, genom att underkasta sig begränsning och frivilligt inskränka sitt eget väsensområde, den manifesterade Guden, hvars universum får samma utsträckning som den begränsade sfär, till hvilken Han inskränker sin verksamhet. Inom denna sfär födes, utvecklas och dör världsalltet; det lefver, rör sig och har sin varelse i Honom; dess materia är en emanation från Honom; dess krafter äro yttringar af Hans lif; Han är inneboende i hvarje atom, alltgenomträngande, allt-uppehållande, allt-utvecklande. Han är sitt världsallts början och slut, dess orsak och ändamål, dess medelpunkt och omkrets; det är byggdt på Honom såsom dess säkra grundval; det andas i Honom såsom dess omgifvande rymd; Han är i allt och allt är i Honom. Sådan är den urgamla visdomens lära om de manifesterade världarnas upprinnelse.

Från samma källa lära vi, att Logos' själfutveckling är trefaldig. Det första Logos är roten till allt, som finnes till; från Honom utgår det andra Logos, som manifesterar de två aspekterna lif och form, den ursprungliga tvåfalden, som bildar de två naturens poler, mellan hvilka, världsalltets väf skall väfvas: lif — form, ande — materie, positiv — negativ, aktiv — passiv, fader — moder. Slutligen det tredje Logos, världsförnuftet, det i hvilket allting existerar i urformer, alla väsendens upphof, källan till de formbildande krafterna, den skattkammare, i hvilken äro samlade alla de urtypiska former, som under världsalltets utveckling skola frambringas och utarbetas i lägre slag af materia. Dessa urtyper äro frukterna af tidigare världsallt, öfverförda till det närvarande såsom frön.

Den ande och materia, som manifesteras i hvarje universum, äro ändliga till sin utsträckning och öfvergående till sin varaktighet, men andens och materiens rötter äro eviga. En djupt

seende författare har sagt, att materiens rot²⁸ är synlig för Logos som en slöja, kastad öfver den Enda Tillvaron, den högste Brahman²⁹ — för att begagna ett gammalt namn.

Det är denna "slöja", som Logos iför sig för manifestationens ändamål, användande den som den själfbegränsning, som möjliggör verksamhet. Af denna slöja utarbetar Han sitt världsallts materia, hvars besjälade, ledande och behärskande lif Han själf är.³⁰

Hvad som sker på världsalltets två högsta plan, det sjunde och det sjette, kunna vi blott mycket oklart föreställa oss. Logos' kraft, framträdande som en hvirflande rörelse af ofattlig hastighet, "gräfver hål i rymden", i materiens rot, och denna lifshvirvel, omgifven af en sky af rotmaterien, är den ursprungliga atomen. Dessa atomer och deras sammansättningar sprida sig genom världen och bilda alla andemateriens underafdelningar eller täthetsgrader på det sjunde planet. Sjette planet bildas därigenom, att några af de tallösa myriaderna af dessa ursprungliga atomer åstadkomma en hvirvel i de gröfsta materieföreningarna på det sjunde planet, och denna så bildade komplex, hvars skal består af spiraltrådar af de gröfsta materiekombinationerna på det sjunde planet, blir den finaste enheten af andematerien eller uratomen på det sjette planet. Dessa sjette-plans-atomer och deras tallösa kombinationer bilda andemateriens underafdelningar eller täthetsgrader på det sjette planet. Den ursprungliga sjette-plans-atomer åstadkommer därefter i sin tur en hvirvel i de gröfsta aggregationerna på sitt eget plan och blir — med dessa gröfsta aggregationer som sitt begränsande skal — andemateriens finaste enhet eller uratom på det femte planet. Dessa det femte planets uratomer och deras sammansättningar bilda så andemateriens underafdelningar på det femte planet. Samma process upprepas vid det successiva bildandet af andematerien på det fjärde, tredje, andra och första planet. Dessa plan äro världsalltets sju stora regioner, hvad olikheterna dem emellan i fråga om det materiella underlaget beträffar. Genom analogier skola vi vinna en klarare föreställning om dem, när vi komma till behandlingen af andemateriens modifikationer i vår egen fysiska värld.³¹

Jag använder ordet "ande-materie" med full afsikt. Det påminner om det faktum, att det icke finnes något sådant som död materia. All materia är lefvande; de minsta partiklar äro små lif. Vetenskapen har rätt, när den påstår: "ingen kraft utan materia, och ingen materia utan kraft". De äro förenade i ett ouplösligt äktenskap under hela världsalltets lifsperiod, och intet kan skilja dem åt. Materia är form, och det finnes ingen form, som icke är ett uttryck för ett lif; ande är lif, och det gifves intet lif, som icke är begränsadt af en form. Till och med Logos, den högste Herren, har under manifestationsperioden världsalltet som sin form och på samma sätt ända ned till atomen.

²⁸ Mulaprakriti

²⁹ Parabrahman.

³⁰ Därför kallas Han i några österländska skrifter »Mayas Herre». Maya, illusionen, är formens princip; formen anses som illusorisk på grund af dess oupphörliga förvandlingar och deras öfvergående natur. Lifvet, som yttrar sig under formens slöja, är verkligheten.

³¹ Den som är förtrogen med teosofien, finner kanske denna idé klarare, om han tänker sig det femte planets uratomer såsom Atma; det fjärde planets som Atma, innesluten i Buddhi-materia; det tredje planets såsom Atma innesluten i Buddhi- och Manas-materia; det andra planets uratomer som Atma, innesluten i Buddhi-, Manas. och Kama-materia; det lägsta planets såsom Atma, innesluten i Buddhi-, Manas-, Kama- och Sthulamateria. Endast det yttersta är aktivt på hvarje plan; men det inre finnes där, latent, redo att träda i verksamhet på evolutionens uppåtgående båge.

Denna involution af Logos' lif som den besjälande kraften i hvarje partikel och dess successiva insvepning i de olika planens materia, sålunda att hvarje särskildt plans materia har inom sig i doldt eller latent tillstånd icke blott sitt eget utan äfven alla ofvanför liggande plans form- och kraftmöjligheter — dessa två fakta betrygga utvecklingen och gifva den lägsta partikel de dolda möjligheter, som — när de blifva aktiva krafter — skola göra den skickad att ingå i de högsta väsens former. Utvecklingen kan i själfva verket sammanfattas i den satsen: dolda möjligheters öfvergång till uppenbarade verkligheten.

Den andra stora evolutionsvågen, utvecklingen af formen, och den tredje stora vågen, utvecklingen af själfmedvetandet, skola vi längre fram behandla. Dessa tre evolutionsströmmar kunna urskiljas på vår jord i deras förhållande till mänskligheten såsom (1) bildandet af materialet, (2) uppbyggandet af huset och (3) utvecklingen af husets innevånare eller, såsom ofvan sagts, (1) utvecklingen af ande-materien, (2) utvecklingen af formen och (3) utvecklingen af själfmedvetandet. Kan läsaren fatta och fasthålla denna idé, skall han i den finna en värdefull ledtråd till att föra honom genom sakförhållandenas labyrint.

Vi kunna nu öfvergå till en mera detaljerad undersökning af det fysiska planet, det till hvilket vår yttre värld och våra kroppar höra.

Undersöka vi det material, som tillhör detta plan, frapperas vi af den oändliga mångfald, som uppenbarar sig i beskaffenheten af föremålen omkring oss. Mineral, växter och djur skilja sig från hvarandra med hänsyn till sina beståndsdelar. Vi finna materia, som är hård och mjuk, genomskinlig och ogenomskinlig, skör och seg, bitter och söt, behaglig och obehaglig, färgad och färglös. Detta kaos ordnar sig slutligen i en klassifikation, som innefattar tre underafdelningar af materia nämligen den fasta, den flytande och den gasformiga materien. Vidare undersökningar visa, att de olika fasta, flytande och gasformiga kropparna äro kombinationer af mycket enklare ämnen, som kemisterna kalla "element", och att dessa element kunna existera i fast, flytande eller gasformigt tillstånd utan att förändra sin kemiska natur. Elementet syre är sålunda en beståndsdel i trä och bildar i förening med andra element de fasta träfibrerna; men det existerar också tillsammans med ett annat element i flytande tillstånd i trädets saft och kan slutligen äfven framställas i fritt tillstånd såsom gas. I alla dessa tre tillstånd är det fortfarande syre. Vidare kan rent syre också förtätas från gas till vätska och från vätska till fast kropp, utan att det därför upphör att vara rent syre. Och det samma gäller om andra element. Vi finna alltså på det fysiska planet tre underafdelningar eller täthetstillstånd af materien: fast, flytande och gasformigt. Drifva vi undersökningarne längre, finna vi ett fjärde tillstånd, etern, och en noggrann undersökning visar, att denna eter existerar i fyra tillstånd, som inbördes äro lika skilda från hvarandra som de fasta, flytande och gasformiga tillstånden. Vi kunna åter taga syret som exempel. Liksom detta element kan förtätas från gasformigt till flytande och fast tillstånd, så kan det ock förtunnas från det gasformiga tillståndet genom fyra eterstadier. På det sista och högsta af dessa stadier komma vi till den fysiska uratomen, och om denna atom skulle upplösas än vidare, skulle den fullständigt aflägsnas från det fysiska planet och öfverföras till det närmast ofvanför liggande, astrala planet. Alla fysiska uratomer äro lika, och "elementens" olikhet beror på de olika sätt, på hvilka dessa fysiska uratomer förena sig.³²

³² För närmare detaljer härom se *Annie Besant: Occult kemi*.

Den sjunde och högsta underafdelningen af den fysiska ande-materien består sålunda af fullkomligt likartade uratomer; den sjette underafdelningen utgöres af jämförelsevis enkla men olika kombinationer af dessa uratomer och hvarje sådan kombination uppträder som en enhet (atom); den femte består af mera komplicerade sammansättningar, och den fjärde af ännu mer komplicerade sådana, men i hvarje fall verka dess kombinationer såsom enheter; den tredje underafdelningen består af mycket komplicerade bildningar, hvilka af kemisterna betraktas såsom gasatomer af elementen, och på detta stadium hafva många af sammansättningarna fått särskilda namn såsom syre, väte, kväfv, klor etc., och hvarje nyupptäckt sammansättning får ett eget namn; den andra underafdelningen består af sammansättningar i flytande tillstånd, vare sig de anses såsom rena element, brom t.ex., eller såsom föreningar, såsom vatten eller alkoholer; den första underafdelningen består af alla fasta kroppar, både elementer, såsom jod, guld, bly etc., och sammansatta kroppar, såsom trä, sten, kalk, o.s.v.

Det fysiska planet kan tjäna som en modell, efter hvilken man kan genom analogier bilda sig en föreställning om ande-materiens stadier eller täthetsgrader på de andra planen. När vi i teosofien tala om ett plan, mena vi en region, där ande-materiens alla olika kombinationer bildas af en viss sorts uratomer. Dessa uratomer själfva, äro enheter, som alla äro organiserade på samma sätt; deras lif är Logos' lif inhöljdt i fler eller färre omhöljen allt efter det plan de tillhöra; deras form är sammansatt af materia tillhörande det lägsta eller fasta stadiet af ande-materien på det närmast högre planet. Ett plan är sålunda ett område i naturen, såväl som en metafysisk idé.

Hvad vi hittills hafva studerat, är resultatet af andemateriens utveckling i vår egen fysiska värld. Otaliga tidsåldrar behöfdes för daningen af materialet, och i de ämnen, som nu finnas på vårt klot, se vi det hittills uppnådda resultat. Men när vi komma till studiet af innebyggarna af det fysiska planet, komma vi till formens utveckling, d.v.s. uppbyggandet af organismer af detta material.

När utvecklingen af materialet nått ett tillräckligt framskridet stadium, utgick den andra stora lifsvågen från Logos, hvarigenom impulsen gafs till utvecklingen af formen. Logos blef nu den *organiserande* kraften i sitt universum³³, och otaliga skaror af väsenden, kallade "uppbyggarna"³⁴, togo del i bildandet af former af andemateriens olika sammansättningar. Logos' lif, som innebor i hvarje form, är dess centrala, styrande och ledande kraft. Detta uppbyggande af former på de högre planen kunna vi icke lämpligen här studera i detalj; det må vara nog att säga, att alla former finnas till som idéer i Logos' tanke, och att de i denna andra stora lifsvåg projicieras utåt såsom modeller till "uppbyggarnes" ledning. På det tredje och andra planet hafva de första formbildningarna till ändamål att liksom vänja ande-materien att med lätthet bilda former, lämpade att verka såsom enheter, samt äfven att småningom öka dess stabilitet, när den formats till en organism. Denna process pågick i de tre s.k. elementala rikena på det tredje och andra planet, och de materiesammansättningar, som härvid bildades,

³³ Såsom *Atma-Buddhi*, odelbar i sin verksamhet och därför kallad »monaden», Alla *former* hafva *Atma-Buddhi* som sitt kontrollerande I f.

³⁴ Några äro upphöjda andliga intelligenser, men namnet omfattar också de uppbyggande naturandarna. Se vidare kap. XII.

kallas i allmänhet det *elementala väsensämnet*.³⁵ Detta ämne danas till former genom aggregationer, och dessa former hafva bestånd för en tid och upplösas sedan. Det utgjutna lifvet, monaden, utvecklade sig genom dessa elementalriken och nådde slutligen det fysiska planet, där det började draga samman eterisk materia och sammanhålla den i dimmiga former, i hvilka lifsströmmar pulserade, och i hvilka allt tätare materia småningom inlagrades bildande härmed de första mineralen. I dessa visar sig på ett utomordentligt skönt sätt de numeriska och geometriska lagar, efter hvilka formerna bildas (— vi kunna se dem framställda i hvarje bok om kristallografi), och vi kunna här finna bevis i öfverflöd för, att lifvet verkar i alla mineraler, fastän förlamadt, fångsladt och hämmadt. Den trötthet, hvilken metallerna äro underkastade, är också ett tecken på, att de äro lefvande ting; men här må det vara nog att säga, att den occulta läran betraktar dem såsom sådana, då den känner de redan omtalade processer, genom hvilka lifvet involverats i dem. Sedan formerna i mineralriket uppnått stor stabilitet, började monaden i växtriket att arbeta på formens plasticitet, d.v.s. bildbarhet, förenande denna egenskap med stabiliteten i organisationen. Dessa två egenskaper — stabilitet och plasticitet — uppnådde en ännu högre grad af jämvigt i djurriket och nådde jämvigtens höjdpunkt hos människan, hvilkens fysiska kropp är sammansatt af beståndsdelar, som oupphörligt ersätts af andra, hvarigenom den bästa afpassning är möjlig, och som dock sammanhållas af en kombinerande central kraft, som förhindrar allmän upplösning äfven under de mest olikartade förhållanden.

Människans fysiska kropp omfattar egentligen två kroppar: 1) den *täta kroppen*, byggd af beståndsdelar från de tre lägsta täthetsgraderna på det fysiska planet, fasta kroppar, vätskor och gaser, och (2) *eterkroppen*, eller den eteriska motbilden, som är gråviolett eller blågrå till färgen, genomtränger den täta kroppen och består af materia från de fyra högre täthetsgraderna af fysisk materia³⁶. Den fysiska kroppens hufvudsakliga uppgift är att, mottaga intryck från den fysiska världen och öfverföra dem till det medvetna jag, som bebor kroppen, på det de må tjäna som material till förvärfvande af kunskap. Dess eterdel har dessutom den uppgiften att tjäna som ett medium, hvarigenom den lifskraft, som utströmmar från solen, kan afpassas efter de tätare beståndsdelarnas behof. Solen är den stora reservoaren för vårt systems elektriska, magnetiska och vitala krafter, och den utsänder utan uppehåll väldiga strömmar af lifgifvande energi. Dessa uppsugas af de eteriska motbilderna till alla mineral, växter, djur och människor och omvandlas af dem till den särskilda lifskraft, som hvart särskildt väsen är i behof af³⁷. Eterkropparna insuga och specialisera dem samt sprida dem till alla delar af sina fysiska motbilder. Man har iakttagit, att vid god hälsa mycket mera af lifsenergierna på detta sätt omvandlas, än den fysiska kroppen behöfver för sin egen del, och att det öfverflödiga

³⁵ På engelska: *The elemental essence*.

³⁶ Denna senare kropp kallades i den tidigare teosofiska litteraturen (såsom Nyckel till teosofien, Människans sju principer 1:sta uppl., m.m. för »astralkroppen» eller *Linga Sharira*. Sedan emellertid noggrannare undersökningar ådagalagt, att den materia, som i början med ett gemensamt namn kallades »astral», i själfva verket innefattar såväl verkligt astral materia som eterisk sådan från det fysiska planet, och vidare att *Linga Sharira* uteslutande består af sådan etermateria, under det att en annan mänsklig kropp, *Kama Rupa*, är sammansatt af materia från astralplanet, beslöts att ändra terminologien sålunda, att den förra kallades »eterkroppen» (eng: *The etheric double*) och den senare »astralkroppen».

Se härom *Annie Besant: Människan och hennes kroppar*. Ö. a.

³⁷ Det sålunda specialiserade lifvet kallas *Prana*, och blir lifsanden i hvarje skapadt ting. *Prana* är blott ett namn för det universella lifvet, för så vidt det är uppsuget i ett särskildt väsende och uppehåller dess afskilda lif.

strålar ut samt uppfångas och tillgodogöres af svagare människor. Det som med ett tekniskt namn kallas hälsoauran, är den del af eterkroppen, som sträcker sig några få tum utanför den täta kroppens hela yta och företer radierande linjer, sträckande sig utåt i alla riktningar. Dessa linjer liksom sloka ned vid sjuklighet och återtaga sin radierande riktning, när hälsan återvinnes. Det är denna med hjälp af eterkroppen specialiserade lifsenergi, som magnetisören utstrålar för att stärka de svage och helbregdagöra de sjuka, fast han ofta inblandar med densamma strömningar af en finare art. Den utmattning, som hvarje magnetisör känner, när han begagnat sin kraft till öfvermått, är en följd af lifskraftens förminskning.

Människans kropp är fin eller grof till sin väfnad, beroende på det material, den hämtar från det fysiska planet för sitt uppbyggande. Hvarje materiens täthetsgrad omfattar finare eller gröfre material. Jämför en slaktares kropp med en förfinad och andligt intresserad människas; i båda finnas fasta kroppar, vätskor och gaser, och dock hvilken skillnad! Vidare veta vi, att en grof kropp kan förfinas, och en förfinad kropp göras grof. Kroppen förändras ständigt; hvarje smådel är ett lif, och lifven komma och gå. De dragas till den kropp, med hvilken de stämma öfverens, och stötas bort från den, med hvilken de icke stå i öfverensstämmelse. Alla ting lefva i rytmiska vibrationer och alla söka sig till det harmoniska och frånstötas af det oharmoniska. En ren kropp stöter bort grofva partiklar, därför att deras svängningstal icke harmonierar med dess egen rytm; en grof kropp drager dem till sig, därför att deras vibrationer stå i samklang med dess egna. Om därför kroppen förändrar sitt svängningstal, aflägsnas småningom de beståndsdelar, som icke kunna vibrera efter den nya rytmen, och deras plats intages af nya, harmoniska beståndsdelar, som indragas från den omgivande naturen. Naturen erbjuder material, vibrerande i alla möjliga tonarter, och hvarje kropp utöfvar sin egen utväljande verksamhet, tilldragande eller bortstötande.

Under de tidigare utvecklingsperioderna utöfvades denna utväljande verksamhet af formens monad; men nu, då människan är ett själfmedvetet väsende, har hon själf ledningen af sin kropps uppbyggande. Genom sina tankar anslår hon grundtonen i sin musik och åstadkommer de svängningar, som äro de mäktigaste faktorerna i de oupphörliga förändringar, som försiggå såväl i den fysiska kroppen som i de andra kropparna. I den mån hennes kunskap ökas, lär hon sig, huru hon skall uppbygga sin fysiska kropp med ren föda, hvarigenom det blir lättare att stämma den i harmoni. Hon lär sig att lefva i öfverensstämmelse med reningens valspråk: "Ren föda, rena tankar och ständig längtan mot Gud". Som den högst stående varelse på det fysiska planet är människan Logos' vicekonung i denna värld, ansvarig, så långt hennes makt sträcker sig, för dess ordning, frid och goda förvaltning; och denna plikt kan hon icke fullgöra utan att efterlefva detta valspråk.

Den fysiska kroppen, sammansatt som den är af materia från det fysiska planets alla täthetsgrader, är lämpad att mottaga och reagera för alla slag af intryck från detsamma. Dess första beröringar med den yttre världen äro af det enklaste och gröfsta slag, och när det inre lifvet vibrerar utåt till svar på påverkningen utifrån, därmed bringande sina molekyler i motsvarande vibrationer, så utvecklas öfver kroppens hela yta känseln, förnimmelsen af att något kommer i beröring med kroppen. I den mån särskilda sinnesorgan utvecklas för att mottaga särskilda slag af vibrationer, ökas kroppens värde såsom ett blifvande verktyg för ett medvetet väsen på det fysiska planet. Ju fler intryck den kan reagera för, dess nyttigare blir den; ty end-

ast de intryck, för hvilka den reagerar, kunna nå medvetandet. T.o.m. på vårt nuvarande utvecklingsstadium finnas myriader af vibrationer, som pulsera omkring oss i den fysiska naturen, och om hvilka vi icke hafva någon som helst vetskap, åtminstone ingen direkt sådan, därför att vår fysiska kropp icke är i stånd att mottaga dem eller rättare sagdt vibrera i harmoni med dem. Oanade skönheter, hänförande toner, härliga färgskiftningar beröra vårt fängelses murar och gå vidare obeaktade. Ännu är icke den fullkomliga kropp utvecklad, som påverkas af hvarje impuls i naturen liksom eolsharpan af västanvinden.

De vibrationer, som kroppen kan mottaga, öfverför den till fysiska centra, tillhörande dess i hög grad komplicerade nervsystem. De eter vibrationer, som ledsaga alla vibrationer i den tätare fysiska materien, upptagas på liknande sätt af eterkroppen och öfverförs till dess motsvarande centra. Största delen af vibrationerna i den täta materien omsättes till kemisk energi, värmeenergi eller andra former af fysisk energi. Eter vibrationerna gifva upphof till magnetisk och elektrisk verksamhet och öfverföra äfven vibrationerna till astralkroppen, hvarifrån de, som vi längre fram skola se, nå själen. På detta sätt komma underrättelser om den yttre världen till det medvetna väsende, som tronar i kroppen, kroppens herre, som det ofta kallas. I den mån underrättelsekanalerna vidgas och öfvas, tillväxer det medvetna väsendet med hjälp af det material, som därmed gifves för dess tänkande. Men så lågt står människan ännu i sin utveckling, att t.o.m. eterkroppen ännu icke är tillräckligt harmoniserad för att regelbundet öfverbringa till den inre människan de intryck, som mottagas af densamma oberoende af dess gröfre byggda kamrat, eller inrista dem i hjärnan. Då och då lyckas det för den att göra det, och då hafva vi för oss den lägsta graden af clairvoyance, d.v.s. seendet af de fysiska tingens eteriska motbilder och af ting, hvilkas tätaste form består af eter materia.

Människan är, som vi längre fram skola se, iklädd olika kroppar, den fysiska, den astrala och den mentala, och det är af vikt att veta och ihågkomma, att under vår utveckling uppåt det är den lägsta af dessa kroppar, den täta fysiska kroppen, som medvetandet först kontrollerar och gör till ett för sig användbart verktyg. Den fysiska hjärnan är medvetandets verktyg under det vakna lifvet på det fysiska planet, och — sålänge människan ännu är jämförelsevis föga utvecklad — arbetar medvetandet mycket mera effektivt i denna kropp än i någon annan. Dess möjligheter äro visserligen färre än de, som de högre kropparne råda öfver, men dessa möjligheter äro i långt högre grad verkliggjorda, än hvad förhållandet är i de högre kropparne, och människan uppfattar sig själf som ett "jag" i den fysiska kroppen, långt innan hon finner sig själf på de högre planen. Äfven en människa, som är betydligt mer utvecklad än genomsnittsmänniskan, kan här nere i den fysiska världen endast visa så mycket af sig själf, som hennes fysiska organism tillåter, ty medvetandet kan på det fysiska planet endast manifesteras så mycket, som den fysiska kroppen kan bära.

Den täta kroppen och eterkroppen åtskiljas icke under normala förhållanden, så länge jordelivvet varar. Enligt regeln funktionera de tillsammans som den lägre och högre strängen på ett instrument, då ett ackord anslås. Men de hafva äfven sin särskilda, fast koordinerade verksamhet. Under tillstånd af försvagad hälsa eller nervös öfverretning kan en stor del af eterkroppen abnormt aflägsnas från den täta kroppen. Den senare sjunker då hän i dåsighet eller fullkomlig omedvetenhet beroende på mängden af den aflägsnade eter materia. Bedöfningsmedel utdrifva större delen af eterkroppen, hvilket har till följd, att medvetandet hvarken kan

påverka den täta kroppen eller påverkas af densamma, eftersom förbindelsen med densamma är afbruten. Hos de abnormt organiserade personer, som kallas medier, kan den eteriska och den täta kroppen med lätthet skiljas från hvarandra, och den förra lämnar vid sådana tillfällen största delen af den fysiska materia, som är af nöden för s.k. "materialisationer".

Under sömnen, när medvetandet lämnar det fysiska vehikel, som det använder under det vakna tillståndet, förblifva den täta kroppen och eterkroppen förenade, men funktionera i det fysiska drömlifvet i viss grad oberoende af hvarandra. Intryck, som mottagits under det vakna tillståndet, reproduceras genom kroppens automatiska verksamhet, och både den täta och den eteriska hjärnan äro uppfyllda af osammanhängande, fragmentariska bilder, i det att vibrationerna liksom undanknuffa hvarandra och förorsaka de mest groteska kombinationer. Vibrationer, som komma utifrån, göra sig också gällande, och föreställningsförbindelser, med hvilka medvetandet ofta är upptaget under det vakna lifvet, återuppkallas lätt genom strömningar från den astrala världen af liknande natur. De vakna tankarnas renhet eller orenhet verkar i hög grad bestämmande på beskaffenheten af de bilder, som framträda i drömmen, vare sig de framkallas spontant eller ingifvas utifrån.

När det, som man kallar döden, inträder, drages eterkroppen af det flyktande medvetandet bort från den täta kroppen. Det magnetiska band, som sammanhåller dem under jordelifvet, brister, och under några timmar förblifver medvetandet inhöljdt i denna eterdräkt. I denna visar den döde sig stundom för dem, med hvilka han står i innerlig förbindelse, såsom en dimmig skepnad, mållös och utan klart medvetande — spöket. Eterkroppen kan också, sedan det medvetna jaget lämnat densamma, ses sväfvande öfver den graf, som gömmer dess tätare motpart, och är då stadd i en långsam upplösningsprocess.

När själen åter skall födas på jorden, uppbygges eterkroppen före den täta kroppen, hvilken senare noggrannt följer densamma under sin utveckling under fosterlifvet. Dessa två kroppar kunna sägas uppdraga de gränser, inom hvilka det medvetna väsendet skall lefva och verka under sitt jordelif, ett ämne som fullständigare skall behandlas i kapitel IX, om Karma.

KAPITEL II.

Astralplanet.

Astralplanet är den region i världsalltet, hvilken kommer näst efter den fysiska, om uttrycket "näst efter" kan användas i detta sammanhang. Lifvet där är mera aktivt än på det fysiska planet och formen mera plastisk. Detta plans ande-materia är högre vitaliserad och finare än någon grad af ande-materien i den fysiska världen. Ty som vi hafva sett består den fysiska uratomens sfäriska vägg af otaliga aggregationer af den gröfsta astrala materien. Uttrycket "näst efter" är likväl olämpligt, för såvidt det inger den tanken, att planen i världsalltet äro ordnade såsom koncentriska cirklar, så att där det ena slutar, skulle det andra taga vid. Snarare äro de koncentriska, hvarandra genomträngande sfärer, skilda från hvarandra icke genom läge, utan genom olikhet i sammansättning. Liksom luft genomtränger vatten, liksom eter genomtränger den tätaste fasta kropp, så genomtränger den astrala materien all fysisk materia. Astralvärlden är öfver oss, under oss, på alla sidor om oss, i oss; vi lefva och röra oss i den, men vi kunna icke se den, icke höra den, icke känna den eller på något sätt förnimma den, emedan den fysiska kroppens fängelse skiljer oss från den; de fysiska partiklarne äro nämligen för grofva för att kunna sättas i rörelse af astralmateriens vibrationer.

I detta kapitel skola vi studera detta plan i allmänhet, lämnande åsido för särskildt studium de speciella lifsvillkor på det astrala planet, hvilka omgifva de mänskliga väsenden, som passera det på vägen från jorden till himlen.

Astralplanets ande-materia förefinnes i sju underafdelningar (täthetstillstånd), liksom vi hafva sett förhållandet vara på det fysiska planet.

Där liksom här finnas otaliga kombinationer, hvilka bilda de astrala fasta kropparna, vätskorna, gaserna och eterformerna. Men de flesta materiella former hafva där en klarhet och genomskinlighet i jämförelse med formerna här, som gifvit anledning till att de fått epitetet astral eller stjärnliknande — ett epitet, som är på det hela missledande, men allt för häfdvunnet för att böra ändras. Då, det icke finnes några särskilda namn för den astrala andemateriens olika täthetstillstånd, måste vi använda de jordiska beteckningarna. Det viktigaste att fasthålla är, att astrala föremål äro kombinationer af astral materia, liksom fysiska föremål äro kombinationer af fysisk materia, och att astralvärldens utseende mycket liknar det, vi känna till här nere, till följd af att den till stor del utgöres af astrala motbilder till fysiska föremål. En egenskap förvånar och förvirrar emellertid den ovane iakttagaren, nämligen att, dels på grund af de astrala föremålens genomskinlighet och dels på grund af det astrala seendets natur, i det att medvetandet är mindre hämmadt af den finare astrala materien, än då det är inestängdt i den jordiska, — att på grund häraf allting är genomskinligt, och fransidan lika synlig som framsidan, insidan som utsidan. Någon erfarenhet är därför af nöden, innan föremål iakttagas riktigt, och en person, som utvecklats den astrala synförmågan, men ännu icke haft mycken erfarenhet i dess användande, får en ytterst oredig föreställning och begår lätt de orimligaste misstag. En annan slående och i början förvillande karakteristisk egenskap hos den astrala världen är den hastighet, hvarmed former kunna förändra sig, isynnerhet när de icke stå i förbindelse med

någon jordisk motsvarighet. En astral varelse kan ändra hela sitt utseende med den mest förvånande hastighet, ty den astrala materien tager form för hvarje tankeimpuls, i det att lifvet snabbt ombildar sin form för att gifva sig nytt uttryck.

Då formeolutionens stora lifsvåg passerade nedåt genom astralplanet och bildade på detta plan det tredje elementala riket³⁸, samlade monaden omkring sig kombinationer af astral materia och gaf åt dessa kombinationer (med ett gemensamt namn kallade "det elementala väsensämnet") en säregen vitalitet och den egenskapen att reagera för och omedelbart taga form vid impulser af tankevibrationer. Detta elementala väsensämne förefinnes i hundratals variationer på hvarje underafdelning af det astrala planet, och vi kunna föreställa oss dess utseende genom att tänka oss, att luften blefve synlig här — som ju äfven stundom händer, när den vid stark hetta liksom darrar i böljande vågor — och vore i beständig vibration med växlande färger liksom pärlemor. Denna vidsträckta atmosfär af elementalt väsensämne reagerar ständigt för vibrationer orsakade af tankar, känslor och begär. Hvarje sådan impuls bringar den genast i rörelse liksom bubblor i kokande vatten³⁹. Den därvid bildade formens varaktighet beror på styrkan af den impuls, som orsakat den, konturens skärpa beror på tankens klarhet, och färgen beror på arten af dess innehåll, t.ex. intellektuellt, religiöst eller sinnligt.

De oklara och osammanhängande tankar, som produceras i sådan mängd af outvecklade sinnen, samla kring sig, då de komma till astralvärlden, obestämda moln af elementalt väsensämne och drifva omkring attraherade hit och dit till andra moln af liknande natur, skocka sig kring astralkropparna till personer, hvilkas magnetism drager dem till sig — vare sig god eller ond — och upplösas om en tid för att åter smälta samman med det elementala väsensämnets stora haf. Så länge de bibehålla en afskild existens, äro de lefvande väsen med kroppar af elementalt väsensämne och tankar som besjälande lif, och de kallas då "artificiella elementaler" eller "tankeformer".

Klara, bestämda tankar hafva alla sina egna, bestämda former med skarpa, tydliga konturer och visa en oändlig mångfald af mönster. De bildas af tankevibrationer, alldeles som vi på det fysiska planet finna figurer bildas af ljudvibrationer. "Klangfigurer" äro en mycket god analogi till "tankefigurer", ty naturen med all sin oändliga mångfald är dock mycket konservativ i fråga om principer och använder samma arbetsmetoder på det ena planet efter det andra af sitt område. Dessa klart begränsade artificiella elementaler hafva ett längre och ett mycket mer aktivt lif än sina dimmiga bröder, och utöfva ett långt starkare inflytande på astralkropparna (och genom dem på tankarne) hos dem, af hvilka de attraheras. De förorsaka i dem vibrationer liknande deras egna, och på detta sätt sprida sig tankar från själ till själ utan att taga jordisk form. Och än mer: de kunna af tänkaren riktas mot hvarje person han önskar nå, hvarvid deras verkningsförmåga beror på styrkan af hans vilja och intensiteten af hans tankeförmåga.

När det gäller vanliga människor, äro de artificiella elementaler, som skapas af känslor eller begär, kraftigare och bestämdare än de, som skapas af rent intellektuella tankar. Ett utbrott af vrede orsakar sålunda en mycket skarpt begränsad och kraftig röd blix, och långvarig vrede, hat, skapar en farlig elemental, röd till färgen, spetsig, försedd med hullingar eller på

³⁸ Se kap. I. s. 40

³⁹ C.W. Leadbeater; *The Astral Plane* p. 52.

annat sätt istånd till att skada. Kärlek bildar, beroende på sin art, former mer eller mindre sköna till färg eller teckning, i alla nyanser från karmosinrött till de mest utsökta och fina rosafärger, solnedgångens eller morgonrodnadens blekaste toner, vare sig som diffusa moln eller milda och starka beskyddande skepnader. Mången moders kärleksfulla böner sväfva kring hennes son i änglaformer, afvändande från honom onda inflytelser, som måhända hans egna tankar attrahera.

Det är karakteristiskt för dessa artificiella elementaler, att när de af viljan riktas mot någon viss person, besjålas de af den enda impulsen att utföra sin upphofsmans vilja. En beskyddande elemental dväljes omkring sitt föremål, sökande hvarje tillfälle att afvända ondt eller attrahera godt — icke medvetet, men ledd af en blind kraft, som i denna verksamhet finner "det minsta motståndets riktning". På samma sätt uppehåller sig en elemental, besjålad af en illvillig tanke, kring sitt offer, sökande hvarje tillfälle att skada. Men hvarken den ena eller den andra kan göra sitt inflytande gällande, om icke i den persons astralkropp, som är föremål för deras påverkningar, finnes något besläktadt med dem själfva, något som kan gifva resonans för deras vibrationer och sålunda sätta dem istånd att taga fäste. Om det icke finnes i honom någon med dem besläktad materie, då återstudsa de, följande en lag i sin egen natur, från honom längs den väg, de kommit — det magnetiska spår, de lämnat efter sig — och kasta sig öfver sin upphofsman med en kraft, lika med den, med hvilken de sändts ut. Sålunda har en tanke af dödligt hat, hvilken ej lyckades nå den person, mot hvilken den utslungades, iakttagits döda sin afsändare, under det att goda tankar, utsända till en ovärdig, återvända som välsignelser till honom, som gåfvo dem lif.

Äfven en rätt ytlig kunskap om astralvärlden måste sålunda blifva en synnerligen kraftig uppfordran till att tänka rätt och måste öka vår känsla af ansvar för de tankar, känslor och begär, som vi utstråla i detta astrala område. Glupande rofdjur, sökande hvem de uppsluka månde, äro alltför många af de tankar, med hvilka människorna befolka astralplanet. Men de synda af okunnighet; de veta icke hvad de göra. Ett af ändamålen med de teosofiska lärorna, hvilka något lyfta på slöjan öfver den osedda världen, är att gifva människorna en sundare grundval för sitt handlande, en riktigare uppskattning af de orsaker, af hvilka endast följderna synas i den jordiska världen. Och få af dess läror hafva större etisk betydelse än den om skapandet och riktandet af tankeformerna eller de artificiella elementalerna, ty därigenom lär sig människan, att hennes tänkande icke angår endast henne allena, att hennes tankar utöfva inflytande icke endast på henne själf, utan att hon oafslåtligt utsänder änglar och djäflar i människornas värld, för hvilkas skapande hon bär ansvaret, och för hvilkas inflytande hon kan ställas till räkning. Må därför människorna lära känna lagen och styra sina tankar därefter.

Om vi i stället för att betrakta de artificiella elementalerna hvar för sig taga dem i massa, är det lätt att förstå det väldiga inflytande, de hafva vid danandet af national- och raskänslor och därmed vid framkallandet af ensidiga och förutfattade meningar. Vi växa alla upp omgifna af en atmosfär, till trängsel uppfylld af elementaler förkroppsligande vissa idéer. Nationella fördomar, nationella sätt att betrakta alla frågor, nationella egendomligheter i känsla och tanke, allt detta inverkar på oss från vår födelse, ja dessförinnan. Vi se allting genom denna atmosfär, hvarje tanke är mer eller mindre färgad däraf, och våra egna astralkroppar vibrera i samklang därmed. Därför måste samma idé te sig helt annorlunda för en hindu, en engelsman, en

spanjor och en ryss. Föreställningar, som äro lättfattliga för den ene, äro nästan obegripliga för den andre; vanor instinktligt tilldragande för den ene äro lika instinktligt motbjudande för den andre. Vi behärras alla af vår nationalatmosfär, d.v.s. af den del af astralvärlden, som omedelbart omgifver oss. Andras tankar, gjutna nästan efter samma modell, inverka på oss, och framkalla hos oss samklingande vibrationer; de förstärka de sidor, i afseende på hvilka vi öfverensstämma med våra omgifningar, och slipa bort olikheterna, och denna ständiga inverkan på oss genom astralkroppen stämplar oss med den nationella prägeln och gräfver kanaler för andliga energier, i hvilka de redo boget flöda. Under sömn och vaka påverkas vi af dessa strömmar, och just vår ovetskap om deras verkan gör dem dess mer effektiva. Då de flesta människor äro snarare passiva än aktiva till sin natur, verka de nästan som automatiska upprepare af de tankar, som nå dem, och på detta sätt förstärkas alltjämt den nationella atmosfären.

Då en människa börjar blifva känslig för astrala inflytanden, kan hon stundom plötsligt finna sig öfverväldigas af en fullkomligt oförklarlig och, som hon tycker, oresonlig fruktan, som kastar sig öfver henne med en ända till förlamande makt. Hon må kämpa däremot, hon känner den dock och kanhända harmas däröfver. Troligen är det få, som icke hafva åtminstone i någon grad erfarit denna fruktan, den obehagliga rädslan för ett osynligt något, förnimmelsen att någon är där, att man icke är ensam. Detta har sin orsak dels i en viss fientlighet, som besjälur den naturliga elementalvärlden gentemot den mänskliga på grund af de olika förstörelseredskap, som människorna uppfunnit på det fysiska planet, och som återverka på det astrala, men har också till stor del sin orsak i närvaron af så många artificiella elementaler af fientlig art, skapade af mänskliga tankar. Tankar af hat, afund, hämnd, bitterhet, misstro och missnöje gå ut i milliontal, fyllande till trängsel astralplanet med dessa artificiella elementaler, hvilkas hela lif utgöres af dessa känslor. Huru mycken obestämd misstro utgjutes icke af den okunnige mot alla, hvilkas utseende och tillvägagångssätt äro obekanta och främmande. Den blinda misstron mot alla utländingar, det tysta föraktet, utsträckande sig i många distrikt t.o.m. mot innevånarve i en annan provins — äfven dessa ting bidraga att samla onda inflytelser i astralvärlden. Genom allt detta skapa vi en blindt fientlig armé på astralplanet, och detta reagera våra egna astralkroppar för med en känsla af fruktan uppväckt af de antagonistiska vibrationer, som förnimmas, men icke förstås.

Utom de artificiella elementalerna finnas i astralvärlden en mängd olika varelser, äfven om vi se bort från alla de mänskliga varelser, som förlorat sina fysiska kroppar genom döden. Det finnes stora skaror af naturelementaler eller naturandar, indelade i fem hufvudklasser, eterns, eldens, luftens, vattnets och jordens elementaler. De fyra sistnämnda grupperna kallades i medeltidens occultism salamandrar, sylfer, undiner och gnomer. (Det behöfver knappt sägas, att det finnes två klasser till, som fylla sjutalet; men de angå oss icke här, emedan de ännu äro omanifesterade.) Dessa äro de verkliga elementalerna eller elementernas — jordens, luftens, vattnets, eldens och eterns — väsenden, och de äro, hvar i sin stad, sysselsatta med utförandet af den verksamhet, som står i samband med hvars och ens element. De äro de kanaler, genom hvilka de gudomliga energierna verka på dessa olika områden, lefvande uttryck för lagen i den del af naturen, som hvart och ett element representerar. I spetsen för hvarje grupp står ett upphöjdt väsende, höfdingen för en mäktig härskara, den ledande och styrande intelligensen i hela det naturens område, som administreras och besjälas af den klass af elementaler, som står

under hans kontroll.⁴⁰ Sålunda är Agni, eldguden, ett högt andligt väsende, som har att skaffa med eldens manifestation på alla världsalltets plan och utöfvar sin styrande makt genom eldelementalernas skaror. Genom kunskapen om dessa elementalers natur och om huru de skola behärskas, utföras de s.k. underverk eller magiska konst, hvilka tid efter annan omtalas i tidningarne, vare sig de uppgifvas vara utförda genom magiska krafter eller med hjälp af "andar" — som fallet var med nu aflidne Mr. Home, som med fingrarna kunde taga ett glödande kol ur en flammande eld och hålla det i handen utan att bränna sig. Levitation (sväfvandet af en tung kropp i luften utan synligt understöd) och gående på vattnet hafva utförts med hjälp af respektive luftens och vattnets elementaler, om också en annan metod oftare användes.

Som de olika elementen ingå i människokroppen, det ena eller andra i mer öfvervägande grad allt efter människans karakter, står hvarje mänsklig varelse i förhållande till dessa elementaler, hvarvid de, som äro gynnsammast stämde mot honom, äro de, hvilkas element är det förhärskande hos honom. Följderna af detta förhållande iakttagas ofta och kallas i dagligt tal för "lycka" eller "tur". En person har tur med att sköta blommor, med att göra upp eld, med att finna källådror o.s.v. Naturen tränger sig oupphörligt på oss med sina occulta krafter, men vi äro tröga att fatta hennes vinkar. Traditionen döljer stundom en sanning i ett ordspråk eller en saga, men vi hafva ju nu vuxit ifrån all denna "vidskepelse".

Vi finna äfven på astralplanet naturandar — mindre riktigt kallade elementaler — som hafva att skaffa med uppbyggandet af former i mineral-, växt-, djur- och människorikena. Det finnes nämligen naturandar, som uppbygga mineraler, som leda lufsenergierna i växter, och som, molekyl efter molekyl, bilda djurens kroppar. De hafva äfven om hand bildandet af mineralens, växternas och djurens astralkroppar, lika väl som de fysiska kropparne. De äro sägnernas älfvor och troll, de tomtar, som spela en så stor roll i alla nationers folksägner, de trolska, oansvariga naturbarn, som vetenskapen kallt förvisat till amsagorna, men som skola återinsättas på sin rätta plats i naturens ordning af en framtids visare forskare. Endast skalder och occultister tro på dem nu för tiden; de förra på grund af sitt snilles intuition, de senare på grund af hvad de med sina tränade inre sinnen direkt iakttaga. Mängden skrattar åt båda; isynnerhet åt occultisterna. Men det betyder föga — visdomen skall rättfärdigas af sina barn.

Lifsströmmarnes flöde i etermotbilderna till de fysiska formerna i mineral-, växt- och djurriket väckte ur dess sömn den astrala materia, som ingick i strukturen af deras atomiska och molekylära beståndsdelar. Den började vibrera mycket svagt i mineralen, och det material, som formmonaden under utöfvandet af sin organiserande kraft drog in från astralvärlden, sammanfogades af naturandarna till en löst sammanhängande massa, mineralets astralkropp. I växtriket äro astralkropparne något mer organiserade, och deras säregna egenskap, känsselförmågan, börjar här att visa sig. Oklara och obestämda förnimmelser af välbefinnande och obehag kunna iakttagas hos de flesta växter och äro resultatet af astralkroppens tillväxande lif och verksamhet. De förnimma dunkelt välbefinnande af luften, regnet och solskenet och söka famlande efter dem, under det att de draga sig undan för skadliga inflytelser. Några söka ljuset, andra söka mörkret; de reagera för retelser och inrätta sig efter yttre förhållanden; och

⁴⁰ Ett sådant väsen kallas af hinduerna en Deva, d.v.s. en gud. Sanskritnamnen för de 5 manifesterade elementernas gudar äro; *Indra*, Akashas eller rymdets herre; *Agni*, eldens herre; *Pavana*, luftens herre; *Varuna*, vattnets herre; och *Kshiti*, jordens herre.

somliga visa tydligen ett slags känselsinne. I djurriket är astralkroppen mera utvecklad och när hos de högre stående bland dem en tillräckligt fast organisation för att hålla ihop någon tid efter den fysiska kroppens död och föra en oberoende tillvaro på astralplanet.

De naturandar, som hafva om hand uppbyggandet af de djuriska och mänskliga astralkropparna, hafva fått ett särskildt namn nämligen *begärelementaler*⁴¹, emedan de äro starkt besjälade af alla slags begär och oupphörligt införlifva sig själfva i djurs och människors astralkroppar. De använda äfven olika slag af elementalt väsensämne, liknande det, hvaraf deras egna kroppar äro sammansatta, till att bilda djurens astralkroppar, hvilka på detta sätt förses med bestämda centra för de olika förnimmelserna och drifterna. Dessa centra retas till verksamhet genom impulser, som mottagas af de grofva fysiska organen och af de motsvarande organen i eterkroppen öfverföras till astralkroppen. Icke förrän det astrala centret nås, förnimmer djuret välbehag eller smärta. Om man slår en sten, känner den ingen smärta; den har visserligen täta och eteriska fysiska molekyler, men dess astralkropp är oorganiserad. Djuret förnimmer däremot smärta af ett slag, därför att det äger astrala förnimmelsecentra, och begärelementalerna inväft i detsamma sin egen natur.

Som en ny faktor måste tagas med i räkningen, när det gäller dessa elementalers verksamhet i fråga om den mänskliga astralkroppen, skola vi avsluta vår öfverblick af innevånarna på astralplanet, innan vi öfvergå till att studera denna mer komplicerade astrala form.

Djurens begärkroppar⁴² eller astralkroppar föra, som nyss blifvit sagdt, en oberoende fast hastigt öfvergående tillvaro på astralplanet, sedan döden förstört deras fysiska motbilder. I s.k. civiliserade länder bidraga dessa djuriska astralkroppar till den allmänna känsla af fientlighet, hvarom vi förut talat; ty det organiserade dödandet af djur genom slakt och genom sport sänder årligen millioner efter millioner sådana astralkroppar in i astralvärlden, uppfyllda af fasa och skräck samt rysande för människan. De jämförelsevis få djur, som få dö i frid och lugn, spela ingen roll i de dräptas väldiga skaror, och från de af dem förorsakade strömningarna nedflöda från astralvärlden inflytelser öfver människor och djur, som drifva dem än längre ifrån hvarandra och fostra instinktlik misstro och fasa å ena sidan och lust till grymhet å den andra.

Dessa känslor hafva under de senare tiderna i hög grad förstärkts genom de kallsinnigt uttänkta metoder, som användas inom den vetenskapliga tortyr, som kallas vivisektion, hvars utsägliga barbariskheter infört nya fasa i astralvärlden genom sin återverkan på sina gärningsmän, liksom de ökat svalget mellan människan och hennes "fattiga släktingar".

Vid sidan af det, som vi kunna kalla den normala befolkningen i astralvärlden, finnas tillfälliga besökare däri, ditförda af det verk de hafva för händer, och hvilka vi icke helt och hållet kunna lämna utan omnämnande. Några af dessa komma från vår egen jordiska värld, under det andra stiga ned från högre regioner. Många af de förre äro Invigde af olika grader, några hörande till den stora Hvita Logen — Himalaya's Brödraskap eller det Tibetanska Brödra-

⁴¹ *Kamadevas*, begärgudar.

⁴² *Kama-Rupa* är det tekniska namnet för astralkroppen och kommer af *Kama*, begär, och *Rupa*, form.

skapet, som det ofta kallas⁴³ — under det andra äro medlemmar af olika occulta loger spridda öfver hela världen, och varierande från "hvitt" genom alla nyanser af grått ända ned till "svart"⁴⁴ Alla dessa äro människor, som lefva i fysiska kroppar, men som lärt sig att efter behag lämna det fysiska fängelset och funktionera med fullt medvetande i astralkroppen. De representera alla upptänkliga grader af kunskap och dygd, väl- och illvilliga, starka och svaga, milda och grymma. Det finnes vidare många unga aspiranter, ännu oinvigde, som hålla på att lära sig att använda sina astralkroppar, och som användas i det godas eller ondas tjänst allt efter den väg, de söka att gå.

Efter dessa hafva vi psykiskt begåfvade människor af olika utveckling och grader, några fullt vakna, andra drömmande och förvirrade, vandrande omkring medan deras fysiska kroppar äro försjunkna i sömn eller trance. Omedvetna om de yttre omgifningarne, insvepta i sina egna tankar, indragna i sina astrala skal, drifva på detta sätt milliontals astralkroppar omkring, bebodda af medvetna varelser, hvilkas fysiska kroppar äro försjunkna i sömn. Som vi längre fram skola få se, drar sig medvetandet under sömnen undan i sitt astrala vehikel och passerar öfver till astralplanet; men det är icke medvetet om sina omgifningar, förrän astralkroppen är tillräckligt utvecklad för att funktionera oberoende af den fysiska kroppen.

Någon gång iakttages på detta plan en lärjunge⁴⁵, som dött och nu inväntar en nästan omedelbar reinkarnation under ledning af sin Mästare. Han är naturligtvis i besittning af fullt medvetande och arbetar på samma sätt som andra lärjungar, som endast hafva lämnat sina kroppar insomnade. På ett visst utvecklingsstadium⁴⁶ tillåtes en lärjunge att reinkarnera mycket snart efter döden, och under dessa omständigheter har han att på astralplanet afvakta ett lämpligt tillfälle till återfödelse.

Passerande genom astralplanet äro äfven de mänskliga varelser, som äro på väg till sin nya inkarnation; till dem skola vi återkomma längre fram⁴⁷, och de deltaga icke i det vanliga lifvet i astralvärlden. De begärelselementaler, som hafva frändskap till dem på grund af de lustar och begär, de hyst under föregående jordelif, samlas omkring dem och medverka vid uppbyggnaden af den nya astralkroppen för det kommande jordelifvet.

Vi vända oss nu till studiet af den mänskliga astralkroppen⁴⁸, sådan den är beskaffad under den jordiska tillvarelseperioden, och skola studera dess natur och sammansättning så väl som

⁴³ Det är några medlemmar af denna Loge, som föranledde stiftandet af Teosofiska Samfundet.

⁴⁴ Occultister, som äro osjälfviska och helt och hållet hängifna åt utförandet af den gudomliga viljan, eller som sträfvä att förvärfva dessa dygder, kallas »hvita». De som äro själfviska och motarbeta förverkligandet af det gudomliga ändamålet med världen, kallas »svarta». Sig vidgande osjälfviskhet, kärlek och hängifvenhet äro kännetecknen på de förra; sammankrympande själfviskhet, hat och öfvermodig hänsynslöshet äro de senares kännetecken. Mellan dessa ytterligheter finnas grupper, hvilkas motiver äro blandade, och som ännu icke till fullo insett, att de måste utveckla sig mot det enda Själfvet eller mot de skilda själfven; dessa har jag kallat »gråa». De som tillhöra dessa grupper drifvas småningom in uti eller förena sig frivilligt med en af de två ofvan nämnda stora grupperna med klart insett mål.

⁴⁵ En *chela*, en adepts antagna lärjunge.

⁴⁶ Se kap XI.

⁴⁷ Se kap. VII.

⁴⁸ Se noten 36 s. 28.

dess förhållande till astralvärlden. Vi skola betrakta astralkroppen hos *a*) en outvecklad människa, *b*) en genomsnittsmänniska, *c*) en andligen utvecklad människa.

a) En outvecklad människas astralkropp är en dimmig, löst organiserad, obestämdt begränsad massa astral ande-materia, innehållande material — både astral materia och elementalt väsensämne — från alla underafdelningarna af astralplanet, men i mycket öfvervägande grad från de lägre af dem. Den är därför tät och grof till sin sammansättning, lämplig att reagera för alla retelser, som stå i samband med passioner och begär. De färger, som framkallas genom dess vibrationer, äro dunkla och smutsiga — brunt, mörkrödt, smutsgrönt äro de förhärskande nyanserna. Det finnes intet spel af ljusa eller snabbt växlande färger i denna astralkropp, utan de olika passionerna te sig som tunga dyningar eller, om de äro våldsamma, som blixtar. Det sexuella begäret t.ex. framkallar en våg af smutsigt karmosinrödt, raseriet en flamma af dystert rödt.

Astralkroppen är större än den fysiska kroppen och sträcker sig hos den utvecklade människan 25 à 30 cm. utomkring kroppens yta åt alla håll. Sinnesorganernas centra äro väl markerade. De äro i verksamhet, då de påverkas utifrån; men under hvila äro lifsströmmarna tröga, och astralkroppen, påverkad hvarken från den fysiska eller den mentala världen, befinner sig i ett dåsigt och slappt tillstånd.⁴⁹ Det är ett konstant kännetecken på det utvecklade tillståndet, att verksamhet framkallas utifrån snarare än från det inre medvetandet. En sten måste få en stöt utifrån för att komma i rörelse; en växt rör sig under ljusets och fuktighetens inflytande; ett djur blir verksamt, då det drifves af hunger, och en föga utvecklad människa behöfver liknande impulser. Först när den tänkande själen åtminstone delvis utvecklats, börjar den förorsaka verksamhet. De högre centra⁵⁰, som stå i samband med de astrala sinnenas själfständiga funktionerande, äro knappast synliga.

En människa på detta stadium fordrar för sin utveckling våldsamma sensationer af alla slag för att väcka naturen och egga den till verksamhet. Kraftiga påverkningar från den yttre världen, likgiltigt om de förorsaka smärta eller behag, äro af nöden för att sporra till handling. Ju talrikare och våldsammare förnimmelserna äro, ju intensivare själen kan bringas att känna, desto bättre för hennes tillväxt. På detta stadium betyder kvaliteten föga; kvantitet och kraft är det viktigaste. Begynnelsen till en sådan människas sedlighet ligger i hennes passioner; en svag impuls till osjälfviskhet i hennes förhållande till maka, barn eller vänner, är första steget uppåt; den förorsakar nämligen vibrationer i astralkroppens finare materia, som draga till den samma mera elementalt väsensämne af däremot svarande art. Astralkroppen växlar oupphörligt beståndsdelar under detta passionernas, begärens och sinnesrörelsernas spel. Alla goda sådana stärka de finare delarna af denna kropp, aflägsna några af de gröfre beståndsdelarna, draga in i den ädlare material och attrahera omkring den elementaler af välsignelsebringande art, som understödja reningsprocessen. Alla onda sådana hafva diametralt motsatta verkningar, förstärkande det gröfre, utdrifvande det finare, dragande in mera af det förra och attraherande elementaler, som åstadkomma försämring. Människans moraliska och intellektuella

⁴⁹ Den med teosofiska studier förtrogne igenkänner häri den *Tamasiska Gunan*, egenskapen mörker eller tröghet i naturen.

⁵⁰ De sju *Chakras* eller hjulen, så kallade på grund af det hvirflande utseende de förete, då de äro i verksamhet, liksom hjul af lefvande eld

förmögenheter äro så embryoniska på detta utvecklingsstadium, att största delen af uppbyg-
gandet och förändrandet af hennes astralkropp kan sägas göras *för* henne snarare än *af* henne:
Det beror mer på de omgifvande yttre förhållandena än på den egna viljan; ty såsom nyss
blifvit sagdt, är det karakteristiskt för ett lågt utvecklingsstadium, att människan sättes vida
mer i rörelse utifrån, genom kroppens bemedling, än inifrån, genom tanken. Det är ett tecken
till ingalunda obetydligt framåtskridande, när en människa börjar att försättas i verksamhet
genom viljan, d.v.s. genom sin egen själfbestämde kraft, i stället för genom begäret, d.v.s.
reaktionen för en yttre attraktion eller repulsion.

Under sömnen lämnar astralkroppen tillika med medvetandet det fysiska vehiklet, läm-
nande den grofva kroppen och eterkroppen att slumra. På detta utvecklingsstadium är emeller-
tid medvetandet icke vaket i astralkroppen, då det saknar de starka impulser, som hålla det
vaket, medan det är i den fysiska kroppen; det enda, som förmår påverka astralkroppen, är
gröfre elementaler, som kunna förorsaka i densamma vibrationer, som reflekteras till eterhjär-
nan och den grofva hjärnan och framkalla drömmar om djuriska njutningar. Astralkroppen
sväfvar alldeles öfver den fysiska kroppen, kvarhållen genom dess starka attraktion, och kan
ej aflägsna sig långt från densamma.

b) Hos den människa, som uppnått den bland oss vanliga utvecklingen i moraliskt och in-
tellectuellt afseende, visar astralkroppen ett ofantligt framsteg i förhållande till hvad som nyss
beskrifvits. Den är till omfånget större, och det är bättre jämvikt mellan de däri ingående fi-
nare och gröfre astrala materialen. Närvaron af de finare arterna astral materia gör, att den får
ett visst lysande utseende, och de högre känslorna orsaka i den ett skönt färgspel af vibrerande
vågor. Dess kontur är skarp och bestämd i stället för dimmig och skiftande som i förra fallet,
och den antager sin ägares utseende och form. Den håller tydligen på att blifva ett vehikel för
den inre människan med bestämd organisation och stabilitet, en kropp duglig och redo att
funktionera och istånd att bibehålla sin form oberoende af den fysiska kroppen. Fastän bibe-
hållande en stor bildbarhet har den dock en normal form, till hvilken den ständigt återgår, när
den icke är utsatt för något särskildt inflytande, som förändrar dess utseende. Den är i bestän-
dig verksamhet och därför i oupphörliga vibrationer, som orsaka en ändlös variation af skif-
tande färger. "Hjulen" äro tydligt urskiljbara, fast ännu icke själfständigt funktionerande⁵¹.
Den reagerar hastigt för alla intryck, som komma till den genom den fysiska kroppen, och
sättes äfven i rörelse genom inflytelser från den inre, medvetna varelsen, hvars minne och
inbillningsförmåga drifva den till handling och bringa den till att leda kroppen i stället för att
endast ledas af densamma. Dess rening försiggår på samma sätt som i det förra fallet. De lägre
beståndsdelarna utdrifvas genom åstadkommandet af vibrationer, som icke harmoniera med
deras rytm, och finare material kallas att intaga deras plats. Men på grund af människans
högre moraliska och intellectuella utveckling står detta uppbyggande nästan helt och hållet
under hennes egen kontroll, ty hon drifves nu ej längre hit och dit genom eggelser från den
yttre naturen, utan tänker och öfverväger samt motstår eller ger efter, allt eftersom hon själf
finner lämpligt. Med hjälp af ändamålsenligt riktade tankar kan astralkroppen hastigt och
kraftigt påverkas, och dess förbättring kan därför gå framåt med stora steg. Det är härför ej

⁵¹ Häri ser den med dessa studier förtrogne, att den *Rajasiska Gunan* har öfvervikt, egenskapen af verksamhet i naturen.

nödvändigt att man förstår det sätt, hvarpå detta sker, lika litet som en människa behöver förstå ljusets lagar för att kunna se.

Under sömnen lämnar denna väl utvecklade astralkropp sin fysiska boning, men hålles ingalunda fånglad af den, som i förra fallet. Den ströfvar omkring i astralvärlden, drifven hit och dit af strömningar däri, medan medvetandet därinom, ännu icke i stånd att leda dess rörelser, är vaket och upptaget af sina egna tankebilder och sin tankeverksamhet. Men det är äfven i stånd att mottaga intryck genom sitt astrala hölje och omsätta dem i tankebilder, och människan kan på detta sätt förvärfva kunskap, medan hon är ute ur kroppen. Denna kunskap inristas ofta i hjärnan som en liflig dröm eller vision eller kan ock, i saknad af denna minneslänk, omedvetet och småningom liksom sila sig igenom till hjärnmedvetandet.

c) Astralkroppen till en andligt utvecklad människa är sammansatt af de finaste partiklar från hvarje täthetsgrad af astral materia, under det att dock de högre aggregationsformerna äro betydligt öfvervägande. Den är därför skön att skåda uppå, lysande och färgrik, genomströmad under den renade själens impulser af färgskiftningar, aldrig sedda af ett jordiskt öga. "Eldhjulen" ses nu göra skäl för sitt namn, och deras hvirflande rörelse tillkännagifver de högre sinnenas verksamhet. En sådan kropp är i ordets fulla bemärkelse ett vehikel för medvetande, ty under utvecklingens gång hafva alla dess organ väckts till lif och fullkomligt bringats under själens herravälde. Då hon i densamma lämnar den fysiska kroppen, äger intet afbrott i medvetandet rum. Hon blott afskakar sin tyngre klädnad och finner sig befriad från dess hämmande tyngd. Hon kan begifva sig hvart hon vill inom det astrala området med utomordentlig hastighet och hålles ej längre bunden vid trånga, jordiska förhållanden. Hennes kropp styres af hennes vilja, återspeglar och lyder hennes tankar. Hennes förmåga att tjäna mänskligheten är sålunda ofantligt ökad, och alla hennes krafter stå i dygdens och det godas tjänst. Frånvaron af grofva partiklar i astralkroppen gör densamma oemottaglig för lockelser till njutningar af lägre art. Hela hennes kropp vibrerar endast under de högre känslornas inflytelse; hennes kärlek har vuxit till hängivenhet, hennes kraft hålles tyglad af tålmodighet. Mild, lugn, full af frid och full af kraft, men utan ett spår af otålighet, en sådan människa "stå alla Siddhier redo att tjäna".⁵²

Astralkroppen bildar bryggan öfver svalget mellan medvetandet och den fysiska hjärnan. Intryck mottagna af sinnesorganen och öfverförda till de täta och eteriska centra i den fysiska kroppen öfvergå sedan till de motsvarande astrala centra. Här omvandlas de genom de elementala väsensämnets verksamhet till förnimmelser och öfverlämnas sedan till den inre människan såsom material för medvetandet, i det att de astrala vibrationerna väcka motsvarande vibrationer i den materia, hvaraf tankekroppen består.⁵³ På grund af dessa successiva gradationer i andemateriens finhet kunna de grofva intrycken från de jordiska föremålen öfverföras till det medvetna väsendet; och omvänt kunna de vibrationer, som orsakas af dess tankar, på samma brygga nå fram till den fysiska hjärnan och i den framkalla fysiska vibrationer motsvarande de mentala. Detta är det vanliga reguliera sättet, på hvilket medvetandet mottager intryck utifrån och i sin tur sänder impulser utåt. Det är genom denna oupphörliga ström af vib-

⁵² Här är den *Sattviska Gunan* öfvervägande, naturens egenskap af renhet och sällhet. *Siddhier* äro öfverfysiska krafter.

⁵³ Se kap. IV.

rationer till och från som astralkroppen hufvudsakligast utvecklas; denna ström påverkar den inifrån och utifrån, utvecklar dess organisation och främjar dess tillväxt i allmänhet. Den blir större, finare till sammansättningen, skarpare begränsad och bättre organiserad. Sålunda tränad att taga intryck från medvetandet blir den småningom skicklig att funktionera som ett särskildt vehikel och att till detsamma klart och tydligt öfverföra de vibrationer, som direkt mottagas från astralvärlden. De flesta, som läsa detta, torde hafva någon erfarenhet om intryck, som utifrån nått medvetandet utan att hafva framkallats af någon fysisk orsak, och som mycket snart verifierats genom en eller annan yttre händelse. Detta är ofta intryck, som nå astralkroppen direkt och af densamma öfverförs till medvetandet. Sådana intryck hafva ofta naturen af "varsler", som snart visa sig vara sanna.

Då människan har hunnit en hög utveckling — fast stadiet varierar mycket, beroende på andra omständigheter — bildas länkar mellan det fysiska och det astrala, det astrala och det mentala, så att medvetandet öfvergår oafbrutet från ett stadium till ett annat. Det finnes då icke några sådana afbrott i minnet, som hos den vanliga människan bero på den period af omedvetenhet, som betecknar öfvergången från ett plan till ett annat. Människan kan då också fritt begagna sina astrala sinnen, under det medvetandet ännu verkar i den fysiska kroppen, hvarigenom dessa nya vägar till kunskap stå henne öppna under det s.k. dagsmedvetandet. Förhållanden, som förut voro föremål för tro, blifva nu föremål för vetande, och man kan själf verifiera riktigheten af mycket af de teosofiska lärorna angående den osynliga världens lägre områden.

Då människan uppdelas i "principer", d.v.s. manifestationsformer för lifvet, sägas hennes fyra lägre principer, kallade "den lägre fyrfalden", funktionera på det astrala och fysiska planet. Den fjärde principen, *Kama*, begäret, är lifvet manifesterande sig i astralkroppen och under dess existensvillkor. Dess karakteristiska egenskap är känslan, vare sig i den rudimentära formen af sensationer eller i den komplicerade formen af sinnesrörelser eller i någon af de mellanliggande graderna. Alla dessa former af känsla sammanfattas under benämningen begär, det, som attraheras eller repelleras af yttre föremål, allt eftersom de förorsaka behag eller obehag för det personliga själfvet. Den tredje principen är *Prana*, lifvet specialiseradt för upprätthållandet af den fysiska organismen. Den andra principen är *eterkroppen*, och den första är den *täta fysiska kroppen*. Dessa tre sistnämnda principer funktionera på det fysiska planet. I H.P. Blavatsky's senare klassifikationer tog hon bort Prana och den täta fysiska kroppen ur principernas rad; Prana såsom varande det universella lifvet, och den täta fysiska kroppen såsom varande den blotta motbilden till eterkroppen och bestående af ständigt växlande material, som inbygges i etermodellen. Ställa vi oss på denna ståndpunkt, hafva vi den storartade filosofiska föreställningen om det Enda Lifvet, det Enda Själfvet, manifesterande sig såsom människa och uppenbarande sig i olika och öfvergående yttringsformer, beroende på de manifestationsvillkor, som påläggas detsamma af de kroppar, hvilka det besjälär. I medelpunkten förblifver detta Själf, eller Lif, alltid ett och detsamma, men visar olika utseenden, då det betraktas utifrån, allt efter arten af den materia, hvaraf den ena eller andra kroppen består. I den fysiska kroppen uppträder det som Prana, lifgifvande, kontrollerande, samordnande. I astralkroppen är det Kama, kännande, njutande, lidande. Vi skola se det från ännu andra sidor, då vi komma till behandlingen af högre plan, men den ledande principen är densamma öfver-

allt, och den är en af dessa teosofiens grundtankar, som, klart fattade, tjäna som ledtrådar i den labyrint, som vi kalla vår värld.

KAPITEL

Kamaloka.

Kamaloka, ordagrant: begärens plats eller hemvist, är, som redan blifvit antydt, en del af astralplanet, icke afskild från detsamma som en begränsad lokalitet, utan skild genom de medvetenhetsvillkor, som gälla för de väsenden, hvilka höra till detsamma.⁵⁴ Dessa äro mänskliga varelser, som förlorat sina fysiska kroppar genom döden och hafva, att genomgå vissa reningsprocesser, innan de kunna öfvergå till det lyckliga och fridfulla lif, som tillhör den verkliga människan, den mänskliga själen⁵⁵.

Denna region motsvarar och omfattar de förhållanden, hvilka beskrivas såsom existerande i de olika helveten, skärseldar eller mellanstadier, som af alla stora religioner uppgifvas vara människans tillfälliga uppehållsort, sedan hon lämnat kroppen, och innan hon kommit till "himlen". Den rymmer intet ställe för eviga straff, ty det evinnerligen bestående helvete, hvarpå ännu några trångbröstade dogmatici tro, är endast en mara af okunnighet, hat och fruktan. Men i denna värld finnas lidanden, öfvergående och af en renande art, utarbetandet af orsaker, som skapats i detta jordelif af den människa, som erfar dessa lidanden, hvilka äro lika naturliga och oundvikliga som alla följer af oriktiga handlingar i denna vår värld, ty vi lefva i en lagbunden värld och hvarje frö måste växa, upp efter sin art. Döden åstadkommer ingen förändring i människans moraliska och intellektuella natur, och den tillståndsförändring, som orsakas af öfvergången från den ena världen till den andra, beröfvar henne hennes kropp men lämnar den egentliga människan sådan hon var.

Det kamalokiska tillståndet förefinnes på hvarje underafdelning af astralplanet. Vi kunna därför säga, att det omfattar sju regioner, och kalla dem den första, andra, tredje etc. upp till den sjunde, börjande med den lägsta och räknande uppåt⁵⁶. Vi hafva redan sett, att material från hvarje underafdelning af astralplanet ingår i bildandet af astralkroppen, och det är en säregen omanordning af dessa material, hvartill vi strax skola återkomma, som skiljer de människor, som vistas i en region, från dem i en annan, under det att de, som äro i samma region, äro i stånd att meddela sig med hvarandra. Då dessa regioner höra till hvar sin underafdelning af astralplanet, skilja de sig från hvarandra i afseende på materiens täthet, och tätheten af den kama-lokiska varelsens yttre form bestämmer den region, till hvilken han är begränsad. Dessa olikheter i afseende på materia äro de murar, som förhindra öfvergången från en värld till en annan. Varelser i en region kunna lika litet komma i beröring med varelser i en annan, som en

⁵⁴ Hinduerna kalla detta tillstånd *Preta-loka*, Pretas hemvist. En Preta är en mänsklig varelse, som förlorat sin fysiska kropp, men ännu är betungad med sin djuriska naturs klädnad. Han kan ej föra den vidare med sig, och tills den upplösts, hålles han fängslad af densamma.

⁵⁵ Själén är det mänskliga förnuftet, länken mellan den gudomliga anden i människan och hennes lägre personlighet. Den är jaget, individen, som är underkastad utveckling. På teosofiskt språk är den *Manas*, tänkaren. Tanken är dess energi verkande inom den fysiska hjärnans begränsning.

⁵⁶ Ofta räknas dessa regioner andra vägen, i det man kallar den högsta för den första och den lägsta för den sjunde. Det betyder ingenting, huru vi räkna, och jag räknar uppåt för att beteckna dem i öfverensstämmelse med planen och principerna.

djupvattenfisk kan föra samspråk med en örn; det medium, som är nödvändigt för den enes lif, skulle tillintetgöra den andres.

När den fysiska kroppen träffas af döden, drar sig eterkroppen, medförande Prana och åtföljd af de andra principerna — d.v.s. hela människan, utom den täta fysiska kroppen — tillbaka från "köttets tabernakel", som den yttre kroppen med rätta kallats. Alla de utåtriktade lifsenergierna draga sig inåt och samlas af Prana, hvarvid deras aflägsnande ger sig tillkänna genom den slöhet, som bemäktigar sig de fysiska sinnesorganen. Dessa finnas där, oskadade, kroppsligen fullständiga, redo att verka, som de alltid varit. Men "den inre härskaren" är på väg bort, han, som genom dem såg, hörde, kände, luktade, smakade; och i sig själfva äro de blotta aggregationer af materia, visserligen lefvande men utan förmåga att förnimma. Långsamt drar sig kroppens herre bort, insvept i den gråvioletta eterkroppen och djupt upptagen af att begrunda det gångna livets panorama, som i dödstimman upprullar sig för honom fullständigt i de minsta detaljer. I detta lifsdrama finnas alla händelserna i hans lif, små såväl som stora; han ser sina äregiriga sträfvanden med deras framgång eller misslyckande, sina bemödanden, sina segrar, sina nederlag, sina känslor af kärlek och hat. Den förhärskande tendensen i det hela framträder klart, den ledande tanken i detta hans lif träder mäktigt fram och präglar sig djupt in i själen, betecknande den region, i hvilken den största delen af hans lif efter döden skall tillbringas. Högtidligt är det ögonblick, då människan står ansikte mot ansikte med sitt lif och från sitt förflutnas läppar hör förutsägelsen om sitt kommande. Under ett kort ögonblick ser hon sig själf sådan hon är, förstår livets ändamål, vet, att lagen är stark och rättvis och god. Och så slites det magnetiska bandet mellan den täta kroppen och eterkroppen; kamraterna för ett lif skiljas åt och — utom i undantagsfall — människan försjunkar i fridfull omedvetenhet.

Andakt och lugn borde prägla allas uppförande, som äro samlade kring en döende, på det att en högtidlig tystnad må lämna denna den bortgående människans återblick på det gångna ostörd. Högljudd gråt och klagan kan endast störa och oroa själens samlade uppmärksamhet, och att med sorgen öfver en personlig förlust afbryta den stillhet, som hjälper och hugsvalar honom, är på en gång själfviskt och otillständigt. Religionen har visligen anbefallt böner för den döende, ty de åstadkomma lugn och uppväcka osjälfviska önskningsar att hjälpa honom, och dessa, liksom alla kärleksfulla tankar, verka skyddande och värnande.

Några timmar efter döden — i allmänhet icke mer än trettiosex, säges det — drager sig människan ut ur eterkroppen, lämnande den i dess tur som ett känslolöst lik, hvilket kvarstannar i närheten af sin grofva motbild och delar dess öden. Om den täta kroppen begrafves, sväfvar eterkroppen öfver grafven och upplöses långsamt, och de obehagliga känslor, som många erfara på en kyrkogård, bero till stor del på närvaron af dessa i sönderdelning stadda eterlik. Om kroppen brännes, upplöses eterkroppen mycket hastigt, då den förlorat sitt fysiska attraktionscentrum, och detta är ett bland de många skäl, hvarför likbränning är att föredraga framför begrafning.

Människans utträdande ur eterkroppen åtföljes af utträdandet ur densamma af Prana, som därefter återvänder till det universella livets stora reservoar, under det människan, nu redo att ingå i Kamaloka, undergår en omanordning af sin astralkropp, som gör den lämplig att un-

dergå de renande förändringar, som äro nödvändiga för frigörandet af människan själf⁵⁷. Under jordelifvet blanda sig de olika slagen af astralmateria, som ingå i astralkroppen, om hvarandra, liksom förhållandet är med den fasta, flytande, gasformiga och eteriska materien i den fysiska kroppen. Den förändring, som efter döden inträder i astralkroppens sammansättning, består däri, att dess materia, allt efter sin respektive täthet, ordnar sig i en serie af koncentrisk skal, det finaste inåt, det gröfsta utåt, i det hvarje skal består af materia från endast en underafdelning af astralplanet. Astralkroppen blir sålunda en grupp af sju på hvarandra lagda lager, eller ett sjukskaligt hölje af astralmateria, i hvilket människan icke utan skäl kan sägas vara fånglad, då endast brytandet af dem kan göra henne fri. Nu se vi den ofantliga betydelsen af astralkroppens rening under jordelifvet. Människan kvarhålls i hvarje underafdelning af Kamaloka, till dess skalet af den till denna underafdelning hörande materian är tillräckligt upplöst för att tillåta hennes öfverflyttande till det nästa. Förutom detta är den grad, i hvilken hennes medvetande verkat i hvarje slag af materia, bestämmande för, huruvida hon är vakn och medveten i en viss region eller passerar genom den i omedvetenhet, "insvept i rosendrömmar" och endast kvarhållen under den tid, som är nödvändig för den rent mekaniska upplösningsprocessen.

En andligt utvecklad människa, som så renat sin astralkropp, att den består endast af de finaste slagen materia från hvar och en af den astrala materiens aggregationsformer, passerar endast genom Kamaloka utan uppehåll, i det astralkroppen upplöses med ytterlig hastighet, och hon själf går framåt, tills den gräns, som bestämmes af hennes utvecklingsgrad, är uppnådd. En mindre utvecklad människa, som lefvat ett rent och måttligt lif, och som ej fäst sig djupt vid denna världens ting, svingar sig på en mindre snabb flykt genom Kamaloka, försjunken i ett drömande, fridfullt tillstånd och omedveten om sina omgifningar, medan hennes tankekropp lösgör sig från sina astrala skal, det ena efter det andra, och vaknar först, då hon når de himmelska nejderna. Andra, ännu mindre utvecklade, vakna, sedan de passerat genom de lägre regionerna, i det de blifva medvetna på den underafdelning, som motsvarar medvetandets verksamhetssätt under jordelifvet, ty detta väckes, då det mottager bekanta intryck, fast de nu mottagas direkt genom astralkroppen utan förmedling af den fysiska kroppen. De som koncentrerat sitt lif i de djuriska begären och drifterna, vakna i den för dem lämpliga regionen, i det hvar människa bokstafligen går till "sin egen boning".

Med människor, plötsligen beröfvade det fysiska lifvet genom olyckshändelse, mord, själfmord eller hastig död i någon annan form, är förhållandet ett helt annat än med dem, som gå bort på grund af bristande lifsenergi, genom sjukdom eller ålderdom. Om de äro af ett rent och andligt sinnelag, komma de under särskildt beskydd och tillbringa i en lycklig sömn den tid, som återstår af deras "naturliga" fysiska lifslängd. Men i andra fall förblifva de medvetna — ofta för en tid liksom omgifna af slutscenen i sitt jordelif och utan att märka att de förlorat sin fysiska kropp — kvarhållna i den region, till hvilken de höra på grund af astralkroppens yttersta lager. Deras normala kamalokiska lif begynner icke, förrän deras naturliga fysiska lifstråd är tilländalupen, och de äro lifligt medvetna om både sina astrala och sina fysiska om-

⁵⁷ Denna omanordning resulterar i bildandet af det, som kallas Yatana, »den lidande kroppen». eller, ifråga om mycket onda människor, i hvilka astralkroppar den gröfsta materien är förhärskande, *Dhruvam*, »den starka kroppen».

gifningar. En man, som hade begått mord och blifvit afrättad för sitt brott, sades af en H.P. Blavatskys lärare gång på gång i Kamaloka genomlevva mordet och de därpå följande händelserna, oupphörligt upprepar sin onda gärning och genomgående fängelsets och afrättnings fasor. En själfmördare upprepar automatiskt de känslor af förtviflan och fruktan, som föregingo hans brott, och genomgår handlingen och dödskampen gång på gång i fasansfull outtröttlighet. En kvinna, som omkom i lågorna i ett tillstånd af vild förskräckelse och under ångestfulla försök att rädda sig, skapade en sådan hvirfvel af passioner, att hon fem dagar efteråt kämpade i förtviflan, inbillande sig ännu vara i lågorna och häftigt tillbakavisande alla försök att lugna henne. En annan kvinna åter, som med sitt barn i famnen omkom i de rasande vågorna under en häftig storm, med hjärtat lugnt och uppfyllt af kärlek, sof fridfullt på andra sidan döden, drömmande lyckliga, lifslevvande drömmar om make och barn. I vanliga fall är dock döden genom olyckshändelse en olycka, tillskyndad en människa genom något större fel, som hon begått,⁵⁸ ty ägandet af fullt medvetande i de lägre kamalokiska regionerna, hvilka stå i nära samband med jorden, är förenadt med många olägenheter och faror. Människan är uppfyllt af alla de planer och intressen, som sysselsatte henne i lifvet och är medveten om närvaron af de personer och ting, som stodo i samband med dem. Hon drifves nästan oemotståndligt af sina önsknningar att försöka utöfva inflytande på de ting, vid hvilka hennes passioner och känslor ännu hänga fast, och bindes vid jorden, oaktadt hon förlorat alla de verksamhetsorgan, vid hvilka hon var van. Hennes enda hopp om ro ligger i att beslutsamt vända sig bort från jorden och rikta sina tankar mot högre ting, men jämförelsevis få äro starka nog att göra detta, t.o.m. med den hjälp, som alltid erbjudes dem af arbetare på astralplanet, hvilkas plikt är att hjälpa och leda dem, som hafva lämnat denna världen⁵⁹. Alltför ofta söka sådana olyckliga, otåliga öfver sin hjälplösa överksamhet, bistånd af sensitiva personer, med hvilka de kunna sätta sig i förbindelse, och blanda sig på detta sätt än en gång i jordiska förhållanden. De söka stundom t.o.m. taga lämpliga medier i besittning och på detta sätt begagna andras kroppar för sina egna syften, sålunda ådragande sig stort ansvar för framtiden. Icke utan occulta skäl beder man i kyrkorna: "Från krig, mord och plötslig död bevara oss, milde Herre Gud".

Vi kunna nu taga afdelningarna i Kamaloka i betraktande hvar för sig för att få någon föreställning om de förhållanden, som människan skapat sig för sitt mellantillstånd genom de begär, som hon närt hos sig under det fysiska lifvet. Härvid bör ihågkommas, att graden af lifskraft hos det eller det "skalet" — och därför hennes fängslande inom detta skal — beror på den grad af energi, som under jordelifvet ingjutits i det slag af materia, hvaraf detta skal består; om de lägsta passionerna t.ex. varit förhärskande, är den gröfsta materien starkt vitaliserad, och dess mängd är också relativt stor. Denna princip råder öfverallt i Kamaloka, så att man kan redan under lifvet rätt bra bedöma den framtid, man bereder sig omedelbart på andra sidan grafven.

Den *första* eller lägsta afdelningen är den, som motsvarar det tillstånd, som beskrifves i så många hinduiska och buddhistiska skrifter under benämningen "helvetena" af olika slag. Vi

⁵⁸ Icke nödvändigtvis i det nuvarande lifvet. Se vidare därom kap. IX, om »Karma».

⁵⁹ Dessa arbetare äro lärjungar till några af de store Lärare, som leda och hjälpa mänskligheten, och de användas i denna särskilda uppgift att bispringa själar, som äro i behof af sådan hjälp.

måste komma ihåg, att människan, då hon ingår i något af dessa tillstånd, icke befrias från de passioner och onda begär, som ledt henne dit; dessa kvarligga som en del af hennes karakter, latent i själen, för att åter framträda och bilda hennes begärnatur, då hon återvänder till födelse i den fysiska världen⁶⁰. Hennes närvaro i den lägsta afdelningen af Kamaloka beror på närvaron i hennes kamiska kropp af materia, hörande till denna region, och hon hålles fången där, tills större delen af denna materia fallit bort, tills det skal, som består däraf, är tillräckligt desintegrerad för att tillåta människan komma i beröring med den närmast högre regionen.

Atmosfären på detta ställe är mörk, tung och dyster, verkande i högsta grad nedtryckande. Den tyckes uppfylld af alla mot det goda mest fientliga inflytelser, som den i verkligheten också är, genom inflytandet af de personer, hvilkas dåliga passioner ledt dem till detta hemska ställe. Alla de begär och känslor, för hvilka vi rysa, finna där material för sitt framträdande; det är i själfva verket eländets och brottets värsta hålor, med alla de ohyggligheter, som undandragas den *fysiska* synen, paraderande i fasaväckande nakenhet. Dess fränstötande utseende ökas i hög grad af det förhållandet, att i astralvärlden karakteren tar sig uttryck i form, och den människa, som är uppfylld af onda begär, visar dem alla i sitt utseende. Djuriska begär gifva astralkroppen djuriska former, och fränstötande djuriskt mänskliga skepnader äro det passande höljet för råa människosjälar. Ingen kan vara en hycklare i astralvärlden och dölja onda tankar under en mask af dygd. Hvad helst en människa är, det synes hon också vara i yttre form och liknelse; af strålande skönhet, om hennes själ är ädel, af fränstötande fulhet om hennes natur är ond. Det är därför lätt att förstå, huru sådana lärare som Buddha — för hvilken osvikliga syn alla världar lågo öppna — kunde beskrifva hvad de sågo i dessa helveten i ett målande språk med fasansfulla bilder, som endast tyckes otroligt för vår tids läsare, därför att de glömma att, en gång befriade från den fysiska världens jämförelsevis tröga och obildbara materia, alla själar visa sig i sin rätta skepnad och se ut för just hvad de äro. T.o.m. i denna vår värld antager en förnedrad och försupen vällustings ansikte ett i högsta grad fränstötande utseende. Hvad kan man då vänta, när den bildbara astralmaterien tager form för hvarje impuls af hans brottsliga begär, annat än att en sådan människa skall te sig i en fasaväckande form, som ständigt växlar från den ena rysligheten till den andra.

Vi måste nämligen komma ihåg, att befolkningen om detta ord kan användas — i denna lägsta region består af mänsklighetens värsta afskum, mördare, röfvare, de värsta brottslingar af alla slag, drinkare och i alla laster försjunkna människor. Ingen finnes här medveten om sina omgifningar annat än de, som gjort sig skyldiga till de värsta förbrytelser eller till afsiktlig ihållande grymhet, eller som behärskas af någon usel lusta. De enda som kunna vara bättre än dessa, och som dock för en tid uppehålla sig här, äro själfmördare, människor, som sökt att genom att bära hand på sig själfva undkomma de jordiska straffen för begångna brott, men som genom bytet endast gjort sin ställning än värre. Icke alla själfmördare dock, ty själfmord begås af många motiv, utan endast de, som göra det för att undgå följderna af begångna brott.

Bortse vi från de ohyggliga omgifningarne och de vämjeliga kamrater människan har, så är hvarje människa här den omedelbara skaparen af sina egna lidanden. Utan annan förändring, än att de förlorat den kroppsliga slöjan, visa människorna här öppet sina lidelser i all deras

⁶⁰ Se kap. VII, om »Reinkarnationen».

inneboende ryslighet, deras nakna brutalitet. Uppfyllda af vilda, otillfredsställda begärelser, sjudande af hat och hämnd, törstande efter fysiska njutningar, som förlusten af fysiska organ omöjliggör, rusa de fram och åter i denna fasans värld, skockande sig kring alla lastens nästen på jorden, eggande dess besökare till dåd af skam och våld, sökande tillfällen att besätta dem och så drifva dem till värre utsväfningar. Den kväljande atmosfär, som kännes rundtom sådana ställen, beror till stor del på dessa jordbundna astrala väsen, stinkande af orena passioner och begär. Medier — om de icke äro af synnerligen ren, ädel och upphöjd karakter — äro särskildt föremål för deras angrepp, och alltför ofta blifva de svagare af dem — hvilka ytterligare försvagats genom sitt passiva upplåtande af sina kroppar till tillfälligt hemvist för andra, exkarnerade själar — besatta af dessa väsen och drifvas till omåttlighet och galenskap. Afrätade mördare, rasande af skräck, lidelsefull hämndlystnad och hat, utförande gång på gång igen, som vi förut sagt, sitt brott och i inbillningen åter genomgående dess förskräckliga följder, omgifva sig med en atmosfär af vilda tankeformer, och dragna till hvar och en, som går med tankar på våld och hämnd, egga de honom till utförande af det dåd, hvarpå han rufvar. Stundom kunna vi se en människa ständigt följd af sitt mördade offer, aldrig i stånd att undkomma dess förföljelse, jagad af detsamma med tyst ihärdighet, hur mycket hon än söker att undfly. Den mördade själf är — om han icke står mycket lågt — insvept i omedvetande, och just denna omedvetenhet tyckes göra denna mekaniska förföljelse än ohyggligare.

Här är också vivisektorns helvete, ty grymhet indrager i astralkroppen de gröfsta material och de mest motbjudande kombinationer af astral materia, och han lefver bland skarorna af sina stympade offer, kvidande, skälfvande, tjutande. Dessa former besjälas icke af djursjälarne utan af elementalt lif pulserande af hat till plågaren. Han upprepar sina grymmaste experiment med automatisk regelbundenhet, medveten om hela fasan däri, och dock oemotståndligt tvingad till denna själfplågelse genom den under lifvet förvärfvade vanan.

Det är lämpligt, att innan vi lämna denna fasans värld, än en gång påminna om, att vi här ej hafva några godtyckliga straff pålagda utifrån utan endast det oundvikliga utarbetandet af orsaker, som skapats af hvarje människa själf. Under det fysiska lifvet gaf hon efter för de lägsta impulser och drog in i, byggde in i sin astralkropp de material, som allena kunde vibrera till svar på sådana impulser. Denna af henne själf uppbyggda kropp blir själens fängelse och måste falla i ruiner, innan själen kan blifva fri. Lika oundvikligt som en drinkare måste lefva i sin motbjudande spritdränkta fysiska kropp här, så måste han lefva i sin lika motbjudande astralkropp där. Hvert träd bär frukt efter sin art. Sådan är lagen i alla världarne, och den kan ej undkommas. Ej heller är astralkroppen där mer vederstygglig och ohygglig, än den var, medan människan lefde på jorden och förpestade luften omkring sig med sina astrala utstrålningar. Men människorna på jorden se i allmänhet icke detta, då de äro astralt blinda.

Vidare kunna vi, då vi tänka på dessa våra olyckliga bröder, trösta oss med, att deras lidanden äro öfvergående och gifva en välbehöflig läxa under själens lif. Genom den kraftiga återverkningen af naturens åsidosatta lagar, lära de sig tillvaron af dessa lagar och det elände, som följer af att lämna dem obeaktade i lif och lefverne. Den läxa, som de icke ville lära sig under jordelifvet, ryckta med af lustarnes och begärens malström, påtvingas dem här och skall påtvingas dem i deras kommande lif, tills det onda är utplånadt och människan höjt sig till ett

bättre lif. Naturens läxor äro hårda, men på samma gång barmhärtiga, ty de medföra själens utveckling och leda henne till ernående af odödlighet.

Låtom oss öfvergå till en mindre glädjelös region. Den *andra* afdelningen af astralvärlden kan sägas vara den astrala motbilden till den fysiska världen, ty alla tings och många människors astralkroppar äro till största delen bildade af materia tillhörande denna afdelning af astralplanet, och den står därför i närmare beröring med den fysiska världen än någon annan del af den astrala. Det stora flertalet människor stannar här för någon tid, och en mycket stor del af dem äro därvid fullt medvetna. Det är de personer, hvilkas intressen koncentrerades på hvardagslivets triviala småsaker, samt de, som tilläto sin lägre natur behärska sig, och som dogo med ännu fullt lefvande begärelser, längtande efter fysiska njutningar. Då de till största delen använde sitt lif för sådana syftemål och därigenom uppbyggde sina astralkroppar till stor del af material, som med lätthet påverkades af fysiskt-materiella inflytelser, så fasthållas de af dessa kroppar i grannskapet af det, som i den fysiska världen intresserade dem. De äro för det mesta missnöjda, oroliga, rastlösa, lidande mer eller mindre, beroende på styrkan af de önsknings, de icke kunna tillfredsställa. Somliga pinas i icke ringa grad häraf och uppehållas länge, innan denna jordiska åtrå uttömmes. Många förlänga onödigtvis sin tillvaro därstädes genom att försöka sätta sig i förbindelse med jorden med tillhjälp af medier, som tillåta dem använda sina fysiska kroppar för detta ändamål. Från dem kommer största delen af det pladder, med hvilket hvar och en är bekant, som haft någon erfarenhet om spiritistiska seancer, — pensionatens och småbutikernas skvaller och hvardagsmoral, feminint till största delen. Som dessa jordbundna själar vanligen äro tämligen klena till förståndet, äro deras meddelanden (för dem, som redan äro öfvertygade om själens tillvaro efter döden,) icke af större intresse än hvad deras konversation var, medan de lefde på jorden, och — alldeles som här — står deras tvärsäkerhet i proportion till deras okunnighet, och de framställa hela astralvärlden såsom identisk med deras eget, mycket begränsade område. Där som här tro de, att kacklet på deras gårdsplan är världens sorl.

Det är från denna region, som människor, hvilka dött uppfyllda af något särskildt bekymmer, stundom söka sätta sig i förbindelse med sina vänner för att ordna den jordiska affär, som bekymrar dem. Om de icke lyckas att visa sig eller att i en dröm gifva sina önsknings tillkänna för någon vän, kunna de ofta förorsaka mycket obehag genom knackningar och annat oväsen, direkt afsedt att väcka uppmärksamhet eller omedvetet förorsakadt af deras rastlösa bemödanden. Det är i sådana fall en välgärning, om någon kompetent person kan sätta sig i förbindelse med denna oroliga ande och få veta hans önsknings, då han på detta sätt kan befrias från den ängslan, som hindrar honom att gå framåt.

Medan de äro i denna region, drages själarnes uppmärksamhet mycket lätt till jorden äfven utan deras egen vilja, och denna otjänst göres dem ofta genom efterlämnade vänners passionerade sorg och åtrå efter den älskade bortgångnes närvaro. De tankeformer, som bildas genom denna åtrå, skocka sig kring de döde, tränga sig på dem och väcka dem ofta, om de fridfullt sofva, eller draga med våld deras tankar till jorden, om de redan äro medvetna. Det är i synnerhet i förra fallet, som denna okunniga själfviskhet hos vänner på jorden gör deras kära en skada, som de själfva skulle vara de första att ångra; och det är möjligt, att kunskapen om det onödiga lidande, som förorsakas dem, som genomgått döden, kan hos somliga stärka den bin-

dande kraften hos de religiösa föreskrifter, som påbjuda underkastelse för den gudomliga lagen och undertryckande af öfverdrifven och upprorisk klagan.

Den *tredje* och den *fjärde* regionen i Kamaloka skilja sig blott föga från den andra, och de kunna nästan beskrivas såsom förfinade kopior af densamma. Dessa tre underafdelningar likna hvarandra nämligen mycket i afseende på allmänna egenskaper, endast att de äro af olika täthet. I den tredje och fjärde afdelningen finnas själar af något högre utvecklad typ, och om de än kvarhållas där i det fängelse, de byggt genom beskaffenheten och intensiteten af sina jordiska intressen, är deras uppmärksamhet till största delen riktad framåt snarare än tillbaka, och om de ej med våld dragas in i jordiska förhållanden, gå de vidare utan synnerligen stort dröjsmål. Dock äro de mottagliga för jordiska impulser, och deras aftynande intresse för jordiska förhållanden kan återuppväckas genom påkallan från jorden. Ett stort antal bildade och tänkande människor, som under sina jordelif hufvudsakligen sysselsatte sig med världsliga affärer, äro medvetna i dessa regioner och kunna förmås att kommunicera genom medier eller, fast mera sällan, uppsöka själfva en sådan kommunikation. Deras meddelanden äro naturligtvis af ett högre slag än de, som komma ifrån den andra afdelningen, men hafva inga särskilda egenskaper, som göra dem mer värdefulla än liknande meddelanden från personer, som ännu äro i sin kropp. Andlig upplysning kommer icke från Kamaloka.

Den *femte* underafdelningen af Kamaloka visar många nya karakteristiska egenskaper. Den frapperar genom ett synnerligen klart och strålande utseende, som verkar i hög grad tilldragande på dem, som endast äro vana vid jordens grumliga färger, och som väl gör skäl för namnet astral, stjärnelik, som tillägges planet i sin helhet. Här äro belägna alla de materialistiska himlar, som spela en så stor roll i världens alla religioner; den röde indianens sälla jagtmarker, nordbons Valhall, mohammedanens hourisuppfyllda paradys, den kristnes guld- och juvelprydda Nya Jerusalem, den materialistiska reformatorns vetenskapshimmel, alla hafva de där sin plats. Män och kvinnor, som förtvifladt hänga fast vid den "bokstaf, som dödar", få här sina önsknings bokstafligen uppfyllda, omedvetet skapande i astral materia genom sin af agnarne i världens heliga skrifter närda inbillningskraft de dimmiga luftslott, hvarom de drömde. De råaste religiösa föreställningar finna här ett tillfälligt obestämdt förverkligande, och bokstafstroende af hvarje lära, som voro uppfyllda af själfviska begär efter sin egen frälsning i den mest materialistiska af himlar, finna här ett efter omständigheterna afpassadt, för dem njutbart hem, omgifna just af de förhållanden, på hvilka de trott. De religiöse och filantropiske beskäftige mångfrestare, som brydde sig mer om att rida sina egna käpphästar och påtvinga sina medmänniskor sina metoder än att osjälfviskt arbeta för ökande af mänsklig dygd och lycka, hafva här mycket att säga, upprättande förbättringsanstalter, krubbor, skolor, till sin egen stora tillfredsställelse, och de äro mycket förtjusta att ha ett astralt finger med i spelet någonstades på jorden med tillhjälp af ett villigt tjänande medium, som de beskydda med öfverlägsen nedlåtenhet. De bygga astrala kyrkor, skolor, hus, i det de efterbilda de materialistiska himlar, som de eftertraktade; och fast för en klarare blick deras byggnader äro ofullkomliga, t.o.m. sorgligt groteska, så finna de dem fullt tillfredsställande. Människor af samma religion flocka sig samman och arbeta tillsammans på olika sätt, så att samhällen bildas, skiljande sig lika vidt från hvarandra som liknande samhällen på jorden. När de dragas till jorden, uppsöka de vanligtvis människor af sin egen tro och nationalitet, utan

tvifvel hufvudsakligen på grund af naturlig frändskap, men också därför att språkliga skrankor ännu finnas i Kamaloka, hvilket vi kunna se af en del meddelanden mottagna vid spiritistiska seancer. Själur från denna region intressera sig ofta mycket för försök att inrätta en kommunikation mellan den fysiska världen och den nästa, och genomsnittsmidiernas "ledande andar" komma till största delen från denna region och den närmast ofvanför. De inse i allmänhet, att det ligger många möjligheter af högre lif framför dem, och att de förr eller senare skola öfvergå till världar, hvarifrån kommunikation med jorden är omöjlig.

Den *sjette* kamalokiska regionen liknar den femte men är mycket mer förfinad och är till största delen bebodd af själar af en mer utvecklade typ, hvilka hålla på att slita ut den astrala klädnad, i hvilken en stor del af deras andliga energier hade arbetat, medan de lefde på jorden. Deras uppehåll här beror på den stora roll, som själfviskheten spelade i deras artistiska och intellektuella lif, och på att de använde sina gåfvor för att på ett mera förfinadt sätt tillfredsställa begärnaturen. Deras omgifningar äro bland de bästa, som finnas i Kamaloka, då deras skapande tankar forma de lysande materialen i deras tillfälliga hemvist till sköna landskap och böljande haf, snöklädda berg och bördiga slätter, scener af trolsk skönhet i jämförelse med t.o.m. det mest utvalda, som jorden kan förete. Religiösa svärmare finnas äfven här af ett något högre slag än de i den föregående afdelningen och med klarare uppfattning om sin egen begränsning. De motse klarare sitt kommande utträde ur sitt nuvarande område och uppnåendet af ett högre stadium.

Den *sjunde*, den högsta underafdelningen af Kamaloka befolkas nästan uteslutande af intelligenta⁶¹ män och kvinnor, som antingen voro utpräglade teoretiska materialister här på jorden, eller som äro så bundna vid det sätt, hvarpå kunskap förvärfvas af det lägre förståndet i den fysiska kroppen, att de fortsätta dess uppsökande på det gamla sättet, fastän med större förmåga. Man ihågkommer Charles Lamb's motvilja för den tanken, att i himlen kunskap skulle vinnas "genom något slags oredig intuitionsprocess" i st.f. genom hans älskade böcker. Mången forskare lefver under långa år, stundom enligt H.P. Blavatsky under århundraden, bokstafligen i ett astralt bibliotek, ifrigt slukande alla böcker i sitt favoritämne och fullkomligt nöjd med sin lott. Människor, som varit ifrigt upptagna af något visst slag af intellektuell forskning, och som afkastat sin fysiska kropp med sin törst efter vetande osläckt, fortsätta sina studier med outtröttlig ihärdighet, fjättrade genom sitt fasthållande vid de fysiska forskningsmetoderna. Ofta äro dessa personer ännu skeptiska hvad beträffar de högre möjligheter, som ligga framför dem, och bäfva tillbaka för den framtidsutsikt, som praktiskt är en andra död — nedsjunkandet i omedvetenhet, innan själen väckes i himlens högre lif. Politiker, statsmän, vetenskapsmän dväljas en tid i denna region långsamt lösgörande sig från astralkroppen, ännu fasthållna vid det lägre lifvet genom sitt lifliga intresse för de rörelser, i hvilka de spelat en så stor roll, och genom sina bemödanden att astralt utarbeta några af de planer, från hvilka, döden undanryckte dem, innan dessa ännu mognat.

För alla — utom för den lilla minoritet, som under jordelivet aldrig kände en fläkt af osjälfvisk kärlek, af intellektuell sträfvan eller en förnimmelse af något eller någon högre än sig själfva — för alla utom dessa kommer likväl förr eller senare en tid, då astralkroppens

⁶¹ och i moraliskt afseende utmärkta, *Öfvers. anm.*

fjättrar slutligen skakas af, medan själen försjunkar i kortvarig omedvetenhet om sina omgifningar, liknande den omedvetenhet, som följer på afkastandet af den fysiska kroppen, för att väckas af en känsla af sällhet, intensiv, omätlig, aldrig anad sällhet, lycksaligheten i den himmelska världen, den värld, till hvilken hon genom sin egen natur hör. Låga och usla må många af hennes begär varit, triviala och småaktiga många af hennes sträfvanden, men hon hade dock glimtar af en högre natur, brutna strålar då och då från en renare värld, och dessa komma nu till sin skördetid, och måste, huru arma och huru få de än voro, få sin rätta lön. Och så går människan att inbärja denna himmelska skörd och njuta dess frukt.⁶²

Astralliket, eller, som det stundom kallas, "skalet", efter den ur astralvärlden hädangångne består af fragmenten af de förut beskrifna sju koncentriska skalerna sammanhållna af själens i dem efterlämnade magnetism. Hvarje skal har i tur och ordning upplösts, tills den punkt blifvit uppnådd, då blott spridda fragment af detsamma äro kvar; dessa fasthånga genom magnetisk attraktion vid de öfriga skalerna, och då det ena efter det andra reducerats till detta tillstånd, tills slutligen det sjunde eller innersta uppnås och upplöses, frigöres den egentliga människan och lämnar efter sig dessa kvarlevor. Skalet drifves hit och dit i den kamalokiska världen, automatiskt och svagt upprepande de vibrationer, vid hvilka det varit vant, och i den mån den återstående magnetismen småningom skingras, sönderfaller det allt mer och mer och upplöses slutligen helt och hållet återgifvande sin materia till den allmänna massan af astral materia, alldeles som det skedde med den fysiska kroppen i den fysiska världen. Detta skal drifver hvarthelst de astrala strömningarna föra det, och kan — om det ej upplösts för mycket — vitaliseras af på jorden förkroppsligade själars magnetism och på detta sätt åter bringas till en viss grad af verksamhet. Det suger in magnetism, liksom en svamp suger in vatten, och erhåller därigenom ett illusoriskt utseende af vitalitet, återupprepande än kraftigare hvarje vibration, vid hvilken det varit vant. Dessa förorsakas ofta genom tankar gemensamma för den hädangångna själen och släktingar och vänner på jorden, och ett sådant vitaliseradt skal kan rätt tillfredsställande spela rollen af en kommunicerande intelligens; det kan likväl skiljas från en sådan — om vi frånse användandet af astral syn — genom sitt automatiska återupprepande af bekanta tankar och genom den totala frånvaron af allt spår till vetande utöfver hvad som kan ägas under det fysiska lifvet.

Likaväl som själar kunna hållas tillbaka i sin utveckling af dåraktiga och hänsynslösa vänner, kunna de hjälpas framåt genom kloka och insiktsfulla bemödanden. Alla religioner, som hafva några drag kvar af den occulta visdom, som deras stiftare inlagt uti dem, använda böner för de döda. Sådana böner med åtföljande ceremonier gagna mer eller mindre allt efter den kunskap, kärlek och viljekraft, hvaraf de äro besjälade. Deras verkan har sin grund i den allmänna vibrationslagen, genom hvilken universum uppbygges, förändras och vidmakthålles. Vibrationer väckas af det uttalade ljudet och ordna den astrala materien i bestämda former, som besjålas af den i orden inneboende tanken. Dessa riktas mot det kamalokiska väsendet, och träffande hans astralkropp påskynda de dess upplösning. Under det occulta vetandets förfall hafva dessa ceremonier blifvit allt mindre och mindre kraftiga, tills deras nytta blifvit nästan ingen. Understundom förrättas de af en person med kunskap och utöfva då sitt fulla inflytande. Förutom på detta sätt kunna alla och en hvar hjälpa sina älskade hädangångna genom

⁶² Se kap. V, »Devakan».

att sända dem tankar af kärlek och frid samt önskningar om en snabb färd genom Kamalokas område och snar befrielse från de astrala fjättrarna. Ingen borde lämna sina döda att ensam vandra vägen utan gifva dem till ledsagare kärleksfulla skaror af tankeformer, skyddsänglar, som hjälpa dem framåt mot salig fröjd.

KAPITEL IV.

Det mentala planet.

Det mentala planet eller tankeplanet är, som namnet angifver, det plan, på hvilket medvetandet utvecklar sin tänkande verksamhet, dock icke såsom den utöfvas med hjärnans hjälp, utan såsom den utöfvas i sin egen värld obetungad af fysisk ande-materia. Denna värld är den verkliga människans värld. Ordet "människa" kommer från sanskritroten "man", roten till ett verb, som betyder att tänka. Människa betyder därför *tänkare*; hon benämnes efter sin mest karakteristiska egenskap, förståndet. Vi hafva här att tänka oss det intellektuella medvetandet som en väsensenhet, en individ, en varelse, hos hvilken lifvets vibrationer äro tankar, tankar uttryckta i bilder, icke i ord. Denna individ är Manas eller Tänkaren⁶³; han är Självet iklädd den materia och verkande under de betingelser, som äro säregna för de högre underafdelningarna af det mentala planet. Han ger sig tillkänna på det fysiska planet genom de vibrationer, han förorsakar i hjärnan och nervsystemet; dessa reagera för impulserna från hans lif medelst sympatiska vibrationer, men på grund af grofheten af sitt material kunna de endast återgifva en liten del af hans vibrationer, och äfven dessa på ett mycket ofullkomligt sätt. Liksom det, enligt hvad vetenskapen uppdagat, finnes en lång serie af etervibrationer, af hvilka ögat endast förmår uppfatta en liten del, nämligen färgerna i solspektrum, därför att nervelementen i dess näthinna endast kunna vibrera inom vissa gränser, så kan den fysiska tankeapparaten, hjärnan och nervsystemet, endast tänka en bråkdel af den vidsträckta serie mentala vibrationer, som Tänkaren framkallar i sin egen värld. Mycket mottagliga hjärnor återgifva dessa upp till den punkt, som motsvarar hvad vi kalla hög intelligens; de exceptionellt mottagliga hjärnorna upp till den punkt, vi kalla snille; de exceptionellt oemottagliga hjärnorna komma endast upp till den punkt, vi kalla förståndsvaghet eller idiotism. Men hos alla och en hvar sänder Tänkaren ned, klappande på hjärnans dörr, millioner tankevågor, för hvilka den icke kan reagera på grund af grofheten i dess materia, och noga öfverensstämmande med dess grad af känslighet äro hvars och ens s.k. förståndsgåfvor. Men innan vi gå att studera Tänkaren själf, torde det vara lämpligt att taga i betraktande hans värld, det mentala planet i och för sig.

Det mentala planet är det, som kommer närmast efter det astrala, och skiljer sig från detta med hänsyn till materiens täthet på samma sätt, som det astrala skiljer sig från det fysiska. Vi kunna i själfva verket upprepa det, som sades beträffande det astrala och fysiska planet, nu i fråga om det mentala och det astrala. Lifvet på det mentala planet är mera aktivt än på det astrala, och formen är mera plastisk. Ande-materian på detta plan är högre vitaliserad och finare än äfven den allra finaste materien i astralvärlden.

Den astrala materiens uratom består af en otalig samling partiklar af den gröfsta mentala materien, och dess sönderdelning frigör alltså en mängd mental materia af det gröfsta slaget. Under sådana förhållanden är det lätt att förstå, att lifskrafternas verksamhet på detta plan är i

⁶³ Härleddt från Manas är det tekniska namnet »det manasiska planet», med ett mera känt ord »det mentala». Vi kunna kalla det tänkandets egentliga plan för att skilja dess verksamhet från den, som tillhör tänkandet verkande i »köttet».

högsta grad underlättad, då det är så mycket mindre materiemassa, som de hafva att sätta i rörelse. Materien är i oupphörlig, aldrig stannande rörelse och tager form för hvarje lifsyttning, villigt fogande sig efter hvarje skiftande impuls. "Tankestoffet", som det har kallats, kommer den astrala materien att synas klumpig, tung och glanslös, fastän den i jämförelse med den fysiska andematerien är så lätt och skimrande. Men analogiens lag håller streck och gifver oss en ledtråd genom denna öfverastrala region, den värld, som är vårt fosterland och vårt hem, om vi än, fångslade i ett främmande land, ej veta det och betrakta beskrifningarne öfver detsamma med främlingens ögon.

Äfven här, liksom på de två lägre planen, äro andemateriens underafdelningar sju till antalet. Äfven här bildas otaliga kombinationer af alla olika grader af täthet, utgörande det mentala planets fasta kroppar, vätskor, gaser och etrar. Ordet "fast kropp" tyckes visserligen orimligt, då vi tala om tankestoffet, låt vara äfven i dess tätaste former, men då de likväl äro täta i jämförelse med andra slag af mental materia, och då vi icke hafva några andra beteckningar än dem, som äro baserade på fysiska förhållanden, måste vi använda dem i brist på bättre. Hufvudsaken är, att vi förstå, att detta plan följer naturens allmänna lag och ordning, som för vårt klot är baserad på sjutalet, och att de sju underafdelningarne (aggregationsformerna) representera en skala af gradvis aftagande täthet, alldeles som förhållandet är med de fysiska aggregationsformerna. Den sjunde eller högsta underafdelningen består här, som på de andra planen, uteslutande af de mentala uratomerna.

Dessa underafdelningar gruppera sig i två afdelningar hvilka fått de icke fullt tillfredsställande och vid första påseendet obegripliga epiteterna "*med form*" och "*formlös*".⁶⁴ De fyra lägre — den första, andra, tredje och fjärde underafdelningen — grupperas tillsammans såsom "hafvande form"; de tre högre underafdelningarne föras tillsammans såsom "formlösa". Denna indelning är nödvändig, ty den förhandenvarande skillnaden är väsentlig, om ock svår att beskrifva, och de två regionerna hafva i medvetandet sin motsvarighet i de båda sidor af Tänkaren själf, hvartill vi längre fram skola återkomma. Skillnaden i afseende på materien kan måhända bäst beskrifvas genom att säga, att i de fyra lägre underafdelningarna medvetandets vibrationer gifva upphof till former, till bilder eller taflor, så att hvarje tanke framträder som en lefvande gestalt; under det att i de tre högre medvetandet, fast ännu naturligtvis förorsakande vibrationer, snarare tyckes sända ut dem som en mäktig ström af lefvande energi, som icke förkroppsligar sig i bestämda former, sålänge den förblifver i denna högre region, men som, då den dyker ned i de lägre världarna frambringa en mångfald af former, alla karakteriserade genom någon viss gemensam egenskap. Den närmaste analogien, som jag kan finna för att göra detta begripligt, är förhållandet mellan abstrakta och konkreta tankar. En abstrakt idé om en triangel har ingen viss form, men omfattar hvarje figur, som är begränsad af tre räta linjer, och hvars vinklar bilda tillsammans två räta; en sådan idé med betingelser men utan form kan, om den bringas ned i den lägre världen, gifva upphof till en oändlig mångfald af figurer: rätvinkliga, likbenta, oliksidiga trianglar af alla färger och storlekar men alla uppfyllande de gifna villkoren — konkreta trianglar hvar och en med sin bestämda form. Omöjligheten att i ord gifva ett klart uttryck för skillnaden i medvetandets verksamhet i de två regionerna beror därpå, att orden äro symboler för bilder och höra till det lägre tänkandets

⁶⁴ *Rupa* och *Arupa*. *Rupa* betyder form, gestalt, kropp; *Arupa*, utan form, formlös.

verksamhet i hjärnan samt äro helt och hållet baserade på denna verksamhet, under det att den "formlösa" världen tillhör det rena förnuftet, som aldrig arbetar inom språkets trånga gränser.

Det mentala planet är det, som återspeglar världssjälen i naturen, det plan i vårt lilla system, som motsvarar världsförnuftet i Kosmos⁶⁵. I dess högre regioner existera alla de ideella urbilder, som nu äro inbegripna i konkret utveckling; i dess lägre regioner utarbetas dessa till successiva former för att i sin ordning reproduceras i de astrala och fysiska världarne.

Den mentala materien kombineras till former vid impulsen af tankevibrationer och kan framträda i hvilken som helst form, som tanken kan konstruera. Liksom järn kan formas till en spade för att gräfvä med eller ett svärd för att döda med, så kan tankestoffet formas till tankeformer, som hjälpa eller skada. Tänkarens vibrerande lif bildar former af materialen omkring sig, och såsom hans uppsåt är, blir hans verk. I denna värld äro tanke och handling, vilja och gärning, ett och detsamma. Andematerien blifver här lifvets lydige tjänare, fogande sig efter hvarje skapande kraftimpuls. Dessa vibrationer, som gestalta den mentala materien till tankeformer, åstadkomma också — på grund af sin hastighet och finhet — de härligaste, ständigt växlande färger, vågor af skiftande nyanser, liksom regnbågens färger i pärlemor, men förfina och förklarade till en obeskriflig grad. De strömma öfver och genom alla former, så att de alla äro omgifna liksom af en gloria af böljande, lefvande, strålande färger, många på jorden ej ens kända. Ord kunna ej gifva någon föreställning om den utsökta skönhet och glans, som visar sig i dessa former, fulla af lif och rörelse. Hvarje siare, som varit vittne till detta, hindu, buddhist eller kristen, talar i hänförda ord om dess strålande härlighet, och alla bekänna de sin fullkomliga oförmåga att beskrifva det.

Tankeformerna spela naturligen en stor roll bland de lefvande väsen, som funktionera på det mentala planet. De likna de tankeformer, hvilka vi redan gjort bekantskap med i den astrala världen, men utmärka sig framför dem genom sin strålgans, sin färgprakt, sin styrka, sin varaktighet och sin större liffsenergi. I den mån de högre intellektuella förmögenheterna blifva mer och mer framträdande, visa dessa former allt skarpare konturer, och det gör sig gällande en tendens till att bilda säreget fullkomliga geometriska figurer liksom till en lika säregen renhet i lysande färg. Men det behöfver knappt sägas, att på mänsklighetens närvarande utvecklingsstadium dimmiga och oregelbundet formade tankar äro i en öfverväldigande majoritet, produkterna af flertalets föga öfvade tankeförmögenheter. Sällsynt sköna konstnärliga tankar möter man äfven här, och det är föga under, att målare, som i en vision uppsnappat någon glimt af sitt ideal, ofta förtvifla inför sin oförmåga att återgifva dess strålande skönhet i jordens grumliga färger.

De mentala tankeformerna äro uppbyggda af planets elementala väsensämne, som tankens vibrationer bringa att antaga en mot densamma svarande form, hvilken form har tanken som sitt besjälade lif. Sålunda hafva vi äfven här "artificiella elementaler", skapade på samma sätt som i den astrala världen. Allt, som sagts i 2:dra kapitlet om deras daning och deras betydelse, gäller också om de mentala tankeformerna; dock böra vi ihågkomma deras upphofsmäns

⁶⁵ *Mahat*, tredje Logos, den gudomliga skapande Intelligensen, hinduernas *Brahmâ*, nordbuddhisternas *Mandjusri*, de kristnes *Den Helige Ande*.

större ansvar på grund af den större kraft och varaktighet, som tillhör dem i denna högre värld.

Det mentala planets elementala väsensämne bildas af monaden på det stadium af dess nedstigande, som omedelbart föregår dess inträde i astralvärlden, och det utgör det andra elementala riket, existerande på de fyra lägre underafdelningarne af tankeplanet. De tre högre underafdelningarne, de "formlösa", intagas af det första elementala riket, hvars elementala väsensämne af tanken formas till skimrande blixtrar, strålande färgknippen och strömmar af lefvande eld, i stället för till bestämda skapnader, görande liksom sina första erfarenheter i kombinerad verksamhet men ännu icke antagande formernas bestämda begränsning.

På båda afdelningarne af det mentala planet existera otaliga intelligenser, hvilkas lägsta kroppar bestå af planets lysande materia och elementala väsensämne, strålande väsenden, som leda naturprocesserna, i det de hafva uppsikt öfver de skaror af lägre varelser vi förut talat om. De äro själfva i sin tur, hvar och en inom sin hierarki, underordnade de sju elementens store öfverherrar⁶⁶, och äro, såsom vi lätt kunna förstå, varelser med vidtfamnande kunskap och stor makt. Deras utseende är öfverväldigande; de skina med en ljusglans och färgprakt, som omstrålar dem liksom regnbågar med myriader af skiftande och skinande färger; höga, majestätiska uppenbarelsen äro de, inkarnationer af kraft, oemotståndliga i sin lugna visshet. Den store kristne siarens beskrifning rinner oss i hågen, då han skref om en "stark ängel", "och regnbågen var öfver hans hufvud, och hans ansikte var såsom solen, och hans fötter såsom eldpelare"⁶⁷. "Liksom sorlet från många vatten" äro deras röster, och liksom ekot af sfärernas musik. De upprätthålla naturens ordning och härska öfver de stora skarorna af astralvärldens elementaler, så att dessa alla utan afbrott fullgöra sin uppgift i naturprocesserna med aldrig svikande regelbundenhet och noggrannhet.

På det lägre mentala planet iakttagas många chelas (antagna lärjungar) i verksamhet i sina mentala kroppar,⁶⁸ befriade för tillfället ifrån sina fysiska klädnader. Då kroppen är försjunken i djup sömn, kan den verkliga människan, Tänkaren, lämna den och utan att belastas af dess tyngd verka i dessa högre regioner. Härifrån kan han hjälpa och trösta sina medmänniskor genom att direkt påverka deras tankesjälar, ingifvande hjälpande tankar, hållande upp för dem ädla idéer och detta effektivare och snabbare än han kan göra, då han är innesluten i den fysiska kroppen. Han kan klarare se deras behof och därför bättre afhjälpa dem, och det är hans högsta privilegium och glädje att sålunda bistå sina kämpande bröder, utan att de veta om hans kärlekstjänst eller hafva någon föreställning om den starka arm, som lyfter deras börda, eller den ljufva stämman, som tillhviskar dem tröst under deras betryck. Osedd, okänd verkar han, tjänande sina fiender lika glad och lika redoboget som sina vänner, fördelande bland sina medbröder den ström af välsignelsebringande kraft, som utgjutes från mäktiga hjälpare i högre sfärer. Här iakttagas också stundom Mästarnes härliga gestalter, fastän de vanligtvis dväljas på den högsta nivån af den "formlösa" afdelningen af det mentala planet.

⁶⁶ Dessa äro hinduernas och buddhisternas *Arupa* och *Rupa Dever*, Zoroasterlärans »himmelens och jordens herrar», de kristnes och mohammedanernes ärkeänglar och änglar.

⁶⁷ Uppenbarelsboken 10: 1.

⁶⁸ Tankekroppen, anordnad för oberoende verksamhet i den mentala världen, kallas vanligen *Mayavi Rupa*, illusionskroppen.

Andra upphöjda väsenden kunna också stundom komma hit i någon barmhärtighetens mission, som fordrar en sådan lägre manifestation.

När intelligenser, som medvetet funktionera på detta plan — vare sig mänskliga eller icke-mänskliga, vare sig i eller utom kroppen — meddela sig med hvarandra, sker detta med en praktiskt taget ögonblicklig snabbhet, ty det sker med "tankens hastighet". Rummets skrankor hafva här ingen makt att skilja, och hvarje själ kan komma i beröring med hvarje annan blott genom att rikta sin uppmärksamhet på densamma. Men icke endast snabb är denna meddelelse utan äfven fullständig, om själarne äro på ungefär samma utvecklingsstadium; inga ord skymma eller hämma förståelsen, utan tanken i sin helhet ilar öfver från den ene till den andre, eller kanske rättare sagdt, hvar och en ser tanken så, som den tänkts af den andre. De verkliga skrankorna mellan själar är skillnaden i utveckling; den mindre utvecklade kan endast förstå så mycket af den högre utvecklade, som han är i stånd att gifva resonans åt; begränsningen kan tydligtvis endast förnimmas af den högre, då den lägre har allt, som han kan fatta. Ju mera utvecklad en själ är, desto mera vet hon om allt omkring sig, desto närmare kommer hon verkligheten; men det mentala planet har äfven sina illusionens slöjor, det måste vi ihågkomma, fast de äro långt färre och tunnare än de astrala och fysiska världarnes. Hvarje själ har sin egen mentala atmosfär, och som alla intryck måste passera genom denna atmosfär, blifva de alla förvridna och färgade. Ju klarare och renare atmosfären är, och ju mindre den är färgad af personligheten, dess mindre kunna illusionerna få makt öfver själen.

De tre högsta underafdelningarne af det mentala planet äro hemvistet för Tänkaren själf, och han vistas på den ena eller andra af dem alltefter sin utvecklingsgrad. Det stora flertalet lefver på den lägsta af dem, dock äfven där på mångahanda utvecklingsgrader; det jämförelsevis ringa antal, som nått en hög intellektuell utvecklingsgrad, vistas på den andra underafdelningen, dit Tänkaren höjer sig — för att använda ett uttryck, som bättre passar för det fysiska än det mentala planet — när denna regions finare materia förefinnes i öfvervägande grad i hans kropp och därmed nödvändiggör denna förändring. Det äger naturligtvis icke något "uppstigande" rum, ingen förändring i afseende på stället, men han uppfattar denna finare materias vibrationer, då han är i stånd att reagera för dem, och han kan själf sända ut krafter, som försätta dess fina smådelar i vibration. Vi måste göra oss förtrogna med det faktum, att vårt framskridande i utveckling icke förflyttar oss från ett ställe till ett annat, men gör oss mer och mer mottagliga för intryck. *Alla sfärer omgifva oss*, de astrala, mentala, buddhiska, nirvaniska och ännu högre världarne, ja, den högste Gudens lif. Vi behöfva icke taga ett steg för att finna dem, ty de äro i vår omedelbara närhet; men vår tröga oemottaglighet afstänger dem från oss fullständigare än afstånd på milliontals mil. Vi äro endast medvetna om det, som påverkar oss, det som uppväcker hos oss motsvariga vibrationer, och i den mån vi blifva mer och mer mottagliga, i den mån vi införlifva med oss allt finare och finare materia, komma vi i beröring med högre och högre världar. Att vi höja oss från ett plan till ett annat, betyder därför, att vi väfva våra klädnader af allt finare material och genom dem komma i beröring med allt finare världar; och det betyder vidare, att i Självet inom dessa klädnader allt gudomligare krafter vakna från möjlighet till verklighet och sända ut sina subtilare liffsimpulser.

När Tänkaren nått den andra underafdelningen, är han fullt medveten om sina omgifningar och är i besittning af minnet af sitt förflutna. Han känner de kroppar, som han begagnar, och

genom hvilka han kommer i förbindelse med de lägre planen, och han förmår att i betydlig mån influera på dem och leda dem. Han ser de svårigheter, de hinder, som dessa kroppar äro utsatta för — resultatet af försummelse i det förflutna — och han företager sig att ingjuta i dem krafter, som göra dem bättre rustade för deras värf. Hans ledning förnimmes stundom i det lägre medvetandet som en oemotståndligt bjudande röst, som fordrar lydnad, och som tvingar till ett handlingsätt, hvars riktighet och lämplighet man måhända icke klart inser på grund af den förmörkelse den andliga synen underkastas, när den funktionerar genom de astrala och mentala höljena. Människor, som utfört stora gärningar, hafva då och då vittnat om, att de förnummit en inre upplyftande och betvingande kraft, som icke tycktes lämna dem något val att handla annorlunda än de gjorde. Då handlade genom dem den verkliga människan. Tänkaren, som är den inre människan, utförde sitt verk medvetet genom sina lägre kroppar, som då uppfyllde sitt verkliga ändamål att tjäna som verktyg för individen. Dessa höga krafter skola alla ernå, i den mån utvecklingen går framåt.

På den tredje, den högsta underafdelningen af den öfre regionen af det mentala planet dväljas Mästarnes, de initierades och deras lärjungars själar, ty denna regions materia är i dem den öfvervägande. Från denna värld af de finaste mentala krafter utföra Mästarna sitt barmhärtiga och välsignelsebringande arbete för mänskligheten, i det de ingifva ädla ideal, inspirerande tankar, hängifna sträfvanden, strömmar af andlig och intellektuell hjälp för människorna. Hvarje kraft, som kommer härifrån, utstrålar i otaliga riktningar, och de ädlaste, renaste själarne uppfånga lättast dessa hjälpbringande inflytelser. En upptäckt göres plötsligt af den tålige forskaren i naturens hemligheter; en ny melodi tjusar en stor musikers öra; lösningen af ett länge begrundadt problem lyser fram i en djupsinnig filosofs själ; nytt hopp och ny kärlek uppfylla den outtröttlige människovännens hjärta. Och dock tro människorna, att de äro lämnade utan hjälp, fast just de uttryck de använda t.ex. "den tanken slog mig", "det gick upp ett ljus för mig", "det föll mig in" etc. omedvetet vittna om den sanning, som är känd för deras inre jag, om ock de yttre ögonen äro blinda.

Låtom oss nu öfvergå till studiet af Tänkaren och hans klädnad, sådana vi finna dem hos människor på jorden. Den medvetandets kropp, som är dess underlag på de fyra lägre underafdelningarna af det mentala planet — den mentala kroppen eller tankekroppen, som vi kalla den — bildas af materia, hämtad från dessa underafdelningar. Då Tänkaren, individen, den mänskliga själen — bildad på det sätt, som beskrifves i senare delen af detta kapitel — är på väg att inkarneras, utstrålar han först en del af sin energi i form af vibrationer, som samla omkring honom och kläda honom i materia, hämtad från de fyra lägre underafdelningarna af hans eget plan. Allt efter vibrationernas natur attraheras olika slag af materia; de finare slagen motsvara de hastigare vibrationerna och taga form under deras impuls, de gröfre slagen motsvara de långsammare. Alldeles som en sträng genom sympatisk vibration utsänder en ton — d.v.s. ett visst antal vibrationer — om en annan sträng med samma ton vibrerar i dess närhet, men förblifver stum i ett haf af toner utsända af strängar, som icke likna densamma i detta afseende, så gruppera sig de olika slagen af materia under påverkan af olika vibrationer. I noggrann öfverensstämmelse med de vibrationer, som utsändas af Tänkaren, blir alltså sammansättningen af den tankekropp, som han på detta sätt bygger kring sig, och i denna tankekropp är det, som det, som kallas det lägre förståndet, lägre Manas, funktionerar, ty det är

Tänkaren klädd i materia från de lägre underafdelningarne af tankeplanet och betingad af densamma i sin verksamhet. Inga af hans krafter, som äro för fina att sätta denna materia i rörelse, som hafva för hög vibrationshastighet för att påverka densamma, kunna ge sig tillkänna genom den; han begränsas därför af den, betingas af den, hämmas af den i sin verksamhet på detta plan. Den är den första af hans fängelser under hans inkarnerade lif, och när hans krafter verka i densamma är han i vidsträckt mån utestängd från sin egen högre värld, ty hans uppmärksamhet är fästad på de utåt riktade krafterna, och hans lif förlägges med dem till hans lägre förstånds kropp, ofta kallad en klädnad, ett hölje eller vehikel — hvilket uttryck som helst duger, som innebär den idén, att Tänkaren icke är tankekroppen, utan bildar den och använder den för att gifva uttryck åt så stor del af sig själf han kan i den lägre tankevärlden.

Vi få icke glömma, att hans energier, gående än vidare utåt, också samla kring honom den gröfre materien på astralplanet till hans astralkropp; och under hans inkarnerade lif blifva de krafter, som taga sig uttryck genom de lägre slagen af mental materia, så lätt af denna astralkropp omsatta i de långsammare vibrationer, som den astrala materien reagerar för, att de två kropparna ständigt vibrera tillsammans och blifva mycket tätt sammanväfda; ju gröfre den materia är, som inbyggts i tankekroppen, dess intimare blir denna förening, så att de två kropparna stundom blifvit klassifierade tillsammans och t.o.m. betraktade såsom en.⁶⁹ Då vi komma till studiet af reinkarnationen, skola vi finna detta förhållande vara af genomgripande betydelse.

Allt efter det utvecklingsstadium, på hvilket människan befinner sig, blir den typ af tankekropp, hon bildar på sin väg till en ny inkarnation, och vi kunna här, som i fråga om astralkroppen, studera de respektive tankekropparne hos tre människotyper — *a*) en outvecklad människa; *b*) en genomsnittsmänniska; *c*) en andligt framåtskriden människa.

a) Hos den outvecklade människan är tankekroppen blott föga iakttagbar; en ringa mängd oorganiserad mental materia, hufvudsakligen från den lägsta underafdelningen af planet, är allt. Denna påverkas nästan uteslutande från de lägre kropparne, i det den sättes i svaga vibrationer af de astrala stormar, som uppkallas genom beröringen med materiella föremål genom sinnesorganen. Då den icke stimuleras genom dessa astrala vibrationer, förblifver den nästan hvilande, och äfven deras impulser kunna endast framkalla tröga svar. Ingen verksamhet framkallas inifrån, ty dessa klubbslag från den yttre världen äro nödvändiga för att framkalla något iakttagbart svar. Ju våldsammare slagen äro, dess bättre för människans framåtskridande, ty hvarje vibration, som därigenom uppkallas i densamma, underhjälpes dess embryoniska utveckling. Larmande glädje, vrede, raseri, smärta, fruktan, alla dessa passioner, som förorsaka hvirfvelvindar i astralkroppen, uppväcka svaga vibrationer i tankekroppen, och småningom föranleda dessa vibrationer, hvilka väcka tänkandet till begynnande verksamhet, detsamma att lägga något af sin egen art till de intryck, som göras på detsamma utifrån. Vi hafva sett, att tankekroppen är så sammanväfd med astralkroppen, att de funktionera som en enda kropp, men de gryende mentala förmögenheterna gifva de astrala passionerna en viss

⁶⁹ Sålunda talar teosofen om *Kama-Manas* och menar därmed förståndet såsom verkande i och tillsammans med begärnaturen, påverkande och påverkad af den djuriska naturen. Vedantisten för de två tillsammans och talar om Själfvet såsom verkande i *Manomayakosha*, det hölje som motsvarar det lägre förståndet, sinnesrörelserna och begären.

styrka och karakter, som icke förefinnes hos dem, då de äro rent djuriska. De intryck, som göras på tankekroppen, äro mera bestående än dem i astralkroppen, och de kunna medvetet reproduceras af densamma. Här taga minnet och inbillningskraften sin början, och organen för dem formas småningom, i det bilderna från den yttre världen påverka tankekroppens materia och bildar den till former liknande dem själfva. Dessa bilder, frambringade genom sinnenas beröring med yttrevärlden, samla kring sig den gröfsta mentala materian, medvetandets gryende krafter reproducera dessa bilder, och på detta sätt samlas ett förråd af bilder, som börja gifva impuls till handlingar framkallade inifrån, från begäret att ånyo erfara genom de yttre organen de vibrationer, som befunnos medföra njutning, och undvika dem, som framkallade smärta. Tankekroppen börjar sålunda påverka astralkroppen och i densamma uppväcka de begär, som hos djuret slumra, tills de väckas genom en fysisk retelse; därför se vi hos den outvecklade människan ett beständigt jagande efter sinnenas tillfredsställelse, som aldrig iaktages hos djuren, en åtrå, en grymhet, en beräkning, som är dem främmande. Tankens spirande krafter, trälände under sinnenas ok, göra af människan ett vida farligare rofdjur än dem, som bo i vildmarken, och de starkare och finare krafter, som tillhöra den mentala andematerien, gifva begärnaturen en energi och en häftighet, som vi icke återfinna i djurvärlden. Men just dessa excesser leda till sin egen tuktan genom de lidanden, som de orsaka, och dessa nya erfarenheter påverka medvetandet och gifva upphof till nya bilder, med hvilka inbillningskraften arbetar. Dessa egga medvetandet att motstå många af de vibrationer, som genom astralkroppen nå detsamma från den yttre världen, och att utöfva sin viljekraft i att hålla passionerna tillbaka, i stället för att gifva dem lösa tyglar. Sådana hämmande vibrationer uppkallas i de finare kombinationerna af tankestoffet och attrahera sådan materia till tankekroppen samt tendera äfven att utdrifva ur densamma de gröfre kombinationer, som vibrera i samklang med passionerna i astralkroppen. Genom denna strid mellan de vibrationer, som orsakas af begärbilder, och de vibrationer, som orsakas af inbillningskraftens återframkallande af vunna erfarenheter, tillväxer tankekroppen, börjar att utbilda en bestämd organisation och att taga allt mer och mer initiativ i fråga om yttre handlingar. Under det jordelifven tillbringas med att samla erfarenheter, användas de mellanliggande lifsperioderna för att smälta dem, som vi skola se i detalj i nästa kapitel, så att vid hvarje återkomst till jordelifvet Tänkaren har ett ökad förråd af förmögenheter, som skola taga form som hans tankekropp. Sålunda växer den utvecklade människan, hvars förnuft var slaf under hennes passioner, upp till genomsnittsmänniskan, hvilkens själ är ett stridsfält, på hvilket begär och förstånd strida med växlande framgång, ungefär jämnstarka som de äro, men som småningom vinner herravälde öfver sin lägre natur.

b) Hos genomsnittsmänniskan är tankekroppen mycket större, visar en viss grad af organisation och innehåller en rätt stor mängd materia från den 2:dra, 3:dje och 4:de underafdelningen af det mentala planet. Den allmänna lag, som reglerar hela uppbyggandet och omdanningen af tankekroppen, kan här lämpligen studeras, fast den är densamma, som vi redan sett verka i de astrala och fysiska världarne. Genom öfning tillväxt, genom bristande användning atrofi och slutligen total förstöring. Hvarje vibration, som framkallas i tankekroppen, orsakar en förändring i dess beståndsdelar, i det den på det ställe, där den verkar, aflägsnar sådan materia, som ej kan vibrera i samklang med densamma, och ersätter den med i detta hänseende lämpligt material, hämtadt från det praktiskt taget outtömliga förrådet omkring oss. Ju mera

en viss serie vibrationer upprepas, dess mera utvecklas den del, som afficieras af dem. Härpå beror, kunna vi i förbigående anmärka, den skada, som göres tankekroppen genom en alltför stor specialisering i odlandet af de mentala krafterna. En sådan missledd användning af dessa krafter orsakar en ensidig utveckling af tankekroppen; den blir relativt öfverutvecklad i de delar, där dessa krafter oupphörligt verka, och relativt outvecklad i andra, kanske lika viktiga delar. En harmonisk och allsidig utveckling är det mål, som bör eftersträfvast, och härför fordras en lugn själfpröfning och ett öfverlagdt rättande af medlen efter målet. Kunskapen om denna lag förklarar vidare en del allbekanta erfarenheter och gifver ett säkert hopp om framåtskridande. Då ett nytt studium begynnes, eller en förändring till en högre moralisk åskådning börjar tillämpas, befinnas de första stegen ytterligt svåra; stundom uppgifves t.o.m. försöket, därför att de hinder, som resa sig, tyckas vara oöfverstigliga. I begynnelsen af hvarje, nytt mentalt företag sätter sig tankekroppens hela automatism däremot; tankekroppen, van att vibrera på ett visst sätt, kan ej lämpa sig efter de nya impulserna, och det första stadiet består hufvudsakligen i att utsända kraftdallringar, som misslyckas i fråga om att uppväcka vibrationer i tankekroppen, men utföra det nödvändiga förarbetet härtill, i det de nämligen bortstötta ur kroppen de gamla oemottagliga materialen och indraga i den besläktad materia. Under det detta föregår, är människan icke medveten om något framåtskridande; hon är endast medveten om misslyckandet af sina ansträngningar och om det sega motstånd, hon röner. Men om hon är ihärdig, börja snart de nyförvärfvade materialen funktionera, och hon lyckas bättre i sina försök; och slutligen, när all den gamla materien är aflägsnad, och den nya är i verksamhet, finner hon sig lyckas utan någon ansträngning, och hennes mål är uppnådt. Den kritiska tiden är under det första stadiet, men om hon förlitar sig på lagen lika viss och beräknelig i sin verksamhet som hvarje annan naturlag — och ihärdigt, upprepar sina ansträngningar, *måste* hon lyckas; och kunskapen om denna lag kan bringa henne tröst, när hon annars skulle sjunka tillsammans i förtviflan. På detta sätt kan alltså genomsnittsmänniskan arbeta vidare, finnande med glädje, att i den mån hon ståndaktigt motstår den lägre naturens lockelser, dessa förlora sin makt öfver henne, ty hon utdrifver ur sin tankekropp alla de material, som af dem äro i stånd att bringas i samljudande vibrationer. På detta sätt blir tankekroppen småningom sammansatt af de finare föreningarna tillhörande de fyra lägre underafdelningarne af det mentala planet, tills den blifvit den strålande och utomordentligt sköna form, som är

c) den andligen utvecklade människans tankekropp. Från denna har all den gröfre materien aflägsnats, så att föremålen för sinnenas njutningar ej längre finna i den eller i den därmed förenade astralkroppen material, som kunna reagera för deras vibrationer. Den innehåller endast de finare kombinationerna från hvar och en af de fyra underafdelningarna af den mentala världen, och bland dessa förefinnas återigen material från de tredje och fjärde underafdelningarne i betydligt öfvervägande mängd, därmed görande densamma mottaglig för alla förståndets högre verksamheter, konstens högsta sträfvanden, de upphöjdaste känslors rena impulser. En sådan kropp sätter den Tänkare, som är iklädd densamma, i stånd att gifva sig ett långt fullare uttryck i den lägre mentala, den astrala och den fysiska världen. Dess material hafva, en långt större skala af vibrationer, och impulserna från en högre värld åstadkomma i densamma en finare och ädlare organisation. En sådan kropp nalkas med snabba steg den punkt, då den kan reproducera hvarje Tänkarens impuls, som kan få ett uttryck på de lägre underaf-

delningarne af det mentala planet; den håller på att utvecklas till ett fullkomligt verktyg för verksamhet i denna lägre mentala värld.

Ett klart förstående af tankekroppens natur skulle i hög grad omdana vår tids uppfostran och skulle göra den vida fruktbarare för Tänkaren än den för närvarande är. Denna kropp's allmänna egenskaper bero på Tänkarens föregående jordelif, hvilket vi skola bättre förstå, när vi studerat reinkarnationen och Karma. Denna kropp uppbygges på det mentala planet, och dess första material beror på de egenskaper, som Tänkaren förvarar inom sig såsom resultat af erfarenheter i det förflutna. Allt som uppfostran kan göra, är att sörja för, att sådana yttre impulser gifvas, som kunna uppmuntra och påskynda tillväxten af de goda egenskaper, som han redan äger, men hämma och kväfva dem, som icke äro eftersträfvansvärda. Att bringa dessa medfödda egenskaper i ljuset, icke att fullproppa själen med fakta, är en sann uppfostrans ändamål. Ej heller behöfver minnet odlas som en särskild förmögenhet, ty minnet beror på uppmärksamheten — d.v.s. tankens stadiga koncentring på ett föremål och på den naturliga frändskapen mellan själen och föremålet. Om ämnet är tilltalande — d.v.s. om själen har begåfning för det — skall icke minnet fela, förutsatt att uppmärksamheten varit tillräcklig. Därför borde vanan af stadig koncentration, af ihärdig uppmärksamhet särskildt odlas, och oafåtlig hänsyn tagas till lärjungens medfödda anlag.

Låtom oss nu öfvergå till "de formlösa" afdelningarna af det mentala planet, den värld, som är människans sanna hem under den utvecklingsperiod, då hon lefver under reinkarnationens lag, den värld, i hvilken hon födes som ett själbarn, ett barnjag, en embryonisk individ, då hon börjar sin rent mänskliga evolution.⁷⁰

Konturen af detta jag, Tänkaren, är af oval form, och därför kallar H.P. Blavatsky denna Manas' kropp, som fortvarar genom alla hennes inkarnationer, det "auriska ägget". Bildad af materia från de tre högsta underafdelningarna af det mentala planet, är den ytterligt fin, en slöja af den utomordentligaste tunnhet t.o.m. i dess första begynnelse; och allt efter som den utvecklar sig, blir den ett strålande föremål af himmelsk härlighet och skönhet, "den skinnande", som den med skäl har kallats.⁷¹

Hvad är Tänkaren? Han är, såsom redan blifvit sagdt, det gudomliga Självet, begränsadt eller individualiseradt af denna fina kropp, bildad af materia från den formlösa regionen af det mentala planet.⁷² Denna materia — samlad kring en stråle af Självet, en lefvande stråle af världsalltets enda Ljus och Lif — afskiljer denna stråle från dess källa, så vidt den yttra världen angår, innesluter den i ett eget skal och gör den så till en "individ". Lifvet är Logos' lif, men alla detta lifs krafter ligga här latent, dolda; allt finnes här i möjlighet, i frö, liksom eken är dold i den lilla grodden i ollonet. Detta frö nedlägges i det mänskliga lifvets jordmån, på det dess dolda krafter må väckas till verksamhet af glädjens sol och tårarnes regn och näras af de lifvets safter, som vi kalla erfarenhet, tills grodden växer upp till ett väldigt träd, sitt ursprung lik. Människans evolution är Tänkarens evolution; han ikläder sig kroppar på det lägre mentala, det astrala och det fysiska planet, nyttjar dem under det jordiska, det astrala, det lägre

⁷⁰ Se kap. VII och VIII, Reinkarnationen.

⁷¹ Detta är nyplatonikernas *Augoeides*; Pauli »andliga kropp».

⁷² Självet verkande i *Vignyanamayakosha*, den urskiljande kunskapens hölje, enligt Vedanta-indelningen.

mentala lifvet, successivt afläggande dem, då han under de regelbundna stadierna af denna lifscykel öfvergår från värld till värld, men alltjämt tillvaratagande inom sig själf de frukter han samlat genom deras användande hvar och en på sitt plan. I början lika litet medveten som ett lindebarns jordiska kropp genomsof han nästan lif efter lif, tills erfarenheterna, påverkande honom utifrån, väckte till lif några af hans latent kraften; men småningom tog han allt mer och mer del i ledandet af sitt lif, tills vid uppnådd mannaålder han tog sitt öde i egna händer och förvärfvade sig en ständigt växande makt öfver sin framtid.

Tillväxten af den bestående kropp, hvilken jämte det gudomliga medvetandet utgör Tänkaren, är ytterligt långsam. Dess tekniska namn är orsakskroppen, därför att han samlar inom den resultatet af alla erfarenheter, och dessa verka såsom orsaker, formande kommande lif. Det är den enda bestående af de kroppar, som användas under inkarnationen, alldenstund tankekroppen, astralkroppen och den fysiska kroppen uppbyggas på nytt för hvarje nytt lif. Då hvar och en i sin tur förgås, öfverlämnar den sin skörd till den närmast högre, och sålunda samlas slutligen alla skördarna i den bestående kroppen. Då Tänkaren återvänder till inkarnation, utsänder han sina krafter, betingade af dessa skördar, på det ena planet efter det andra och bygger på detta sätt omkring sig den ena nya kroppen efter den andra, lämpad efter hans beskaffenhet. Orsakskroppens tillväxt är som sagdt mycket långsam, ty den kan endast vibrera till svar på impulser, som kunna uttryckas i dess ytterst fina materia, därmed inmängande dem i sin väfnad. Därför kunna ej passionerna, som spela en så stor roll i den mänskliga utvecklingens tidigare stadier, direkt påverka dess tillväxt. Tänkaren kan endast arbeta in i sig själf de erfarenheter, som kunna återgifvas af orsakskroppens vibrationer, och dessa måste höra till den mentala världen och vara af en hög intellektuell eller upphöjd moralisk karakter, ty annars kan dess fina materia ej svara med någon samljudande vibration. Äfven den minsta eftertanke kan öfvertyga hvar och en om, huru föga material, lämpligt för tillväxten af denna upphöjda kropp, han anskaffar under sitt dagliga lif; däraf långsamheten i utvecklingen och det ringa framåtskridande, som göres. Tänkaren borde hafva mer af sig själf att gifva, uttryck åt i hvarje successivt lif, och först när detta är förhållandet går utvecklingen hastigare framåt.

Framhårdande i ondska återverkar på ett slags indirekt sätt på orsakskroppen och gör mera skada än att blott fördröja tillväxten. Det tyckes i längden förorsaka en viss oförmåga att reagera för de vibrationer, som framkallas af det motsatta goda, och på detta sätt fördröja tillväxten under en afsevärd tid, efter sedan människan öfvergifvit det onda. För att direkt skada orsakskroppen fordras ett ondt af högt intellektuellt och förfinadt slag, "den andliga synden", omnämnd i olika af världens heliga skrifter. Denna är lyckligtvis sällsynt, sällsynt liksom det andliga goda, och dessa påträffas endast bland de högt utvecklade, vare sig de följa vägen till höger eller den till vänster.⁷³

Tänkarens, den eviga människans, hemvist är på den femte underafdelningen, den lägsta inom den formlösa regionen af det mentala planet. De stora massorna af människosläktet äro här ännu knappast vakna, ännu i sitt lufs barndom. Tänkaren utvecklar långsamt medvetenhet,

⁷³ Vägen till höger är den, som leder till gudomligt människoskap, till adeptskapet, brukadt i världarnas tjänst. Vägen till vänster leder äfven till adeptskap, men till ett sådant, som användes för att motarbeta utvecklingens gång, och brukas för själfviska, individuella ändamål. De kallas stundom respektive den hvita och den svarta vägen.

i den mån hans krafter, verkande på de lägre planen, där insamla erfarenhet, som tillgodogöres, då de återvända till honom, riktade med ett lifs skörd. Denna eviga människa, det individualiserade Självet, är den handlande i hvarje kropp, som han bär; det är hans närvaro, som gifver känslan af "jag" såväl till kropp som själ, i det "jaget" är det, som är själfmedvetet, och som genom illusion identifierar sig med det vehikel, i hvilket det är lifligast verksamt. För sinnessens människa är "jaget" kroppen och begärnaturen; hon njuter genom dem och betraktar dem som sig själf, ty hennes lif är i dem. För den lärde är "jaget" förståndet, ty i dess utöfning ligger hans glädje, och i det är hans lif koncentreradt. Få äro de, som kunna höja sig till den andliga filosofiens abstrakta höjder och känna denna eviga människa såsom "jaget", med ett minne, som sträcker sig tillbaka öfver förflutna lif, och förhoppningar, som sträcka sig framåt öfver kommande födelser. Fysiologien lär oss, att om vi skära oss i ett finger, vi i verkligheten icke känna smärtan där, hvarest blodet rinner, utan att smärtan kännes i hjärnan och af inbillningen projicieras utåt till det ställe, där skadan skett; känslan af smärta i *fingret* är, säger oss vetenskapen, en illusion; likaledes kan man känna smärta i en amputerad lem, eller snarare på det ställe, där lemman brukade vara. På samma sätt förlägger "det enda jaget", den inre människan, smärtan och behaget till de höljen, som omgifva detsamma, d.v.s. till beröringspunkterna med den yttre världen, och tror höljet vara sig själf, icke vetande, att denna känsla är en illusion, och att hon är den enda som verkar och erfar i hvarje hölje.

Låtom oss nu i ljuset af det föregående betrakta förhållandet mellan den högre och lägre tankesjälens och deras verksamhet på hjärnan. Manas, Tänkaren, är en och är Självet, verkande i orsakskroppen. Han är källan till otaliga krafter, till vibrationer af oräkneliga slag. Dessa sänder han ut, utstrålande dem från sig själf. De högsta och finaste af dem taga form i orsakskroppens materia, som allena är fin nog att reagera för dem; de bilda hvad vi kalla det rena förnuftet, hvars tankar äro abstrakta, hvars metod att vinna kunskap är intuitionen; själfva dess natur är kunskap, och det igenkänner sanningen vid första åsynen såsom öfverensstämmande med sig själf. Mindre fina vibrationer passera utåt attraherande den lägre mentala världens materia, och dessa bilda lägre Manas — det högres gröfre energier, uttryckta i tätare materia; detta kalla vi förståndet, omfattande det logiska tänkandet, omdömet, inbillningskraften, jämförelseförmågan, och andra mentala förmögenheter; dess tankar äro konkreta och dess metod är logiken; det resonerar, diskuterar, drager slutsatser. Dessa vibrationer, verkande genom den astrala materien på eterhjärnan och förmedelst den på den täta fysiska hjärnan, förorsaka vibrationer i denna, hvilka äro tröga och långsamma reproduktioner af dem själfva — tröga och långsamma, därför att energierna förlora mycket af sin hastighet, då de sätta den tyngre materien i rörelse. Denna svaghet i reaktionen, när en vibration framkallad i ett tunnt medium öfvergår till ett tätare sådant, är bekant för hvar och en, som studerat fysik. Slå an en klocka i luften, och den ljuder klart; slå an den i väte och låt vätevibrationerna framkalla luftvågorna, huru obetydligt blir icke resultatet. Lika svagt är hjärnans svar på tankesjäle's snabba och fina impulser, och dock är detta allt, som det stora flertalet känner såsom medvetande.

Den ofantliga betydelsen af den mentala verksamheten i detta "medvetande" beror på det förhållandet, att det är det enda medium, hvarigenom Tänkaren kan insamla den erfarenhets-skörd, genom hvilken han tillväxer. Så länge detta medvetande behärskas af passionerna, ru-

sar det blindt åstad, och Tänkaren lämnas utan näring och därför ur stånd att utvecklas; så länge det är helt och hållet upptaget med mentala verksamheter i fråga om den yttre världen, kan det endast väcka hans lägre krafter; endast när han är istånd att inpräglade på detsamma det verkliga ändamålet med dess lif, börjar det uppfylla sin viktigaste uppgift, att insamla det, som kan väcka och nära hans högre krafter. I den mån Tänkaren utvecklas, blir han mer och mer medveten om de i honom inneboende förmögenheterna och äfvenså om sina krafters verksamhet på de lägre planen och om de kroppar, som de uppbyggt kring honom. Han börjar slutligen försöka inverka på dem, i det han låter minnet af det förflutna leda sin vilja, och dessa impulser kalla vi "samvete", om de hafva afseende på moraliska förhållanden, och "glimtar af intuition", om de upplysa förståndet. Då dessa impulser förekomma nog ofta för att vara normala, tala vi om "snille". Tänkarens högre utveckling karakteriseras af hans ökade kontroll öfver sina lägre vehikel, af deras ökade mottaglighet för hans inflytande och deras ökade medverkan till hans tillväxt. De som medvetet vilja underhjälpa denna utveckling, kunna göra det genom ett omsorgsfullt tränande af förståndet och sitt sedliga lif under ihärdigt och väl afpassadt sträfvande. Lugnt, ihållande och logiskt tänkande, riktadt på ting öfver denna världen, meditation och studier utveckla tankekroppen och göra den till ett bättre verktyg; bemödandet att odla det abstrakta tänkandet är äfven nyttigt, emedan det lyfter den lägre Manas mot den högre och drager in i densamma det lägre mentala planets finaste materia. På detta och liknande sätt kunna alla verksamt taga del i sin egen högre utveckling, och hvarje steg framåt gör de efterföljande lättare. Ingen icke ens den obetydligaste ansträngning är förgäfvad, utan gifver sitt fulla resultat, och hvarje bidrag, insamladt och öfverfördt inåt, förvaras i orsakskroppens skattkammare för framtida bruk. Hur långsam och stapplande utvecklingen än är, skrider den dock alltjämt framåt, och det gudomliga lifvet afslöjande sig alltmer i hvarje själ, bringar småningom allt under sin spira.

KAPITEL V.

Devakan.

Ordet *Devakan* är det teosofiska, namnet för himlen, och betyder efter orden "det lysande landet" eller "gudarnes land."⁷⁴ Det är en särskildt skyddad del af det mentala planet, hvifrån all sorg och allt ondt hålles fjärran genom verksamheten af de stora andliga intelligenser, som hafva öfverinseendet öfver den mänskliga utvecklingen. Det bebos af mänskliga varelser, som hafva afkastat den fysiska och den astrala kroppen, och som öfvergå till detsamma, då deras vistelse i Kamaloka är slut. Det devakaniska lifvet består af två stadier, af hvilka det första tillbringas i de fyra lägre underafdelningarne af det mentala planet, hvarunder Tänkaren ännu bär sin tankekropp och betingas af den och är sysselsatt med att tillgodogöra sig de material, som insamlats af densamma under det jordelif, han nyss lämnat. Det andra stadiet tillbringas i den "formlösa" världen, sedan Tänkaren befriats från tankekroppen; han lefver där sitt eget fria lif allt efter måttet af det medvetande och den kunskap, han uppnått.

Hela den tidslängd, som tillbringas i Devakan, beror på den tillgång på material för det devakaniska lifvet, som själen fört med sig dit från sitt jordelif. Den skörd, som skall njutas och tillgodogöras i Devakan, består af alla de rena tankar och känslor, som alstrats under jordelifvet, alla de intellektuella och moraliska sträfvandena, alla minnen af nyttigt arbete och planer till människornas hjälp — allt som kan utarbetas till intellektuella och moraliska förmögenheter, därmed bidragande till själens utveckling. Icke en enda sådan sträfvandens gång förflorad, om än så svag, så obestämd; men själfviska, djuriska lustan kunna ej komma in, då det ej finnes någon materie för dem att taga sig uttryck genom. Ej heller kan det onda i det förflutna lifvet, äfven om det mycket mer än uppväger det goda, förhindra det fulla inhöstandet af hvarje liten, om än så obetydlig skörd af det goda, som funnits däri; skördens knapphet kan göra det devakaniska lifvet mycket kort, men äfven den mest förnedrade måste, om han haft någon enda trängtan efter det rätta, någon enda känsla af ömhet, hafva en period af devakaniskt lif, hvarunder fröen till det rätta må kunna utveckla sina svaga groddar, hvarunder gnistan till det goda kan försigtigt blåsas upp till en liten låga.

Förr i tiden, då människorna lefde med tankarne riktade mot himlen och med njutandet af dess salighet som mål för lifvet, var den tid, som tillbragtes i Devakan, mycket lång och varade stundom under många tusental af år; nu för tiden, då människors sinnen äro så mycket mer fästade vid jorden, och så jämförelsevis få af deras tankar riktas mot det högre lifvet, hafva till följd häraf deras devakaniska lifsperioder förkortats. Äfvenså är den tid, som tillbringas i respektive den högre och den lägre regionen⁷⁵ af det mentala planet, proportionell till den mängd tankar, som alstrats i resp. orsakskroppen och tankekroppen. Alla tankar hörande till det personliga själfvet, det nyss slutade lifvet med alla dess personliga sträfvanden, dess

⁷⁴ *Devasthan*, gudarnes ort, är sanskritordet. Det är hinduernas *svarga*; buddhisternas *sukhavati*; Zoroasteranhängarnes, de kristnes och de mindre materialistiska mohammedanernas »himmel».

⁷⁵ Kallade tekniskt *Arupa* och *Rupa Devakan* — motsvarande *Arupa* och *Rupa*-afdelningarne af det mentala planet.

känslor af kärlek eller fruktan, dess intressen och förhoppningar — alla dessa komma till mognad i det Devakan, där former finnas; under det att de, som tillhöra den högre själen, det abstrakta, opersonliga tänkandets region, skola utarbetas i "den formlösa" devakaniska värld. Det stora flertalet människor inträder blott i denna höga region för att nästan omedelbart lämna den igen; somliga tillbringa där en stor del af sin devakaniska, existens; några få vistas där nästan hela denna tid.

Innan vi ingå i några detaljer, skola vi försöka få en föreställning om några af de ledande idéer, som styra det devakaniska lifvet, ty det är så olikt det fysiska lifvet, att hvarje beskrifning af detsamma lätt kan missleda just genom sin sällsamhet. Människorna förstå så litet af sitt mentala lif, t.o.m. under det de vistas i kroppen, att då det visas dem en tafla af det mentala lifvet utom kroppen, de förlora all känsla af verklighet och känna sig, som om de förflyttats till en drömvärld.

Det första vi hafva att fatta är, att det mentala lifvet är vida mera intensivt och närmare verkligheten än sinnenas lif. Allt, som vi se och beröra, höra och smaka och han hantera här nere, är två steg längre från verkligheten än det, vi komma i beröring med i Devakan. Ej ens där se vi tingen sådana de verkligen äro, men här nere hafva de dock ytterligare tvenne illusionens slöjor öfver sig. Vår känsla af verklighet här nere är en fullkomlig illusion; vi veta intet om ting eller personer, sådana de verkligen äro; allt det vi veta om dem, äro de intryck, de göra på våra sinnen, och de ofta oriktiga slutsatser, vårt förstånd härleder från dessa alla intryck. Jämför med hvarandra de tankar om en man, som hysas af hans fader, hans närmaste vän, den kvinna som beundrar honom, hans affärskonkurrent, hans bittraste fiende och en tillfällig bekantskap, och se huru olika bilderna äro. Hvar och en kan endast återgifva de intryck, som gjorts på hans eget sinne, och huru fjärran äro de ej från verkligheten af hvad mannen är, sedd med ögon, som genomtränga alla slöjor och skåda hela människan. Hvad vi veta om hvar och en af våra vänner, är endast de intryck, de göra på oss, och dessa äro strängt begränsade af vår förmåga att mottaga; ett barn kan hafva till fader en stor statsman med stor-slagna planer och vidsträckt makt, men denna ledare af en nations öden är för detsamma endast dess gladaste lekkamrat, dess roligaste sagoberättare. Vi lefva midt i illusioner, men hafva känslan af verklighet, och detta gör oss tillfreds. I Devakan skola vi också omgifvas af illusion — fast, som jag sagt, två steg närmare verkligheten — och äfven där skola vi hafva en liknande känsla af verklighet, som skall göra oss tillfreds.

Jordens illusioner minskas men försvinna icke i de lägre himlarne, fast beröringen är mera verklig och mera omedelbar. Ty det får aldrig glömmas, att dessa himlar äro delar af ett stort utvecklingssystem, och förrän människan funnit det verkliga Självet, är hon, på grund af sin egen överklighet, underkastad illusion. Något, som emellertid orsakar känslan af verklighet i jordelifvet och af överklighet, då vi studera Devakan, är att vi iakttaga jordelifvet inifrån, under full inverkan af dess illusioner, under det att vi betrakta Devakan utifrån, befriade för tillfället från dess maya's slöja.

I Devakan är förhållandet omvändt, och dess innevärdare förnimma sitt eget lif såsom det verkliga och betrakta jordelifvet såsom fyllt af de mest påtagliga illusioner och missuppfatt-

ningar. På det hela taget äro de närmare sanningen än de fysiska kritikerna af deras himmelska värld.

Därnäst hafva vi att komma ihåg, att Tänkaren — iklädd endast tankekroppen och oförhindradt brukande dess krafter — manifesterar den skapande naturen af dessa krafter på ett sätt och i en utsträckning, som vi härnere knappast kunna fatta. På jorden drömma målaren, bildhuggaren, musikern drömmar af härlig skönhet, skapande sina visioner medelst själen, men när de söka förkroppsliga dem i jordens grofva material, nå de för visso ej upp till sina tankekapelser. Marmorn är för motsträfvig för en fullkomlig form, färgstoffet för grumliga för en fullkomlig färg. I himlen får allt de tänka omedelbart sin form, ty den världens fina och tunna materia är tankestoff, det medium, i hvilket tanken normalt verkar, då den är fri från passioner, och som tager form för hvarje tankeimpuls. Hvarje människa bildar sig därför i full bemärkelse sin egen himmel, och skönheten af hennes omgifningar kan oändligt ökas, allt efter hennes tankars rikedom och kraft. I den mån själen utvecklar sina krafter, blir hennes himmel allt mer förfinad och fulländad; alla skrankorna i himlen äro själfskapade, och i det själen vidgas och fördjupas, blir dess himmel vidare och djupare. Medan själen är svag och själfvisk, trång och outvecklad; delar himlen med henne dessa ofullkomligheter, men den svarar alltid mot det bästa, som finnes i själen, huru armt detta bästa än må vara. Under det människan utvecklas, blir hennes devakaniska lif allt fullare, rikare, verkligare, och själarne komma i allt närmare beröring med hvarandra och i åtnjutande af en vidare och djupare gemenskap. Ett jordelif, som är i intellektuellt och moraliskt afseende innehållsfattigt, svagt, färglöst, trångt, leder till ett jämförelsevis innehållsfattigt, svagt, färglöst, trångt lif i Devakan, där endast det intellektuella och moraliska öfverlefver. Vi kunna icke *hafva* mer än vi *äro*, och vår skörd är efter vår sådd. "Faren icke vilse, Gud låter icke gäcka sig, ty hvad en människa sår, det — hvarken mer eller mindre — skall hon ock skörda". I vår lättja och snikenhet skulle vi gärna vilja skörda, där vi icke sått, men i denna lagbundna värld, bringar den Goda Lagen, barmhärtig och rättvis, åt hvar och en rätta lönen för hans arbete.

De mentala intryck, eller mentala bilder, som vi göra oss af våra vänner, skola omgifva oss i Devakan. Kring hvarje själ samlas de, som hon älskade under lifvet, och hvarje bild af de älskade, som lefver i hjärtat, blir en lefvande följeslagare till själen i himlen. Och de äro icke underkastade förändring. De skola vara för oss där, sådana de voro här och icke annorlunda. Den yttre bilden af vår vän, sådan den tedde sig för våra sinnen, forma vi i Devakan af tankestoff genom själels skapande krafter; hvad som här var en tankebild, är där — som det i själfva verket var här, fast vi icke visste det — en objektiv gestalt af lefvande tankestoff, och vistas i vår egen mentala atmosfär; endast med den olikheten, att hvad som är dunkelt och otydligt här, är där fullt af lif och kraft. Och huru är det med det verkliga umgänget, själels umgänge med andra själar? Det är närmare, intimare, innehållsrikare än något, som vi känna här, ty som vi sett, finnas på det mentala planet inga skrankor mellan själ och själ; i noggrant förhållande till verkligheten af själiskt lif i oss är verkligheten af själiskt umgänge där. Tankebildet af vår vän är vår egen skapelse, hans gestalt är sådan, som vi kände och älskade den; och hans själ ger sig genom denna form tillkänna för vår själ alldeles i samma grad, som hans själ och vår kunna vibrera i samklang. Men vi kunna icke hafva någon beröring med dem vi kände på jorden, om banden mellan dem och oss endast tillhörde den fysiska eller astrala

kroppen, eller om de och vi icke voro i harmoni i det inre lifvet. Därför hafva till vårt Devakan inga fiender tillträde, ty endast samklang i tankar och hjärtan kan där föra människor samman. Skiljaktighet i tankar och känslor betyder skilsmässa i det himmelska lifvet, ty intet, som är lägre än hjärta och tanke, kan finna några uttrycksmedel där. Med dem, som äro långt framför oss i utveckling, komma vi i beröring just så långt, som vi kunna förstå dem; stora områden af deras tillvaro skola sträcka sig utom vårt räckhåll, men allt, som vi kunna nå till, är vårt. Vidare kunna dessa upphöjda väsenden hjälpa oss i det himmelska lifvet under omständigheter, som vi snart skola komma till; hjälpa oss att växa upp mot dem och sålunda bli istånd att mottaga mer och mer. Där finnes sålunda ingen afskildhet genom rum eller tid, men där finnes afskildhet genom brist på sympati mellan hjärtan och tankar.

I himlen äro vi tillsammans med alla dem vi älska och med alla dem vi beundra, och vi pläga umgänge med dem, så långt vår förmåga räcker, eller om vi äro längre komna, så långt deras räcker. Vi möta dem i de former, vi på jorden älskade, med fullständigt minne af vår jordiska bekantskap, ty i himlen slå alla jordens knoppar ut, och våra små förkrympta och svaga känslor af kärlek vidgas där i skönhet och kraft. Då meddelelsen själarne emellan är direkt, kan intet missförstånd i afseende på ord eller tanke uppstå; hvar och en ser den tanke, som hans vän hyser, eller så mycket af den, som han kan fatta.

Devakan, den himmelska världen, är en värld af sällhet, af outsäglig fröjd. Men den är mycket mer än detta, mycket mer än ett hviloställe för den trötte. I Devakan blir allt af värde i Tänkarens mentala, och moraliska erfarenheter under det nyss slutade lifvet utarbetadt, genomtänkt och omvandlas småningom till mentala och moraliska egenskaper, förmögenheter som han tager med sig till sin nästa återfödelse. Han inarbetar icke i tankekroppen det faktiska minnet af det gångna, ty tankekroppen skall i sinom tid upplösas; minnet af det gångna tillhör endast Tänkaren själf, som genomlevvat det, och som öfverlefver. Men dessa fakta af erfarenheter i det förflutna omarbetas till själsgåfvor, så att om en människa djupt studerat ett ämne, blir resultatet häraf bildandet af en särskild lätthet att tillägna sig och behärska detta ämne i en kommande inkarnation; hon födes sålunda med särskild fallenhet för detta slag af studier. Allt, som tänktes på jorden, användes på detta sätt i Devakan; hvarje sträfvan omsattes till förmåga, alla bemödanden, äfven om de strandat, blifva anlag; strider och nederlag visa sig ånyo såsom material, som skola omsmidas till segrande vapen; sorger och misstag glänsa som ädla metaller, som skola bearbetas till visa och goda viljeyttringar. Projekt till välgörande ändamål, hvilka icke kunnat utföras af brist på kraft och skicklighet, genomarbetas i Devakan i tanken, förverkligas liksom steg för steg, och den erforderliga kraften och skickligheten utvecklas såsom själsgåfvor att användas i ett kommande jordelif, då den skicklige och allvarlige forskaren återfödes såsom ett snille, den djupt och hängifvet religiöse såsom helgon. Lifvet i Devakan är sålunda icke endast en dröm, intet lotusland af ändamålslost dagdrifveri; det är det land, där förståndet och hjärtat utvecklas ohämmade af grof materia och triviala omsorger, där vapen smidas för jordens vilda stridsfält, och där framtida utveckling betryggas.

När Tänkaren tillgodogjort sig i tankekroppen alla de till densamma hörande frukterna af sitt jordelif, afskakar han den och dväljes i sin egen värld, betungad och hämmad af intet. Alla de själsgåfvor, som verka på de lägre planen, indragas i orsakskroppen — jämte fröen till begärnaturen, hvilka indrogos i tankekroppen, då den lämnade det astrala skalet att upplösas i

Kamaloka — och dessa blifva latent för en tid, hyllande i orsakskroppen, krafter som förblifva dolda af brist på material att manifesteras sig i.⁷⁶ Tankekroppen, den sista af den verkliga människans tillfälliga klädnader, upplöses, och dess materia återvänder till det mentala planets allmänna materieförråd, hvarifrån den uttogs, när Tänkaren senast nedsteg i inkarnation. Sålunda är det endast orsakskroppen, som förblifver, den skattkammare, i hvilken allt, som tillgodogjorts från det nu tilländagångna lifvet, förvaras. Tänkaren har slutat en rund af sin långa pilgrimsfärd och dväljes en tid i sitt egentliga fädernesland. Hans tillstånd i afseende på medvetenhet beror helt och hållet på den punkt, han uppnått i utveckling. Under sina tidigare lifsperioder sofver han endast, insvept i omedvetenhet, då han förlorat sina vehikel på de lägre planen. Hans lif pulserar sakta inom honom, tillgodogörande sig hvarje litet resultat från hans avslutade jordiska tillvaro, som kan vara i stånd att införlifvas i hans väsende; men han är icke medveten om sina omgifningar. I den mån han utvecklas, blir emellertid denna period af hans lif allt viktigare och upptager en allt större del af hans devakaniska tillvaro. Han blir själfmedveten och därigenom medveten om sina omgifningar — om icke-själfvet — och hans minne upprullar för honom hans lifspanorama, sträckande sig bakåt längst bort i svunna tider. Han ser de orsaker, som föranledde de senaste af hans lifserfarenheter, och begrundar de orsaker, han frambragt i denna sista inkarnation. Han assimilerar och inarbetar i orsakskroppens väfnad allt det ädlaste och högsta i det nu avslutade kapitlet af sitt lif, och genom sin inre verksamhet utvecklar han och ordnar materialen i sin orsakskropp. Han kommer i direkt beröring med stora själar, vare sig för tillfället i eller utom den fysiska kroppen, plägar umgänge med dem, lär af deras mognare visdom och större erfarenhet. Hvarje efterföljande devakaniskt lif är rikare och djupare; med vidgandet af hans förmåga att mottaga flyter kunskap in i honom i allt högre vågor; mer och mer lär han sig förstå lagens verksamhetssätt, utvecklingens betingelser, och återvänder sålunda till jordelifvet för hvar gång med större kunskap och kraftigare förmåga, medan hans uppfattning af lifvets ändamål blir allt klarare och vägen att uppnå det allt jämnare för hans fötter.

För hvarje tänkare, på hvilken låg utvecklingsgrad han än står, kommer ett ögonblick af klart seende, då stunden är inne för hans återvändande till de lägre världarnes lif. För ett ögonblick ser han sitt förflutna och de orsaker, som därifrån sträcka sina verkningar in i det kommande, och ett i stora drag hållet utkast öfver hans nästa inkarnation upprullas äfven inför honom. Och så insvepes han i den lägre materiens moln, som fördunkla hans syn, och den nya inkarnationens cykel begynner med väckandet af det lägre tänkandets krafter och deras verksamhet att genom sina vibrationer kring honom samla materia från det lägre mentala planet för att bilda den nya tankekroppen för det nu börjande nya kapitlet af hans lifshistoria. Men detaljerna af denna del af vårt ämne komma att behandlas i kapitlet om reinkarnationen.

Vi lämnade själen sofvande⁷⁷, sedan hon afkastat de sista återstoderna af sin astralkropp och var redo att öfvergå från Kamaloka till Devakan, från skärselden till himlen. Den sofvande vaknar till en känsla af utesäglig glädje, af omätlig sällhet, af en frid, som öfvergår allt

⁷⁶ Den tänkande läsaren kan här finna en antydning af värde för lösningen af problemet om fortsatt medvetande, sedan världsalltets cykel gått till ända. Må han jämföra Ishvara med Tänkaren, och lät de egenskaper, som äro frukterna af ett lit, representera de människolif, som är frukterna af ett världsallt. Han kan då få en liten föreställning om hvad som sker med medvetandet under mellantiden mellan tvänne världsallt.

⁷⁷ Se kap. III.

förstånd. De mildaste melodier susa omkring honom, de skönaste färger hälsa hans sig öppnande ögon, luften tyckes bestå af musik och färg, hela varelsen genomströmmas af ljus och harmoni. Så framträda i den guldglänsande atmosfären vänligt leende de ansigten, han älskade på jorden, idealiserade till en fågning, som uttrycker deras ädlaste och bästa känslor, befriade från de lägre världarnes passioner och bekymmer. Hvem kan skildra sällheten vid detta uppvaknande, härligheten af denna första hägning af himmelens värld?

Vi skola nu i detalj studera förhållandena på de sju underafdelningarne af Devakan, ihåtkommande, att i de fyra lägre vi äro i en formens värld och dessutom en värld, i hvilken hvarje tanke genast visar sig som en form. Denna formens värld tillhör personligheten, och hvarje själ omgifves därför af allt det i hennes förflutna lif, som ingått i hennes tankevärld och kan taga form i rent tankestoff.

Den *första* eller lägsta regionen är de minst utvecklade själarnes himmel, deras, hvilkas ädlaste känsla på jorden var en trång men uppriktig och stundom osjälfvisk kärlek för familj och vänner. Eller kanske kände de någon kärleksfull beundran för någon, som de mötte på jorden, som var renare och bättre än de själfva, eller hade de någon önskan att lefva ett högre lif eller någon öfvergående längtan efter intellektuell eller moralisk förkofran. Det finnes icke mycket material här att göra själsförmögenheter af, och deras lif innebär blott ett långsamt framåtskridande; deras förmåga af tillgifvenhet för deras närmaste stärkes och vidgas en smula, och de skola småningom återfödas med en något förbättrad känslonatur, med mera förmåga att omfatta och dragas emot ett högre ideal. De njuta emellertid all den lycka, de kunna mottaga; deras bågare är blott oansenlig, men den är fylld till brädden med sällhet, och de erhålla allt hvad de kunna fatta af himlen. Dess renhet och harmoni påverka deras utvecklade själs gåfvor och söka väcka dem till lif, och de rörelser på djupet börja, hvilka måste föregå det öppna framträdandet i dagen.

Nästa afdelning af det devakaniska lifvet, den *andra*, omfattar män och kvinnor af alla religionsbekännelser, hvilkas hjärtan under jordelifvet varit vända med kärlek och hängifvenhet till Gud, under hvilket namn, under hvilken form det vara månde. Formen må hafva varit trång, men hjärtat höjde sig dock i andakt, och det finner här föremålet för sin dyrkan. Den föreställning om det gudomliga, som deras själ bildade sig på jorden, möter dem här i den devakaniska materiens strålande härlighet, skönare och gudomligare än i deras djärfvaste drömmar. Den Gudomlige begränsar sig för att passa för sin tillbedjares begränsade fattningsgåfva, och i den form, tillbedjaren har älskat och dyrkat Honom i, framträder Han för hans längtande blickar och utgjuter öfver honom hugsvalelsen af sin genkärlek. Själarna äro försjunkna i religiös hänryckning, dyrkande den Ende under de former, deras fromhet sökte på jorden, uppgående i börens hänryckning, förenade med den de dyrka. Ingen känner sig som främling i de himmelska ängderna, ty den Gudomlige beslöjar sig i den välkända formen. Sådana själar tillväxa, i renhet och hängifvenhet i solskenet af denna förening och återvända till jorden med dessa egenskaper mycket förstärkta. Men icke hela deras devakaniska lif tillbringas i denna religiösa exstas, ty de hafva fullt tillfälle att bringa till mognad hvarje annan hjärtats eller förståndets gåfva, de må äga.

Gå vi vidare till den *tredje* regionen, komma vi till dessa ädla och nitiska varelser, som på jorden voro mänsklighetens hängifne tjänare och hufvudsakligen visade sin kärlek till Gud genom arbete för sina medmänniskor. De skörda belöningen för sina goda gärningar genom att utveckla större krafter att vara, till nytta och ökad visdom i deras användande. Planer till vidgad välgörenhet upprulla sig för filantropens själ, och som en arkitekt uppgör han ritningar till den framtida byggnad, han skall uppföra i ett kommande jordelif. Han genomtänker de projekt, som han då skall sätta i verket, och liksom en skapande gud planlägger han den människovänlighetens värld, som skall manifesteras i grof materia, när tiden är mogen. Dessa själar skola framträda såsom de store filantroper i ännu ofödda sekel, hvilka skola födas på jorden med inneboende krafter till osjälfvisk kärlek och förmåga att bringa sina idéer till utförande.

Till sin karakter kanske den mest mångskiftande af alla himlarna är den *fjärde*, ty här finna de mest framskridna själarna verksamhetsfältet för sina krafter, så vidt de kunna uppenbara sig i formens värld. Här befinna sig konungarne i konstens och diktens rike, utöfvande alla sina krafter i form, i färg, i harmoni, och uppbyggande åt sig än större andliga förmögenheter för sitt nästa jordelif. Den upphöjdaste musik, öfver all beskrifning tjusande, utströmmar från de väldigaste harmoniens furstar, som jorden kände. Beethoven, ej längre döf, utgjuter sin härskaresjäl i strömmar af aldrig hörda melodier, ökande t.o.m. himlens härlighet, då han hämtar ned harmonier från högre sfärer och sänder dem vibrerande genom de himmelska ängderna. Här finna vi äfven målarekonstens och skulpturens mästare skådande nya färgskiftningar, nya linjer af aldrig anad skönhet. Och här finnas äfven andra, som misslyckades, fast de sträfvade högt, och som här omvandla sin trängtan till kraft, sina drömmar till förmåga, som skall blifva deras i ett annat lif. Forskare i naturens riken finna vi här, och de lära sig hennes dolda hemligheter; inför deras ögon upprullas världssystem med hela deras dolda mekanism, sammanväfda serier af kraftyttringar, mer fina och komplicerade än man någonsin anat; de skola återvända till jorden såsom stora "upptäckare" med ofelbar intuition om naturens hemlighetsfulla vägar. I denna himmel finnas äfven de, som forskat i den djupare kunskapen, de ifriga och ödmjuka lärjungar, som sökte släktets Lärare, som trängtade att finna en Lärare, och tålmodigt sträfvade att tillägna sig allt, som blifvit förkunnadt af någon af de store andlige Mästare, som undervisat mänskligheten. Här bära deras önsknings frukt, och De, som de sökte, skenbarligen förgäfves, äro nu deras Lärare; de törstiga själarna dricka af den himmelska visdomen och påskynda sin tillväxt och sitt framåtskridande, vid det de sitta vid sina Mästares fötter. Såsom lärare och ljusbringare skola de återfödas på jorden, födda med lärarens stämpel på sin panna.

Mången, som är fullkomligt obekant med dessa förhållanden, bereder sig en plats i denna fjärde himmel, då han med verklig hängifvenhet sitter lutad öfver de stora snillenas skrifter, öfver någon utvecklad själs visdomsläror. Han bildar en länk mellan sig och den Lärare, han älskar och vördar, och i himlen skall detta själsband gifva sig tillkänna och draga samman de själar, det förenar. Liksom solen gjuter sina strålar i många rum, och hvarje rum har allt, som det kan rymma af solstrålarna, så kasta i himlavärlden dessa stora själar sina strålar i hundra- den af mentala bilder af dem själfva, skapade af deras lärjungar, och fylla dem med lif, med

sitt eget väsende, så att hvarje lärjunge har sin Mästare att undervisa honom, och dock icke utestänger någon annan från hans hjälp.

Under tidsperioder, långa i förhållande till den tid, som på jorden åtgått för insamlandet af det materiel, som här tillgodogöres, dväljas sålunda människorna i dessa formens himlar, där allt godt, som det sista personliga lifvet samlat, kommer till full mognad, till fullt utarbetande i de minsta detaljer. Därpå, när allt är tillgodogjort, när den sista droppen är tömd ur glädjens bägare, den sista smulan njuten vid den himmelska festmåltiden, blir allt, som utarbetats till förmåga, allt, som är af bestående värde, indraget i orsakskroppen, och Tänkaren afskakar den därefter desintegrerande kropp, genom hvilken han tagit sig uttryck på de lägre planen i den devakaniska världen. Befriad från denna mentala kropp befinner han sig nu i sin egen värld för att bearbeta allt det af sin skörd, som kan finna för sig lämplig materia i denna höga region.

Ett stort antal själar beröra den lägsta nivån af den formlösa världen, den *femte* himmelen, liksom blott för ett ögonblick, tagande en kort tillflykt där, sedan alla lägre vehikel fallit bort. Men så utvecklade äro de, att de ännu icke hafva några aktiva krafter, som där kunna funktionera själfständigt, och de försjunka i omedvetenhet, när tankekroppen upplöses. Därpå väckas de för ett ögonblick till medvetande, och en blix af minne upplyser deras förgångna, och de se dess händesediga orsaker; en blix af framsynthet belyser deras framtid, och de se de följder, som skola utarbetas i det kommande lifvet. Detta är allt, som de flesta ännu erfara af den formlösa världen. Ty här såsom öfverallt beror skörden på sådden, och huru skola de, som icke sått någonting för denna upphöjda värld, vänta att få skörda någonting i densamma.

Men många själar hafva under sitt jordelif genom djupt tänkande och ett ädelt lif sått mycket, hvars skördande tillhör denna devakaniska region, den lägsta af den formlösa världens tre himlar. Stor är nu deras lön, för det de rest sig ur köttets och passionernas trälldom, och de börja att erfara människans verkliga lif, själens egen upphöjda tillvaro, ofjättrade af höljen tillhörande de lägre världarne. De inhämta sanningen genom direkt seende och skåda de grundorsaker, hvaraf alla konkreta föremål äro resultaten; de studera de ursprungliga enheter, hvilkas tillvaro i de lägre världarne döljes genom mångfalden af oviktiga detaljer. Sålunda vinna de en djup kunskap om lagen och lära sig inse dess oföränderliga verksamhet bakom dess skenbarligen mest mot hvarandra stridande verkningar, därmed inbyggande i den kropp, som blir bestående, fasta, orubbliga öfvertygelser, som skola i jordelifvet framträda såsom själens djupa intuitiva vissheter, öfver och bortom allt förståndsresonnemang. Här studerar också människan sitt eget förflutna och utreder omsorgsfullt de orsaker, hon satt i verksamhet; hon lägger märke till deras inbördes växelverkan, de följder, som härflyta från dem, och skådar en del af deras utarbetande under lif, som ännu tillhöra framtiden.

I den *sjetta* himlen befinna sig mera framskridna själar, som under jordelifvet känt blott föga intresse för dess växlande yttre förhållanden, och som nedlagt alla sina krafter på högre intellektuella och moraliska intressen. För dem finnes ingen slöja öfver det förgångna, deras minne är fullkomligt och oafbrutet, och de uppgöra planer för ingjutandet i sina nästa lif af energier, som skola neutralisera många af de krafter, som verka hindrande, och förstärka många, som verka hjälpsamt. Detta klara minne sätter dem i stånd att fatta bestämda, kraftiga

beslut angående handlingar, som skola utföras, och sådana, som skola undvikas, och dessa viljetrytningar skola de vara i stånd att göra verksamma i sina lägre vehikel i den nästa inkarnationen, härmed görande vissa onda handlingar omöjliga, såsom stridande mot det, som förnimmes såsom ens djupaste natur, och görande vissa goda handlingar oundvikliga, såsom krädda med oemotståndlig makt af en inre röst, som icke låter sig jäfvas. Dessa själar födas till världen med höga och ädla egenskaper, som omöjliggöra låga handlingar och prägla redan barnet såsom en af mänsklighetens förgångsmän. Den människa, som uppnått denna sjette himmel, ser afslöjade för sig den gudomliga tankens genom dess skapande verksamhet frambragta omätliga skatter, och kan studera urtyperna till alla de former, som småningom vecklas ut i de lägre världarne. Där kan hon bada i den gudomliga visdomens oändliga ocean och lösa de problem, som stå i samband med utarbetandet af dessa urtyper; hon kan förstå det partiella goda, som för den i köttet fängslade människans begränsade syn ter sig som ett ondt. Från denna upphöjda ståndpunkt antaga fenomenen sina riktiga inbördes proportioner, och hon ser huru rättfärdiga de gudomliga vägarne äro, som för henne icke längre äro "outräsakliga", för så vidt det gäller de lägre världarnes utveckling. De frågor, öfver hvilka hon på jorden grubblade, och hvarpå svaren alltid undgingo hennes sökande tanke, lösas här genom ett seende, som genomtränger fenomenens slöjor och skådar de sammanbindande länkarne, som fullständiga kedjan. Här är äfven själen i den omedelbara närheten af och i full gemenskap med de större själar, som utvecklats i vår mänsklighet, och befriad från de bojor, som på jorden betingade skillnaden mellan det närvarande och det förflutna, njuter hon det eviga nuet af ett oändligt och oafbrutet lif. De som vi här nere kalla "de store hädangångne", äro där de ärorika lefvande, och själen känner deras närhets upplyftande makt och växer till allt större likhet med dem, i den mån deras starka harmoni stämmer hennes vibrerande natur till samklang med sig.

Dock än högre, än luftigare strålar den *sjunde* himlen, där Mästare och Invigde hafva sin andliga tillvaro. Ingen själ kan dväljas där, innan den under sin jordevistelse gått igenom invigningens trånga port, den port, som direkt leder till lifvet.⁷⁸

Denna värld är källan till de starkaste intellektuella och moraliska impulser, som flyta ned öfver jorden; därifrån utgjutur kraftgivande strömmar af de ädlaste inflytelser. Världens intellektuella lif har där sin rot; därifrån mottager snillet sina renaste inspirationer. För de själar, som dväljas där, betyder det föga, om de för tillfället äro eller icke äro förenade med de lägre vehiklen. De äro i ständig besittning af sitt upphöjda själfmedvetande och af samvaron med dem omkring dem. Huruvida de, när de äro "förkroppsligade", ingjuta i sina lägre vehikel så mycket af detta medvetande, som de kunna mottaga, står i deras eget fria skön — de kunna gifva eller behålla efter behag. Och mer och mer ledes deras vilja af de Stores vilja, som är ett med Logos' vilja, den vilja, som alltid söker världarnes bästa. Ty här hålla på att utplånas de sista spåren af afsöndring⁷⁹ hos alla, som ännu icke nått den slutliga frigörelsen — d.v.s. alla som ännu icke äro Mästare — och i den mån dessa försvinna, blir viljan allt mer och mer samstämmig med den vilja, som leder världarne.

⁷⁸ Se kap. XI. Den Invigde har trädt ut ur det vanliga utvecklingsförloppet och vandrar en kortare och brantare väg till mänsklig fullkomning.

⁷⁹ *Ahamkara*, den individualiserande Jag-bildande principen, nödvändig för utvecklingen af själfmedvetandet, men som lämnas såsom öfvervunnen ståndpunkt, dess uppgift är utförd.

Sådan är en kort beskrifning öfver "de sju himlarna", till den ena eller andra af hvilka människorna öfvergå i sinom tid efter den förändring, som vi kalla döden. Ty döden är endast en förändring, som i visst afseende befriar själen, nämligen från den tyngsta af hennes bojar. Den är endast en födelse till ett obundnare lif, ett återvändande till själens rätta hem från en kort landsflykt på jorden, en öfvergång från ett fängelse till frihet i en högre och renare luft. Döden är den största af jordens illusioner; det finnes ingen död utan endast förändring i livsvillkor. Lifvet är kontinuerligt, oafbrutet, oafbrytligt; "ofödt, evigt, uråldrigt, beståndande", tillintetgöres det icke vid tillintetgörelsen af de kroppar, det är iklädt. Vi kunna lika gärna inbilla oss, att himlahalvvet skall falla ner, om en lerkruka går sönder, som att själen skall förgås, då kroppen upplöses⁸⁰.

De fysiska, astrala och mentala planen äro de "tre världar", i hvilka själen har att göra sin åter och åter igen upprepade pilgrimsfärd. I dessa tre världar hvälfver sig det mänskliga lifvets hjul, och själarne äro under sin utveckling bundna vid detta hjul, och föras af detsamma till hvar och en af dessa världar i tur och ordning. Vi äro nu så långt komna, att vi kunna öfverskåda en fullständig sådan period i själens oafbrutna lif, och vi kunna också klart inse skillnaden mellan "personligheten" och "individualiteten".

Då uppehållet i den formlösa, regionen af Devakan är slut, begynner själen en ny lifsperiod genom att utsända de krafter, som funktionera i det mentala planets formregion, hvilka, krafter äro resultanterna af den föregående lifsperiodens. Genom sin verksamhet samla dessa omkring sig sådan materia från de fyra lägre mentala underafdelningarne, som äro lämplig till att utgöra deras materiella underlag, och på detta sätt bildas den nya tankekroppen för den kommande födelsen. Dessa mentala energiers vibrationer väcka de energier, som tillhöra begärnaturen, och dessa börja nu vibrera. Genom deras verksamhet attraheras ur den astrala världen lämplig materia till att gifva dem en form, och därmed bildas den nya astralkroppen för den förestående inkarnationen. Sålunda får Tänkaren sina mentala och astrala klädnader, hvilka gifva ett noggrant uttryck åt de förmögenheter, som utvecklats under hans föregående lifsperioder. Genom krafter, som längre fram skola närmare afhandlas⁸¹, drages han till den familj, som skall förse honom med en lämplig fysisk kropp, och sättes medelst astralkropp en i förbindelse med denna kropp. Åstadkommandet af denna förbindelse begynnes under fosterlifvet och fortsättes under de första lefnadsåren, så att den blir allt intimare, tills dess vid sjunde året de lägre kropparne stå i så nära samband med Tänkaren, som det uppnådda utvecklingsstadiet tillåter. Han börjar då, fast ännu helt svagt, behärska och styra sin vehikel, om nämligen hans utveckling tillåter det, och hvad vi kalla samvetet är hans varnande röst. I hvilket fall som helst insamlar han erfarenhet genom dessa vehikel och magasineras under jordelivets fortvaroden insamlade erfarenheten i det för densamma lämpliga vehiklet, d.v.s. den kropp, som tillhör det plan, hvarifrån erfarenheten inhämtats. När jordelivvet är slut, faller den fysiska kroppen ifrån och med den hans förmåga att komma i förbindelse med den fysiska världen; hans krafter äro därför nu begränsade till de astrala och mentala planen. I sinom tid sönderfaller äfven astralkroppen, och hans livsverksamhet är då inskränkt till det mentala planet, i det de astrala förmögenheterna insamlas och läggas åsido inom honom såsom latent krafter. Sedan

⁸⁰ En liknelse använd i *Bagavad Purâna*.

⁸¹ Kap. VII.

slutligen äfven tankekroppens assimilerande verksamhet avslutats, upplöses äfven den i sin ordning, och dess energier blifva latent i Tänkaren; han drager då samman sitt lif helt och hållet inom den formlösa devakaniska världen, hans eget fosterland. Sedan ändtligen alla erfarenheterna från hans lifsperiod i de tre världarne omvandlats till själsförmögenheter och krafter till framtida bruk, börjar han ånyo sin pilgrimsfärd och inträder i en ny lifsperiods cykel med ökad kunskap och förmåga.

"Personligheten" består af de förgängliga vehikel, genom hvilka Tänkaren funktionerar i de fysiska, astrala och lägre mentala världarne, och af alla med dem förbundna verksamheter. Dessa hållas samman genom de minneslänkar, som bildats genom intryck gjorda på de tre lägre kropparne, och genom Tänkarens indentifiering af sig själf med sina vehikel bildas det personliga "jaget". På de lägre utvecklingsstadierna är detta "jag" förlagdt till de fysiska och astrala vehiklen, i hvilka den kraftigaste verksamheten försiggår. Senare är det förlagdt till det mentala vehiklet, som då tager öfvervigten. Personligheten, med sina öfvergående känslor, begär, passioner, bildar sålunda ett skenbart oberoende väsende, fast den hämtar alla sina krafter från den Tänkare, den omsluter. Då dess fordringar och intressen, som referera sig till de lägre världarne, ofta äro oförenliga med den verkliga människans evighetsintressen, uppstår strid, hvilken lyktar med seger än för de tillfälliga njutningarna, än för den bestående vinningen. Personlighetens lif börjar, då Tänkaren bildar sin nya tankekropp, och det varar, tills denna tankekropp upplöses vid slutet af dess lif i Devakans formvärld.

"Individualiteten" är Tänkaren själf, den odödliga stam, som frambringar alla dessa personligheter såsom blad till att vara till under människolifvets vår, sommar och höst. Allt som bladen upptaga och assimilera, kommer den saft tillgodo, som strömmar genom deras ådror, och vid hösten insuges denna i moderstammen, och det torra löfvet faller af och förmultnar. Tänkaren allena lefver för evigt; han är den människa, för hvilken "timman aldrig slår", den odödlige yngling, som, med *Bagavad Gitas* ord, påtager och aflägger kroppar liksom en människa påtager nya kläder och aflägger de gamla. Hvarje personlighet är en ny roll för den odödlige skådespelaren, och han beträder lifvets skådebana om och om igen. Och i lifvets drama är hvarje karakter, som han spelar, ett barn af de föregående och fadren till de efterföljande; det är sålunda en oafbruten historia, den skådespelares historia, som spelar de på hvarandra följande rollerna.

Till de tre världar, som vi nu studerat, är Tänkarens lif begränsadt under de första perioderna af den mänskliga utvecklingen. En tid skall komma i mänsklighetens historia, då den skall inträda i högre världar, och reinkarnationen tillhöra det förflutna. Men så länge födelsens och dödens hjul vänder sig, och människan är bunden på det genom begär, som höra de tre världarne till, lefver hon sitt lif i dessa tre världar.

Till de områden, som ligga ofvanför dem, kunna vi nu vända oss, om ock blott föga kan sägas om dem, som kan vara till nytta eller begripas. Det lilla, som kan sägas, är emellertid nödvändigt för uppdragandet af konturerna till den uråldriga visdomen.

KAPITEL VI.

De buddhiska och nirvaniska planen.

Vi hafva sett, att människan är ett intellektuellt, själfmedvetet väsende, Tänkaren, iklädd kroppar tillhörande de lägre mentala, astrala och fysiska planen; vi hafva nu att studera Anden, som är hans innersta Själf, den källa hvarifrån han utgår.

Denna gudomliga Ande, en stråle från Logos, har del af Hans eget egentliga väsende och visar Logos' trefaldiga natur. Människans utveckling såsom människa består i den gradvisa manifestationen af dessa tre aspekter, deras utveckling från möjlighet till verklighet, i det människan sålunda i förminskad skala upprepar världsalltets utveckling. Därför kallas hon mikrokosmen, medan världen är makrokosmen; hon kallas världsalltets spegel, Guds afbild eller beläte⁸²; och däraf äfven den gamla satsen: "Såsom ofvan, så nedan."

Det är denna i människan involverade Gudomlighet, som betryggar hennes slutliga seger; detta är den dolda drifvande kraft, som gör utvecklingen på en gång möjlig och oundviklig, den uppåtlyftande kraft, som långsamt öfvervinner hvarje hinder och hvarje svårighet. Det var denna närvaro, som Matthew Arnold dunkelt kände, när han skref om den "kraft, dock ej vår egen, som drifver till det goda", men han misstog sig, då han trodde, att den icke var "vår egen", ty den är just allas allra innersta Själf, — sannt nog icke våra skilda själf, men det stora Själfvet⁸³.

Detta Själf är det Enda och kallas därför monaden⁸⁴, och vi böra ihågkomma, att denna monad är Logos' utandade lif, bärande inom sig i frö eller i latent tillstånd alla de gudomliga krafterna och egenskaperna. Dessa krafter bringas till manifestation genom de impulser, som uppkomma af beröringen med föremålen i det världsallt, i hvilket monaden har utsändts; friktionen, som orsakas af dem, gifver upphof till reagerande vibrationer från det lif, som är utsatt för deras retelser, och en efter en öfvergå lifvets energier från potentialitet till aktualitet. Den mänskliga monaden — som den kallas till åtskillnad från andra monader — visar, såsom vi redan sagt, Gudomens tre väsenssidor, då den är Guds fullkomliga afbild, och under den mänskliga evolutionscykeln utvecklas dessa tre sidor, den ena efter den andra. Dessa aspekter äro de tre stora attributen till det Gudomliga Lifvet, sådant det är uppenbaradt i världsalltet: tillvaro, sällhet och förnuft⁸⁵. De tre Logoi gifva uttryck åt hvar sin af dessa egenskaper i all den fullkomlighet, som är möjlig inom manifestationens gränser. Hos människan utvecklas dessa väsenssidor i omvänd ordning — förnuft, sällhet, tillvaro — i det "tillvaro" innebär manifestationen af de gudomliga krafterna. I den utveckling af människan, som vi hittills stude-

⁸² »Vi vilja göra människan efter vårt beläte, till vårt afbild» I. Mos. 1: 26.

⁸³ *Atma*, återspeglingsen *Paramatma*.

⁸⁴ Det kallas monaden, vare sig det är ande-materiens monad, *Atma*, eller formens monad, *Atma-Buddhi*, eller den mänskliga monaden, *Atma-Buddhi-Manas*. I hvarje fall är det en enhet och verkar som en enhet, vare sig enheten har en, två, eller tre sidor.

⁸⁵ *Sat-Chit-Ananda* begagnas ofta i de hinduiska skrifterna såsom det abstrakta namnet för Brahman; *Trimurti* är de konkreta manifestationerna af dem.

rat, hafva, vi iakttagit evolutionen af den tredje aspekten af den dolda Gudomligheten — utvecklingen af medvetandet såsom förnuft. *Manas*, Tänkaren, den mänskliga själen, är afbilden af världsförnuftet, tredje Logos, och hela hans långa pilgrimsfärd på de tre lägre planen ägnas åt utvecklingen af denna tredje aspekt, den intellektuella sidan af människans gudomliga natur. Under det detta föregår, kunna vi tänka oss de andra gudomliga energierna såsom snarare öfverskyggande människan, den dolda källan till hennes lif, än aktivt utvecklande sina krafter inom henne. De äro i verksamhet inom sig själfva, men omanifesterade. Dock pågår långsamt förberedelsen för dessa krafter manifestation; de uppväckas från detta omanifesterade lif, som vi kalla latent, genom den sig ständigt ökande energien af förnuftets vibrationer, och sällhetsaspekten börjar att utsända sina första vibrationer — svaga vågor af dess manifesterade lif. Denna sällhetsaspekt kallas i den teosofiska terminologien *Buddhi*, ett namn härledt från sanskritordet för visdom, och den tillhör det fjärde eller buddhiska planet i vårt världsallt, det plan på hvilket ännu finnes dualitet, tvåfald, men där ingen afsöndring finnes. Ord fattas mig att uttrycka denna tanke, ty ord tillhöra de lägre planen, där dualitet och afsöndring alltid följas åt, dock kan man få en närmelsevis riktig föreställning därom. Det är ett tillstånd, i hvilket hvar och en är sig själf med en klarhet och intensitet, hvartill ej finnes någon likhet på lägre plan, och hvare dock hvar och en känner sig omfatta alla andra, vara ett med dem, oåtskild och oskiljaktig⁸⁶.

Hvad som närmast kan jämföras härmed på jorden, är det förhållande, som existerar mellan två personer, som förenas genom en ren, stark kärlek, som kommer dem att känna, som vore de ett väsen, bringar dem att tänka, känna, handla, lefva, såsom ett, icke medvetna af någon skiljemur, någon olikhet, något mitt och ditt, någon afsöndring⁸⁷. Det är ett svagt eko från detta plan, som kommer människan att söka lycka genom förening med föremålet för sin åtrå, hvilket nu än detta föremål är. Fullkomlig afsöndring är fullkomlig olycka; att utblottas på allting, att sväfva i rymdens tomhet, i ytterlig ensamhet, utestängd från allt, innestängd i det afskilda själfvet — fantasien kan ej tänka sig någon större fasa. Motsatsen härtill är förening, och fullkomlig förening är fullkomlig sällhet.

När denna Själfvets sällhetsaspekt börjar sända ut sina vibrationer, samla dessa vibrationer, liksom på de lägre planen, kring sig materien af det plan, på hvilket de funktionera, och på detta sätt bildas småningom den buddhiska kroppen, eller sällhetskroppen, såsom den med rätta benämnes⁸⁸. Det enda sätt, på hvilket människan kan bidra till uppbyggandet af denna härliga form, är att odla en ren, osjälfvisk, allomfattande kärlek, den kärlek, som "icke söker sitt", d.v.s. en kärlek, som hvarken är partisk eller begär genkärlek. Detta spontana utflödande af kärlek är den mest karakteristiska af de gudomliga egenskaperna, den kärlek, som ger allt och begär intet. Ren kärlek bragte världsalltet till stånd, ren kärlek upphåller det, ren kärlek

⁸⁶ Läsaren hänvisas till Inledningen sid. 22, nämligen den beskrifning, som gifves af Plotinus på detta tillstånd, börjande med orden: »De se likaledes alla ting.» Man torde lägga märke till uttrycken: »Hvarje ting är likaledes allting», och »I hvar och ett är likväl en särskild egenskap förhärskande.»

⁸⁷ Det är af detta skäl, som den gudomliga kärlekens sällhet i många skrifter liknats vid den djupa kärleken mellan man och hustru, såsom i hinduernas *Bagavad-Purana*, hebräernas och de kristnes *Salomos Höga Visa*. Detta är också Sufi-mystikernas kärlek, och förvisso alla mystikers.

⁸⁸ Vedantinernas *Ananda-Maya-Kosha* eller sällhetens hölje. Den är också solens kropp, solkroppen, om hvilken talas i Upanishaderna och annorstädes.

drager det uppåt mot fullkomlighet, mot sällhet. Och hvarhelst människan utgjuter kärlek öfver alla, som behöfva den, utan att göra någon åtskillnad och utan att söka någon gengäld, endast af ren, omedelbar glädje i gifvandet, där utvecklar denna människa sällhetssidan af gudomligheten inom sig, och bereder den kropp af skönhet och outtömlig glädje, i hvilken Tänkaren skall uppstiga, bortkastande afsöndringens begränsningar för att finna sig vara sig själf och dock ett med allt, som lefver. Detta är: "det hus icke gjordt med händer, evigt, i himmelen",⁸⁹ hvarom Paulus, den store kristne invigde, talade, och han satte barmhärtigheten, den rena kärleken, öfver alla andra dygder, ty blott genom den kan människan på jorden bidra till denna härliga boning. Af samma skäl kallas afsöndringen af buddhisterna "det stora kätteriet", och är "förening" hinduernas mål; frigörelse är undslippandet från de begränsningar, som hålla oss skilda åt, och självviskheten är den rot till allt ondt, hvars tillintetgörande är tillintetgörelsen af all smärta.

Det femte planet, det nirvaniska, är det, som motsvarar den högsta mänskliga väsenssidan af Guden inom oss, och denna aspekt kallas af teosoferna *Atma* eller Självet. Det är den rena tillvarons plan, planet för de gudomliga krafterna i deras fullaste uppenbarelse i vårt femfaldiga världsallt; — hvad som ligger ofvanom, på det sjette och det sjunde planet, är doldt i Guds outransakliga ljus. Detta atmiska eller nirvaniska medvetande, det medvetande som tillhör lifvet på det femte planet, är det medvetande, som är uppnådt af dessa Väldige, mänsklighetens första frukter, som redan fullbordat den mänskliga utvecklingens cykel, och som kallas Mästare⁹⁰. De hafva i sig själfva, löst problemet att förena individualitetens innersta väsen med icke-afsöndring och lefva såsom odödliga intelligenser, fullkomliga i visdom, i sällhet, i kraft.

Då den mänskliga monaden framspringer ur Logos, är det som om från Atmas lysande haf en fin ljustråd afskildes från det öfriga genom en slöja af buddhisk materia, och som om däri från hängde en gnista, som blifver innesluten i ett äggliknande hölje af materia från de formlösa underafdelningarna af det mentala planet. "Gnistan hänger vid lågan medelst en den finaste tråd af Fohat"⁹¹. I den mån utvecklingen fortskrider, blir detta lysande ägg allt större och mera opalskimrande, och den fina tråden blir en allt vidare kanal, genom hvilken allt mer af det atmiska lifvet nedgjuter sig. Slutligen sammansmälta de — det tredje med det andra, och det andra med det första, liksom låga blandas med låga, och ingen skillnad mer synes.

Utvecklingen på det fjärde och det femte planet tillhör en kommande tidsperiod för vårt släkte, men de som välja det snabbare framåtskridandets svårare väg, kunna vandra den redan nu, såsom längre fram skall förklaras.⁹² På denna väg utvecklas sällhetskroppen hastigt, och människan börjar erfara medvetandet i denna högre värld och känner den sällhet, som härrör från frånvaron af skiljande skrankor, den visdom, som flödar in, då förståndets gränser öfver-

⁸⁹ 2 Kor. 5:1.

⁹⁰ Äfven kände som Mahatmer, stora andar, och Jivan-Muktas, frigjorda själar, som förblifva i förbindelse med fysiska kroppar för att hjälpa mänskligheten framåt. Många andra stora väsenden lefva också på det nirvaniska planet.

⁹¹ *Dzyans Bok* Sång VII, 5, i *Hemliga läran*, Del. I, sid. 68.

⁹² Se Kapitel XI

skridas. Då löses själen från det hjul, vid hvilket hon är bunden i de lägre världarna, och då har hon en försmak af den frihet, som blir fullkomlig på det nirvaniska planet.

Det nirvaniska medvetanden är motsatsen till förintelse; det är tillvaro, upphöjd till en intensitet och lifaktighet, som äro ofattbara för dem, som endast känna sinnen och förståndets lif. Liksom talgljusets bleka sken till solens glans vid middagstiden, så förhåller sig det jordbundna medvetandet till det nirvaniska, och att betrakta det som förintelse, därför att det jordiska medvetandets begränsningar hafva försvunnit, är som om en människa, hvilken endast kände till talgljuset, skulle säga, att ljus kunde icke finnas till utan en veke doppad i talg. Att Nirvana *finnes*, har burits vittnesbörd om i det förgångna, i världens heliga skrifter af dem, som känna det och lefva dess härliga lif, och bäres ännu vittnesbörd om af andra af vårt släkte, som hafva stigit uppför den fullkomnade mänsklighetens höga stege, och som förblifva, i beröring med jorden, på det att vårt släkte må bestiga dess steg utan att stappla.

I Nirvana dväljas de mäktiga väsenden, som slutade sin egen mänskliga utveckling under forna världsallt, och som framträdde jämte Logos, då Han manifesterade sig för att bringa denna värld till stånd. De äro Hans ombud vid styrandet af världen, de fullkomliga verkstälarna af Hans vilja. Härskarna öfver alla hierarkierna af de gudar och deras underordnade, som vi hafva sett verka på de lägre planen, hafva här sitt hemvist, ty Nirvana är världens hjärta, hvarifrån alla dess lifsströmmar utgå. Därifrån utgår den stora utandningen, alltets lif, och dit drages den tillbaka, då världens timma slagit. Där är den saliggörande vision, efter hvilken mystiker längta, där den ohöjda härligheten, det högsta målet.

Mänsklighetens broderskap — ja, alltings broderskap — har sin fasta grundval på de andliga planen, det atmiska och det buddhiska, ty här allena finnes enhet och här allena fullkomlig sympati. Förståndet är den afsöndrade principen i människan, som afskiljer "jaget" från "icke-jaget", som är medveten om sig själf och ser allt annat såsom utom sig själf och främmande. Det är den stridslystna, kämpande, själfhäfdande principen, och från och med förståndets plan nedåt är världen en skådeplats för strid, bitter i den mån förståndet blandar sig i den. T.o.m. begärnaturen är endast tillfälligtvis stridslysten, då den eggas af begäret och finner något stå mellan sig och föremålet för dess begär; den blir mer och mer aggressiv, i den mån förståndet leder dess verksamhet, ty då söker den draga försorg för tillfredsställandet af kommande begär och söker att tillägna sig för egen räkning allt mer och mer af naturens förråd. Men förståndet är i sig själft stridslystet, i det just dess natur är att framhäfva sig själf såsom skildt från andra, och här finna vi roten till afsöndringen, den ständigt flödande källan till skiljaktigheter mellan människor.

Men enhet förnimmes omedelbart, när det buddhiska planet uppnås, som om vi från en enstaka stråle; skiljande sig från alla andra strålar, stege in i solen själf, från hvilken alla strålar utgå. En varelse, stående i solen, genomträngd af dess ljus och själf spridande det, skulle ej se någon skillnad mellan den ena strålen och den andra, utan skulle gjuta sig ut längs den ena lika villigt och lika lätt som längs den andra. Och så är det med den människa, som en gång medvetet uppnått det buddhiska planet; hon *känner* det broderskap, som andra tala om som ett ideal, och utgjuter sig i hvem som helst, som behöfver bistånd, gifvande mental, moralisk, astral, fysisk hjälp, just så som behöfvet är. Hon ser alla varelser som sig själf, och känner, att

allt det hon har är deras lika mycket som hennes; ja, i många fall är mera deras än hennes, ty deras behof är större, då deras styrka är mindre. Så bära de äldre bröderna i en familj familjens bördor och skydda de små från lidande och försakelse; för broderlighetens anda är svaghet ett anspråk på hjälp och kärleksfullt skydd, icke ett lämpligt tillfälle till förtryck. Därför att de stora religionsstiftarne uppnått detta plan och stigit ändå högre, hafva de alltid utmärkts genom sitt öfversvallande medlidande och sin mildhet, afhjälpande människans yttre lika väl som inre behof, gifvande hvarje människa hvad hon behöfde. Medvetandet om denna inre enhet, kunskapen om och erkännandet af det Enda Själfvet, som innebor i alla, är den enda säkra grundvalen till broderskapet; all annan är som lösan sand.

Inseendet häraf åtföljes dessutom af den kunskapen, att det utvecklingsstadium, som uppnått af olika mänskliga och icke-mänskliga varelser, hufvudsakligen beror på hvad vi i skulle kunna kalla deras ålder. Somliga begynte sin resa tiden mycket senare än andra, och fast krafterna inom dem alla äro desamma, hafva somliga utvecklade vida mer af dessa krafter än andra, helt enkelt därför, att de haft längre tid härtill än sina yngre bröder. Lika väl kan man lasta och förakta fröet, därför att det icke ännu är blomman, knoppen därför att den icke är frukten, lindebarnet därför att det icke är den fullvuxne mannen, som klandra och förakta de outvecklade själarne omkring oss, därför att de ännu icke uppnått det stadium, vi själfva intaga. Vi klandra ej oss själfva, därför att vi ännu icke äro såsom gudar; i tidernas lopp skola vi stå, där våra äldre bröder nu stå. Hvarför skulle vi klandra de än yngre själar, som ännu icke äro såsom vi? Själfva ordet broderskap innebär likhet i blod och olikhet i utveckling; och detta ord gifver därför ett fullkomligt riktigt uttryck åt länken mellan alla varelser i världen — likhet i lifvets väsen och olikhet i de stadier, som uppnått i uppenbarandet af detta lif. Vi äro lika till ursprung, till utvecklingsmetod, till mål, och olikheterna i ålder och storlek gifva blott tillfälle till utveckling af de ömmaste och starkaste band. Allt som en man skulle göra för sin broder i köttet, kärare för honom än han själf, är måttet på hvad han är skyldig hvar och en, som delar med honom det enda lifvet. Människor utestängas från sina bröders hjärtan genom olikhet i ras, samhällsklass eller hemland; den människa, som är vis genom kärlek, höjer sig öfver alla dessa små olikheter och ser, att alla erhålla sitt lif från den enda källan, att alla tillhöra hennes egen familj.

Det intellektuella förståendet af detta broderskap och försöket att i lifvet praktiskt tillämpa det inverkar så väckande på människans högre natur, att detsamma gjordes till det Teosofiska Samfundets enda obligatoriska uppgift, den enda "trosartikel", som alla, hvilka ville blifva medlemmar af detsamma, måste antaga. Att lefva i enlighet därmed, om ock blott i ringa grad, renar hjärtat och skärper blicken; att tillämpa det fullkomligt skulle vara att utplåna all tillstymmelse till afskildhet och låta Själfvets rena strålar genomströmma oss, liksom ljus genom, kristallklart glas.

Glöm aldrig, att detta broderskap finnes, äfven om människorna äro okunniga därom och förneka det. Människans okunnighet förändrar ej naturens lagar eller kommer henne att en hårsbredd afvika ur sin oföränderliga, oemotståndliga gång. Hennes lagar krossa dem, som sätta sig emot dem, och tillintetgöra allt, som ej är i harmoni med dem. Därför kan intet folk bestå, som kränker broderskapet, ingen civilisation upprätthållas, som är byggd på dess mot-

sats. Vi hafva ej att åstadkomma broderskapet; det finnes. Vi hafva att inrätta vårt lif i samklang därmed, om vi önska, att vi och vårt verk ej skola förgås.

Det kan för många synas underligt, att det buddhiska planet — hvilket förefaller dem så dunkelt och överkligt — på detta sätt skulle inverka på alla planen under detsamma, och att dess krafter skulle krossa allt, som ej kan bringa sig i samklang med dem i de lägre världarne. Dock är det så, ty denna vår värld är ett uttryck för andliga krafter, och de äro de styrande, formande energier, som genomtränga alla ting och långsamt, säkert göra sig alla ting underdåniga. Därför är detta broderskap, som är en andlig enhet, ett långt verkligare ting än hvarje yttre organisation; det är ett lif och icke en form, "med vishet och mildhet styrande alla ting". — Det kan antaga otaliga former, lämpliga för de förhandenvarande tiderna, men dess lif är ett; lyckliga de, som se dess tillvaro och göra sig till kanaler för dess lefvande kraft.

Vi hafva nu lärt känna de olika delar, som ingå i människans konstitution, och de världar, till hvilka dessa delar hvar för sig höra. En kort sammanfattning bör därför kunna gifva oss en någorlunda klar föreställning om detta komplicerade ämne.

Den mänskliga monaden är Atma-Buddhi-Manas eller i en stundom använd öfversättning: anden, den andliga själen och den mänskliga själen. Det förhållandet, att dessa tre endast äro aspekter af Självet, möjliggör människans odödlighet, och fast dessa tre aspekter manifesteras hvar för sig och successivt, gör deras väsentliga enhet det möjligt för den mänskliga själen att uppgå i den andliga själen, gifvande denna individualitetens dyrbara gåfva, och för denna individualiserade andliga själ att uppgå i anden färgande den senare — om detta uttryck kan tillåtas — med individualitetens färger, under det dock dess väsensenhet med Logos' alla andra strålar och med Logos själ lämnas oberörd. Dessa tre utgöra människans sjunde, sjette och femte principer, och den materia, som begränsar och omsluter dem, d.v.s. som möjliggör deras manifestation och verksamhet, tillhör vårt världsallts resp. femte (nirvaniska), fjärde (buddhiska) och tredje (mentala) plan. Den femte principen påtager sig ytterligare en lägre kropp på det mentala planet för att komma i beröring med de fenomenella världarne och sammanflätar sig därmed med den fjärde principen, begärnaturen eller Kama, som tillhör det andra, astrala planet. Nedstiga vi till det första planet, det fysiska, hafva vi där den tredje, den andra och den första principen nämligen: det specialiserade lifvet eller Prana; eterkroppen, dess vehikel; den täta kroppen, som utgör förbindelselänken med den fysiska världens gröfre materia. Vi hafva redan sett, att Prana stundom icke betraktas som en "princip", och då räknas de sammanväfda begär- och tankekropparne som en särskild princip, Kama-Manas, medan det rena förnuftet kallas Högre Manas, och det lägre förståndet i och för sig och oafsedt begäret kallas Lägre Manas.

Den bästa uppfattningen om människan torde dock vara den, som står i närmaste öfverensstämmelse med de förhandenvarande förhållandena beträffande det enda, beständiga lifvet och de olika former, i hvilket det verkar, och hvilka betinga dess verksamhet och orsaka olikheterna i dess framträdande. Då se vi Självet såsom det enda Lifvet, alla krafters källa, och

formerna såsom: den buddhiska kroppen, orsakskroppen, tankekroppen, astralkroppen och den fysiska (eteriska och täta) kroppen.⁹³

Jämföra vi de två betraktelsesätten, kunna vi sammanställa följande tabell:

PRINCIPER	LIVET	FORMERNA
<i>Enligt den tidigare framställningen</i>		
Atma; anden	Atma	
Buddhi; den andliga själen	—	Sällhetskrop. (I. den buddhiska kroppen)
Högre Manas; } Lägre Manas; }	—	Orsakskroppen (I. den kausala kroppen)
	—	Tankekroppen (I. den mentala kroppen)
Kama; den djuriska själen	—	Begärkroppen (I. den astrala kroppen)
Linga Sharira ⁹⁴	—	Eterkroppen (I. den eteriska motbilden)
Sthula Sharira	—	Den täta kroppen.

Man ser, att skillnaden endast är en namnfråga, och att den sjette, femte, fjärde och tredje "principen" endast är Atma verkande i den buddhiska, den kausala, den mentala och den astrala kroppen, medan den andra och den första "principen" äro de två lägsta kropparne själfva. Denna plötsliga ändring i beteckningsprincipen kan gifva anledning till förvirring, och då H.B. Blavatsky, vår vördade lärare, uttryckte sin stora missbelåtenhet med den på hennes tid använda nomenklaturen såsom varande oredig och missledande, och uppdrog åt mig och några andra personer att försöka förbättra den, så har jag här upptagit ofvanstående namn, hvilka äro enkla och betecknande.

Den buddhiska kroppen		Anandamayakosha
Orsakskroppen		Vignyanamayakosha
Tankekroppen } Astralkroppen }		Manomayakosha
Fysiska kroppen	{ eterisk tät	Pranamayakosha Annamayakosha.

De människans olika fina kroppar, som vi nu studerat, bilda tillsammans det, som vanligen kallas hennes "aura". Denna aura har utseendet af ett äggformadt, lysande moln, i midten af hvilket den täta fysiska kroppen befinner sig, och på grund af detta dess utseende har man ofta talat därom, som om den icke vore något annat än ett sådant moln. Det som vanligen kallas auran, är helt enkelt de delar af de finare kropparne, som sträcka sig utanför den täta fysiska kroppens yta. Hvarje kropp är fullständig i sig själf och genomtränger dem, som äro gröfre än den själf; den är större eller mindre allt efter sin utveckling, och hela den del af densamma, som sträcker sig utanför den täta kroppen, utgör en del af auran. Denna består sålunda af de i denna mening yttre delarne af eterkroppen, begärkroppen, tankekroppen, orsakskroppen och i sällsynta fall den buddhiska kroppen, upplyst af den atmiska strålglansen. Auran är än dunkel, grof och smutsfärgad, än rikt strålande i glans och färg och af betydligt omfång; detta beror

⁹³ För deras räkning, som äro mer förtrogna med eller vilja lära känna den Vedantiska klassificeringen, bifogas följande tabell:

⁹⁴ Linga Sharira var det namn, som i början gals åt eterkroppen, och får icke förblandas med den hinduiska filosofiens Linga Sharira. Sthula Sharira är sanskritnamnet för den täta kroppen.

helt och hållet på det utvecklingsstadium människan uppnått, på utvecklingen af hennes olika kroppar, på den moraliska och intellektuella karakter hon har bildat sig. Alla hennes olika passioner, begär och tankar äro skrifna i densamma i form, i färg, i ljus, så att hvem det vara må kan läsa dem, om han har ögon för en sådan skrift. Karakteren är inpräglad däri lika väl som öfvergående förändringar, och intet misstag är där möjligt såsom i den mask vi kalla den fysiska kroppen. Aurans tillväxt i storlek och skönhet är det omisskänneliga tecknet på människans framåtskridande och berättar om Tänkarens och hans vehikels tillväxt och rening.

KAPITEL VII.

Reinkarnationen.

Vi äro nu istånd att undersöka en af hörnstenarne i de gamles vishet, läran om reinkarnationen. Vår syn på densamma skall blifva klarare och mera i öfverensstämmelse med naturens ordning, om vi först betrakta den såsom en universell princip och sedan öfvergå till det särskilda fallet, människosjälens reinkarnation. När man studerar detta särskilda fall, sliter man det i allmänhet från dess plats i naturens ordning och betraktar det såsom ett lösryckt fragment, hvilket i hög grad länder det till skada. Ty all evolution består i ett sig utvecklande lif, som öfvergår från en form till en annan, allt eftersom det utvecklar sig och tillgodogör sig den genom dessa former vunna erfarenheten. Människosjälens reinkarnation är icke en ny princip i evolutionen, utan den universella principen anpassad till att motsvara de villkor, som det kontinuerligt sig utvecklande lifvets individualisering nödvändiggjort.

Mr. Lafcadio Hearn⁹⁵ har på ett lyckligt sätt framställt detta i sin behandling af det inflytande, som idén om föruttillvaron har på västerlandets vetenskapliga tänkande. Han säger:

I och med antagandet af evolutionsläran störtade gamla tankeformer samman. Nya idéer uppstodo öfverallt och intogo de utnötta dogmernas plats. Och nu hafva vi skådespelet af en allmän intellektuell rörelse i riktningar, som på ett sällsamt sätt gå jämnsides med den österländska filosofien. Det vetenskapliga framåtskridandets exempellösa hastighet och mångsidighet under de senaste femtio åren kunde icke annat än framkalla en lika exempellös intellektuell lifaktighet bland de icke vetenskapligt bildade. Att de högsta och mest komplicerade organismerna utvecklats från de lägsta och enklaste; att ett enda fysiskt underlag för lifvet är hela den lefvande världens substans; att ingen gränslinje kan dragas mellan djur- och växtriket; att skillnaden mellan lif och icke-lif endast är en skillnad till graden, icke till arten; att materien är icke mindre obegriplig än anden, emedan båda endast äro manifestationer af en och samma okända verklighet — allt detta har redan blifvit elementära satser i den nya filosofien. Sedan äfven teologien börjat erkänna den fysiska evolutionen, var det lätt att förutsäga, att erkännandet af den psykiska evolutionen icke kunde fördröjas i oändlighet, ty den gränsmur, som den gamla dogmen upprest för att hindra människorna att skåda tillbaka, hade blifvit nedbruten, och för forskaren i vetenskaplig psykologi träder i våra dagar idén om föruttillvaron ut ur teoriens rike och in i den faktiska verklighetens, och det visar sig, att den buddhistiska förklaringen af tillvarons mysterium är fullt lika så antaglig som någon annan. »Inga andra än mycket kortsynta tänkare», skref aflidne professor Huxley, »skola förkasta den på grund af någon dess inneboende orimlighet. Likasom själfva evolutionsläran har läran om själavandringen sina rötter i verklighetens värld, och hon kan taga i anspråk ett sådant stöd, som det viktiga argument, hvilket hämtas från analogien, är i stånd att gifva.» *Evolution and Ethics*, p. 61, ed. 1894.⁹⁶

Låtom oss betrakta formens monad, Atma-Buddhi. I denna monad, Logos' utandade lif, ligga alla de gudomliga krafterna gömda, men de äro, såsom vi sett, latent, icke manifeste-

⁹⁵ Mr Hearn har misslyckats i fråga om uttryckssättet — fast han enligt min tanke menar rätt — i en del af sin tolkning af den buddhistiska framställningen af denna lära, och hans bruk af ordet »jaget» skall missleda läsaren af hans ytterst intressanta kapitel om detta ämne, om man icke ständigt ihågkommer skillnaden mellan det verkliga och det illusoriska jaget.

⁹⁶ *Kokoro; Hints and Echoes of Japanese Inner Life*. By Lafcadio Hearn, pp. 237-239 (London, 1896).

rade och i verksamhet. De skola gradvis väckas genom yttre intryck, emedan det hör till lifvets natur och väsen att vibrera till svar på de vibrationer, som inverka på detsamma. Som alla vibrationsmöjligheter existera i monaden, skall hvarje vibration, som berör den, väcka dess motsvarande vibrationskraft, och på detta sätt skall den ena kraften efter den andra öfvergå från det latent tillståndet till det aktiva.⁹⁷

Häri ligger evolutionens hemlighet. Omgifningen verkar på den lefvande varelsens form — och alla ting äro, må man ihågkomma det, lefvande — och denna verkan, som genom den omgifvande formen öfverföres till lifvet, till monaden därinom, väcker motsvarande vibrationer, hvilka, trängande utåt från monaden genom formen, i sin ordning försätta dennas partiklar i vibration och bringa dem i en gestalt motsvarande den ursprungliga impulsen eller afpassad efter densamma. Detta är den aktion och reaktion mellan omgifningen och organismen, som blifvit erkända af alla biologer, och som af några anses gifva en tillräcklig mekanisk förklaring af evolutionen. Deras tåliga och omsorgsfulla iakttagelse af dessa aktioner och reaktioner gifver emellertid ingen förklaring, hvarför organismen sålunda skulle reagera mot stimulanterna; och den Gamla Visheten är af nöden för att afslöja evolutionens hemlighet genom att peka på Självet i hjärtat af alla former, den dolda driffjädern till alla rörelser i naturen.

När vi fattat denna grundidé om ett lif, som innehåller möjligheten att svara på hvarje vibration, hvilken kan nå det från det yttre universum, i det de verkliga svaren småningom framlockas genom de yttre krafternas spelande därpå, är nästa grundidé, som vi måste fatta, den om lifvets och formernas kontinuitet. Former öfverföra sina egendomligheter på andra former, som framgå ur dem, emedan dessa andra former utgöra en del af deras egen substans, afsöndrad för att lefva ett själfständigt lif. Genom klyfning, genom knoppning, genom frösättning, genom afkommans utveckling i moderlifvet bevaras en fysisk kontinuitet, i det hvarje ny form härleder sig från en föregående och reproducerar dennas karakteristiska egenskaper.⁹⁸ Vetenskapen grupperar dessa fakta under namn af ärftlighetslagen, och dess iakttagelser angående formens öfverförande äro värda att beaktas och äro belysande för naturens verksamhet inom fenomenvärlden. Men vi måste ihågkomma, att detta endast har tillämplighet på vår fysiska kropp, i hvilken det af föräldrarna gifna materialet ingår.

Naturens inre dolda verksamhetsyttringar, dessa lifsytringar, utan hvilka formen icke kunde finnas, ha icke rönt någon uppmärksamhet, emedan de icke äro åtkomliga för sinnlig iakttagelse, och denna lucka kan endast fyllas genom den Gamla Vishetens läror, som meddelas af dem, hvilka från urminnes tid begagnade öfversinnliga iakttagelseförmögenheter, och som gradvis kunna verificeras af hvarje lärjunge, som tåligt studerar i deras skolor.

Det gifves en kontinuitet i lifvet så väl som en kontinuitet i formen, och det är det kontinuerliga lifvet — med allt flere af sina latent krafter försatta i verksamhet genom de eggelser, som de i successiva former mottaga — hvilket i sig sammanfattar de erfarenheter det genom att inneslutas i dessa former erhållit, ty när formen förgår, har lifvet kvar behållningen af

⁹⁷ Från det statiska till kinetiska tillståndet, skulle en fysiker säga.

⁹⁸ Den som intresserar sig för dessa ämnen, skulle göra klokt i att göra sig förtrogen med Weissmanns forskning angående groddplasmans kontinuitet.

dessa erfarenheter i form af de ökade krafter, som de uppväckt, och är redo att, förande denna behållning med sig, ingjuta sig i nya former, hvilka härstamma från de gamla. Medan det var i den föregående formen, verkade det genom denna och afpassade den till att gifva uttryck åt hvarje nyväckt kraft. Formen förer dessa i dess substans inarbetade afpassningar vidare till den afsöndrade del af densamma, som vi kalla dess afkomma, hvilken, emedan den är af dess substans, nödvändigtvis måste hafva de egendomligheter, som tillhöra denna substans. Lifvet ingjuter sig i denna afkomma med alla sina nyväckta krafter och formar den än ytterligare och så allt vidare. Den moderna vetenskapen visar emellertid, att ärlighet spelar en städse af-tagande roll i de högre varelsernas evolution, att intellektuella och moraliska egenskaper icke fortplantas från föräldrarne till afkomman, och att ju högre egenskaperna äro, desto mera är detta faktum i ögonen fallande. Sonen af ett snille är ofta ett dumhufvud, och af vanliga för-äldrar födes ett snille. Ett kontinuerligt substrat måste finnas, hvori intellektuella och mora-liska egenskaper innebo, om de skola kunna tillväxa. Annars skulle naturen på detta det vik-tigaste området af sin verksamhet förete en sporadisk och orsakslös produktion i stället för en ordnad och kontinuerlig. Härom är vetenskapen stum, men den forntida visheten lär oss, att detta kontinuerliga substrat är monaden, som är förvaringsrummet för alla resultat, förrådshu-set, hvori alla erfarenheter magasineras såsom allt mera aktiva krafter.

När vi riktigt fattat dessa båda principer — monaden med dess kraftmöjligheter, som blifva krafter, och lifvets och formens kontinuitet — kunna vi gå vidare och studera deras detaljer, och vi skola finna, att de lösa många af den moderna vetenskapens svåraste problem, såväl som de än mera hjärtefrestande problem, hvilka te sig för filantropen och den vise.

Låtom oss börja med att betrakta monaden sådan den är, då den först utsättes för impulser-na från det mentala planets formlösa region, själfva begynnelsen till formens evolution. De första svaga dallringar, med hvilka den svarar, draga ihop omkring densamma något af mate-rien på detta plan, och vi hafva den gradvis fortgående evolutionen af det första elementala riket, hvarom vi redan talat⁹⁹. Monadens stora grundtyper äro till antalet sju, och man har stundom för att få en åskådlig bild jämfört dem med de sju färgerna i solspektrum, härledda från de tre ursprungliga¹⁰⁰. Hvar och en af dessa typer har sin egen karakteristiska färglägg-ning, och denna bibehåller sig under hela den eoniska cykeln af dess evolution och inverkar på alla de serier af lefvande ting, som genom densamma få lif. Nu börjar delningsprocessen i hvar och en af dessa typer, och den fortgår alltjämt, till dess man kommer till individen. De strömmar, som orsakas af det begynnande utåtgåendet af monadens krafter (— här är nog att följa en enda evolutionslinje, ty de andra sex likna den i principen) hafva endast ett kortvarigt formlif; hvilken som helst erfarenhet, som medelst dem ernås, representeras dock genom en ökning i reaktionsförmågan hos den monad, som är deras källa och orsak. Och alldenstund detta reagerande lif består af vibrationer, som ofta äro sinsemellan oförenliga, uppstår en ten-dens till söndring inom monaden. De krafter, som vibrera i harmoni med hvarandra, gruppera sig nämligen tillsamman till en så att säga samarbetande verksamhet, till dess flera undermo-nader, om jag för ett ögonblick får begagna detta uttryck, bildas, till sina hufvudsakliga kän-

⁹⁹ Se kap. I., Det fysiska planet.

¹⁰⁰ »Såsom ofvan, så nedan.» Vi ihågkomma här ofrivilligt de tre *Logoi*, och Eldens sju förstfödda Söner, i den kristna symboliken Treenigheten och »de sju andar, som tro inför Tronen» eller i Zarathustras lära Ahuramazda och de sju Ameshaspenderna.

netecken liknande hvarandra, men olika i detaljerna, likasom schatteringar af samma färg. Dessa blifva genom påverkningar från det mentala planets lägre ängder monaderna i det andra elementala riket, hvilket hör till detta plans formregion, och processen fortfar, i det monadens förmåga att reagera alltjämt ökas. Hvarje monad är det besjälade livet i otaliga former, genom hvilka den mottager vibrationer, och gifver, då formerna upplösas, ständigt lif åt nya former. Äfvenså fortfar delningsprocessen af den orsak, vi redan framhållit.

Hvarje monad inkarnerar sig således oupphörligt i former och uppmagasinerar inom sig såsom uppväckta krafter alla de resultat, som ernåtts genom de former, åt hvilka den gifver lif. Vi kunna med rätta betrakta dessa monader såsom själar i särskilda grupper af former; och i mån som evolutionen fortgår, förete dessa former allt flera attributer. Dessa attributer äro den monadiska gruppsjälen krafter, manifesterade genom de former, i hvilka den inkarnerat. De oräkneliga undermonaderna i detta andra elementala rike uppnå slutligen ett stadium af evolution, där de börja reagera för astralmateriens vibrationer. De börja nu verka på det astrala planet och blifva monader för det tredje elementala riket samt upprepa i denna gröfre värld alla de processer, hvilka redan försiggått på det mentala planet. De blifva allt mera talrika såsom monadiska gruppsjälar och visa allt större olikhet i detaljerna. Antalet af de former, åt hvilka hvar och en af dem gifver lif, blifver mindre, i mån som de specialiserade egenskaperna blifva alltmera utpräglade.

Under tiden — det måste i förbigående sägas — alstrar den ständigt flödande lifsströmmen från Logos nya formmonader på de högre områdena, och i mån som de mera utvecklade monaderna inkarnera i de lägre världarne, intages deras plats af nyss emanerade monader i de högre.

Genom denna ständigt upprepade process af monadernas eller de monadiska gruppsjälar-nes reinkarnation i den astrala världen fortgår deras evolution, till dess de äro redo att reagera för påverkningen från den fysiska materien. När vi ihågkomma, att hos uratomerna på hvarje plan det yttersta skalet består af den gröfsta materien på det närmast högre planet, är det lätt att inse, huru monaderna få förmågan att reagera för påverkningarne från det ena planet efter det andra. När i det första elementala riket monaden blifvit van vid att vibrera till svar på impulserna af materien på det formlösa mentala planet, börjar den snart reagera för de vibrationer, som mottagas *genom de gröfsta formerna af denna materia* från materien på det närmast lägre planet. I de af dess materiella höljen, som bestå af det gröfsta materialet på det mentala planet, blir den sålunda mottaglig för vibrationer i den astrala uratomiska materien. Och när den inkarnerats i former af den gröfsta astralmateria kan den likaledes reagera för impulserna från den uratomiska fysiska etern, hvilkens atomskal utgöras af det gröfsta astrala materialet. Sålunda kan monaden anses ha hunnit fram till det fysiska planet, och där börjar den, eller rättare sagdt, alla dessa monadiska gruppsjälar börja inkarnera sig i tunna fysiska former, de eteriska motbilderna till den fysiska världens blifvande mineraler. I dessa tunna former inbygga naturandarne det tätare fysiska materialet, och sålunda bildas mineraler af alla slag, de hårdaste omhöljen, i hvilka det sig utvecklande lifvet innesluter sig, och genom hvilka det minsta af dess krafter kan gifva sig uttryck. Hvarje monadisk gruppsjäl har sina egna mineraliska representanter, de mineraliska former, i hvilka den inkarneras, och specialiseringen har

nu uppnått en hög grad. Dessa monadiska gruppsjälur kallas stundom med ett gemensamt namn mineralmonaden eller den monad, som inkarnerar i mineralriket.

Från denna tid framåt spela monadens uppväckta krafter en mindre passiv roll i evolutionen. De börja söka att i någon mån gifva sig ett aktivt uttryck, när de en gång väckts till verksamhet, och att utöfva ett bestämdt gestaltande inflytande på de former, i hvilka de äro fängslade. Då de blifva alltför aktiva för sitt mineraliska förkroppsligande, visa sig de första begynnelseerna till växtrikets mera plastiska former, och naturandarne gifva sitt bistånd åt denna evolution i naturens riken. I mineralriket hade redan en tendens visat sig till en bestämd organisation af formen nämligen uppdragandet af vissa linjer¹⁰¹, längs hvilka växandet fortgick. Denna tendens behärskar sedan allt uppbyggande af former och är orsaken till denna naturföremålens utsökta symmetri, som hvarje iakttagare så väl känner till. De monadiska gruppsjälarne i växtriket undergå upprepad delning med växande hastighet till följd af den ännu större mångfald af intryck, som de äro underkastade. Utvecklingen af familjer, slakten och arter beror nämligen af denna osynliga delning. När ett släkte med sin monadiska gruppsjäl underkastas mycket olika villkor, d.v.s. när de därtill hörande formerna utsättas för mycket olika intryck, uppstår i monaden en ny tendens till fortsatt delning, och olika arter utvecklas, af hvilka en hvar har sin egen särskilda monadiska gruppsjäl. När naturen är öfverlämnad åt sin egen verksamhet, är processen långsam, ehuru naturandarne mycket bidra till arternas differentiering. Men när människan utvecklats, och hon börjar sina artificiella kultiveringssystem, uppmuntrade en del krafter spel och tillbakahållande andras, då kan denna differentiering försiggå ganska hastigt, och specifika skiljaktigheter utvecklas med lätthet. Så länge icke verklig delning ägt rum i den monadiska gruppsjälen, kan de olika formernas utsättande för lika inflytelser åter utplåna den söndrande tendensen; men när delningen är fullbordad, äro de nya arterna bestämdt och oåterkalleligt bildade och äro redo att själfva utsända sidokott.

Hos några af växtrikets mera långlifvade medlemmar börjar personlighetsmoment visa sig, i det organismens stabilitet möjliggör detta första förebud till individualiteten. Hos ett träd, som lefver några tjugotal af år, förorsakar återkommandet af liknande yttre förhållanden liknande impulser. Årstiderna återkomma alltid år efter år. De inre rörelser, som de förorsaka, såsom safvens uppstigande och löfvets utsprickande, vidare vindens, solens och regnets inverkningsar — alla dessa yttre inflytelser med deras rytmiska ordningsföljd åstadkomma motsvarande vibrationer i den monadiska gruppsjälen, och alldenstund denna ordningsföljd inpräglar sig genom det ständiga upprepadet, leder uppträdandet af den ena till en dunkel förväntan af dess vanliga efterträdares återkomst. Naturen utvecklar icke någon egenskap plötsligt, och dessa äro de första svaga antydningarne till hvad som längre fram skall blifva minne och förväntan.

I växtriket visa sig äfven förebud till sensationen. I dess högre medlemmar börjar nämligen det, som de västerländske psykologerna skulle kalla totalsensationer af lust och olust,¹⁰² visa sig. Man måste ihågkomma, att monaden har samlat omkring sig material på de plan, genom hvilka den nedstigit, och därför är istånd att röna omedelbara inverkningsar från dessa plan,

¹⁰¹ Tillväxtaxlarne, hvilka bestämma formen. De framträda på ett utprägladt sätt i kristallerna.

¹⁰² Totalsensation är en sådan, som omfattar hela organismen och icke särskildt kännes i någon del mer än i de andra. Motsatsen skulle vi kunna kalla specialsensation såsom syn, hörsel m.m.

hvarvid de starkaste och de, som stå i närmaste samband med materiens gröfsta former, äro de första, som göra sig kända. Solskenet och den af dess frånvaro förorsakade kölden göra slutligen intryck på det monadiska medvetandet, och de i monadens astrala hölje framkallade svaga vibrationerna gifva upphof åt en sådan svag totalsensation, om hvilken vi talat. Regn och torka — hvilka påverka formens mekaniska konstitution och dess förmåga att meddela vibrationer åt den besjälade monaden — utgöra äfven ett af dessa "par af motsatser", hvilkas inverkan framkallar det förnimmande af åtskillnad, som är roten till all sensation likasom sedermera till all tanke. Genom sina upprepade växtinkarnationer utveckla sig sålunda de monadiska gruppsjälarna i växtriket, till dess slutligen de, som besjåla de högsta medlemmarne af detta rike, äro redo till nästa steg uppåt.

Med detta steg inträda de i djurriket, och här utveckla de småningom i sina fysiska och astrala omklädnader en mycket distinkt personlighet. Djuret med sin förmåga af fri rörelse utsätter sig för en större mångfald af yttre förhållanden, än som kunna erfaras af växten, hvilken sitter fast på en enda fläck, och denna mångfald befordrar här såsom alltid differentieringen. Den monadiska gruppsjäl, som gifver lif åt ett antal vilda djur af samma art eller samma varietet, differentierar sig dock endast långsamt, beroende på att inverkningarne utifrån, om ock af mångfaldigt olika slag, dock till största delen oupphörligt upprepas och delas af alla medlemmarne i gruppen.

Dessa inverkningsfrämja utvecklingen af de fysiska och astrala kropparne, och genom dem vinner den monadiska gruppsjäl mycken erfarenhet. När en gruppmedlems form går under, indrages den genom denna form samlade erfarenheten i den monadiska gruppsjäl och kan sägas gifva färg åt densamma. Den monadiska gruppsjälen därmed något ökade lifserfarenhet, som meddelas alla de former, af hvilka gruppen består, delgifver åt dem alla den döda formens erfarenhet, och de på detta sätt oupphörligt upprepade och i den monadiska gruppsjälens magasinerade erfarenheterna visa sig hos de nya formerna såsom instinkter, "hopade ärftliga erfarenheter". Sedan otaliga kycklingar blifvit hökens byte, söka till och med de nyss utkläckta skydd, när arffienden närmar sig, ty det lif, som är inkarneradt i dem, känner faran, och den medfödda instinkten är ett uttryck för denna kunskap. På detta sätt uppstå de underbara instinkter, som skydda djuren för otaliga vanliga faror, då däremot en ny fara finner dem oförberedda och endast förvirrar dem.

När djuren komma under människans inflytande, utvecklar sig den monadiska gruppsjäl med större hastighet, och af orsaker liknande dem, som inverka på de kultiverade växterna, försiggår det inkarnerande livets delning med vida större lätthet. Personligheten utvecklar sig och blifver allt starkare utpräglad. På de tidigare stadierna kan den nästan sägas vara sammanfatt; en hel flock vilda djur handla, som om de leddes af en enda personlighet, så helt och hållet behärskas formerna af den gemensamma själen, under det denna i sin ordning påverkas af impulserna från den yttre världen. Tama djur af de högre slagen, elefanten, hästen, katten, hunden, visa en mera individualiserad personlighet. Tvenne hundar t.ex. kunna uppträda på ett mycket olika sätt under påverkan af samma omständigheter. Den monadiska gruppsjäl inkarneras i ett allt mindre antal former, i den mån hon närmar sig den punkt, där fullständig individualisering uppnås. Begärets kropp, eller det kamiska höljet, utvecklas betydligt; den bibehåller sig någon tid efter den fysiska kroppens död och lefver ett själfständigt lif i Ka-

maloka. Slutligen nedgår det aftagande antal former, som lifvas af den monadiska gruppsjäl-
len, till enheten; och hon besjälår flere på hvarandra följande enskilda former — ett förhål-
lande, som skiljer sig från den mänskliga reinkarnationen endast genom frånvaron af Manas
med dess orsaks- och tankekroppar. Den mentala materia, som förts med af den monadiska
gruppsjälén, börjar blifva mottaglig för påverkningar från det mentala planet, och då är djuret
färdigt att mottaga den tredje stora utgjutelsen af Logos' lif — tabernaklet är färdigt att mot-
taga den mänskliga monaden.

Den mänskliga monaden är, såsom vi hafva sett, trefaldig till sin natur. Dess tre aspekter
kallas anden, den andliga själen och den mänskliga själen, Atma, Buddhi och Manas. Utan
tvifvel kunde under loppet af eoner af utveckling den sig uppåt utvecklande form-monaden
hafva genom fortskridande växande utvecklat Manas, men både hos människosläktet i den
förflutna och hos djuren i den närvarande tiden har naturens gång icke varit sådan. När huset
var färdigt, nedsändes inbyggaren. Från tillvarons högre plan nedsteg det atmiska lifvet, inhöl-
jande sig i Buddhi såsom en gyllene tråd, och i det dess tredje aspekt, Manas, framträdde i de
högre regionerna af det mentala planets formlösa värld, befruktades den potentiella Manas
inom formen, och genom föreningen bildades den embryoniska orsakskroppen. Detta är an-
dens individualisering, dess inkapslande i en form, och denna i orsakskroppen inkapslade
ande är själen, den individuella, verkliga människan. Detta är hennes födelsestund, ty ehuru
hennes väsens kärna är evig, ofödd och odödlig, är hon såsom individ född i tiden.

Vidare är att märka, att detta utgjutna lif icke direkt utan genom mellanlänkar når de sig
utvecklande formerna. När människosläktet nått mottaglighetspunkten, ingöto vissa höga vä-
senden, kallade Förnuftets Söner¹⁰³, i människan Atma-Buddhi-Manas' monadiska gnista, som
var nödvändig för bildandet af den embryoniska själen. Och några af dessa höga väsenden
inkarnerade sig faktiskt i människogestalt för att blifva den nyfödda mänsklighetens ledare
och lärare. Dessa Förnuftets Söner hade i andra världar fullbordat sin egen intellektuella ut-
veckling och kommo till denna yngre värld, vår jord, för att sålunda främja människosläktets
evolution. De äro i själfva verket de andliga fäderna för den stora massan af vår mänsklighet.

Andra intelligenser af en mycket lägre grad, människor som utvecklats i föregående cykler
i en annan värld, inkarnerade bland afkomlingarna af det släkte, som erhöll sina nyfödda sjä-
lar på nyss beskrifna sätt. I den mån detta släkte utvecklade sig, förbättrades de mänskliga
kroppshyddorna, och myriader själar, som väntade på tillfälle att inkarnera, på det de måtte
fortsätta sin evolution, läto föda sig bland dess barn. Dessa delvis utvecklade själar omtalas i
de gamla urkunderna likaledes såsom Förnuftets Söner, ty de ägde förnuft (Manas), ehuru det
var jämförelsevis föga utveckladt — barnsliga själar skulle vi kunna kalla dem till åtskillnad
från massans af mänskligheten embryoniska själar och de store Lärarnes mogna själar. Dessa
barnsjälar utgjorde, på grund af sin mera utvecklade intelligens, de ledande klasserna i den
gamla världen. De voro de med hänsyn till sin intelligens och därför äfven till sin förmåga att
förvärfva kunskap högre klasserna, hvilka i forntiden härskade öfver massorna af mindre ut-
vecklade människor. Och sålunda uppstodo i vår värld de ofantliga olikheter i intellektuell
och moralisk kapacitet, som skilja de högt utvecklade raserna från de minst utvecklade, och

¹⁰³ Det tekniska namnet är *Manasa-Putra*, ett sanskritord, som helt enkelt betyder Förnuftets Söner.

som, äfven inom gränserna af en och samma ras, skilja den öfverlägsne filosofiske tänkaren från den nästan djuriska typen hos de mest förfallna inom hans egen nation. Dessa olikheter äro endast olikheter i fråga om evolutionsstadiet, själens ålder, och de ha befunnits existera under mänsklighetens hela historia på vår jord. Vi må gå tillbaka så långt som helst i de historiska urkunderna — öfverallt finna vi sida vid sida hög intelligens och låg okunnighet; och de occulta urkunderna, som föra oss mycket längre tillbaka i tiden, berätta en liknande historia om mänsklighetens första årtusenden. Och detta bör icke heller oroa oss, såsom om somliga blifvit otillbörligt gynnade och andra otillbörligt betungade i lifvets strid. Äfven den högst utvecklade själ har haft sin barndom och sin spenbarnsålder, om än i andra världar, där andra stodo lika högt öfver henne, som nu andra stå under henne. Äfven den lägsta själ skall stiga upp dit, hvarest våra högsta nu stå, och ännu ofödda själar skola intaga hennes plats i evolutionen. Saker synas orättvisa, emedan vi lösrycka vår värld ur hennes plats i evolutionen och ställa henne för sig själf utan föregångare och utan efterföljare. Det är vår okunnighet, som här ser en orättvisa. Naturens vägar äro för alla lika, och hon gifver alla sina barn en spenbarnsålder, en barnålder och en mannaålder. Det är icke hennes fel, om vår dårskap begär, att alla själar skola befinna sig på samma evolutionsstadium vid samma tid, och ropar "orättvisa", om denna fordran icke uppfylles.

Vi skola bäst förstå själens evolution, om vi återgå till den punkt, där vi nyss lämnade henne, då djurmänniskan var redo att erhålla och verkligen erhöll den embryoniska själen. För att undvika en möjlig missuppfattning måste jag här säga, att det icke från detta ögonblick räknadt fanns två monader hos människan — en, som hade byggt den mänskliga kroppshyddan, och en, som steg ned i denna hydda, och hvilkens lägsta aspekt var den mänskliga själen. Likasom — för att åter låna en liknelse från H.P. Blavatsky — tvenne solstrålar kunna passera igenom ett hål i en fönsterlucka, blanda sig tillsamman och utgöra blott *en* stråle, ehuru de varit två, så förhåller det sig ock med dessa strålar från den högsta solen, den Gudomlige Herren öfver vårt universum. När den andra strålen inträdde i den mänskliga kroppshyddan, blandade den sig med den första, förstärkte den blott med ny kraft och ny strålgans, och den mänskliga monaden *såsom en enhet* började sin väldiga uppgift att utveckla människans högre krafter härstammande från det gudomliga lif, från hvilket den kom.

Den embryoniska själen, Tänkaren, hade i början såsom sin embryoniska mentala kropp det hölje af tankestoff, som formmonaden fört med sig, men ännu icke organiserat till någon möjlighet att funktionera. Det var blott fröet till en tankekropp förenadt med blotta fröet till en orsakskropp, och under många inkarnationer dref den starka begärelsenaturen sitt spel med själen, ryckte henne med sig på sina egna lidelsers och lustars väg och slungade emot henne alla sin egen okontrollerade djuriskhets ursinniga vågor. Frånstötande som detta själens första lif i början kan synas oss, när vi betrakta det från det högre stadium vi nu uppnått, var det dock nödvändigt för att förnuftsfröen skulle gro. Uppfattandet af skiljaktigheter, förnimmandet af, att en sak är olik en annan, är en väsentlig förberedelse till allt slags tänkande. Och för uppväckandet af denna förnimmelse i den ännu icke tänkande själen behöfde hon beröras af starka och våldsamma kontraster, som tvingade sina olikheter på henne — slag på slag af tygellös njutning, slag på slag af öfverväldigande smärta. Den yttre världen hamrade på själen genom begärelsenaturen, till dess förnimmelser småningom började göras och, efter otaliga

upprepningar, inregistreras. De små vinster, som gjordes under hvarje inkarnation, magasineras af Tänkaren, såsom vi redan sett, och sålunda gjordes efterhand framsteg.

Långsamma framsteg visserligen, ty knappast någonting *tänktes*, och därför uträttades knappast något i fråga om organiserandet af tankekroppen. Icke förrän många förmimmelser inregistrerats i densamma såsom mentala bilder, fanns där något material, på hvilket en inifrån ledd tankeverksamhet kunde grundas. Denna började, när två eller flere af dessa mentala bilder sammanställdes, och någon — om än så elementär — slutsats från dem gjordes. Denna slutsats var början till förståndsverksamheten, fröet till alla de logiska system, som människoförståndet sedan utvecklats eller assimilerat. Dessa slutsatser gjordes i början allesammans i begärelsenaturens tjänst till ökandet af njutningen och minskandet af smärtan. Men hvar och en ökade tankekroppens verksamhet och stimulerade den till bättre funktion.

Vi kunna lätt inse, att under denna vårt släktes första barndomstid människan icke hade någon kunskap om godt och ondt. Rätt och orätt existerade icke för henne. Rätt är det, som står i öfverensstämmelse med den gudomliga viljan, som befordrar själens framåtskridande, som är ägnadt att stärka människans högre natur samt uppfostra och underkufva den lägre. Orätt är det, som fördröjer evolutionen, som håller själen kvar på de lägre stadierna, sedan hon lärt de läxor, de ha att gifva, som är ägnadt att främja den lägre naturens herravälde öfver den högre, och som likställer människan med det oskälige djuret, som hon skulle växa ifrån, istället för med guden, hvartill hon skulle utveckla sig. Innan människan kunde veta hvad som var rätt, måste hon lära sig, att allt är lagbundet; och detta kunde hon endast lära genom att följa allt, som attraherade henne i den yttre världen, genom att gripa efter hvarje åtrådt föremål och sedan af erfarenheten, ljuf eller bitter, lära, om hennes lust stod i harmoni eller strid med lagen. Låtom oss taga ett i ögonen fallande exempel, intagandet af smaklig föda, och se huru den i släktets barndom lefvande människan däraf kunde få en läxa om naturens lagbundenhet. Då hon första gången åt däraf, stillades hennes hunger, hennes smak tillfredsställdes, och endast behagliga erfarenheter gjordes, ty hennes handling stod i harmoni med lagen. Vid ett annat tillfälle önskade hon emellertid öka sin njutning, åt för mycket och fick lida därför, ty hon hade öfverskridit lagen. För den gryende intelligensen var detta en förvirrande erfarenhet, att det behagliga genom öfvermått blef en orsak till smärta. Åter och åter igen ledde henne begäret till omåttlighet, och för hvar gång erfor hon de smärtsamma följderna, till dess hon slutligen lärde sig måttlighet, d.v.s. att rätta sin kroppsliga verksamhet i detta hänseende efter den fysiska lagen. Hon fann nämligen, att det fanns vissa förhållanden, som inverkade på henne, och som hon icke kunde ändra, och att endast genom deras iakttagande fysisk lycka kunde betryggas. Liknande erfarenheter strömmade in på henne genom alla kroppsliga organ med orubblig regelbundenhet; hennes frambrutande begär bragte henne njutning eller smärta, allt efter som de verkade med naturens lagar eller emot dem; och i den mån erfarenheten växte, började den leda hennes steg och influera på hennes val. Hon behöfde dock icke börja sin erfarenhet på nytt med hvarje nytt lif, ty till hvarje återfödelse förde hon med sig i någon mån ökade intellektuella förmögenheter i alltjämt sig ökande mängd.

Jag sade, att utvecklingen i dessa mänsklighetens första dagar var ganska långsam, ty det var endast dagbräckningen af intellektuell verksamhet, och när människan i döden lämnade sin fysiska kropp, tillbragte hon det mesta af sin tid i Kamaloka, genomsofvande en kort de-

vakanisk period af omedvetet assimilerande af alla små mentala erfarenheter, men ännu icke tillräckligt utvecklade för det aktiva himmelska lif, som låg framför henne efter många dagar. Dock hade hon den bestående orsakskroppen, som var förvaringsrummet för hennes egenskaper och öfverförde dessa för vidare utveckling till hennes nästa lif på jorden. Den roll, som den monadiska gruppsjälens spelade på evolutionens tidigare stadier, spelar hos människan orsakskroppen, och det är denna oafbrutet förblifvande väsenhet, som i hvarje fall möjliggör evolutionen. Utan den skulle förvarandet af de mentala och moraliska erfarenheterna, hvilka framträda som förmögenheter, vara lika omöjligt som förvarandet af fysiska erfarenheter, hvilka framträda som ras- och familjeegendomligheter, utan den fysiska plasman kontinuitet. Själur utan ett förflutet bakom sig, plötsligt framspringande ur intet, med utpräglade intellektuella och moraliska egendomligheter, detta är en föreställning lika vidunderlig som den motsvarande föreställningen om barn, komna ingenstädes ifrån och ej besläktade med någon, men visande en utpräglad ras- och familjetyp, skulle vara. Hvarken människan eller hennes fysiska omklädnad är vare sig orsaklös eller förorsakad af Logos' direkta skaparkraft; här, liksom i så många andra fall, ses de osynliga tingena klart genom sin analogi med de synliga, ty de synliga äro i själfva verket ingenting annat än bilder, reflexer af osedda ting. Utan en kontinuitet i den fysiska plasman skulle ingen möjlighet finnas för evolutionen af fysiska egendomligheter; utan intelligensens kontinuitet finnes ingen möjlighet för evolutionen af mentala och moraliska egenskaper. I båda fallen skulle utan kontinuitet evolutionen afstanna på sitt första stadium, och världen skulle vara ett kaos af otaliga och enstaka begynnelse i stället för ett ständigt vardande kosmos.

Vi få icke försumma att lägga märke till, att i dessa första dagar mycken omväxling i typer och i det individuella framåtskridandets natur förorsakades af individernas olika omgifningar. Till sist hafva alla själar att utveckla alla sina krafter, men den ordning, i hvilken dessa krafter utvecklas, beror af de förhållanden, i hvilka själen är försatt. Klimatet, jordens fruktbarhet eller ofruktbarhet, lifvet i bergstrakter eller på slätten, i urskogen eller på oceanens strand, dessa och otaliga andra saker kalla till verksamhet den ena eller den andra gruppen af vaknande själskrafter.

Ett lif af ytterliga besvärligheter, af oupphörlig kamp med naturen utvecklar helt andra krafter än dem, hvilka utvecklas midt i det yppiga öfverflödet på en tropisk ö. Båda kraftgrupperna behövas, ty själen skall blifva herre öfver hvarje område af naturen, men påfallande olikheter kunna sålunda utvecklas äfven hos själar af samma ålder, och den ena kan synas ha hunnit längre än den andra, allt eftersom iakttagaren högst uppskattar själens mera praktiska eller hennes mera kontemplativa förmögenheter. Den fullkomnade själen äger dem allesammans, men den själ, som är stadd i tillväxt, måste utveckla dem en efter annan, och detta är ännu en orsak till den ofantliga olikheten, som finnes bland mänskliga varelser.

Vi måste nämligen, som redan sagdt, ihågkomma, att den mänskliga evolutionen är individuell. I en grupp, som besjålas af en enda monadisk gruppsjäl, finner man samma instinkter hos alla, ty förvaringsrummet för erfarenheterna är denna monadiska gruppsjäl, och den ingjuter sitt lif i alla de af densamma beroende formerna. Men hvarje människa har sin egen fysiska kropp, och endast en i sänder, och förvaringsrummet för alla erfarenheter är orsakskroppen, hvilken gjuter sitt lif i detta sitt enda fysiska hölje och icke kan påverka något annat sådant,

emedan det icke står i förbindelse med något annat. Därför finna vi, att olikheterna mellan mänskliga individer är större än någonsin mellan djurindivider af samma art, och därför kan icke heller hos människorna egenskapernas utveckling studeras i massan utan endast hos den fortlefvande individen. Bristen på förmåga att göra ett sådant studium gör, att vetenskapen är ur stånd att förklara, hvarför somliga människor höja sig öfver sina likar såsom intellektuella och moraliska jättar, är ur stånd att följa i spåren den intellektuella evolutionen hos en Shankârachârya eller en Pythagoras, den moraliska evolutionen hos en Buddha eller en Kristus.

Vi vilja nu betrakta de särskilda faktorerna i reinkarnationen, emedan en klar förståelse af dessa är nödvändig för lösandet af några af de svårigheter — t.ex. den förmenta förlusten af minnet — som kännas af dem, hvilka icke äro förtrogna med denna idé. Vi hafva sett, att människan, under det hon passerar igenom den fysiska döden, Kamaloka och Devakan, förlorar, en i sänder, sina olika kroppar, den fysiska, den astrala och den mentala. Alla dessa upplösas och deras partiklar blanda sig åter med materien på deras olika plan. Människans förbindelse med det fysiska höljet afbrytes och upphör helt och hållet. Men den astrala och den mentala kroppen öfverföra till den egentliga människan, Tänkaren, de frön till förmögenheter och egenskaper, hvilka härröra från jordelivets verksamhet, och dessa uppmagasineras i orsakskroppen såsom frön till hennes nästa astral- och tankekropp. På detta stadium återstår alltså endast människan själf, landtbrukaren som har inbärgat sin skörd och lefvat på densamma, till dess den helt och hållet assimilerats med honom själf. Dagbräckningen af ett nytt lif börjar, och han måste åter gå bort till sitt arbete intill aftonen.

Det nya lifvet börjar med väckandet till lif af de mentala fröen, och dessa draga till sig näring från materialet på de lägre underafdelningarne af det mentala planet, till dess af dem en tankekropp utvecklats, hvilken noga motsvarar det mentala stadium, hvartill människan hunnit, och såsom organ gifver uttryck åt alla hennes intellektuella förmögenheter. Det förflutnas erfarenheter existera, icke såsom mentala bilder i denna nya kropp. Såsom sådana upphörde de, när den gamla tankekroppen upplöstes, och endast deras väsens kärna, deras verkan på själsförmögenheterna, finnes kvar. De voro förståndsnaturens näring, det material, hvaraf den väfde krafter, och i den nya kroppen återframträda de såsom krafter; de bestämma dess material och de forma dess organer. När människan, Tänkaren, sålunda iklädt sig en ny kropp för sitt kommande lif i de lägre andliga ängderna, går hon vidare och förser sig med en astralkropp för sitt lif på det astrala planet genom att väcka till lif de astrala fröen. Denna astralkropp åter representerar på det noggrannaste hennes begärelsenatur och reproducerar troget de egenskaper, hvilka hon utvecklat i det förflutna, likasom fröet representerar sitt fädernetrad. Sålunda står människan fullt utrustad för sin nästa inkarnation. Det enda minnet af händelserna i hennes föregående lif finnes i orsakskroppen, i hennes egen bestående form, den enda kropp som öfvergår från lif till lif.

Oberoende af hennes eget åtgörande drages emellertid försorg om att förse henne med en fysisk kropp lämpad att vara ett uttryck för hennes egenskaper. I sina föregående lif har hon knutit förbindelser med och ådragit sig skulder till andra mänskliga varelser, och några af

dessa skola delvis bestämma hennes födelseställe och hennes familj.¹⁰⁴ Hon har varit en källa till lycka eller olycka för andra. Detta är en faktor vid bestämmandet af hennes kommande lifsvillkor. Hennes begärelsenatur är väl tyglad eller den är oreglerad och tygellös; detta tages med i räkningen i fråga om hennes nya kropps fysiska ärftlighet. Hon har odlat vissa andliga förmögenheter t.ex. de konstnärliga; detta måste fästas afseende vid, ty den fysiska ärftligheten är en viktig faktor, där det fordras ett fint organiseradt nervsystem och utbildad känslighet; o.s.v. i oändlighet. Människan kan hafva och har säkerligen många hvarandra motsägende egenskaper, så att endast en del af dem kan finna uttryck i en viss kropp, som kan uppbyggas, och en grupp af sådana krafter hos henne, som äro ägnade att samtidigt komma till uttryck, måste utväljas. Allt detta göres af vissa höga andliga intelligenser,¹⁰⁵ hvilka ofta betecknas såsom Karmas herrar, emedan det är deras uppgift att öfvervaka utarbetandet af de orsaker, som ständigt sättas i rörelse genom tankar, önskningsar och handlingar. De hålla trådarna af det öde, som hvarje människa har väft, och leda den reinkarnerande människan till den omgifning, som bestämts af hennes förflutna, och som hon omedvetet själf valt under sina föregående inkarnationer.

När rasen, nationen, familjen sålunda äro bestämda, gifves hvad vi skulle kunna kalla den fysiska kroppens gjutform — passande till uttryck för människans egenskaper och för utarbetandet af de orsaker, hon har satt i gång — af desse Store, och den nya eteriska motbilden, en kopia af denna gjutform, bygges i moderlifvet genom en elementals verksamhet, hvarvid Karmas Herrars tanke är dess drivvande kraft.

Den täta kroppen inbygges i den eteriska motbilden, molekyl för molekyl, och följer den noggrannt, och här har den fysiska ärftligheten stort inflytande genom det gifna materialet. Vidare påverka de omgifvande människornas tankar och känslor, isynnerhet den ständigt närvarande modrens och fadrens, den byggande elementalen i hans arbete, och de individer, med hvilka den inkarnerande människan knutit förbindelser i det förflutna, inverka sålunda på de sig utvecklande fysiska villkoren för hennes nya lif på jorden. På ett mycket tidigt utvecklingsstadium träder den nya astralkroppen i förbindelse med den nya eteriska motbilden och utöfvar ett betydande inflytande på dess daning. Och genom den verkar tankekroppen på nervsystemet och bereder det till att blifva ett lämpligt verktyg i det tillkommande. Detta inflytande, som börjar i lifvet före födelsen — så att när ett barn födes, dess hjärnbildning uppenbarar dess intellektuella och moraliska egenskapers omfattning och jämnvikt — fortsättes efter födelsen, och detta byggande af hjärnan och nerverna och deras bringande i växelverkan med astralkroppen och tankekroppen fortgå till det sjunde barndomsåret, vid hvilken ålder förbindelsen mellan människan och hennes fysiska omhölje är fullständig, så att hon sedan dess kan sägas snarare verka genom detsamma än på detsamma. Ända till denna ålder befinner sig Tänkarens (människans) medvetande mera på det astrala planet än på det fysiska, och detta visar sig ofta genom framträdandet af psykiska förmögenheter hos små barn. De se osynliga kamrater och vackra landskap; de höra röster, som äro ohörbara för de äldre, och de uppfånga förtjusande och utsökt fina bilder från astralvärlden. Dessa fenomen försvinna i all-

¹⁰⁴ Denna och följande orsaker, som bestämma det nya livvets yttre förhållanden, komma att utförligare behandlas i kap. IX.

¹⁰⁵ Omtalade af H.P. Blavatsky i *Hemliga Läran*. De äro Lipika, de som föra de karmiska protokollen, och Mahârâjas, som leda det praktiska utförandet af Lipikas beslut.

mänhet, då Tänkaren börjar verksamt arbeta genom det fysiska omhöljet, och af det drömmande barnet blir den hvardagliga gossen eller flickan, ofta till mycken lättnad för de oroliga föräldrarne, som äro okunniga om orsaken till, att deras barn är så "underligt".

De flesta barn ha åtminstone en ansats till denna underlighet, men de lära sig snart att dölja sina drömmar och syner för sin osympatiserande omgifning, emedan de äro rädda för att få bannor för att de "hitta på historier" eller för hvad barnet fruktar vida mera — åtlöje. Om föräldrarne kunde se sina barns hjärnor, hvilka vibrera under en outredbar blandning af fysiska och astrala intryck, som barnen själfva äro alldeles ur stånd att skilja, och hvilka stundom äfven — ty så plastiska äro de — mottaga en vibration från de högre regionerna, en vision af eterisk skönhet, af heroisk själfuppoffring, skulle de hafva mera tålmod med, mera förståelse för det otydliga pladdrandet af de små, som försöka att på det för dem ovanliga och svåra språket tolka de förbiskymtande glimtar, af hvilka de äro medvetna, och som de försöka att uppfånga och bibehålla. Om man trodde på och förstod reinkarnationsläran, skulle den befria barnalifvet från dess mest gripande sida, själens af ingen understödda kamp för att vinna herravälde öfver sina nya omhöljen och för att fullständigt sätta sig i förbindelse med sin tätaste kropp utan att förlora förmågan att påverka de glesare omhöljerna på ett sätt, som sätter dessa istånd att öfverföra till det tätare omhöljet sina egna finare vibrationer.

KAPITEL VIII.

Reinkarnationen. (Fortsättning.)

De uppåttstigande stadier af medvetande, som Tänkaren genomgår, då han reinkarneras under sin långa lifscykel i de tre lägre världarne, äro tydligt utpräglade, och den påtagliga nödvändigheten af många lif, i hvilka han kan erfara dem, om han öfverhufvud skall utveckla sig, är ägnad att bibringa de mera tänkande den klaraste öfvertygelse om reinkarnationens sanning.

Det första stadiet är det, där alla erfarenheter äro sinnliga, och den enda insats, som intelligensen gör, består i kunskapen om, att beröringen med somliga föremål åtföljes af en känsla af förnöjelse, medan beröringen med andra åtföljes af en känsla af smärta. Dessa föremål framkalla tankebilder, och bilderna börja snart verka såsom en eggelse att söka de föremål, som äro i föreställningen förbundna med förnöjelse, när dessa föremål icke äro närvarande, hvarvid sålunda de första ansatserna till minne och syftemålsförnimmelse visa sig. Denna första primitiva indelning af den yttre världen i ting, som verka angenämt, och sådana, som verka oangenämt, efterföljes af den mera komplicerade idén om kvantitetens inflytande på förnöjelsen och smärtan, hvarpå vi redan häntydt.

På detta evolutionsstadium är minnet mycket kortlifvadt, eller med andra ord föreställningsbilderna äro mycket flyktiga. Idén att från det förflutna sluta till det tillkommande har, äfven i sin mest elementära form, ännu icke uppgått för Tänkarebarnet, och dess handlingar bestämmas utifrån genom intrycken från den yttre världen eller allra högst genom tillskyndelser af begär och lidelser, hvilka kräfva tillfredsställelse. För en omedelbar tillfredsställelse är det redo att kasta bort hvad som helst, huru nödvändigt det än må vara för dess framtida välbefinnande. Ögonblickets behof tager öfverhand öfver hvarje annan hänsyn. Talrika exempel på människosjälur i detta embryoniska tillstånd kan man finna i resebeskrifningar, och nödvändigheten af många jordelif skall inprägla sig hos enhvar, som studerar de minst utvecklade vildarnes intellektuella tillstånd och jämför det med genomsnittsmänniskornas bland oss själfva.

Det är öfverflödigt att säga, att den moraliska uppfattningen icke är mera utvecklad än den intellektuella. Föreställningen om godt och ondt har ännu icke framträdt, och det är icke ens möjligt att bibringa det alldeles utvecklade sinnet en elementär föreställning om vare sig godt eller ondt. Godt och angenämt äro här uttryck, som betyda detsamma, såsom t.ex. i det välbekanta fallet med den australiska vilden, om hvilken Charles Darwin talar. Ansatt af hunger stack han ihjäl den första lefvande varelse, som kunde tjäna honom till föda, och detta råkade vara hans hustru. En europé föreställde honom det dåliga i hans handling, men gjorde därmed icke något intryck på honom. Ty af den honom gjorda förebräelsen, att det var mycket illa gjordt af honom, att han åt upp sin hustru, drog han endast den slutsatsen, att främlingen trodde, att hon smakade illa eller var svårsmält, och han tillbakavisade hans klander med att

helt lugnt skratta, under det han klappade sig på magen och i belåten ton förklarade: "Hon var mycket god." Om man i tanken mäter det moraliska afståndet mellan denne man och den helige Franciscus af Assisi, skall man inse, att det antingen måste finnas en evolution af själarne så väl som af kropparne, eller också måste inom själens rike förekomma ständiga underverk, ur sitt sammanhang lösryckta nyskapelser.

Tvenne vägar äro tänkbara, på hvilka människan kunnat gradvis höja sig från detta embryoniska själstillstånd. Hon kan ha varit omedelbart ledd och styrd af människor, vida mera utvecklade än hon själf, eller hon kan för sin utveckling ha varit hänvisad till sig själf utan någon hjälp utifrån. Det senare fallet skulle ha kräft otaliga årtusenden, ty utan exempel och utan ledning, hänvisade till de föränderliga intrycken af yttre föremål och friktionen med andra människor, lika utvecklade som hon själf, kunde de inre krafterna endast mycket långsamt ha blifvit väckta. Faktiskt är, att människan utvecklats sig medelst direkta föreskrifter och exempel och en allvarlig uppfostran. Vi ha redan sett, att när massan af genomsnittsmänskligheten mottagit den gnista, som gaf Tänkaren tillvaro, var det några af Förnuftets större Söner, hvilka inkarnerade såsom lärare, och att det äfven var en lång serie af Förnuftets mindre Söner på olika evolutionsstadier, som kommo till inkarnation såsom den högsta vägen i mänsklighetens framryckande flod. Dessa styrde de mindre utvecklade under de store lärarnes välsignelsebringande ledning, och de tvungo dem att lyda de elementära reglerna för ett rätt lefverne — i början sannerligen mycket elementära — samt påskyndade i hög grad utvecklingen af intellektuella och moraliska förmögenheter i de embryoniska själarne. För att nu icke tala om alla andra urkunder, äro de kolossala lämningarna af längesedan försvunna civilisationer — lämningar, som ådagalägga en stor ingenjörsskicklighet, en förståndsodling vida öfverstigande hvad som var möjligt för massan af den dåvarande barnmänskligheten — tillräckliga bevis för, att då på jorden funnes individer med en intelligens, mäktig att planlägga och utföra stora ting.

Vi vilja nu fortsätta skildringen af det första stadiet af medvetandets evolution. Sensationen var helt och hållet herre öfver intelligensen, och de tidigaste intellektuella ansträngningarna sporrades af begäret. Detta ledde människan till att småningom och på ett klumpigt sätt uppgöra planer. Hon började varsna ett bestämdt samband mellan vissa föreställningsbilder, och när en sådan tedde sig för henne, vänta framträdandet af en annan, som ständigt hade följt den i spåren. Hon började draga slutsatser och äfven företaga handlingar i tillit till dessa slutsatser — ett stort framsteg. Och hon började äfven då och då tveka att följa begärets våldsamma eggelser, då hon gång på gång funnit, att dess tillfredsställelse i hennes erinring var förbundet med ett därpå följande lidande. Utvecklingen i denna riktning påskyndades mycket genom det tryck, hvilket i ord uttryckta lagar utöfvade på henne. Det var henne förbjudet att tillfredsställa vissa begärelser, och det var henne sagdt, att lidande skulle följa på olydnaden. När hon det oaktadt hade satt sig i besittning af det föremål hon åtrådde, och funnit, att lidande följde på njutningen, gjorde den i uppfyllelse gångna förutsägelsen om straff ett vida starkare intryck på hennes sinne, än det oväntade och därför för henne tillfälliga inträffandet af samma lidande någonsin skulle ha gjort. Sålunda uppstod en strid mellan minnet och begäret, och tankeförmågan blef genom denna strid mera aktiv och sporrades till en lifligare verksamhet. Striden betecknar i själfva verket öfvergången till det andra hufvudstadiet.

Här började det första fröet till vilja visa sig. Begär och vilja leda en människas handlingar, och viljan har t.o.m. blifvit betecknad såsom det begär, hvilket utgår segrande ur striden mellan begären. Men detta är en omogen och ytlig åsikt, som ingenting förklarar. Begäret är Tänkarens utåtgående kraft, till sin riktning bestämd af de yttre föremålens attraktion. Viljan är Tänkarens utåtgående kraft, till sin riktning bestämd af förståndets slutsatser från föregående erfarenheter eller af Tänkarens egen omedelbara intuition. Eller med andra ord: begäret ledes utifrån, viljan inifrån. I början af människans evolution har begäret fullständig suveränitet, och kastar henne hit och dit. I midten af hennes evolution äro begäret och viljan i ständig strid, och segern lutar än åt den ena sidan, än åt den andra. Vid slutet af hennes evolution har begäret dött, och viljan härskar utan motstånd, utan gensägelse. Ända till dess Tänkaren är tillräckligt utvecklad för att omedelbart se, ledes han vilja af förståndet. Och som förståndet kan draga sina slutsatser endast från sitt förråd af föreställningsbilder — sin erfarenhet — och detta förråd är begränsadt, anbefaller viljan mer eller mindre ofta oriktiga handlingar. Det lidande, som dessa oriktiga handlingar medföra, ökar förrådet af föreställningsbilder och gifver sålunda förståndet en ökad fond, från hvilken det kan draga sina slutsatser. Sålunda äger framåtskridande rum, och visheten födes.

Begäret inblandar sig ofta i viljan, så att hvad som synes vara bestämdt inifrån, i själfva verket till en stor del dikteras af den lägre naturens kraf efter ting, som skänka henne tillfredsställelse. I stället för en öppen strid mellan dem båda smyger sig den lägre naturen listigt in i den högres strömfåra och drager hennes kurs på sned. Slagna på öppna fältet, konspirera sålunda personlighetens begär emot sin besegrare och vinna ofta genom list hvad de icke kunde vinna genom våld. Under hela detta andra hufvudstadium, i hvilket den lägre Manas' förmögenheter äro inbegripna i full evolution, är striden det normala tillståndet, striden mellan sinnen och förnuftet om herraväldet.

Det problem, som inom mänskligheten skall lösas, är att få slut på striden med bevarande af viljans frihet, att oundvikligen bestämma viljan till det bästa, medan ändock detta bästa är valdt i frihet. Det bästa skall väljas, men genom en ur eget initiativ framgången viljeakt, som kommer med hela vissheten af en förut bestämd nödvändighet. Säkerheten hos en bindande lag skall afvinnas otaliga viljor, af hvilka enhvar har frihet att bestämma sin egen kurs.

Lösningen af detta problem är enkel, när den är känd, ehuru det, när det först framställes, synes innebära en olöslig motsägelse. Låt människan hafva frihet att välja sina egna handlingar, men låt hvarje handling medföra ett oundvikligt resultat. Släpp henne lös midt ibland alla föremål för begären, och låt henne få hvad helst henne lyster, men låt henne bära alla följderna af sitt val, antingen de äro behagliga eller obehagliga. Snart skall hon då med fri vilja förkasta de ting, hvilkas besittning slutligen förorsakar henne smärta; hon skall icke längre åstunda dem, när hon till fullo erfarit, att deras ägande slutar med sorg. Låt henne kämpa för att ernå nöjet och undvika smärtan: hon skall icke dess mindre malas mellan lagens kvarnstenar, och läxan skall upprepas så många gånger, som det är nödvändigt. Reinkarnationen gifver så många lif, som behöfvas äfven för den trögaste lärjunge. Småningom skall begäret efter föremål, som bringa med sig lidande, af sig själf dö, och när föremålet visar sig i hela sin bedårande glans, skall hon förkasta det, icke af tvång, utan af fritt val. Det är icke längre önskvärdt, det har förlorat sin makt. Så går det med det ena efter det andra; valet kommer mer och

mer i harmoni med lagen. "Villfarelsens vägar äro många, sanningens väg är en." När villfarelsens alla vägar blifvit trampade, när de alla befunnits mynna ut i lidande, då är valet att vandra sanningens väg oåterkalleligt, ty det är grundadt på kunskap. De lägre rikena arbeta under lagens tvång, harmoniskt. Människans rike är ett kaos af stridiga viljor, hvilka kämpa mot, uppresa sig mot lagen. Men slutligen utvecklar sig därur en ädlare enhet, ett harmoniskt val af frivillig lydnad — en lydnad, som emedan den är frivillig, grundad på kunskap och på minnet af olydnadens följder, är stadigvarande och icke kan lockas på afvägar af någon frestelse. Okunnig och oerfaren skulle människan alltid ha varit i fara att falla. Då hon blifvit såsom en gud, vetande genom erfarenheten hvad som är godt och ondt, är hennes val af det goda för alltid höjdt öfver möjligheten af förändring.

Viljan på det sedliga området kallas i allmänhet samvete, och hon är underkastad samma svårigheter på detta område som i sina öfriga yttringar. Så länge det är fråga om flere gånger upprepade handlingar, hvilkas följder äro välbekanta för förståndet eller för Tänkaren själf, talar samvetet skyndsamt och bestämdt. Men när okända problem uppstå, angående hvilkas lösning erfarenheten tiger, kan samvetet icke uttala sig med säkerhet. Det har blott ett tveksamt svar från förståndet, hvilket endast kan draga en tvifvelaktig slutsats, och Tänkaren kan icke tala, om hans erfarenhet icke innefattar de förhållanden, hvilka nu inträdt. Därför leder samvetet stundom vilse, d.v.s. när viljan saknar en klar ledning vare sig af förståndet eller intuitionen, leder hon till oriktiga handlingar. Icke heller kunna vi lämna utom räkningen de inflytelser, som beröra själen utifrån, från andra människors, från våra vänners, från familjens, samhällets och nationens tankeformer.¹⁰⁶ Alla dessa omgifva och genomtränga själen med sin egen atmosfär och göra, att allting ter sig på ett förvridet sätt och i oriktiga proportioner. Sålunda påverkadt kan förståndet ofta nog icke ens döma lugnt från sin egen erfarenhet, utan drager falska slutsatser, då det studerar sitt material genom ett vanställande medium.

De moraliska förmögenheternas utveckling pådrifves i en stor utsträckning af kärlekskänslorna, hur djuriska och själfviska de än äro under Tänkarens barndom. Sedelagarne äro formulerade af det upplysta förståndet, som upptäcker lagarne för naturens gång och bringar människans handlingssätt i harmoni med den gudomliga viljan. Men impulsen till lydnad för dessa lagar, äfven när ingen yttre makt tvingar, har sin rot i kärleken, denna dolda gudomlighet i människan, som städse vill flöda ut, gifva, sig åt andra. Sedligheten börjar hos den utvecklade Tänkaren, när han af kärlek till maka, barn eller vänner först ledes till att, utan tanke på egen fördel, utföra en handling, som tjänar det älskade föremålet. Detta är den första segern öfver den lägre naturen, hvilkens fullständiga underkufvande är det sedliga fullkommandets stora uppgift. Därför är det af så stor vikt att aldrig döda eller söka försvaga känslorna af kärlek, såsom det sker i många af de lägre slagen af occultism. Huru orena och grofva dessa känslor än må vara, erbjuda de möjligheter till sedlig utveckling, från hvilka de kallsinniga och själfutbillräckliga, hafva utestängt sig. Det är en lättare uppgift att rena kärleken än att skapa kärlek; och häraf kommer det, att "syndarne" af mänsklighetens store Lärare sagts vara himmelriket närmare än fariséerna och de skriftlärde.

¹⁰⁶ Se kap. II.

I det tredje stora medvetenhetsstadiet inträder utvecklingen af de högre intellektuella förmögenheterna. Intelligensen dröjer icke mera uteslutande vid de föreställningsbilder, hvilka erhållits från sinnesförmögenheterna, behandlar icke mera blott rent konkreta föremål och sysslar icke mera endast med de egenskaper, som skilja det ena från det andra. Sedan Tänkaren lärt sig att klart skilja mellan föremålen genom att dröja vid deras olikheter, börjar han gruppera dem efter någon egenskap, som förekommer hos ett antal i öfrigt olika föremål, och sålunda utgör en föreningslänk dem emellan. Han drager fram, abstraherar, denna gemensamma egenskap, och ställer alla de föremål, som äga den, afsides från de öfriga, som sakna den, och på detta sätt utvecklar han förmågan att uppfatta likhet och olikhet, ett steg till den mycket senare uppfattningen af det Enda, som ligger bakom det mångfaldiga. Han klassificerar sålunda allt, som är omkring honom, utvecklar sin syntetiska förmåga och lär sig att sammanfatta så väl som att analysera. Sedan tager han ett nytt steg och fattar den gemensamma egenskapen såsom en idé, oberoende af alla de föremål, i hvilka den förefinnes, och skapar sålunda ett högre slags föreställningsbild än bilden af ett konkret föremål, — nämligen bilden af en idé, som icke har någon tillvaro såsom företeelse i formens världar, men som existerar i det mentala planets högre region och lämnar material, hvarpå Tänkaren själf kan arbeta.

Den lägre Manas kan genom förståndsdeduktioner höja sig till den abstrakta idén, och då han så gör, flyger han så högt han kan komma, berörande tröskeln till den formlösa världen och dunkelt skönjande hvad som ligger på andra sidan. Tänkaren däremot skådar dessa idéer och lefver städse bland dem, och när det abstrakta tänkandets makt utvecklas och öfvas, blifver Tänkaren arbetsduglig i sin egen värld och börjar att aktivt fungera inom sin egen sfär. Sådana människor fråga föga efter sinnenas lif, föga efter yttre erfarenhet, eller intelligensens sysslande med bilder af yttre föremål. Deras krafter riktas inåt, och strömma icke mera ut för att söka tillfredsställelse. De sluta sig lugnt inom sig själfva, helt upptagna af filosofiens problem, af lifvets och tänkandets djupare sidor; de söka förstå orsakerna snarare än grubbla öfver verkningarne; de närma sig mer och mer till förståelsen af det Enda, som ligger bakom den yttre naturens mångfald.

På medvetandets fjärde stadium skådas detta Enda, och med öfverspringande af de skrankor, förståndet uppsatt, breder medvetandet ut sig till att omfatta världen. Det ser alla ting i sig och såsom delar af sig, och det ser sig själf såsom en stråle af Logos, och därför såsom ett med Honom. Hvar är då Tänkaren? Han har blifvit medvetande, och medan den andliga själen kan efter behag bruka hvart och ett af sina lägre vehikel, är hon icke mera uteslutande hänvisad till deras bruk och behöfver dem icke för sitt fulla och medvetna lif. Då är reinkarnationen icke mera nödtvungen, och människan har tillintetgjort döden — har för visso vunnit odödligheten. Då har hon blifvit "en pelare i min Guds tempel" och "skall aldrig mera utgå därutur".

För att afsluta denna del af vårt studium behöfva vi förstå det successiva upplifvandet af medvetandets vehikler, deras bringande i verksamhet ett i sänder, såsom människosjälens harmoniska instrumenter.

Vi hafva sett, att Tänkaren allt ifrån början af sitt individuella lif ägt klädnader af mental, astral, eterisk och tät fysisk materia. Dessa äro de medier, i hvilka hans lif vibrerar utåt, den medvetandets brygga — som vi kunna kalla dem — på hvilken alla impulser från Tänkaren

kunna nå den täta fysiska kroppen, och på hvilken alla intryck från den yttre världen kunna nå honom. Men detta allmänna bruk af de successiva kropparne såsom delar af ett sammanhängande helt är någonting helt annat än upplifvandet af hvar och en af dem i sin ordning såsom ett särskildt vehikel för medvetandet oberoende af dem, hvilka stå lägre i skalan, och det är detta, vi nu hafva, att betrakta.

Det lägsta höljet, den täta fysiska kroppen, är den första, som skall bringas i harmonisk verksamhet. Hjärnan och nervsystemet skola bearbetas och bringas till den finaste känslighet för hvarje intryck, som ligger inom tonskalan af deras vibrationsförmåga. På de första stadierna, medan den täta fysiska kroppen är sammansatt af gröfre materia, är denna tonskala ytterst begränsad, och intelligensens fysiska organ kan endast reagera för de lägsta af de vibrationer, hvilka nedsändas. Den reagerar — såsom naturligt är — vida hastigare för intryck från den yttre världen, förorsakade af föremål, hvilka till sitt material likna den själf. Dess upplifvande såsom ett vehikel för medvetandet beror på den lägre naturens samverkan med den högre, dess lojala underkastelse af sig själf i sin inre härskares tjänst. När efter många, många lifsperioder den lägre naturen börjar känna, att hon existerar för själens skull, att allt dess värde beror af den hjälp, hon kan gifva själen, att hon kan vinna odödlighet endast genom att uppgå i själen — då går hennes utveckling framåt med jättesteg. Dessförinnan har utvecklingen varit omedveten. I början var den lägre naturens tillfredsställelse lifsändamålet, och ehuru detta var en nödvändig förberedelse för framkallandet af Tänkarens inneboende krafter, bidrog det icke direkt till att göra kroppen till ett redskap för medvetandet. Det direkta arbetet därpå börjar, när det mänskliga lifvets centrum förlägges i tankekroppen, och tanken börjar få herraväldet öfver sinnesförmögenheten. Öfvandet af de intellektuella förmögenheterna inverkar på hjärnan och nervsystemet, och det gröfre materialet utdrifves småningom för att lämna rum för ett finare sådant, hvilket kan vibrera i samklang med de tankevibrationer, som sändas till det samma. Hjärnan blir till sin konstitution finare, och genom allt mera komplicerade vindlingar växer det tillgängliga utrymmet för det slag af nervmateria, som är ägnadt att reagera för tankevibrationerna. Nervsystemet blir mera fint balanceradt, mera känsligt, mera mottagligt för hvarje vibration af intellektuell verksamhet. Och när uppfattningen om att dess uppgift är att vara ett verktyg för själen — hvarom vi ofvan talat — gjort sig gällande, då börjar dess aktiva medverkan i utöfvandet af denna funktion. Personligheten börjar medvetet uppfostra sig själf och sätta den odödliga individens eviga intressen öfver sin egen tillfälliga tillfredsställelse. Den offerar den tid, som kunde förslösas med sökandet af lägre njutningar, åt de intellektuella förmögenheternas utveckling. Dag för dag afsättes någon tid för allvarligt studium. Hjärnan öfverlämnas villigt till att mottaga intryck inifrån i stället för utifrån; den tränas till organ för ett sammanhängande tänkande och läres att låta bli att i detsamma störande inblanda sina egna onyttiga, lösryckta bilder, som skapats af intryck i det förflutna. Den läres att förblifva i hvila, när dess herre icke behöfver den, att besvara, icke framkalla vibrationer.¹⁰⁷

Vidare måste en viss varsamhet och urskillning användas i fråga om de näringsämnen, som förse hjärnan med dess fysiska material. Bruket af de gröfre näringsämnena, såsom kött och

¹⁰⁷ Ett af tecknen, till att detta börjar ernås, är, att den brokiga blandningen af fragmentariska bilder, hvilka framkallas i sömnen genom den fysiska hjärnans oberoende verksamhet, upphör. När hjärnan kommer under kontroll, erfar man sällan detta slags drömmar.

blod af djur samt alkohol, bortlägges, och ren näring uppbygger en ren kropp. Småningom finna de lägre vibrationerna icke mera något material, som kan reagera för dem, och den fysiska kroppen blir sålunda allt fullständigare ett vehikel för medvetandet, fint reagerande för alla tankens impulser och ytterst känslig för de vibrationer, som Tänkaren utsänder. Eterkroppen står i afseende på sin sammansättning i så nära öfverensstämmelse med den täta kroppen, att det icke är nödigt att särskildt studera dess renande och upplifvande. Den tjänstgör i regeln icke såsom ett särskildt vehikel för medvetandet, utan samverkar med sin gröfre broder, och när han af någon tillfällighet eller genom döden skiljes från denna, reagerar han mycket svagt för inifrån kommande vibrationer. Dess funktion är i själfva verket icke att tjäna såsom ett vehikel för det mentala medvetandet, utan såsom ett vehikel för Prana, den specialiserade lifskraften, och dess förflyttande utom de gröfre partiklar, hvilka den tillför lifsströmmarne, är därför störande och skadligt.

Astralkroppen är det andra vehiklet för medvetandet, som skall upplifvas, och vi hafva redan sett, hvilka förändringar den genomgår, då den organiseras för fullgörandet af sin uppgift.¹⁰⁸

När den är fullt organiserad, börjar medvetandet, hvilket hittills verkat inom och varit fångsladt af densamma, att när det i sömnen lämnat den fysiska kroppen och svärfvar omkring i astralvärlden, icke allenast genom densamma mottaga de intryck af astrala föremål, som utgöra det så kallade drömedvetandet, utan äfven att förnimma astrala föremål genom sina egna sinnen — d.v.s. det börjar hänföra de mottagna intrycken till de föremål, hvilka gifva upphof åt desamma. Dessa förnimmelser äro i början orediga, likasom de förnimmelser äro, hvilka själen i början erfar genom en ny fysisk barnkropp, och de behöfva korrigeras af erfarenheten i det ena fallet så väl som i det andra. Tänkaren skall småningom upptäcka de nya förmögenheter, hvilka han kan bruka genom detta finare verktyg, och genom hvilka han kan behärska de astrala elementerna och värna sig mot astrala faror. Han är icke lämnad allena att utan bistånd möta denna nya värld, utan han undervisas och hjälpes — och, till dess han kan värna sig själf, skyddas — af dem, som äro mera bevandrade än han på den astrala världens vägar. Småningom kommer detta medvetandets nya vehikel fullständigt under hans kontroll, och lifvet på det astrala planet är nu för honom lika naturligt och välbekant som lifvet på det fysiska planet.

Medvetandets tredje vehikel, tankekroppen, väckes sällan, om ens någonsin, till oberoende verksamhet utan den direkta undervisningen af en lärare, och dess funktionerande tillhör under det närvarande stadiet af mänsklighetens utveckling lärjungens lif¹⁰⁹. Såsom vi redan sett ombildas den, när den skall funktionera själfständigt på det mentala planet¹¹⁰, och äfven här fordras erfarenhet och träning, innan den fullständigt kommer under sin ägares kontroll. Ett förhållande, som gäller om alla dessa tre medvetandets vehikler, men kanske mera behöfver framhållas i fråga om de finare än om det gröfre, alldenstund det i allmänhet glömmes i fråga om de förra, medan det hos det senare är så påtagligt, att man icke kan undgå att komma ihåg det, är, att de alla äro underkastade utveckling, och att med deras lägre evolution deras för-

¹⁰⁸ Se kap. II.

¹⁰⁹ Se Kap. XI.

¹¹⁰ Se Kap. IV.

måga att mottaga och besvara vibrationer tillväxer. Huru mycket flere nyanser af en färg iaktages icke af ett öfvadt öga än af ett öfvadt! Huru många bitoner uppfattas icke af ett öfvadt öra, där ett öfvadt endast hör själfva grundtonen. I den mån de fysiska sinnena blifva finare, blir världen allt innehållsrikare; där bonden endast är medveten om sin fåra och sin plog, märker det odlade sinnet rosenbusken och den skälfvande aspen, lärkans jublande drillar i det blå, surrandet af späda vingar i den närbelägna skogen, kaninernas prassel under ormbunkarnes krusiga blad och ekorrarnes lekar i bokarnes kronor, alla de behagliga rörelserna af naturens vilda barn, ängarnes och lundernas ljufliga dofter, den molnbeströdda himmelens skiftande färgspel och alla växlingarna af ljus och skugga på kullarne. Både bonden och den bildade hafva ögon, båda hafva hjärnor, men med hvilken olika iakttagelseförmåga, med hvilken olika förmåga att mottaga intryck. Så förhåller det sig äfven i andra världar. När astralkroppen och tankekroppen börja att funktionera såsom särskilda vehikler för medvetandet, befinna de sig likasom på bondens stadium af mottaglighet, och endast fragmenten af den astrala och den mentala världen med deras sällsamma och gäckande fenomen bana sig väg till medvetandet. Men astralkroppen och tankekroppen utveckla sig hastigt, uppfatta mera och mera och öfverföra till medvetandet en allt noggrannare återspeglning af sin omgifning. Här likasom öfverallt måste vi ihågkomma, att gränsen för vår kunskap icke är gränsen för naturens krafter, och att i den astrala och den mentala världen, likasom i den fysiska, vi ännu äro barn, som plocka några af vågorna uppkastade snäckor, medan de skatter, som oceanen gömmer, ännu äro outforskade.

Väckandet till lif af orsakskroppen såsom vehikel för medvetandet följer i sin ordning på väckandet till lif af tankekroppen och öppnar för människan ett ännu underbarare medvetenhetstillstånd, som sträcker sig tillbaka i tiden till ett gränslöst förflutet och framåt in i det tillkommande. Då äger Tänkaren ej blott minnet af sitt eget förflutna och kan följa sin utveckling genom den långa räckan af lif på jorden och i Devakan, utan han kan äfven efter behag gå igenom jordens förflutna historia, lära sig de innehållsdiga läxor, som världens hopade erfarenhet har att gifva, samt studera de dolda lagar, som leda evolutionen, och dessa livets djupa hemligheter, som ligga gömda i naturens sköte. I detta höga vehikel för medvetandet kan han nå den beslöjade Isis och lyfta en flik af hennes täckelse; ty där kan han möta henne ansikte mot ansikte utan att bländas af hennes strålande blickar, och i den strålgans, som utströmmar från henne, kan han se orsakerna till världens sorg och slutet på densamma med ett hjärta fullt af ömkan och medlidande men ej längre sönderslitet af en hjälplös smärta. Styrka, lugn och vishet komma till dem, hvilka bruka orsakskroppen såsom ett vehikel för medvetandet, och med öppna ögon se den Goda Lagens härlighet.

När den buddhiska kroppen väckes till lif såsom ett vehikel för medvetandet, inträder människan i icke-afskildhetens sällhet och känner fullt och lefvande sin enhet med allt hvad som är. Likasom medvetandets förhärskande element i orsakskroppen är kunskap och slutligen vishet, så är dess förhärskande element i den buddhiska kroppen sällhet och kärlek. Vishetens fridfulla lugn sätter sin prägel på den ena, medan den ömmaste medkänsla outtömligt strömmar fram från den andra. När till dessa kommer den gudalika och lugna kraft, som kännetecknar Atmas funktioner, då krönes det mänskliga med gudomlighet, och gudamänniskan är manifesterad i hela fullheten af sin makt, sin visdom, sin kärlek.

Nedsändandet till de lägre vehiklerna af så mycket af det till de högre hörande medvetandet, som de äro i stånd att mottaga, följer icke omedelbart på det successiva upplifvandet af vehiklerna. Däruti skilja sig individerna ganska mycket från hvarandra allt efter deras yttre förhållanden och deras verksamhet; ty detta upplifvande af vehiklerna ofvanom det fysiska inträffar sällan förr, än proflärjungaskapet¹¹¹ är uppnådt, och de uppgifter, som då skola fyllas, bero på tidens behof. Lärjungen, ja äfven den som sträfvar till lärjungaskapet, läres att hålla alla sina förmögenheter fullständigt redo till att gagna världen, och om det lägre medvetandet får del af det högres kunskap, beror för det mesta på, hvad det arbete kräfver, som lärjungen har att utföra. Det är nödvändigt, att lärjungen har det fulla bruket af sina medvetenhetsvehikler på de högre planen, emedan en stor del af hans verk endast på dessa plan kan utföras; men öfverförandet af en kunskap om detta arbete till det fysiska vehiklet, som på intet sätt har därmed att göra, är en sak af ingen vikt; om detta öfverförande skall äga rum eller icke, bestämmes i allmänhet af det inflytande, som det ena eller andra skulle hafva på resultatet af hans arbete på det fysiska planet. Påkänningen för den fysiska kroppen, när det högre medvetandet tvingar den att vibrera i öfverensstämmelse med sig, är på det närvarande evolutionsstadiet betydligt stor, och om icke de yttre förhållandena äro mycket gynnsamma, är denna påkänning ägnad att förorsaka rubbningar i nervsystemet, en allt för stor känslighet med alla de olägenheter, som därmed följa. De flesta af dem, hvilka fullständigt förfoga öfver de uppväckta högre vehiklen för medvetandet, och hvilkas viktigaste arbete förrättas utom kroppen, lefva därför skilda från människornas äflan och bestyr, om de vilja bringa ned till sitt fysiska medvetande den kunskap, de äro i besittning af på de högre planen, och bevara sålunda det känsliga fysiska vehiklet från det vanliga lifvets slit och buller.

De hufvudsakliga förberedelser, som måste göras för att i det fysiska vehiklet kunna mottaga det högre medvetandets vibrationer, äro: detta vehikels renande från gröfre materia, genom en ren föda och ett rent lif; passionernas fullständiga underkufvande, och odlandet af ett lugnt och jämnt sinne, oberördt af det yttre lifvets oro och växlingar; vana vid ett lugnt mediterande öfver höga ämnen, i det själen vänder sig bort från de ting, som uppfattas med sinnena, och de föreställningsbilder, de framkallat, samt fäster sig vid högre ting; upphörande af all oro och brådskas, i synnerhet af denna rastlösa, retliga sinnesoro, som ständigt håller hjärnan i verksamhet och flyger från det ena ämnet till det andra; en verklig kärlek till den högre världens ting, hvilken gör dessa mera tilldragande än den lägre världens, så att själen hvilar förnöjd i deras sällskap likasom i en kär väns.

I själfva verket äro förberedelserna ungefär desamma som de, hvilka fordras för "själens" medvetna skiljande från "kroppen", och dessa har jag på ett annat ställe framställt sålunda:

Lärjungen måste börja med att i allting öfva den yttersta måttlighet, och odla ett jämnt och lugnt själstillstånd. Hans lif måste vara rent och hans tankar rena. Hans kropp måste hållas i sträng lydnad under själen och hans tankar uppfostras till att syssla med ädla och höga ämnen. Han måste ständigt utöfva medkänsla, sympati och hjälpsamhet mot andra, med ligkiltighet för de behag eller obehag, som kunna träffa honom själf. Han måste fostra hos sig mod, fasthet och hängifvenhet. I själfva verket måste han lefva den religion och moral, som andra människor för det mesta nöja sig med att tala om. Sedan han genom fortsatt öfning lärt sig att i någon mån behärska sina tankar, så att han är i

¹¹¹ Se kap. XI.

stånd att under någon tid hålla dem fixerade i en viss riktning, måste han göra början med deras strängare tränande genom daglig öfning i att koncentrera dem på något svårt eller abstrakt ämne, eller på något upphöjdt föremål för hängifvenhet. Denna koncentration innebär tankeförmågans fixerande på en enda punkt utan att avvika och utan att gifva vika för några distraktioner, förorsakade af yttre föremål, af sinnenas eller af tankeförmågans egen verksamhet. Den måste drifvas upp till en orubblig stadga och fasthet, till dess den småningom lär att så draga uppmärksamheten ifrån den yttre världen och kroppen, att sinnena förblifva i hvila och ro, medan tanken är fullt verksam, med alla sina krafter dragna inåt och riktade på en enda punkt af tänkande, den högsta, till hvilken den kan nå. När man är i stånd att med någorlunda lätthet bibehålla sig sålunda, är man redo till nästa steg, och genom en stark men lugn ansträngning af viljan kan själen svinga sig öfver den högsta tanke, som hon kan nå, *medan hon verkar i den fysiska hjärnan*, och i denna ansträngning höjer hon sig till och förenar sig med det högre medvetandet och finner sig frigjord från kroppen. När detta sker, förnimmes icke någon känsla af sömn eller dröm eller någon förlust af medvetande. Människan finner sig utom sin kropp, men känner sig endast, som om hon sluppit ifrån en tung börda, icke som om hon förlorat någon del af sig själf. Hon är i själfva verket icke »okroppsliggjord», utan har gått ur sin gröfre kropp och in i en »kropp af ljus», hvilken lyder hennes minsta tanke och tjänstgör såsom ett skönt och fullkomligt redskap för utförandet af hennes vilja. I denna äger hon den frihet, som hör till de högre världarne, men behöfver träna sina förmögenheter länge och omsorgsfullt för att kunna uträtta dugligt arbete under de nya förhållandena.

Frihet från kroppen kan ernås äfven på andra sätt: genom andaktens intensiva hänryckning eller genom särskilda metoder, som en stor lärare kan meddela sin lärjunge. Hvilken vägen än är, så är dock målet detsamma — själen frigörande med bibehållande af fullt medvetande och i stånd att undersöka sina nya omgifningar i regioner, som aldrig besökas af människan i köttet. Efter behag kan hon återvända till kroppen och återinträda i densamma, och under dessa förhållanden kan hon inpräglade i hjärnmedvetandet och sålunda bibehålla, när hon återkommer i kroppen, minnet af de erfarenheter hon genomgått¹¹².

De som fattat grundtankarne i hvad jag sagt på föregående sidor, skola säkerligen inse, att dessa tankar äro i sig själfva det starkaste bevis för, att reinkarnationen är ett faktum i naturen. Den är nödvändig, för att den väldiga utveckling, som förutsättes i uttrycket "själens evolution", skall förverkligas. Därför utan finnes blott ett alternativ — om vi för ögonblicket lämna å sido den materialistiska föreställningen, att själen endast är ett aggregat af vibrationer i ett visst slag fysisk materia — nämligen, att hvarje själ är en ny skapelse, gjord, när barnet födes, och af den skapande maktens godtyckliga nyck utrustad med dygdiga eller lastbara tendenser, med intelligens eller dumhet. Dess öde är, såsom en mohammedan skulle säga, redan i födelsen hängdt vid dess hals, ty människans öde beror af hennes karakter och hennes omgifningar, och en nyskapad, i världen inkastad själ måste vara dömd till lycka eller elände allt efter de omständigheter, som omgifva henne, och den karakter, hvilkens prägel påtryckts henne. Förutbestämmelse i sin mest upprörande form och reinkarnation — dessa äro alternativen. I stället för att betrakta människorna såsom varelser stadda i en långsam utveckling, så att den råde vilden i dag i sinom tid skall utveckla helgonets och hjältens ädlaste egenskaper, i stället för att sålunda i världen se en med vishet planlagd och med vishet ledd utvecklingsprocess, nödgas vi — om vi förkasta reinkarnationen — i världen se ett kaos af i högsta grad orättvist behandlade, kännande varelser, bestämda till lycka eller elände, kunskap eller okunnighet, dygd

¹¹² »Conditions of Life after Death», *Nineteenth Century*, November, 1896.

eller last, rikedom eller fattigdom, snille eller idiotism, af en godtycklig yttre vilja, icke ledd af vare sig rättvisa eller barmhärtighet — ett verkligt pandemonium, oförnuftigt och meningslöst. Och detta kaos antages vara den högre delen af ett kosmos, i hvars lägre regioner uppenbara sig alla de regelbundna och sköna verkningarna af en lag, som alltjämt utvecklar högre och mera komplicerade former från de lägre och enklare, och som påtagligen "arbetar för rättfärdighet", för harmoni och skönhet.

Om man antager, att vildens själ är bestämd att lefva och utveckla sig, och att han icke är för evigt dömd till sitt närvarande barntillstånd, utan att hans utveckling skall äga rum efter döden och i andra världar, då har man medgifvit principen om själens evolution, och endast frågan om stället för denna evolution återstår att besvara. Befunne sig alla själar på jorden på samma utvecklingsstadium, då funnes mycket, som talade för påståendet, att för själens evolution utöfver barndomsstadiet behöfves andra världar. Men vi hafva omkring oss själar, som äro långt framskridna, och som föddes med ädla intellektuella och moraliska egenskaper. Följdriktigt måste vi då antaga, att de utvecklats i andra världar före sin enda födelse i denna, och vi kunna icke annat än undra, hvarför en jord, som erbjuder många olika villkor både för föga utvecklade och högt utvecklade själar, endast skulle få ett enda flyktigt besök af själar på hvarje utvecklingsstadium, medan allt det öfriga af deras evolution försigginge i världar liknande denna, lika ägnade att erbjuda alla de villkor, som erfordras för att vidare utveckla själar på olika evolutionstadier, sådana vi finna dem, när de födas här. Den uråldriga visdomen lär oss i själfva verket, att själen fortskrider genom många världar, men den lär oss äfven, att hon i hvar och en af dessa världar födes om och om igen, till dess hon fullbordat den evolution, som i den världen är möjlig. Världarne själfva bilda, enligt dess lära, en evolutionskedja, och enhvar af dem spelar sin egen roll såsom ett fält för vissa evolutionstadier. Vår egen värld erbjuder ett fält ägnadt för evolutionen af mineral-, växt-, djur- och människorikena, och därför fortgår på jorden en kollektiv eller individuell reinkarnation i alla dessa riken. Visserligen ligger en ytterligare evolution framför oss i andra världar; men enligt den gudomliga ordningen upplåtas de icke för oss förr, än vi lärt och förstått de läxor, som vår egen värld har att lära oss.

För tänkandet te sig många synpunkter, som leda oss till samma mål — reinkarnationen — när vi betrakta världen omkring oss. Vi ha redan anmärkt, att de ofantliga olikheter, som skilja den ena människan från den andra, häntyda på en utveckling i det förflutna, som hvarje själ har bakom sig, och vi ha riktat uppmärksamheten på dessa olikheter såsom kännetecknande den individuella reinkarnationen af människorna — hvilka alla tillhöra samma art — till skillnad från reinkarnationen af monadiska gruppsjälar i de lägre rikena. De jämförelsevis små olikheter, som skilja människorna med hänsyn till deras fysiska kroppar, stå, i en stark kontrast till de ofantliga olikheter, som skilja den lägst stående vilde och den högsta människotyp med hänsyn till deras intellektuella och moraliska kapacitet. Vildar äro ofta ståtliga i fråga om fysisk utveckling och utrustade med en rymlig hufvudskål, men huru mycket skilja de sig icke i fråga om själens förmögenheter från en filosof eller ett helgon.

Om höga intellektuella och moraliska egenskaper betraktas såsom de samlade resultaten af det civiliserade lifvet, då stanna vi inför det faktum, att nutidens mest begåfvade män öfverträffas af forntidens intellektuella jättar, och att ingen i vår egen tid uppnår samma moraliska

höghet som en del historiska helgon. Vidare måste vi komma ihåg, att snillet såsom sådant hvarken har föräldrar eller barn, att det framträder plötsligen och icke såsom högsta spetsen i en gradvis sig höjande familj; och att det själf i allmänhet är barnlöst, eller om ett barn födes åt detsamma, detta är dess barn till kroppen, icke till själen. Ett undantag, som bekräftar regeln, är, att ett musikaliskt snille vanligen födes i en musikalisk familj, ty detta slags snille behöfver för att manifesteras sig ett egendomligt slags organisation af nervsystemet, och nervsystemets organisation hör under ärftlighetens lag. Men huru ofta synes icke i en sådan familj denna egendomlighet ha spelat ut sin roll, när den danat en kropp för ett snille. Sedan aftager den småningom och försvinner i genomsnittsmänsklighetens dunkel. Har man hört talas om några Bachs, Beethovens, Mozarts eller Mendelssohns afkomlingar, hvilka gått upp emot sina stamfäder? Snillet öfvergår sannerligen icke från far till son i likhet med Stuartarnas och Bourbonernas fysiska familjetyper.

På hvilken annan grund än reinkarnationens kan man förklara "underbarnet"? Man tåge såsom exempel det barn, som sedan blef dr. Young, upptäckaren af undulationsteorien för ljuset, en man, hvilkens storhet knappast ännu blifvit till sin fulla vidd uppskattad. Såsom ett två års barn kunde han läsa "ganska flytande", och innan han var fyra år, hade han två gånger läst igenom bibeln. Vid sju års ålder började han lära sig aritmetik, och han var fullkomligt hemma i Walkingham's "Hjälpreda för lärare", innan han under sin informators ledning hunnit till midten af boken. Några år senare se vi honom under sin skoltid lära sig latin, grekiska, hebräiska, matematik, bokföring, franska och italienska, medan han samtidigt gymnastiserade, förfärdigade tuber och fann nöje i österländsk litteratur. Vid fjorton års ålder skulle han ställas under privat information jämte en gosse, som var ett och ett halft år yngre; men då den först engagerade läraren icke kom, undervisade Young den andre gossen.¹¹³ Sir William Rowan Hamilton visade sig ännu mera brådmogen. Han började lära sig hebräiska, då han var blott tre år gammal, och "vid sju års ålder förklarades han af en af medlemmarne af Trinity College i Dublin ha ådagalagt större kunskaper i detta språk än många kandidater. Vid tretton år hade han förvärfvat betydande kunskaper i åtminstone tretton språk. Till dem hörde utom de klassiska och de moderna europeiska språken äfven persiska, arabiska, sanskrit, hindustani, ja till och med malajiska . . . Vid fjorton års ålder skref han ett hälsningsbref till den persiska ambassadören, som då tillfälligtvis besökte Dublin, och denne yttrade, att han icke trott, att det fanns någon person i Britannien, som kunde skrifva ett sådant dokument på persiska språket." En släkting till honom säger: "jag minnes honom som en liten gosse på sex år, då han efter att hafva besvarat en svår matematisk fråga gladt skyndade bort för att leka med sin lilla vagn. Vid tolf år inlät han sig i täflan med Colburn, den amerikanske 'räknegossen', hvilken då visades i Dublin såsom en kuriositet, och han drog icke alltid det kortaste strået." När han var aderton år, 1823, sade dr. Brinkley (kungl. astronom för Irland) om honom: "Denne unge man — jag vill icke säga *skall blifva*, utan är sin tids förste matematiker." "Vid läroverket var hans bana nästan exempellös. Bland ett antal täflande af mer än ordinär förtjänst var han den förste i hvarje ämne och vid hvarje examen"¹¹⁴.

¹¹³ *Life of Dr. Thomas Young*, by G. Peacock.

¹¹⁴ *North British Review*. September 1866.

Må man jämföra dessa gossar med en halfidiot eller äfven med en vanlig genomsnittspojke och lägga märke till, huru de, begynnande med dessa förmåner, blifva ledare på tänkandets område, samt sedan fråga sig, om icke sådana själar hafva något förflutet bakom sig.

Familjelikheter förklaras i allmänhet bero af "ärftlighetslagen", men inom en och samma familj finnas alltid olikheter i den intellektuella och moraliska karakteren, och i tolkningen af dessa olikheter har man kommit till korta. Reinkarnationen förklarar likheterna genom det faktum, att en själ i födelsen föres till en familj, som genom sin fysiska ärftlighet förser den med en kropp ägnad att gifva uttryck åt dess egendomligheter; och den förklarar olikheterna genom att binda den intellektuella och moraliska karakteren vid individen själf, på samma gång som den visar, att de band, hvilka han i det förflutna knutit, leda honom till att födas för att komma i förbindelse med någon annan individ af denna familj¹¹⁵. En "sak att lägga märke till i fråga om tvillingar är, att de i barndomen ofta nog icke ens af moderns eller ammans skarpa blick kunna skiljas från hvarandra. Men senare i lifvet, då Manas bearbetat barnets fysiska omhölje, har den så modifierat det, att den fysiska likheten minskas, och olikheterna i karakter sätta sin prägel på de bildbara dragen"¹¹⁶. Fysisk likhet förenad med intellektuell och moralisk olikhet synes antyda tvenne olika orsakskedjor, som här korsar hvarandra.

En annan omständighet, som talar för reinkarnationen, är den olikhet i förmågan att tillägna sig vissa slag af vetande, som förefinnas mellan personer af ungefär lika stor intellektuell begåfning. En sanning uppfattas genast af den ene, medan den andre icke ens kan fatta den efter en långvarig och omsorgsfull undersökning. Men raka motsatsen kan inträffa, när en annan sanning framställs för dem; det kan hända, att den senare fattar henne, den förre däremot icke. "Tvenne personer känna sig dragna till teosofien och börja studera den. Efter ett års förlopp är den ene förtrogen med dess grundtankar och kan tillämpa dem, medan den andre känner sig invecklad i en härfva af obegripligheter. För den ene tycktes hvarje dess princip vara välbekant, genast han lärde känna den; för den andre var den ny, obegriplig, främmande. Den som tror på reinkarnationen, förstår, att läran är gammal för den ene och ny för den andre. Den ene lär hastigt, *emedan han minnes*. Han rekapitulerar blott en kunskap, som han haft i det förflutna. Den andre lär långsamt, emedan hans erfarenhet icke har omfattat dessa naturens sanningar, och han inhämtar dem mödosamt för första gången."¹¹⁷ På samma sätt är i vanliga fall intuitionen, "blott igenkännandet af ett faktum, med hvilket man i ett föregående lif varit förtrogen, ehuru man möter det för första gången i det närvarande lifvet",¹¹⁸ återigen ett tecken på den väg, hvilken individen har vandrat i det förflutna.

Hufvudsvarigheten i fråga om att antaga läran om reinkarnationen ligger för många i frånvaron af hvarje erinring af det förflutna. Och likväl äro de hvarje dag förtrogna med det faktum, att de ha glömt ganska mycket till och med af sitt lif i den nuvarande kroppen, samt att de tidigare barndomsåren lämnat blott en mycket oklar erinring och den späda barnåldern ett fullständigt tomrum i medvetandet. De måste äfvenledes veta, att händelser i det förflutna, som helt och hållit försvunnit ur det normala medvetandet, dock ligga gömda i minnets mörk-

¹¹⁵ Se kap. IX.

¹¹⁶ Annie Besant: *Reinkarnationen*, sid. 75.

¹¹⁷ *Reinkarnationen* s. 78.

¹¹⁸ *Reinkarnationen* s. 79.

aste vrår och kunna lifslevande komma fram igen under en del sjukdomstillstånd eller under inflytelsen af mesmerism. Man har iakttagit en döende tala ett språk, som han endast hört i sin späda barndom, och som under ett långt lif varit honom obekant. Under feberyrsel ha länge sedan glömda tilldragelser lifslevande framträdt för medvetandet. Ingenting är verkligen glömdt; men mycket är doldt och utom synhåll för vårt dagsmedvetande, den mest begränsade formen af vårt medvetande, ehuru det enda medvetande, som det stora flertalet erkänner. Alldeles på samma sätt som minnet af en del af vårt närvarande lif är förlagdt utom åtkomst för detta dagsmedvetande och endast kommer fram igen, när hjärnan är hypersensitiv och sålunda i stånd att besvara vibrationer, som vanligen studsas tillbaka från henne utan att ha kvarlämnat något intryck, är ock minnet af våra föregående lif uppmagasineradt utom räckvidden för vårt fysiska medvetande. Alltsammans finnes hos Tänkaren, som allena fortbestår från lif till lif. Minnets bok är i sin helhet åtkomlig för honom, ty han är det enda "jag", som har genomgått alla de erfarenheter, som den gömmer. Dessutom kan han inprägla sina egna minnen af det förflutna i sitt fysiska vehikel, så snart det blifvit tillräckligt renadt för att kunna reagera för hans snabba och fina vibrationer, och då kan den lekamliga människan dela hans kunskap om det uppmagasinerade förflutna. Svårigheten att minnas det beror icke på, att det är glömdt, ty det lägre höljet, den fysiska kroppen, har aldrig genomgått sin nuvarande ägares föregående lif; den ligger fastmera i den nuvarande kroppens absorberande i sin nuvarande omgifning, i dess grofva oemottaglighet för de fina vibrationer, i hvilka allena själen kan tala. De som vilja minnas det förflutna, få icke ha sina intressen koncentrerade i det närvarande; och de måste rena och förädla sin kropp, till dess den är istånd att emottaga intryck från de finare sfärerna.

Minnet af deras egna föregående lif äges emellertid af ett stort antal människor, hvilkas fysiska organism ernått den därför nödvändiga känsligheten; och för dessa är reinkarnationen gifvetvis icke mera en teori, utan har blifvit ett föremål för personlig kunskap. De ha lärt, huru mycket rikare lifvet blir, när minnen från föregående lif inströmma däri, när vännerna under denna korta lefnadsdag befinnas vara vänner sedan länge sedan, och gamla hågkomster stärka banden i det hastigt flyktande närvarande. Lifvet vinner i trygghet och värdighet, när det ses med en lång räckta af utsikter bakom sig, och när kärleksband från fordomtima framträda på nytt i kärleksbanden af idag. Döden reduceras till sin rätta betydelse, såsom blott en händelse i lifvet, en öfvergång från en skådeplats till en annan, liksom en resa, som skiljer kropparna, men icke kan skilja den ena vännen från den andra. Länkarna i det närvarande befinnas utgöra en del af en gyllene kedja, som sträcker sig långt tillbaka, och man kan med glad trygghet möta framtiden vid tanken på, att dessa länkar skola hålla under kommande dagar och utgöra en del af denna obrutna kedja.

Då och då träffa vi på barn, som ha bevarat ett minne af sitt omedelbart föregående lif, merendels när de ha dött i barndomen och nästan omedelbart återfödts. I Västerlandet äro sådana fall sällsyntare än i Österlandet, emedan här de första orden af ett sådant barn skulle mötas med otro, och det själft hastigt skulle förlora tron på sina egna minnen. I Österlandet däremot, där tron på reinkarnationen är nästan allmän, lyssnar man till barnets hågkomster, och i åtskilliga fall, där förhållandena möjliggjort det, hafva de blifvit verifierade.

Med afseende på minnet är det äfven en annan omständighet, som det lönar mödan att taga i betraktande. Minnet af förflutna *tilldragelser* förblifver, såsom vi ha sett, endast hos Tänkaren, men de i *förmögenheter* omsatta resultaten af dessa tilldragelser stå till vår lägre människas förfogande. Om samtliga dessa tilldragelser i det förflutna kastades in i den fysiska hjärnan såsom en ofantlig massa af erfarenheter utan någon klassifikation, utan att vara ordnade, skulle människan icke hafva någon ledning af det förflutnas resultat och icke kunna tillgodogöra sig det för det närvarande. Tvungen att göra sitt val mellan tvänne förfaringssätt, skulle hon hafva att plocka ut ur sina föregående lifs oordnade fakta händelser, som till sin karakter liknade hvarandra, utspana deras resultat och efter ett långt och tröttsamt studium komma till någon slutsats — en slutsats, som högst sannolikt skulle snedvridas genom förbi-seende af någon viktig faktor, och som hon skulle komma till, först långt efter sedan behovet af ett afgörande beslut upphört. Alla tilldragelserna — de hvardagliga så väl som de viktiga — under några hundra jordelif skulle utgöra en alltför ohandterlig och kaotisk massa för att kunna tillgodogöras i ett fall, som kräfde ett hastigt afgörande. Naturens vida mera ändamåls-enliga plan låter Tänkaren behålla minnet af tilldragelserna, tillgodoser tankekroppens behof genom en lång period af exkarnerad tillvaro, under hvilken alla tilldragelserna antecknas och jämföras och deras resultat klassificeras; och sedan omsättas dessa resultat i förmögenheter, och dessa förmögenheter bilda Tänkarens nästa tankekropp. På detta sätt blifva de vidgade och förbättrade förmögenheterna tjänliga till omedelbart bruk, och alldenstund resultaten af det förflutna äro nedlagda i dem, kan ett afgörande äga rum i enlighet med dessa resultat och utan dröjsmål. Den klara, lifliga intuitionen och det snabba omdömet äro ingenting annat än resultatet af det förflutnas erfarenhet, omsatt i en tjänlig form för praktisk användning. De äro säkerligen mera gagneliga, verktyg än en massa osmälta erfarenheter skulle vara, af hvilka de på ett gifvet fall tillämpliga skulle utväljas och jämföras, och från hvilka man skulle draga sina slutsatser vid hvarje särskildt tillfälle, då ett val måste äga rum.

Men oafsedt dessa olika förståndsskäl för reinkarnationen återvänder tanken till att hvila vid den grundväsentliga nödvändigheten af densamma, om det mänskliga lifvet skall kunna göras begripligt, och om icke orättvisan och grymheten skola drifva gäck med människans hjälplöshet. Med reinkarnationen är människan en värdig, odödlig varelse, som utvecklar sig mot ett mål af gudomlig härlighet. Utan reinkarnationen är hon ett halmstrå, som flyter på tillfälligheternas ström, oansvarig för sin karakter, för sina handlingar, för sitt öde. Med den kan hon blicka framåt med oförfärdt hopp, huru lågt på evolutionsskalan hon än må vara den dag som är; ty hon befinner sig dock på den stege, som leder upp till det Gudomliga, och uppnåendet af målet är endast en tidsfråga. Utan reinkarnationen har hon ingen förnuftig grund till visshet om, att det öfverhufvud gifves ett tillkommande. Ty hvarför skulle en varelse utan någonting förflutet skåda framåt till ett tillkommande? Hon kan då endast vara en bubbla på tidens ocean. Kastad in i världen från icke-varat, med egenskaper, goda eller onda, som hängts på henne utan förnuftig grund och utan appell — hvarför skulle hon söka att af dem göra det bästa möjliga? Skall icke hennes framtid, i fall hon har någon, blifva lika isolerad, lika orsakslös, lika relationslös, som hennes nutid? Genom att låta reinkarnationen bortfalla ur sina trosläror har den moderna världen beröfvat Gud hans rättvisa och människan hennes trygghet. Hon kan ha "tur" eller "otur", men den styrka och värdighet, som tilliten till en oför-

änderlig lag gifver, äro bortslitna från henne, och hon är lämnad att hjälplöst och på måfå drifva omkring på livvets ocean.

KAPITEL IX.

Karma.

Sedan vi spårat själens evolution på reinkarnationens väg, äro vi nu i stånd att studera den stora kausalitetslag, under hvilken återfödelse ske, den lag, som kallas Karma. Karma är ett sanskritord, som bokstafligen betyder "gärning". Som alla gärningar äro verkningar af föregående orsaker, och hvarje verkan blifver orsak till kommando verkningar, är denna idé om orsak och verkan en väsentlig del af idén om gärning, och ordet gärning, eller Karma, begagnas därför till att beteckna kausalsammanhanget eller den oafbrutna serie af orsaker och verkningar, som utgör all mänsklig verksamhet. Därför begagnas uttrycket stundom äfven om en tilldragelse. "Detta är min Karma", säger man, d.v.s. "denna tilldragelse är verkan af en orsak, som jag satt i gång i det förflutna". Intet jordelif är isoleradt; det är ett barn af alla de föregående jordelifven och en fader till alla efterföljande i totalsumman af de lif, hvilka utgöra individens fortlöpande existens. Det gifves ingenting sådant som "tillfällighet" eller "slump". Hvarje tilldragelse står i samband med en föregående orsak och en efterföljande verkan. Alla tankar, gärningar, omständigheter stå i orsakssammanhang med det förflutna och skola orsakligt påverka det tillkommande. Emedan vår okunnighet döljer för vår syn lika mycket det förflutna som det tillkommande, synas oss händelserna ofta komma plötsligen från det tomma intet, vara "tillfälliga", men detta är illusoriskt och beror helt och hållet af vår brist på kunskap. Alldeles som vilden, okunnig om det fysiska världsalltets lagar, betraktar naturhändelser såsom orsakslösa och resultaten af okända naturlagar såsom "underverk", så betrakta många människor, okunniga om moraliska och andliga lagar, moraliska och andliga tilldragelser såsom orsakslösa, och resultaten af okända moraliska och andliga lagar såsom "tur" eller "otur".

När idén om en orubblig, oföränderlig lag inom ett område, som man hittills oklart tilldelat slumpen, dagas för människoanden, leder den ofta till en känsla af hjälplöshet, af nära nog andlig och moralisk förlamning. Människan synes vara fjättrad af ett järnhårdt öde, och muhammedanens med resignation uttalade "kismet" synes vara det enda filosofiska uttrycket därför. Alldeles så måste vilden känna, när idén om en naturlag för första gången uppgår för hans häpnande själ; när han erfar, att hvarje rörelse af hans kropp, hvarje rörelse i den yttre naturen försiggår efter oföränderliga lagar. Småningom lär han sig, att naturlagarne endast bestämma de villkor, under hvilka all verksamhet måste försiggå, men icke föreskrifva verksamheten; den inre människan själf förblifver därför alltid fri, fast hon i sin yttre verksamhet är begränsad af de villkor, hvilka höra till det plan, där verksamheten, försiggår. Vidare får han lära, att i stället för att naturkrafterna, behärska honom och ständigt göra hans kraftigaste ansträngningar fruktlösa, så länge han är okunnig om dem eller, om han känner dem, kämpar emot dem, så behärskar han dem, och de blifva hans tjänare och hjälpare, när han förstår dem, känner deras verksamhetssätt och beräknar deras kraft. I själfva verket är vetenskap möjlig på det fysiska planet endast därför, att lagarne för detta plan äro orubbliga, oföränderliga. Funnes ingenting sådant som naturlagar, så kunde inga vetenskaper finnas. En forskare anställer ett antal experiment, och af dessas resultat lär han sig huru naturen arbetar. När han vet detta, kan

han beräkna, huru han skall få till stånd ett visst åsyftadt resultat; och om han icke lyckas att ernå detta resultat, vet han, att han har försummat något nödvändigt villkor, eller gjort en oriktig beräkning. Han tager en öfverblick af sitt vetande, reviderar sina metoder, gör om sina beräkningar med lugn och fullständig visshet, att om han ställer sina frågor riktigt, skall naturen svara honom med orubblig säkerhet. Väte och syre skola icke gifva honom vatten i dag och blåsyra i morgon, elden skall icke bränna honom i dag och kyla honom i morgon. Om vattnet är en fast kropp i dag och en flytande i morgon, så är det därför, att de omgivande villkoren förändrats, och återställandet af de ursprungliga villkoren skall medföra det ursprungliga resultatet. Hvarje ny lärdom angående naturens lagar är icke en ny inskränkning, utan en ny makt, ty alla dessa naturens energier blifva krafter, som han kan bruka, i den mån han förstår dem. Häraf ordspråket: "kunskap är makt", ty just i mån af sin kunskap kan forskaren tillgodogöra sig dessa krafter. Genom att välja de krafter, med hvilka han vill arbeta, genom att afväga dem mot hvarandra, genom att neutralisera motsatta krafter, som skulle motverka hans syfte, kan han på förhand beräkna resultatet och åstadkomma hvad han velat. Genom att förstå och manipulera orsakerna, kan han förutsäga verkningarna; och sålunda kan just den naturens stränghet, som i början tycktes förlama människans verksamhet, begagnas till att åstadkomma en oändlig mångfald af resultat. Den fullkomliga oböjligheten hos hvarje särskild kraft möjliggör en fullkomlig böjlighet i krafternas kombinationer. Ty alldenstund krafter finnas af alla slag och verkande i alla riktningar, och hvar och en af dessa kan beräknas, är det möjligt att göra ett urval och att så kombinera de valda krafterna, att man ernår det resultat, man önskar. Då syftemålet, som skall vinnas, är bestämdt, kan det ofelbart ernås genom ett omsorgsfullt afvägande af de krafter, som skola kombineras. Men man måste komma ihåg, att kunskap fordras för att sålunda leda händelserna och åstadkomma de önskade resultaten. Den okunnige famlar hjälplös omkring, stöter emot de oföränderliga lagarne och ser sina ansträngningar misslyckas, medan den vetande går stadigt framåt, förutseende, förorsakande, förebyggande, afpassande, åstadkommande hvad han åsyftar, icke därför att han har tur, utan därför att han förstår. Den förre är naturens leksak och slaf, som kastas hit och dit af dess krafter; den andre är naturens herre, som brukar dess krafter för att tränga framåt i den riktning, hans vilja utstakat.

Hvad som gäller om den lagbundna fysiska världen, gäller äfven om den moraliska och den intellektuella världen, hvilka likaledes äro lagbundna. Äfven här är den okunnige en slaf, den vise en konung. Äfven här finna vi orubbligheten, oföränderligheten, hvilka först syntes förlamande, vara de nödvändiga villkoren för säkert framåtskridande och klarsynt ledning af det tillkommande. Endast därför kan människan blifva herre öfver sitt öde, att detta öde ligger inom ett lagbundenhetens område, där kunskapen kan uppbygga en vetenskap om själen och lägga i människans händer makten att behärska sin framtid, att välja både sin tillkommande karakter och sina tillkommande yttre förhållanden. Kunskapen om Karma, som hotade att verka förlamande, blifver sålunda en inspirerande, upprätthållande, upplyftande kraft.

Karma är således förorsakandets lag, lagen för orsak och verkan. Den framställdes med eftertryck af den kristne initierade Paulus, som sade: "Faren icke vilse, Gud låter icke gäcka sig, ty hvad en människa sår, det skall hon ock skörda"¹¹⁹. Människan utsänder ständigt krafter på

¹¹⁹ Galaterbrevet 6: 7.

alla de plan, där hon fungerar. Dessa krafter — själfva till sin kvantitet och sin kvalitet följer af hennes verksamhet i det förflutna — äro de orsaker, hvilka hon sätter i rörelse i hvarje värld, som hon bebor. De framkalla vissa bestående verkningar både på henne själf och på andra; dessa orsaker utstråla från henne såsom medelpunkten öfver hela fältet för hennes verksamhet, och hon är ansvarig för de resultat, som de åstadkomma. Liksom en magnet har sitt "magnetiska fält", en sfär, inom hvilken alla dess krafter verka, och som är större eller mindre i förhållande till magnetens styrka, så har ock hvarje människa en inflytelsesfär, inom hvilken de krafter, som hon utsänder, verka, och dessa krafter verka i kurvor, hvilka återvända till utsändaren, återgå till den medelpunkt, från hvilken de utgått.

Som ämnet är mycket kompliceradt, vilja vi indela det i underafdelningar, och studera dessa hvar för sig.

Tre slags krafter utsändas af människan i hennes vanliga lif, och de tillhöra de tre världar, i hvilka hon bor. Mentala krafter på det mentala planet gifva upphof åt de orsaker, hvilka vi kalla tankar. Begärelsekrafter på det astrala planet gifva upphof åt de makter, hvilka vi kalla begär. Fysiska krafter uppväckta af dessa och verkande på det fysiska planet gifva upphof åt de orsaker, hvilka vi kalla gärningar. Vi måste studera dessa tre olika slag af krafter i deras verksamhet och lära känna den klass af verkningar, åt hvilka de hvar för sig gifva upphof, om vi vilja förstå den roll, som de spela i de invecklade och komplicerade kombinationer vi bilda, och som i sin helhet kallas "vår Karma". När en människa, som gått hastigare framåt än sina likar, vinner förmåga att verka på högre plan, blifver hon medelpunkten för högre krafter; men för närvarande kunna vi lämna dessa ur räkningen och inskränka oss till den vanliga mänskligheten, som genomgår reinkarnationscykeln i de tre världarne.

Då vi studera dessa tre slags krafter hafva vi att skilja mellan deras verkan på den människa, som alstrar dem, och deras verkan på andra, som befinna sig inom sfären af hennes inflytande, ty brist på insikt i denna punkt bringar ofta den härför intresserade i en återvändsgränd af hopplös förvirring.

Vi måste vidare komma ihåg, att varje kraft verkar på sitt eget plan, och återverkar i mån af sin intensitet på de plan, hvilka ligga nedanför detsamma. Det plan, hvarpå den alstrats, gifver den dess säregna karakter, och i sin återverkan på de lägre planen åstadkommer den vibrationer i deras finare eller gröfre materia allt efter sin egen ursprungliga natur. Det motiv, som alstrar verksamheten, bestämmer det plan, hvartill kraften hör.

Därnäst är det nödvändigt att skilja mellan den mogna Karman, som är färdig att framträda såsom oundvikliga händelser i det närvarande lifvet; karakterens Karma, som visar sig i tendenser, hvilka äro resultatet af hopade erfarenheter, och som äro i stånd att modifieras i det närvarande lifvet genom samma kraft (jaget), som skapade dem i det förflutna; och slutligen den Karma, som nu håller på att bildas, och som skall gifva upphof åt framtida händelser och en framtida karakter.¹²⁰

¹²⁰ Dessa olika slag af Karma äro välbekanta för dem, som studera den österländska filosofien, såsom *Prârabdha* (den Karma, som börjats för att utarbetas i lifvet); *Sanchita* (den Karma, som hopats, och af hvilken en del visar sig i tendenserna); *Kriyamâna* (den Karma, som håller på att bildas).

Slutligen måste vi taga i betraktande det förhållandet, att medan en människa bildar sin egen individuella Karma, binder hon därvid äfven sig samman med andra och blifver sålunda medlem af flera olika grupper — familjen, nationen, rasen — och såsom medlem deltagar i hvars och ens af dessa grupper kollektiva Karma.

Som man finner, är studiet af Karma ytterst inveckladt, men genom att fasthålla hufvudprinciperna för dess verksamhet, sådana de här ofvan framställts, kan man utan synnerlig svårighet erhålla en sammanhängande uppfattning af dess allmänna innebörd, och dess detaljer kunna sedan studeras, när tid och tillfälle medgifva. Framför allt må man dock aldrig glömma, vare sig detaljerna blifva förstådda eller icke, att hvarje människa skapar sin egen Karma, skapar både sina egna förmögenheter och sina egna begränsningar, och att hon, medan hon i hvarje tidsmoment arbetar med dessa själfskapade förmögenheter och inom dessa själfskapade begränsningar, ständigt är sig själf, den lefvande själen, och kan stärka eller försvaga sina förmögenheter, utvidga eller sammandraga sina begränsningar. De kedjor, som binda henne, äro smidda af henne själf, och hon kan affila dem eller fastsmida dem starkare. Det hus, hvori hon bor, är byggdt af henne själf, och hon kan förbättra det, låta det förfalla eller bygga om det, såsom hon vill. Vi arbeta alltid i plastisk lera och kunna forma den efter vårt godtfinnande, men leran hårdnar och blifver såsom järn, med bibehållande af den form vi gifvit den. Ett ordspråk från *Hitopadesha* lyder, såsom Edwin Arnold öfversätter det:

Leran, som hårdnar till sten, sin form af mästaren får; Ödet är herre i dag, mänskan var herre igår.

Sålunda äro vi allesamman herrar öfver vår morgondag, huru mycket vi än äro bundna den dag som är genom resultatens af vår gårdag.

Låtom oss nu behandla, en i sänder, de afdelningar, under hvilka Karma bäst kan studeras.

De tre klasserna af orsaker med deras verkningar på den, som skapat dem, och på dem, hvilka han påverkar. Den första af dessa klasser utgöres af våra tankar. Tanken är den mäktigaste faktorn i skapandet af människans Karma, ty vid tänkandet verka Själfvets krafter i den mentala materia, som i sina finare slag bildar individualitetens vehikel, och som äfven i sina gröfre slag snabbt reagerar för hvarje vibration af själfmedvetandet. De vibrationer, som vi kalla tanke, Tänkarens omedelbara verksamhet, gifva upphof åt former af tankestoff eller mentala bilder, hvilka, såsom vi förut sett, gestalta och forma hans tankekropp; hvarje tanke verkar omdanande på denna tankekropp, och de intellektuella förmögenheterna i hvarje jordelif danas genom tänkandet i de föregående lifven. En människa kan icke hafva någon tankekraft eller någon intellektuell förmåga, som hon icke själf skapat genom tåligt upprepadt tänkande. Å andra sidan går ingen mental bild, som hon sålunda skapat, förlorad, utan bibehåller sig såsom material till förmåga, och sammanfattningen af hvarje grupp af mentala bilder bygges upp till en förmåga, som blifver starkare med hvarje ny tanke, d.v.s. skapelse af en mental bild, af samma slag. När människan känner denna lag, kan hon gradvis bilda sig den intellektuella karakter, hon önskar äga, och hon kan göra det lika bestämdt och lika säkert som en murare kan bygga upp en mur. Döden gör intet afbräck i hennes arbete. Genom att frigöra henne från kroppens börda, underlättar den fastmera bearbetandet af hennes mentala bilder till det bestämda organ, som vi kalla en förmåga, och hon för denna med sig tillbaka vid sin nästa födelse på det fysiska planet, i det en del af den nya kroppens hjärna formas så, att den tjänar

till organet för denna förmåga, på ett sätt som längre fram skall förklaras. Alla dessa förmögenheter tillsammans bilda tankekroppen för människans begynnande lif på jorden, och hennes nervsystem är danadt så, att det kan gifva denna tankekropp ett uttryck på det fysiska planet. De mentala bilder, som skapats i ett jordelif, återkomma sålunda såsom intellektuella karaktersdrag och tendenser i ett annat; och därför är det skrivet i en af Upanishaderna: "Människan är en tankeskapelse; hvad hon tänker på i detta lifvet, det blifver hon i ett kommande¹²¹". Sådan är lagen, och den lägger uppbyggandet af vår intellektuella karakter helt och hållet i våra egna händer; om vi bygga väl, äro fördelen och äran våra; om vi bygga illa, äro förlusten och skammen våra. Den intellektuella karakteren äro sålunda ett fall af individuell Karma i dess verkan på den individ, som alstrar densamma.

Människan påverkar emellertid äfven andra genom sina tankar. Ty dessa mentala bilder, som forma hennes egen tankekropp, framkalla vibrationer och reproducera sig således i sekundära former. Dessa, som i allmänhet äro bemängda med begär, upptaga en del astral materia, och jag har därför på annat ställe¹²² kallat dessa sekundära tankeformer astro-mentala bilder. Sådana former lämna sin upphofsman och lefva ett slags själfständigt lif, men stå ännu i ett magnetiskt samband med honom. De komma i beröring med och påverka andra och skapa på detta sätt karmiska förbindelselänkar mellan dessa andra och honom själf, och utöfva därmed ett stort inflytande på hans tillkommande omgifning. På detta sätt skapas de band, hvilka draga människor tillsammans till godt eller ondt i kommande jordelif, som omgifva oss med släktingar, vänner och fiender, som bringa i vår väg sådana, som hjälpa, och sådana, som hindra oss, personer, som gagna, och personer, som skada oss, personer, som älska oss utan någon vår förskyllan i detta lifvet, och personer, som hata oss, utan att vi i detta lifvet gjort någonting för att förtjäna deras hat. När vi studera dessa resultat, lära vi oss förstå en stor princip — att medan våra tankar, i sin verkan på oss själfva, skapa vår intellektuella och moraliska karakter, bidra de, genom sina verkningar på andra, till att bestämma vår mänskliga omgifning i det tillkommande.

Den andra stora klassen af krafter utgöres af våra begär, våra sträfvanden efter föremål, som attrahera oss i den yttre världen. Som hos människan ett tankeelement alltid ingår i dessa, kunna vi utsträcka begreppet "mentala bilder", så att det omfattar äfven dem, ehuru de taga sig uttryck förnämligast i astral materia. I sin inverkan på den, som alstrat dem, forma och alstra de hos honom begärets kropp eller astralkroppen, gestalta hans öde, när han efter döden öfvergår till Kamaloka, och bestämma hans astralkroppns natur i hans nästa återfödelse. När begären äro djuriska, onyktra, grymma, orena, blifva de fruktbara orsaker till medfödda sjukdomar, till svaga och sjuka hjärnor, som gifva upphof åt fallandesot, katalepsi, och alla slags nervsjukdomar, till kroppsliga missbildningar och vanskaplighet, samt i ytterliga fall till uppkomster af missfoster. Djuriska begär af en abnorm art eller intensitet kunna i den astrala världen skapa förbindande länkar, hvilka får en tid fjättra de i af dessa begär danade astralkroppar klädda mänskliga jagen vid sådana djurs astralkroppar, som dessa begär egentligen tillhöra, och sålunda fördröja deras reinkarnation. Om detta öde undgås, kan det stundom

¹²¹ *Chandogyopanishad* IV, XIV, 1.

¹²² *Annie Besant: Karma.* s. 21.

hända, att den djuriskt formade astralkroppen under fostrets lif före födelsen trycker sin prägel på dess fysiska kropp och frambringar de halfmänskliga missfoster, som ibland födas.

Emedan begären äro utåtriktade krafter, som fästa sig vid föremålen, draga de alltid människan till en omgifning, i hvilken de kunna tillfredsställas. Begär efter jordiska ting binda själen vid den yttre världen, draga henne till det ställe, där begärets föremål äro lättast åtkomliga, och därför säges det, att en människa födes enligt sina önskningar.¹²³ Dessa äro en af de orsaker, som bestämma platsen för återfödelsen.

De astro-mentala bilder, som förorsakas af begären, påverka andra människor likasom de bilder, hvilka alstras af tankar. Äfven de sammanlänka oss därför med andra själar och ofta genom de starkaste band af kärlek och hat, ty på den mänskliga, utvecklingens närvarande stadium äro en genomsnittsmänniskas begär i allmänhet mycket starkare och uthålligare än hennes tankar. De spela sålunda en stor roll vid bestämmandet af hennes mänskliga omgifningar i kommande jordelif och kunna i dessa föra in personer och inflytelser, om hvilkas samband med henne själf hon är helt och hållet omedveten. Antag t.ex., att en person genom att sända ut en tanke af bittert hat och hämnd har bidragit till att hos en annan åstadkomma den impuls, som utmynnar i ett mord; då är skaparen af denna tanke genom sin Karma sammanlänkad med den, som begått förbrytelsen, fast de kanske aldrig mötts på det fysiska planet, och det onda, som han tillfogat honom genom att hjälpa till att egga honom till ett brott, skall komma igen såsom ett lidande, i hvars tillfogande den förre brottslingen skall spela sin roll. Månget "åskslag från klar himmel", hvilket kännes såsom helt och hållet oförtjänt, är verkan af en sådan orsak; och själen tager lärdom däraf och tecknar sig till minnes denna läxa, medan det lägre medvetandet vändas under bördan af en liden orättvisa. Ingenting kan träffa en människa, som hon icke förtjänat; och hennes brist på minne innebär icke, att lagens verksamhet är förfelad. Vi kunna sålunda lära, att våra begär och önskningar i sin verkan på oss själfva frambringa vår begärelsenatur och genom den i hög grad inverka på vår fysiska kropps beskaffenhet i vår nästa födelse; att de vidare spela en stor roll vid bestämmandet af stället för återfödelsen, och att de slutligen genom sin verkan på andra bidraga till att samla omkring oss vår mänskliga omgifning i ett kommande jordelif.

Den tredje stora klassen af krafter, de som framträda på det fysiska planet såsom gärningar, alstra mycken Karma genom sina verkningar på andra, men beröra direkt endast i ringa mån den inre människan. De äro verkningar af hennes tankar och begär i det förflutna, och den Karma, de representera, uttömmes för det mesta i det ögonblick de äga rum. Indirekt beröra de människan, i den mån hon af dem ledes till nya tankar, begär eller känslor, men den verkande kraften ligger i dessa och icke i själfva handlingarna. Om handlingarna ofta upprepas, åstadkomma de vidare en viss kroppslig vana, hvilken verkar såsom en begränsning af jagets framträdande i den yttre världen. Denna begränsning upphör likväl med kroppen, och denna handlingens Karma inskränker sig sålunda — för så vidt dess verkan på själen angår — till ett enda jordelif.

Men helt annorlunda ter sig saken, när vi börja studera handlingarnas inverkan på andra, den lycka eller olycka, som de förorsaka, och det inflytande de såsom exempel utöfva. Genom

¹²³ *Brihadâraanyakopanishad* IV, IV, 5-7 och forts.

detta inflytande sammanlänka de oss med andra och äro sålunda en tredje faktor i bestämmandet af vår tillkommande mänskliga omgifning, medan de äro hufvudfaktorn i bestämmandet af hvad man kan kalla vår icke mänskliga omgifning. I stort sedt beror den gynsamma eller ogynnsamma beskaffenheten af de fysiska omgifningar, i hvilka vi äro födda, af den verkan våra föregående handlingar haft i fråga om att sprida lycka eller olycka bland andra människor. De fysiska resultat, som våra handlingar på det fysiska planet medföra för andra, få sin karmiska verkan genom att gifva den handlande personen fysiskt goda eller dåliga omgifningar i ett tillkommande jordelif. Om han gjort människor fysiskt lyckliga genom att offra rikedom, tid eller möda, bringar honom denna verksamhet såsom Karma gynsamma fysiska förhållanden, hvilka leda till fysisk lycka. Om han i en stor utsträckning har förorsakat människor fysiskt elände, skall han såsom Karma skörda af denna sin verksamhet sådana fysiska förhållanden, som leda till fysiskt lidande. Och detta sker så, hvilket hans motiv i hvardera fallet än må hafva varit — ett faktum, som leder oss till att betrakta den lagen, att

hvarje kraft verkar på sitt eget plan. Om en människa utsår lycka för andra på det fysiska planet, skall hon få skörda lyckliga förhållanden för sig själf på detta plan, och hennes motiv, då hon sår, inverkar icke på resultatet. En man kan så hvete på spekulation för att ruinera sin granne; men hans dåliga motiv kan icke göra, att hvetet växer upp såsom maskrosor. Ett motiv är en mental eller astral kraft, allt efter som det kommer från vilja eller begär, och det återverkar i öfverensstämmelse härmed på den moraliska och intellektuella karakteren eller på begärelsenaturen. Förorsakandet af fysisk lycka genom en handling är en fysisk kraft och verkar på det fysiska planet. "Genom sina handlingar påverkar människan sina grannar på det fysiska planet. Hon sprider lycka omkring sig, eller hon förorsakar olycka; hon ökar eller minskar summan af mänsklig välfärd. Denna, tillökning eller minskning af lycka kan bero af mycket olika motiver — goda, dåliga eller blandade. En människa kan utföra en handling, som i vida kretsar sprider glädje, af ren välvilja, af längtan att göra sina medvarelser lyckliga. Såsom t.ex., om hon af ett sådant motiv skänker staden en park till dess invånares fria begagnande. En annan kan utföra en liknande handling blott på skryt, af begär att göra sig uppmärksammad af dem, som kunna tilldela sociala utmärkelser (han kan t.ex. göra det för att därmed köpa sig en titel). En tredje kan skänka en sådan park af blandade motiv, dels osjälfviska, dels själfviska. Motiven inverka på olika sätt på dessa tre personers karakterer i deras kommande inkarnationer, till förbättring, till försämring eller med mycket små resultat. Men handlingens verkan att förorsaka lycka för ett stort antal människor beror icke på gifvarens karakter. Folket har lika mycken glädje af parken, oafsedt hvilket motiv föranledt gåfvan af densamma, och denna glädje, som beror på gifvarens handling, medför för honom ett karmiskt anspråk på naturen, en naturens skuld till honom, som skall blifva punktligt betalad. Han skall erhålla en fysiskt behaglig eller luxuös omgifning, emedan han har spridit fysisk njutning i vida kretsar, och hans uppoffring af fysisk rikedom skall bringa honom hans förtjänta lön, den karmiska, frukten af hans handling. Detta är hans rättighet. Men det bruk han gör af sin ställning, den lycka han skördar af sin rikedom och sina omgifningar, beror förnämligast af hans karakter, och äfven här tillfaller honom den rättmätiga lönen; hvarje utsäde frambringar sin motsvarande skörd¹²⁴. Karmas vägar äro i sanning oväldiga! Hon undandrager icke den dålige, det resultat som rättvisligen följer af en handling, som sprider lycka; men hon tilldelar honom

¹²⁴ Annie Besant: *Karma*, sid. 42, 43.

äfven den försämrade karakter, som han förvärfvat genom sitt dåliga motiv, och som gör, att han midt i rikedom förblifver missnöjd och olycklig. Äfvenså kan den gode icke undgå fysiskt lidande, om han förorsakar fysiskt elände genom felaktiga handlingar, som utförts af ett godt motiv. Det elände han förorsakat, skall bringa honom själf elände i hans fysiska omgifningar; men hans goda motiv, som förbättrat hans karakter, skall skänka honom en källa till varaktig inre lycka, som gör honom tålig och nöjd midt under hans svårigheter. Mången dunkel gåta kan lösas genom tillämpning af dessa principer på de fakta, vi se omkring oss.

Dessa motivets och handlingens särskilda verkningar bero på det faktum, att hvarje kraft har de egenskaper, som äro karakteristiska för det plan, hvarpå den alstrades, och ju högre detta plan är, dess mäktigare och mera ihållande är kraften. Därför är motivet vida viktigare än gärningen, och en missriktad handling, som utföres af ett godt motiv, åstadkommer mera godt för den handlande personen än en väl vald handling, som utföres af ett dåligt motiv. Motivet, som återverkar på karakteren, gifver upphof åt en lång serie af verkningar, ty alla de tillkommande handlingar, som stå under denna karakters inflytande, äro allesamman beroende af dess förbättring eller dess försämring; under det att själfva handlingen, sedan den bringat sin utöfvare fysisk lycka eller olycka, allt efter de resultat, den medför för andra, icke har i sig någon alstrande kraft, utan uttömmes genom detta sitt resultat. Om den, som känner Karma, på grund af kollision mellan plikter står tveksam i fråga om hvilket handlingssätt som är det rätta, försöker han omsorgsfullt att välja den bästa vägen, i det han brukar sitt förnuft och sin omdömesförmåga till det yttersta. Han pröfvar samvetsgrant sitt motiv, i det han aflägsnar själfviska hänsyn och renar sitt hjärta. Sedan handlar han utan fruktan, och om hans handling skulle visa sig vara ett misstag, mottager han villigt det lidande, som härrör från detta misstag, såsom en läxa, hvilken skall blifva till nytta i framtiden. Emellertid har hans höga motiv förädlat hans karakter för alla kommande tider.

Denna allmänna princip, att kraften hör till det plan, hvarpå, den alstras, är af en mycket stor räckvidd. Om kraften användes med motiv att vinna fysiska föremål, verkar den på det fysiska planet och binder den handlande personen vid detta plan. Om den syftar till devakaniska föremål, verkar den på det devakaniska planet och fäster den handlande personen vid detta. Om den har såsom motiv endast den gudomliga källan, frigöres den på det andliga planet och kan därför icke fjättra individen, emedan individen ingenting begär.

De tre slagen af Karma. Mogen Karma är den, som är färdig till skörd, och som därför är oundviklig. Af all Karma i det förflutna är det en viss mängd, som kan uttömmas inom gränserna af ett enda lif. Det gifves vissa slag af Karma, som äro så med hvarandra oförenliga, att de icke kunna utarbetas i en enda fysisk kropp, utan fordra vidt skilda kroppsliga typer för att finna sitt uttryck. Det gifves skulder, som man ådragit sig till andra själar, och dessa själar komma icke alla att inkarneras på samma tid. Det gifves Karma, som måste utarbetas i någon särskild nation eller någon särskild social ställning, medan samma person har en annan Karma, som behöfver en helt annan omgifning. Därför kan endast en del af hans totala Karma utarbetas i ett gifvet jordelif, och denna del utväljes af Karmas Herrar — till hvilka vi strax skola återkomma — och själen ledes till att inkarnera i en familj, en nation, en ort, en kropp, lämplig för uttömmandet af den summa af orsaker, som kan utarbetas på en gång. Denna summa af orsaker bestämmer längden af detta särskilda lif; den gifver kroppen dess karakter-

istiska drag, dess krafter och dess inskränkningar; den bringar personen i kontakt med de inom denna lifsperiod inkarnerade själar, med hvilka han står i karmiskt samband, och hvilka omgifva honom såsom släktingar, vänner och fiender; den bestämmer de sociala villkor, till hvilka han födes, med de fördelar och olägenheter, som åtfölja dem; den utväljer genom organiserandet af den hjärna och det nervsystem, med hvilka han har att arbeta, de intellektuella krafter, som han kan manifesteras; den sammanfogar de orsaker, som leda till hans yttre lifs sorger och fröjder, och som kunna bringas in i ett enda lif. Allt detta är den "mogna Karma", och denna kan skisseras i ett horoskop ställt af en kompetent astrolog. I allt detta har människan ingen makt att välja. Det är bestämdt genom de val, hon gjort i det förflutna, och hon måste ända till yttersta skärften inlösa de förbindelser hon iklädt sig.

Den fysiska kropp, den astralkropp och den tankekropp, som själen ikläder sig för en ny lifsperiod, äro, såsom vi sett, det direkta resultatet af hennes föregående, och de utgöra en ytterst viktig del af denna mogna Karma. De begränsa själen på alla sidor, och hennes förflutna står upp och dömer henne genom de begränsningar, som hon har gjort för sig själf. Att med glädtefullt mod acceptera dessa och flitigt arbeta på deras förbättring, detta anstår den vise, ty undfly dem kan människan icke.

Det gifves ett annat slag af mogen Karma, som är af en mycket allvarlig betydelse — de oundvikliga handlingarnas Karma. Hvarje handling är det slutliga uttrycket för en serie af tankar. Vi erhålla — för att nu låna ett exempel från kemien — en mättad lösning af tankar genom att lägga tillsamman tanke efter tanke af samma slag, till dess slutligen en sista tanke — eller till och med en impuls, en vibration utifrån — åstadkommer kristalliseringen af det hela, d.ä. den handling, som är ett uttryck för dessa tankar. Om vi ihärdigt upprepa tankar af samma slag, t.ex. hämndtankar, komma vi slutligen till mättnadspunkten, och den första impuls, som kommer, skall konsolidera dessa tankar till handling, och ett brott blir resultatet. Eller vi kunna hafva ihärdigt upprepat ända till mättnadspunkten tanken på att hjälpa en annan, och när den eggelse, som ligger i ett lämpligt tillfälle, kommer, kristalliseras dessa tankar till en handling af hjältemod. En person kan hafva tagit med sig till detta lifvet en mogen Karma af detta slag, och den första vibration, som berör en sådan massa af tankar, färdiga att konsolideras till handling, skall utan någon ny viljeakt å hans sida, omedvetet drifva honom till att utföra handlingen. Han kan icke göra halt för att tänka; han befinner sig i det tillstånd, där redan den första tankevibration, som kommer, förorsakar handling; drifven till själfva jämvigtsgränsen bringas han af den minsta impuls att falla. Under sådana förhållanden skall en person själf förundra sig öfver att han begått ett brott eller att han utfört en högsinnad handling af själförsakelse. Han säger: "jag gjorde det utan att tänka därpå", ty han vet icke, att han förut tänkt så ofta därpå, att handlingen därigenom blifvit oundviklig. När en människa många gånger velat utföra en handling, fixerar hon slutligen oåterkalleligen sin vilja, och då är det endast en fråga om det lämpliga tillfället, när hon kommer att handla. Så länge hon kan tänka, har hon valfrihet, ty hon kan sätta en ny tanke mot den gamla och småningom visa bort denna genom upprepning af motsatta tankar. Men då det gått så långt, att själen på en impuls utifrån endast kan svara med handling, är det förbi med förmågan att välja.

Här ligger lösningen af det gamla problemet om nödvändigheten och viljans frihet. Genom utöfvandet af sin fria vilja skapar människan småningom nödvändigheter för sig själf, och

mellan de båda ytterligheterna, ligga alla de kombinationer af fri vilja och nödvändighet, som åstadkomma de inre strider, af hvilka vi äro medvetna. Vi skapa ständigt vanor genom upp-
prepning af afsiktliga, af viljan ledda handlingar; sedan blifver vanan en begränsning, och vi
upprepa handlingen automatiskt. Kanske komma vi då till den slutsatsen, att vanan är en dålig
sådan, och vi börja att mödosamt bortlägga den genom tankar af motsatt art, och efter månet
oundvikligt återfall, vänder den nya tankeströmmen om flodens lopp, och vi återvinna vår
fulla frihet, visserligen ofta för att åter småningom skapa oss nya bojor. Gamla tankeformer
hålla på detta sätt i sig och begränsa vår tankeförmåga, i det de t.ex. uppträda som individuella
eller nationella fördomar. De fleste veta icke af denna begränsning, utan vandra helt lugnt i
sina kedjor, okunniga om sin trældom. De som lära känna sanningen om sin egen natur, blifva
fria. Vår hjärnas och vårt nervsystems konstitution är en af de mest utpräglade nödvändighet-
erna i lifvet. Vi hafva gjort den oundviklig genom våra tankar i det förflutna, och nu begränsar
den oss, och vi beklaga oss ofta öfver densamma. Den kan småningom och gradvis förbättras;
gränserna kunna flyttas utåt, men de kunna icke plötsligt öfverskridas.

En annan form af den mogna Karman är, när några onda tankar i det förflutna bildat om-
kring en människa ett hårdt skal af onda anlag, som håller henne fången och skapar ett ondt
lif. Gärningarna äro, såsom nyss blifvit förklaradt, det oundvikliga resultatet af hennes föregå-
enden, och de hafva blifvit uppskjutna kanske till och med för flera jordelif, emedan dessa lif
icke erbjudit några tillfällen till deras framträdande. Under tiden har själen vuxit och utvecklats
ädla egenskaper. Men under ett visst jordelif skjutes genom något lägligt tillfälle detta hårda
skal af gammalt ondt liksom ut omkring själen, och till följd därpå kan hon icke visa sin se-
nare utveckling. Liksom en kyckling, som är färdig att utkläckas, är hon gömd inom det
fängslande skalet, och endast skalet är synligt för det yttre ögat. Efter någon tid är denna
Karma uttömd, och någon skenbart tillfällig händelse — ett ord från en stor lärare, en bok, ett
föredrag — bryter skalet, och själen kommer fram frigjord. Dessa äro de sällsynta, plötsliga
men varaktiga "omvändelserna", "den gudomliga nådens under", om hvilka vi hört så mycket
talas. För den, som känner Karma, äro de alla fullkomligt begripliga och falla inom lagbun-
denhetens område.

Den samlade Karma, hvilken visar sig såsom karakter, är i likhet med den mogna Karman,
alltid underkastad modifikation. Den kan sägas bestå af tendenser, starka eller svaga, allt
efter den tankekraft, som användts till att skapa dem, och dessa tendenser kunna antingen yt-
terligare stärkas eller försvagas genom nya strömmar af tankekraft, hvilka utsändas för att
verka med eller mot dem. Om vi hos oss själfva finna tendenser, hvilka vi ogilla, kunna vi
börja arbeta på att undanröjja dem. Ofta misslyckas vi i att motstå en frestelse, öfverväldi-
gade som vi äro af begärets våldsamt framflytande ström. Men ju längre vi kunna hålla ut
mot detsamma, äfven om vi till slut misslyckas, dess närmare äro vi till att öfvervinna det.
Hvarje sådant misslyckande är ett steg till framgång, ty motståndet nöter bort en del af begä-
rets energi, och dess kraft är för framtiden minskad.

Den Karma, som håller på att bildas, hafva vi redan studerat.

Den kollektiva Karman. När en grupp af människor betraktas från karmisk synpunkt, infö-
rer de karmiska krafternas inverkan på hvar och en såsom medlem af gruppen en ny faktor i

individens Karma. Vi veta, att när flera krafter verka på en punkt, denna punkts rörelse icke går i någon af dessa krafter riktning, utan i resultantens riktning, d.v.s. den riktning, som är resultatet af deras samverkan. Sålunda är en grups Karma resultanten af de hvarandra påverkande krafterna hos de individer, af hvilka den består, och alla individerna föras i riktningen af denna resultant. Ett jag drages af sin individuella Karma till en viss familj, emedan det i sina föregående lif skapat sådana band, som nära förena det med några af de andra jag, af hvilka familjen består. Familjen har nu t.ex. ärft förmögenhet från en farfader och är mycket rik. En arfvinge uppträder, hvilken härstammar från farfadrens äldre broder, som man trott hade dött barnlös. Förmögenheten öfvergår till honom, och familjefadern lämnas i svår nöd. Det är nu mycket möjligt, att det jag, vi nu tala om, i det förflutna icke haft någon förbindelse med denne arfvinge, till hvilken i föregående lif familjefadern ådragit sig någon moralisk skuld, som utmynnat i denna katastrof, och dock hotas den förre genom den senares handling med lidande, emedan han är invecklad i familjens Karma. Om i hans egna individuella föregående förekommit någon orättfärdig handling, som kan uttömmas genom det af familjens Karma förorsakade lidandet, då lämnas han att taga sin del däraf; hvarom icke, blir han genom några "oförutsedda omständigheter" befriad därifrån, kanske genom någon välvillig främling, som får en impuls att adoptera och uppfostra honom, en främling, som i det förflutna varit hans gäldenär.

Men ännu klarare framträder detta i sådana händelser som järnvägsolyckor, skeppsbrott, öfersvämningar, cykloner, m.m. Ett tåg förolyckas; katastrofen beror omedelbart på lokomotivföraren, banvakter, järnvägstjänstemän, ingenjörer, eller andra personer anställda vid denna linje, hvilka ansett sig orättvist behandlade och utsändt hopade tankar af missnöje och vrede mot företaget som ett helt. De som i sin samlade Karma — men icke nödvändigt i sin mogna Karma — bära på skulden af ett plötsligen förkortadt lif, kunna tillåtas råka ut för denna olyckshändelse och därmed betala sin skuld. En annan, som ämnar resa med detta tåg, men som icke har någon sådan skuld i sitt förflutna, räddas "genom en försynens skickelse", genom att t.ex. komma för sent till tåget.

Den kollektiva Karman kan kasta en människa i sådana svårigheter, som äro en följd af att hans nation är invecklad i krig, och här kan han åter få afbördade skulder från sitt förflutna, hvilka icke nödvändigt ligga inom hans dåvarande lufs mogna Karma. I intet fall får en människa lida hvad hon icke förtjänat; men om en oförutsedd händelse skulle sätta henne i tillfälle att gälda en skuld från det förflutna, så är det godt för henne att få betala den och sedan vara densamma kvitt för alltid.

"Karmas Herrar" äro de höga andliga intelligenser, som föra de karmiska protokollen och afpassa den karmiska lagens komplicerade verkningar. De betecknas af H.P. Blavatsky i *Den Hemliga Läran* såsom Lipika, Karmas upptecknare, och Maharajerna¹²⁵ och deras skaror, som äro "Karmas agenter på jorden".¹²⁶ Lipika äro de, som känna hvarje människas karmiska protokoll, och som med allvetande visdom välja och kombinera delar af dessa protokoll till att bilda planen för ett visst jordelif. De gifva "idén" till den fysiska kropp, som skall blifva den

¹²⁵ Hinduernas *Mahadevas* eller *Chaturdevas*.

¹²⁶ *Op. cit.* del. I. s. 164-167.

reinkarnerande själens klädnad och gifva uttryck åt dess kapaciteter och dess inskränkningar. Denna idé tages af Maharajerna och utarbetas till en detaljerad modell, hvilken öfverlämnas till en af deras lägre agenter för att kopieras. Denna kopia är den eteriska motbilden, gjutformen för den täta kroppen, hvilkens material är hämtadt från modren och underkastadt den fysiska ärftligheten. Rasen, landet och föräldrarne väljas på grund af sin förmåga att gifva lämpligt material för det på väg till inkarnation befintliga jagets kropp och lämpliga omgifningar för dess första lefnadsålder. Familjens fysiska ärftlighet gifver vissa typer och har utvecklat vissa egendomligheter af materiella kombinationer. Ärftliga sjukdomar och ärftliga fördelar i nervsystemets organisation förutsätta bestämda, öfverflyttbara kombinationer af fysisk materia. Ett jag, som i sin mentala kropp och i sin astralkropp utvecklat egendomligheter, som för att gifva sig uttryck behöfva särskilda fysiska egendomligheter, föres till föräldrar, hvilkas fysiska ärftlighet sätter dem i stånd att motsvara dessa kraf. Sålunda kommer ett jag med t.ex. stor konstnärlig begåfning, ägnad åt musiken, att antaga sin fysiska kropp i en musikalisk familj, i hvilken för hans behof lämpligt material för uppbyggandet af eterkroppen och den täta kroppen finnes tillgängligt, och där nervsystemets ärftliga typ motsvarar den finhet i organisation, som är nödig för att gifva uttryck åt dessa förmögenheter. Ett jag af en mycket dålig typ föres till en rå och lastbar familj, i hvilken kropparne äro byggda af de gröfsta kombinationer, sådana som passa för en kropp ägnad att motsvara impulserna från detta jags tankekropp och astralkropp. Ett jag, som låtit sig af sina begär och sina på dem riktade tankar ledas till utsväfningar och t.ex. dukat under för dryckenskapen, ledes till att inkarnera i en familj, inom hvilken nervsystemet försvagats genom utsväfningar, och födes af på dryckenskap begifna föräldrar, hvilka gifva honom ett sjukt material till hans fysiska omhölje. Den ledning, som utöfvas af Karmas Herrar, afpassar sålunda medlen efter ändamålen och garanterar att rättvisa sker. Jaget bringar med sig sina karmiska tillhörigheter af begåfning och begär och erhåller en fysisk kropp ägnad att vara deras redskap.

Då nu själen måste återvända till jorden, till dess hon inlöst alla sina förbindelser och sålunda uttömt all sin individuella Karma, och emedan i hvarje jordelif tankar och begär skapa ny Karma, kan den frågan uppstå: "Huru kan då denna ständigt sig förnyande fångenskap komma till ett slut? Huru kan själen ernå sin befrielse?" Sålunda komma vi till "Karmas afslutning" och hafva att undersöka, huru denna afslutning kan äga rum.

Hvad som är det bindande elementet i Karma, är det första vi måste klart förstå. Själens utåt riktade kraft binder sig vid ett föremål, och genom detta band drages själen till det ställe, där detta samband kan förverkligas genom förening med det åtrådda föremålet. Så länge själen binder sig vid något som helst föremål, drages hon till det ställe, där hon kan njuta af det samma. God Karma binder själen lika mycket som dålig Karma, ty hvarje begär, vare sig till föremål här eller i Devakan, måste draga själen till stället för dess tillfredsställande.

Bakom handlingar ligga begär. En handling utföres icke för sin egen skull, utan för att man genom handlingen må ernå något, som man åstundar, för att vinna handlingens resultater eller, såsom det tekniskt kallas, åtnjuta dess frukt. Människor arbeta, icke emedan de hafva ett behof af att gräfva, bygga eller rifva, utan emedan de behöfva frukterna af gräfvandet, byggandet och rifvandet i form af penningar eller varor. En advokat åtager sig ett mål, icke emedan han känner ett behof af att framställa dess torra detaljer, utan emedan han behöfver pen-

ningar, ryktbarhet och samhällsställning. Människorna omkring oss arbeta alla för någonting, och sporren till deras verksamhet ligger i arbetets frukter och icke i själfva arbetet. Begär efter handlingens frukt drifver dem till verksamhet, och åtnjutandet af denna frukt belönar deras ansträngningar.

Begäret är sålunda det bindande elementet i Karma, och när själen icke längre önskar någonting som helst på jorden eller i himmelen, är det band brutet, som fäster henne vid reinkarnationens hjul, hvilket vrider sig omkring i de tre världarne. Handlingen i och för sig själf har ingen makt att binda själen, ty i och med detsamma den är fullbordad, förlorar den sig i det förflutna, Men det ständigt förnyade begäret efter handlingens frukter sporrar själen till ny verksamhet, och sålunda smidas ständigt nya bojor.

Vi böra dock icke känna någon sorg, när vi se människorna ständigt drifvas till verksamhet af begärets gissel, ty begäret öfvervinner slappheten, trögheten och lättjan¹²⁷ och sporrar människorna till den verksamhet, som gifver dem erfarenhet. Se blott på vilden, som overksam ligger och sofver i gräset. Han drifves till verksamhet af hungern, begäret efter föda, och måste utveckla tålmod, skicklighet och ihärdighet för att tillfredsställa sitt begär. Sålunda utvecklar han mentala egenskaper, men när hans hunger är tillfredsställd, sjunker han tillbaka till det slumrande djurets ståndpunkt. Huru uteslutande hafva icke de intellektuella egenskaperna utvecklats genom begärets eggelser, och huru nyttigt har icke begäret efter ryktbarhet, efter ett namn hos eftervärlden visat sig. Ända till dess människan närmar sig det gudomliga, behöfver hon begärets sporre, och begären blifva endast renare och mindre själfviska, i den mån hon höjer sig. Men icke dess mindre binda henne begären vid återfödelsen, och om hon vill blifva fri, måste hon tillintetgöra dem.

När en människa börjar längta efter befrielse, läres hon att utöfva "försakelse af handlingens frukter", d.v.s. hon utplånar gradvis hos sig önskan att äga föremål; hon nekar sig frivilligt och afsiktligt föremålet och vänjer sig sålunda att lefva nöjd utan det. Efter någon tid saknar hon det icke längre, och hon finner att längtan därefter försvinner ur hennes själ. På detta stadium är hon mycket angelägen att icke försumma något arbete, som är hennes plikt, fastän hon blifvit likgiltig för de resultat, det bringar henne, och hon bemödar sig att uppfylla hvarje plikt med allvar och trohet, medan hon förblifver fullkomligt likgiltig för de frukter, dess uppfyllande medför. När hon nått fullkomlighet i detta och hvarken har lust eller olust för något föremål, upphör hon att alstra Karma. När hon upphör att begära någonting hvarken af jorden eller af himlen, drages hon icke till någondera. Hon behöfver ingenting, som någondera kan gifva henne, och alla band mellan henne och dem äro afslitna. Detta är upphörandet af individuell Karma, för såvidt alstrandet af ny Karma angår.

Men själen måste göra sig kvitt gamla bojor så väl som upphöra att smida nya, och dessa gamla bojor måste antingen småningom bortnötas eller afsiktligt brytas. För detta brytande fordras kunskap, en kunskap, som kan skåda tillbaka i det förflutna och se de orsaker, hvilka där voro i verksamhet, orsaker hvilka arbeta ut sina verkningar i det närvarande. Antagom

¹²⁷ Den som närmare studerat dessa ämnen, torde ihågkomma, att dessa egenskaper känneteckna den tama-siska gunans herravälde, och så länge den är förhärskande, kunna människorna icke höja sig öfver det lägsta af sin utvecklings tre stadier.

t.ex. att en person, som sålunda skådar tillbaka på sina föregående lif, ser vissa orsaker, som skola åstadkomma en händelse, hvilken ännu ligger i framtiden; antagom t.ex. att dessa orsaker äro tankar af hat, framkallade genom en honom tillfogad oförrätt, och att de ett år härefter skola förorsaka den, som begick oförrätten, ett lidande. Då kan en sådan person införa en ny orsak, som blandar sig med de orsaker, hvilka verka från det förflutna. Han kan nämligen motverka dessa genom starka tankar af kärlek och godhet, som uttömma dem och sålunda hindra dem att åstadkomma den annars oundvikliga händelsen, hvilken i sin ordning skulle ha alstrat nya karmiska vedervärdigheter. Han kan sålunda neutralisera krafter, som komma från det förflutna, genom att utsända emot dem lika stora men motsatta krafter och på detta sätt "förbränna sin Karma genom kunskap". På liknande sätt kan han bringa till slut i hans närvarande lif alstrad Karma, hvilken under vanliga förhållanden skulle ha utarbetats i kommande jordelif.

Vidare kan han vara bunden genom i det förflutna åsamkade skulder till andra själar, genom oförrätter, som han tillfogat dem, genom plikter, som han försummat. Genom att begagna sin kunskap kan han finna dessa själar antingen i denna eller någon af de båda andra världarna, och söka tillfällen att tjäna dem. Det kan vara en under hans lifsperiod inkarnerad själ, till hvilken han står i en karmisk skuld. Han kan uppsöka denna person och gälda sin skuld och sålunda frigöra sig från ett band, hvilket, om sakerna fått gå sin vanliga gång, skulle ha nödvändiggjort hans egen reinkarnation eller skulle ha blifvit honom till hinder i ett kommande lif. En del occultisters sällsamma och gåtfulla handlingssätt kan stundom härigenom förklaras. En vetande träder i nära förbindelse med någon person, som de okunnige åskådarna och kritikerna anse stå helt och hållet utanför den umgängeskrets, som för honom är lämplig. Men denna occultist fullgör helt lugnt den karmiska förpliktelse, som annars skulle hämma och fördröja hans framsteg.

De som icke hafva kunskap nog för att öfverskåda sina förflutna lif, kunna dock uttömma många orsaker, som de hafva satt i gång under det närvarande lifvet. De kunna omsorgsfullt gå igenom allt, hvad de kunna minnas, och lägga märke till, när de hafva förörättat någon, eller när någon har förörättat dem. De kunna neutralisera de förstnämnda handlingarnes verkningar genom att utsända tankar af kärlek och hjälpsamhet och genom att tjäna den förörättade personen, om möjligt äfven på det fysiska planet. Och i de senare fallen kunna de utsända tankar af förlåtelse och välvilja. Sålunda minska de sina karmiska skulder och komma befrielsens stund närmare.

Fromma människor, som lyda alla de stora religionslärnarnes bud att vedergälla ondt med godt, uttömma omedvetet den i det närvarande alstrade Karma, som annars skulle aftjänats i framtiden. Ingen kan med dem väfva ett hand af hat, om de vägra att lämna sitt bidrag till väfven med en enda tråd af hat, och om de ståndaktigt neutralisera hvarje hatets kraft medelst en kärlekens kraft. Låt en själ utstråla i alla riktningar kärlek och medlidande, då skola hatfulla tankar icke finna någonting, hvarvid de kunna fästa sig. "Denna världens furste kommer, och i mig har han intet."

Alla store lärare kände denna lag och byggde sina bud på densamma, och de, som af vördnad och hängifvenhet för dem lyda deras anvisningar, draga fördel af denna lag, ehuru de

ingenting veta om detaljerna af dess verksamhetssätt. En okunnig man, som troget utför de anvisningar, en vetenskapsman gifvit honom, kan erhålla verkliga resultaten genom handhafvande af naturlagarne, trots sin okunnighet om dem, och samma princip håller streck i de världar, som ligga bortom den fysiska. Många som icke ha tid att studera, och som måhända på de sakkunnigas auktoritet acceptera de regler, som leda deras dagliga lifs handlingar, kunna sålunda omedvetet betala sina karmiska skulder.

I länder, där hvarje bonde och hvarje arbetare tror på reinkarnationen och Karma, sprider denna tro en viss lugn resignation gent emot oundvikliga lidanden, hvilken i hög grad bidrager till lugn och förnöjsamhet i det dagliga lifvet. En af olyckor nedtryckt människa knotar där hvarken mot Gud eller mot sin nästa, utan betraktar sina lidanden såsom resultatet af sina egna misstag och förseelser i det förflutna. Hon mottager dem med resignation och gör af dem det bästa hon kan och undviker sålunda mycket af de grubblerier och den oro, med hvilka de, som icke känna lagen, försvåra sina redan därförutan tillräckligt tunga lidanden. Hon har klart för sig, att hennes kommande lif bero på hennes egna ansträngningar, och att den lag, som bringar henne smärta, lika oundvikligt skall bringa henne glädje, om hon sår ett godt utsäde. Här af ett visst högsinnadt tålmod och en filosofisk syn på lifvet, hvilka omedelbart leda till samhällelig trygghet och allmän förnöjsamhet. De fattiga och okunniga studera icke en djup och vidlyftig metafysik, men de förstå fullkomligt dessa enkla principer, att hvarje människa tid efter annan återfödes till jorden och att hvarje jordelif gestaltas af de föregående. För dem är återfödelsen lika säker som solens upp- och nedgång. Den är en del af naturens gång, mot hvilken det är fåfängt att knota eller uppresas sig. När teosofien har återinsatt dessa sanningar på deras rätta plats i det västerländska tänkandet, skola de småningom i kristenheten bana sig väg inom alla samhällsklasser, sprida en riktig förståelse af lifvets natur och accepterande af det förflutnas resultat. Då skall ock det oroliga missnöje försvinna, som förnämligast har sin upprinnelse i den otåliga och hopplösa känslan, att lifvet är obegripligt, orättvist och oresonligt; och det skall ersättas af den lugna kraft och det tålmod, som härröra från ett upplyst förstånd och kunskap om lagen, och som kännetecknar den öfverlagda och väl afvägda verksamheten hos dem, hvilka känna att de bygga för evigheten.

KAPITEL X.

Offringens lag.

Studiet af offringens lag följer helt naturligt efter studiet af Karmalagen, och att förstå den förra är, anmärkte en gång en Mästare, lika nödvändigt för världen som att förstå den senare. Genom en akt af själfuppoffring manifesterades Logos i och för världsalltets emanation, genom offer upprätthålles världsalltet, och genom offer når människan fullkomning.¹²⁸ Därför är i hvarje religion, som leder sitt ursprung från den fornaåldriga visdomen, läran om offer en central lära, och några af occultismens djupaste sanningar hafva sina rötter i offringens lag.

Ett försök att fatta — om än på ett svagt sätt — naturen af Logos' offer kan skydda oss för den mycket vanliga missuppfattningen, att offringen till sitt väsen är någonting, som bringar smärta. Offringens egentliga väsende är fastmera ett frivilligt och fröjdefullt utgifvande af lifvet, på det att andra må hafva del däri; och smärta uppstår endast, när hos den offerande råder en tvedräkt mellan den högre naturen, hvilkens fröjd det är att gifva, och den lägre, hvilkens tillfredsställelse ligger i att taga och besitta. Det är denna tvedräkt allena, som inför smärtans element, och i den högsta fullkomligheten, i Logos, kan och kunde ingen tvedräkt råda. Den Ende är varandets fullkomliga harmoni med oändliga melodiska ackorder, alla stämda efter en enda ton, i hvilken lif och visdom och sällhet smält samman till en enda tillvarons grundton.

Logos' offer bestod i hans frivilliga själfbegränsning af sitt oändliga lif, på det Han skulle kunna manifesteras sig. Symboliskt taladt, uppstår i den oändliga ljusoceanen, hvars medelpunkt är öfverallt, och hvars omkrets är ingenstädes, en begränsad sfär af lefvande ljus, ett Logos, och ytan af denna sfär är Hans vilja att begränsa sig för att blifva manifesterad, är Hans täckelse¹²⁹, hvori Han inhöljer sig, för att inom det en värld må taga gestalt. Det för hvilket offret göres, existerar icke ännu. Dess blifvande tillvaro ligger i Logos' "tanke" allena; Han är dess dagars upphof, och Han skall gifva det dess månggestaltade lif. Mångfald kunde icke uppkomma i den "odelade Brahman" annorlunda än genom detta frivilliga offer af gudomligheten, som tog på sig form för att utstråla myriader former, en hvar begåfvad med en gnista af dess lif och därför med förmåga att utveckla sig till dess afbild. "Det ursprungliga offer, som förorsakar varelsernas födelse, kallas gärning (Karma)", heter det;¹³⁰ och detta framträdande till verksamhet ur den salighet, som låg i själf-tillvarons fullkomliga hvila, har alltid varit känt såsom Logos' offer. Detta offer fortfar under hela den tid världsalltet består, ty Logos' lif är det enda, som uppehåller hvarje afsöndradt "lif", och Han begränsar sitt lif i hvar och en af de myriader former, som han låter födas, och underkastar sig alla de band och

¹²⁸ En hindu ihågkommer här begynnelseorden i *Brihadâranjakopanishad*, att dagbräckningen är i offret; zoroastrianen erinrar sig, huru Ahuramazda framträdde ur en offerhandling; den kristne tänker på Lammet — symbolen för Logos — som är slaktadt alltifrån världens grundläggning.

¹²⁹ Detta är Logos' själfbegränsande kraft, Hans Maya, den begränsande princip, genom hvilken alla former frambragts. Hans lif ter sig såsom »ande», Hans Maya såsom »materia», och dessa skiljas aldrig under manifestationen.

¹³⁰ *Bagavad Gita*, 8: 3.

inskränkningar, som tillhöra hvarje form. Ur hvar och en af dessa kunde Han, den oändlige Herren, som fyller världsalltet med sin härlighet, bryta fram i hvilket ögonblick som helst. Men endast genom ett sublimt tålmod och en långsam och gradvis fortgående utvidgning kan hvarje form ledas uppåt, till dess den blifver en själfständig medelpunkt för obegränsad kraft, Honom lik. Därför instänger Han sig i former och fördrager alla ofullkomligheter, tills fullkomlighet är uppnådd, tills Hans skapade varelse är lik Honom själf och ett med Honom, men med sin egen erinringstråd. Detta utgjutande af Hans lif i former är sålunda en del af det ursprungliga offret och har uti sig sällheten hos den Evige Fadren, hvilken sänder ut sina afkomlingar såsom särskilda lif, på det att hvar och en må utveckla en identitet, som aldrig skall upphöra, och låta sin egen ton harmoniskt sammansmälta med alla de andras till en sällhetens, förnuftets och lifvets eviga sång. Detta kännetecknar offrets väsentliga natur, hvilka andra elementer än må hafva inblandats i den centrala idén. Offret är det frivilliga utgjutandet af lifvet, på det att andra må hafva del däri, för att bringa andra till lif och uppehålla dem vid lif, till dess de blifva själfständiga, och detta är endast ett uttryck af gudomlig glädje. Det ligger alltid en glädje i den verksamhetsutöfning, som är ett uttryck för kraft hos den, som handlar. Fågeln gläder sig af att utgjuta sig i sång och skälfrer af idel hänryckning vid att sjunga. Konstnären gläder sig af sitt snilles skapelser, af att gifva form åt sin idé. Det gudomliga lifvets väsentliga verksamhet måste ligga i att gifva, ty det har ingenting högre än sig själf, hvarifrån det kunde emottaga. Om det skall vara verksamt alls — och manifesteradt lif är verksamhet — måste det utgjuta sig. Att gifva är därför andens kännetecken, ty ande är det verkande, gudomliga lifvet i hvarje form.

Materiens väsentliga verksamhet däremot är att emottaga. Genom att emottaga liffsimpulser organiseras den till former; genom att emottaga sådana impulser bibehållas dessa; när de draga sig tillbaka, sönderfalla formerna. All materiens verksamhet är af denna mottagande natur, och endast genom att mottaga kan den fortvara såsom form. Därför är den alltid tagande, fastklängande; därför söker den alltid behålla hvad den tagit. Formens varaktighet beror på materiens gripande och fasthållande kraft; och den skall därför söka att draga till sig allt hvad den kan och knota för hvarje liten bråkdelen, som skiljes från densamma. Dess glädje är att gripa och fasthålla; att gifva är för den detsamma som att söka döden.

Det är från denna ståndpunkt mycket lätt att inse, huru den föreställningen uppkom, att det att offra var att lida. Medan det gudomliga lifvet fann sin fröjd i att utöfva sin gifvande verksamhet och därvid icke ens frågade efter om den form, i hvilken det var förkroppsligadt, gick under genom gifvandets, emedan det visste, att den endast var ett dess eget öfvergående uttryck och medlet för dess isolerade utveckling; så var förhållandet det motsatta med formen, som, kännande sina liffkrafter strömma bort, ropade i ångest och sökte utöfva sin verksamhet till att hålla kvar och sålunda hindra utflödandet. Offret minskade de liffkrafter, hvilka formen tog i anspråk för sig själf, eller t.o.m. uttömde dem helt och hållet, lämnande formen att gå under. I den lägre världen, formernas värld, var detta offrets enda förnimbara aspekt. Formerna fann sig drifven till slaktbänken och ropade högt af fruktan och ångest. Hvad under att mänskorna, seende sig blinda på formen, vid offringen endast tänkte på den i dödskamp stadda formen i stället för det frigjorda lifvet, som gaf sig själf och fröjdefullt ropade: "Se, jag kommer för att göra din vilja, o Gud; jag glädes af att uppfylla den." Ja, hvad under att männi-

skorna — som voro medvetna om en högre och en lägre natur och vanligen identifierade sitt själfmedvetande mera med den lägre än med den högre, och som därför kände den lägre naturens, formens, strider såsom sina egna strider och hade den känslan, att de mottogo lidandet i undergifvenhet för en högre vilja hvad under, att de under sådana förhållanden betraktade offret såsom identiskt med detta fromma och undergifna bärande af smärtan. Icke förr än människan identifierar sig med lifvet i stället för med formen, kan smärtans element i offret aflägsnas. Hos ett väsen, som kommit till fullkomlig harmoni, kan smärta ej finnas, ty formen är då det fullkomliga omhöljet för lifvet, mottagande eller uppgifvande med samma lätthet. När tvedräkten upphör, upphör smärtan. Ty lidandet kommer af slitningen, af friktionen, af de motstridiga rörelserna, och där hela naturen verkar i fullkomlig harmoni, finnas ej mera de förutsättningar, som betinga lidandet.

Då sålunda offringens lag är lagen för lifvets evolution i universum, finna vi, att hvarje steg uppåt fullbordas genom offer, genom att lifvet utgjuter sig för att födas i en högre form, medan den form, som innehöll det, går under. För dem, som endast se på de åt undergång hemfallna formerna, ter sig naturen såsom ett enda stort benhus, medan de, som se den odödliga själ flykta för att antaga en ny och högre form, ständigt höra det uppåtsträfvande lifvets fröjdefulla födelsehymn.

I mineralriket utvecklar sig monaden genom att dess former upplösas för att frambringa och gifva näring åt växter. Växten uppsuger sina näringsämnen ur jorden, upplöser dem och införlifvar dem med sin egen substans. Mineralrikets former gå sålunda under, på det att växtlifvets former må utveckla sig, och denna offringens lag, som på detta sätt ger sig tillkänna i mineralriket, är lagen för lifvets och formens evolution. Lifvet går vidare framåt, och monaden utvecklar sig för att frambringa växtrike hvarvid de lägre formernas undergång är villkoret för de högres framträdande och uppehållande.

Samma förhållande upprepas i växtriket, ty dess former uppoffras, den ena efter den andra, för att former af djurlif skola alstras och utvecklas; öfverallt gå gräs, frön och träd under till näring för djurkroppar; deras väfnader upplösas, för att det material, hvaraf de bestå, skall assimileras af djuret och uppbygga dess kropp. Återigen trycker offringens lag sin prägel på världen, denna gång på växtriket. Dess lif utvecklar sig, medan dess former gå under. Monaden utvecklar sig för att frambringa djurriket, och växtlifvets former uppoffras, på det att djurlifvets former må blifva till och uppehållas.

Hittills har i vår föreställning offeridén knappast varit förbunden med tanken på smärta, ty såsom vi under fortgången af våra studier sett, äro växternas astralkroppar icke tillräckligt organiserade för att gifva upphof åt några mer framträdande sensationer af vare sig lust eller olust. Men då vi betrakta offringens lag i dess verksamhet inom djurriket, kunna vi icke undgå att se, att formernas upplösning där är förenad med smärta. Sannt är, att den summa af smärta, som förorsakas därigenom, att det ena djuret blir ett rof för det andra, i hvarje fall är i "naturtillståndet" jämförelsevis obetydlig, men någon smärta blir dock alltid följd. Sannt är äfven, att människan i den roll hon spelat i fråga om djurens utveckling i hög grad ökat summan af smärta och förstärkt i stället för minskat de köttätande djurens roflystna instinkter. Men hon har icke inplantat hos dem dessa instinkter, ehuru hon dragit fördel af desamma för sina egna

syften, och otaliga djurarter, med hvilkas utveckling människan icke direkt haft någonting att göra, lefva den ena af den andra, i det att formerna uppoffras till uppehållande af andra former likasom i mineral- och växtrikena. Kampen för tillvaron fortgick en lång tid, innan människan uppträdde på skådeplatsen och påskyndade såväl lifvets som formens evolution, medan de smärtor, som åtföljde formernas förstöring, började det långvariga arbetet att inpräglade hos den sig utvecklande monaden alla formers förgänglighet och skillnaden mellan formerna, som gingo under, och lifvet, som ägde bestånd.

Människans lägre natur utvecklades under samma offringens lag, som härskar i de lägre rikena, men med den utgjutelse af gudomligt lif, som gaf upphof åt den mänskliga monaden, inträdde en förändring i det sätt, hvarpå offringens lag verkar såsom lifvets lag. Hos människan skulle utvecklas viljan, den af sig själf verkande, själfinitierade energien; det tvång, som dref de lägre rikena framåt på evolutionens väg, kunde här icke användas utan att hämma utvecklingen af denna nya och väsentliga kraft. Intet mineral, ingen växt, intet djur uppfordrades att acceptera offringens lag såsom en frivilligt vald lag för lifvet. Den blef dem pålagd utifrån, och den påtvangs dem genom en nödvändighet, som de icke kunde undgå. Människan skulle hafva den valfrihet, som var nödig för utvecklingen af en urskiljande och själfmedveten intelligens, och nu uppstod frågan: "Huru kan denna varelse erhålla frihet att välja och dock lära sig välja att följa offringens lag, ehuru hon är en kännande organism, som ryggar tillbaka för smärtan, och smärta är oundviklig vid upplösandet af kännande lifsformer?"

Utän tvifvel skulle eoner af erfarenhet under tidernas lopp ledt den i intelligens allt mer tillväxande människan till upptäckten, att offringens lag är lifvets fundamentallag; men i detta, likasom i så mycket annat, öfverlämnades hon icke åt sina egna ounderstödda ansträngningar. Gudomlige lärare stodo vid människans sida i hennes släktes barndom, och de förkunnade offringens lag såsom en på deras auktoritet stödd lära och införlifvade den i en ytterst elementär form med de religioner, genom hvilka de uppfostrade människans gryende förnuft. Det skulle hafva varit gagnlöst att plötsligt begära af dessa barnasjälur, att de skulle utan gengäld uppgifva, hvad som syntes dem vara de mest eftersträfvansvärda föremålen, de föremål, på hvilkas ägande deras lif såsom form berodde. De måste föras in på en väg, som gradvis skulle leda till den frivilliga själfuppoffringens höjder. För detta ändamål fingo de först lära, att de icke vore isolerade enheter, utan utgjorde en del af ett större helt, och att deras lif voro sammanlänkade med andra lif både öfver och under dem. Deras fysiska lif uppehölls af lägre lif från de lägre naturrikena; de förtärde dessa, och i det de så gjorde, ådrogo de sig en skuld, som de voro pliktiga att gälda. Lefvande på andras offrade lif måste de i sin ordning offra någonting, som skulle uppehålla andra lif. De måste gifva näring, likasom de själfva mottagit näring. Då de togo de frukter, hvilka alstrades genom verksamheten hos de astrala väsenden, som styra den fysiska naturen, måste de genom lämpliga gåfvor ersätta de till deras förmån utgifna krafterna. Häraf hafva uppkommit alla offer till dessa krafter — såsom vetenskapen kallar dem — dessa intelligenser, hvilka, såsom religionerna alltid lärt, leda den fysiska ordningen. När elden hastigt upplöste de fysiska föremålen, återställde den brännoffrets eterpartiklar åt etern; därmed frigjordes med lätthet astralpartiklarne för att assimileras af de astralväsenden, som hade att göra med jordens fruktbarhet och växternas växande. Sålunda hölls alstringens hjul i ständig rörelse, och människan fick lära, att hon ständigt ådrog sig skulder till

naturen, hvilka hon ständigt måste återgälda. Sålunda inplantades och närdes i hennes inre känslan af förpliktelse, och i hennes tanke inpräglades den skuld, hvori hon stod till det hela, till den närande modern naturen. Sannt är, att denna känsla af förpliktelse var nära förbunden med den föreställningen, att dess afbördande var nödvändigt för hennes egen välfärd, och att önskan att fortfarande hafva framgång bevekta henne att betala sin skuld. Men hon var endast en barnasjäl, som lärde sig sina första läxor, och denna läxa om lifvets ömsesidiga beroende, om att hvars och ens lif beror på offret af andras, var af en afgörande betydelse för hennes utveckling. Ännu kunde hon icke känna den gudomliga glädjen i att gifva. Formens motsträfvighet mot uppgifvandet af någonting, som tjänade densamma till näring, måste först öfvervinnas, och offringen identifierades med detta uppgifvande af någonting, som var af värde, ett uppgifvande, som hade sin grund i en känsla af förpliktelse och en åstundan att fortfarande vara lycklig.

Nästa läxa uppsköt belöningen för offret till ett område bortom den fysiska världen. Förut skulle man genom offer af materiella ägodelar tillförsäkra sig materiellt välbefinnande. Nu skulle offret af materiella ägodelar medföra glädje i himmelen, på andra sidan grafven. Den offerandes belöning var af en högre art, och han fick lära sig, att man kunde tillförsäkra sig det relativt bestående genom uppoffring af det relativt öfvergående, en läxa, som var viktig, emedan hon inledde utvecklingen af värdesättningsförmågan, förmågan att urskilja olika tings verkliga värde. Formens fasthängande vid fysiska föremål utbyttes mot fasthängandet vid himmelska fröjder. I alla exoteriska religioner finna vi denna uppfostringsmetod anlitad af de Vise, som voro alltför visa för att vänta sig den obelönade heroismens dygd af barnasjälar, och som med ett sublimt tålmod åtnöjde sig med att locka sina egensinniga skyddslingar långsamt framåt på en väg, som var törnbeströdd och stenig för den lägre naturen. Småningom leddes människorna till att underkufva kroppen, att öfvervinna dess tröghet genom det regelbundna, dagliga utöfvandet af ofta till sin natur besvärliga religiösa ceremonier och att reglera dess funktioner genom att leda dem i nyttiga kanaler. Människorna öfvades att öfvervinna formen och hålla den under lifvets herravälde och att vänja kroppen att i lydnad för andens kraf ägna sig åt barmhärtighetens och människokärlekens verk, om än anden förnämligast sporrades af önskan att åtnjuta belöning i himmelen. Bland hinduer, perser och kineser kunna vi se, huru människorna lärdes att erkänna sina mångfaldiga förpliktelser, att låta sin kropp utföra det pliktskyldiga offret af lydnad och vördnad gentemot förfäder, föräldrar och äldre personer, att göra barmhärtighetsverk med förekommande välvilja och visa vänlighet mot alla. Småningom hjälptes människorna på detta sätt att utveckla både hjältemod och själfuppoffring till en hög grad, hvarom martyrerna bära vittnesbörd, hvilka med glädje öfverlämnade sina kroppar åt marter och död hellre än att förneka sin tro eller svika sin öfvertygelse. De motsågo visserligen en "härlighetens krona" i himmelen såsom lön för uppoffrandet af den fysiska formen; men det var dock mycket att hafva öfvervunnit fasthängandet vid denna fysiska form och att hafva gjort den osynliga världen så verklig, att den betydde mera än den synliga.

Nästa steg togs, då känslan af plikt på ett afgörande sätt gjorde sig gällande; då man insåg, att uppoffrandet af det lägre för det högre var "rätt", oberoende af hvarje fråga om belöning i en annan värld; då delens förpliktelse mot det hela erkändes, och då utöfvandet af tjänster af

den form, som existerade genom andras tjänster, förnams såsom plikt, utan att något anspråk på lön därigenom grundlades. Då började människan se och fatta offringens lag såsom lifvets lag och frivilligt ställa sig i förbund med densamma; och hon började lära att i tanken skilja sig från den form, hon bebodde, och i stället identifiera sig med det sig utvecklande lifvet. Detta leder henne småningom till att känna en viss likgiltighet för alla formens funktioner, för så vidt de icke bestå i "plikter, som böra uppfyllas", och att betrakta dem alla blott såsom kanaler för den lifsverksamhet, som hon är skyldig världen, och icke såsom en lifsverksamhet, med hvilken hon åsyftar något resultat för sig själf. Sålunda uppnår hon den redan nämnda punkten, där sådan Karma, som drager henne till de tre världarne, upphör att alstras, och hon vänder nu tillvarons hjul, därför, att det bör vändas, och icke därför, att dess kringhvälfvande medför något för henne önskvärdt resultat.

Det fulla fattandet och erkännandet af offringens lag lyfter emellertid människan öfver det mentala planet — där plikten erkännes såsom plikt, såsom "det, hvilket bör göras, emedan man är skyldig att göra det" — till Buddhis ännu högre plan, där alla själfven kännas vara ett, och där all verksamhet utöfvas till allas nytta och icke till förmån för ett isoleradt själf. Endast på detta plan *kännes* offringens lag såsom ett fröjdefullt privilegium, i stället för att endast med förståndet erkännas såsom sann och rättvis. På det buddhiska planet ser människan klart, att lifvet är ett, att det ständigt strömmar ut såsom det fria utgjutandet af Logos' kärlek, att det lif, som bibehåller sig isoleradt, är i bästa fall ett armt och lågt ting och till på köpet ett otacksamt. Där sträfvar hela hjärtat uppåt mot Logos i en stark flodvåg af kärlek och tillbedjan och öfverlämnar sig i den fröjdefullaste själfuppgifvelse till att blifva en kanal till världen för Hans lif och Hans kärlek. Att vara en bärare af Hans ljus, ett budskap för Hans medlidande, en arbetare i Hans rike, detta ter sig som det enda lif, som är värdt att lefva. Att påskynda den mänskliga utvecklingen, att tjäna den Goda Lagen, att bära en del af världens tunga börda — detta synes vara just Herrens egen glädje.

Endast från detta plan kan en människa verka såsom en af världsfrälsarne, emedan hon där är ett med allas själf. Identifierad — såsom hon då är — med mänskligheten, där denna är en enhet, kan hennes styrka, hennes kärlek, hennes lif strömma ned till hvilket som helst afskildt själf eller till alla på en gång. Hon har blifvit en andlig kraft, och världssystemets tillgängliga andliga energi ökas, genom att hennes lif utgjuter sig däri. De krafter, hon plögade förbruka på de fysiska, astrala och mentala planen, i det hon sökte föremål för sitt isolerade själf s räkning, samlas nu alla i en enda akt af offer, och därmed omvandlade till andlig energi nedströmma de öfver världen såsom andligt lif. Denna omvandling åstadkommes genom motivet, hvilket bestämmer, på hvilket plan energien skall frigöras. Om en människas motiv är att vinna fysiska föremål, verkar den frigjorda energien endast på det fysiska planet; om hon åstundar tillfredsställandet af lustar och begär, frigör hon energi på det astrala planet; om hon söker intellektuella fröjder, funktionerar hennes energi på det mentala planet. Men om hon offerar sig till att varda en kanal för Logos, frigör hon energi på det andliga planet, och den verkar öfverallt med hela styrkan och intensiteten af en andlig kraft. För en sådan människa äro verksamhet och overksamhet ett och detsamma; ty hon gör allting, medan hon gör ingenting, och ingenting, medan hon gör allting. För henne äro högt och lågt, stort och litet ett och detsamma; hon fyller hvarje plats, som behöfver fyllas, och Logos är ju äfven i hvarje plats

och i hvarje handling. Hon kan innesluta sig i hvarje form; hon kan verka längs hvarje riktninglinje. Hon vet icke mera af något val eller någon skillnad. Hennes lif har genom offret blifvit ett med Logos' lif — hon ser Gud i allting och allting i Gud. Huru kan då rum eller form för henne göra någon skillnad? Hon identifierar sig icke mera med formen, utan är själfmedvetet lif. "Ägande ingenting, hafver hon allting." Hon begär ingenting, men allting strömmar till henne. Hennes lif är lycksalighet, ty hon är ett med sin Herre, som är saligheten. Användande formen i sitt kärleksverks tjänst utan att vara fästad vid densamma, "har hon gjort ett slut på smärtan".

De som fatta någonting af de underbara möjligheter, som öppna sig för oss, när vi frivilligt ställa oss i förbund med offringens lag, skola önska att börja denna frivilliga förbindelse, långt innan de kunna uppstiga till de höjder, som vi nu i några matta drag tecknat. Liksom andra djupa andliga sanningar är äfven denna i högsta grad praktisk i sin tillämpning på det dagliga lifvet, och ingen, som förnimmer dess skönhet, behöfver tveka att börja arbeta med densamma. När en människa beslutat att börja i sitt lif tillämpa offringens lag, har hon att öfva sig först att öppna hvarje dag med en offerhandling, nämligen hänbudandet af sig själf, innan dagens arbete börjar, åt Honom, åt hvilken hon ägnat sitt lif. Hennes första tanke efter uppvaknandet är detta tillägnande af alla hennes krafter åt hennes Herre. Sedan måste hvarje tanke, hvarje ord, hvarje handling i det dagliga lifvet frambäras som ett offer — icke för dess frukt, icke ens såsom plikt, utan såsom det medel, hvarmed för ögonblicket hon tjänar sin Herre. Allt, som sker, mottages såsom ett uttryck för Hans vilja.; fröjder, bekymmer, sorger, framgångar, misslyckanden, allt är för henne välkommet såsom betecknande den väg, hvarpå hon skall tjäna. Hon känner sig lycklig af allt som kommer, och hembär det såsom ett offer; hon känner sig lycklig af allt, då det går, emedan dess försvinnande visar, att hennes Herre icke längre har behof däraf. Hvarje kraft, som hon äger, brukar hon med glädje till att tjäna; och när de svika henne, tager hon deras försvinnande med lyckligt jämnmod. Eftersom de icke längre äro tillgängliga, kan hon ju icke gifva dem. Äfven ett lidande, som härrör från orsaker i det förflutna, hvilka icke ännu äro uttömda, kan förvandlas till ett frivilligt offer genom att man välkomnar det. Tagande det i besittning genom att vilja det, kan människan frambära det som ett offer, och genom detta motiv förvandla det till en andlig kraft. Hvarje människolif erbjuder otaliga tillfällen till denna tillämpning af offringens lag, och hvarje mänskligt lif blifver en kraft, då dessa tillfällen gripas och tillgodogöras. Innan hon ännu vunnit någon som helst utvidgning af sitt vakna medvetande, kan en människa sålunda blifva, en arbetare på de andliga planen, och där frigöra energi, som strömmar ned i de lägre världarna. Hennes själfuppgifvande här i det lägre medvetandet, fängsladt som det är i kroppen, framkallar såsom svar lifsvibrationer från monadens buddhiska aspekt, som är dess sanna själf, och påskyndar den tid, då denna monad skall blifva det andliga jaget, som sätter sig själf i rörelse och styr alla sina omhöljen, brukande hvart och ett efter behag, allt efter som det behöfves för det arbete, som skall uträttas. På intet annat sätt kan framåtskridande göras med sådan snabbhet och manifesterandet af alla själens latentia krafter åstadkommas så hastigt som genom begripandet och utöfvandet af offringens lag. Därför har en Mästare kallat densamma "människans utvecklingslag". Den har i själfva verket djupare och mera mystiska sidor, än som här blifvit berörda. Men dessa skola afslöjas utan ord för det tåliga och kärleksfulla hjärta, hvars hela lif är en offergåfva. Det gifves ting, som endast höras i stillheten. Det gifves läror, som

endast kunna uttalas af "Tystnadens Röst". Till dessa höra de djupare sanningar, som hafva sina rötter i offringens lag.

KAPITEL XI.

Människans högre utveckling.

Så häpnadsväckande är den höjd, till hvilken några människor hafva stigit, och andra hålla på att stiga, att vi, när vi med uppbjudande af vår inbillningsförmåga vilja mäta den, äro böjda att rygga tillbaka, emedan vår tankeförmåga svindlar vid blotta föreställningen om denna långa resa. När man jämför den lägst stående vildens embryoniska själ, med den gudomliga människans frigjorda och segerrikt fullkomnade andliga själ, synes det knappast sannolikt, att den förra kan gömma inom sig allt det, som framträder i dagen hos den senare, att skillnaden endast är en skillnad i utveckling, att den förra endast befinner sig i början och den senare vid slutet af människans utveckling. Nedanom den förre utbreda sig de långa serierna af det undermänskliga — djuren, växterna, mineralerna, de elementala väsensämnen. Ofvanom den senare utbreda sig de oändliga gradationerna af det öfvermänskliga — Chohan'er, Manu'er, Buddha'er, uppbyggarna, Lipika — men hvem kan nämna eller räkna härskarorna af dessa väldiga? Betraktade ur denna synpunkt såsom ett skede i ett ännu mera omfattande lif, reducera sig de många olika stadierna inom det mänskliga riket till ett trängre omfång, och människans utveckling ter sig såsom omfattande blott en utvecklingsgrad i den kedja af lif, som sträcker sig från de elementala väsensämnen ända upp till den manifesterade Guden.

Vi ha följt människans evolution från den embryoniska själens framträdande till de i andligt hänseende mest framåtskridnas tillstånd genom det i utveckling stadda medvetandets olika stadier, från sinnenas lif till tankens. Vi ha sett henne gång på gång vandra födelsens och dödens cykel i de tro världarne, af hvilka en hvar gifver henne sin skörd och erbjuder henne tillfällena till framsteg. Vi äro nu i stånd att följa henne under de sista stadierna af hennes mänskliga evolution, stadier, som för den stora massan af vår mänsklighet ligga i den fjärran framtiden, men som redan beträds af denna mänsklighets äldsta barn, och som beträdas af ett litet antal män och kvinnor i vår egen tid.

Dessa stadier hafva blifvit klassificerade under tvenne rubriker. De första omtalas såsom "pröfningens väg"; de senare innefattas i "den egentliga vägen" eller "lärjungaskapets väg". Vi vilja betrakta dem i deras naturliga ordning.

I den mån en människas intellektuella, moraliska och andliga natur utvecklar sig, blifver hon mer och mer medveten af det mänskliga lifvets ändamål och mer och mer ifrig att i sin egen person uppfylla detta ändamål. En gång på gång uppropad längtan efter jordiska fröjder, efterföljd af full besittning och därpå följande leda, har småningom lärt henne inse den förgängliga och otillfredsställande beskaffenheten äfven af jordens bästa gåfvor. Hon har så ofta eftersträfvat, vunnit, njutit, blifvit mätt på och slutligen vämjts vid dem, att hon slutligen vänder sig missnöjd bort från allt, hvad jorden kan gifva. "Hvartill gagnar det?" frågar den trötta själen. "Allt är fåfänglighet och vedermöda. Hundratals, ja tusentals gånger har jag ägt, och slutligen har jag funnit mig besviken äfven under ägandet. Dessa fröjder äro illusioner, bubbler på strömmen, som lysa så fagert med regnbågens färger, men brista, när man vidrör dem; jag törstar efter verkligheten, jag har fått nog af skuggor. Jag trängtar efter det eviga och

sanna, efter frihet från de begränsningar, som inskränka mig, som hålla mig fången midt ibland dessa växlande gyckelbilder."

Detta själens första rop efter befrielse är ett resultat af insikten, att om denna jord äfven vore allt hvad skalderna drömt den vara, om allt ondt vore bortsopadt, om hvarje sorg vore lyktad, om hvarje glädje vore uppdrifven till det högsta möjliga, om all skönhet vore stegrad, om allting vore bragt till sin högsta fullkomlighet, skulle hon ändock vara trött därvid, skulle vända sig bort därifrån utan den minsta åstundan. Jorden har för henne blifvit ett fångelse, och den må förskönas huru mycket som helst, så trängtar hon ändock efter den fria och gränslösa etern bortom dess fångslände murar. Och himmelen har för henne lika så litet någon dragningskraft som jorden. Äfven vid himmelen är hon trött. Dess fröjder ha förlorat sin dragningskraft; till och med dess fröjder för tanken och hjärtat tillfredsställa henne icke mera. Äfven de "komma och gå, obeständiga", liksom sinnesintrycken; de äro begränsade, öfvergående, otillfredsställande. Hon är trött vid förändring. Af idel trötthet ropar hon efter frihet.¹³¹

Stundom ter sig denna insikt om jordens och himmelens värdelöshet i början endast såsom en ljusglimt i medvetandet; de yttre världarne återtaga sitt herravälde, och tjusningen af deras illusoriska fröjder invaggar själen åter i tillfredsställelse. Ännu kunna några lif genomlevvas fulla af ädelt arbete och osjälfvisk verksamhet, af rena tankar och högsinnade handlingar, innan denna insikt om tomheten af allt, som är företeelse, blifver själen ständiga grundstämning. Men förr eller senare skall själen en gång för alla bryta med jorden och himmelen, såsom odugliga att tillfredsställa hennes behof; och detta afgjorda bortvändande från det förgängliga, denna bestämda vilja att nå det eviga är ingångsporten till pröfningens väg. Själens lämnar evolutionens allfarväg för att klättra uppför bråddjupsbranterna raka vägen till bergets topp, för att undfly de jordiska och himmelska lifvens trældom och uppnå de öfre rymdernas frihet.

Det verk, som den människa har att fullborda, hvilken beträder pröfningens väg, är helt och hållet intellektuellt och moraliskt. Hon har att bringa sig upp till den punkt, där hon skall möta sin Mästare "ansikte mot ansikte"; men själfva orden "sin Mästare" behöfva en förklaring. Det gifves vissa till vårt släkte hörande högre varelser, som fullbordat sin mänskliga evolution, och på hvilka vi redan hafva häntydt såsom utgörande ett brödraskap samt ledande och främjande släktets utveckling. Dessa store, Mästarne, inkarnera sig frivilligt i mänskliga kroppar för att utgöra förbindelselänken mellan mänskliga och öfvermänskliga varelser, och de antaga dem, hvilka uppfylla vissa villkor, till sina lärjungar, i syfte att påskynda deras evolution och sålunda göra dem skickliga att inträda i det stora brödraskapet och bistå det i dess ärorika och hjälpbringande arbete för mänskligheten.

Mästarne öfvervaka alltid människosläktet och gifva akt på dem, som genom dygdig vandel, genom osjälfviskt arbete för medmänniskors bästa, genom intellektuella sträfvanden ägnade åt mänsklighetens tjänst, genom uppriktig religiositet, fromhet och renhet hunnit framom

¹³¹ Himmelen = Devakan (se kap. V). De tre världarnes gemensamma karakteristiska egenskap är *afsöndring*; som människans längtan nu är mot enhet, hvilken endast kan förverkligas genom uppnåendet af det *Buddhiska* planet, kunna de lägre världarne, äfven i sin mest idealiska form, icke tillfredsställa henne (jfr. kap. VI). *Öfvers. anm.*

massan af sina likar och göra sig skickliga att mottaga andlig hjälp utöfver den, som kommer människosläktet i dess helhet till del. Om en individ skall erhålla andlig hjälp, måste han ådagalägga en särskild mottaglighet. Ty Mästarna äro utdelare af de andliga krafter, som främja den mänskliga evolutionen, och begagnandet af dessa krafter till en hastigare utveckling för en enda själ tillåtes endast, när denna själ visar sig duglig till ett hastigt framåtskridande och sålunda kan skyndsamt sättas i stånd att blifva en hjälpare för släktet och återgälda till det samma den hjälp, som kommit henne själf till del. När en människa genom sina egna bemödanden och med fullt tillgodogörande af all den allmänna hjälp, som hon erhåller genom religion och filosofi, kämpat sig fram i tēten af den framvällande mänskliga flodvågen, och när hon visar en kärleksfullt osjälfvisk, hjälprik natur, då blifver hon ett särskildt föremål för uppmärksamhet å vårt släktes vaksamma väktares sida, och tillfällen ställas i hennes väg, ägnade att pröfva hennes styrka och framkalla hennes intuition. I den mån hon med framgång brukar dessa tillfällen, får hon ännu mera hjälp, och ljusglimtar gifvas henne af det sanna lifvet, till dess den otillfredsställande och överkliga arten af den världsliga tillvaron mer och mer tränger sig på själen med det redan nämnda resultatet — den trötthet, som kommer henne att längta efter frihet och bringar henne till ingångsporten till profningens väg.

I och med beträdandet af denna väg blir hon en lärjunge eller "chela" ställd på prof; någon Mästare tager henne under sin särskilda vård, då han sett henne vara en människa, som lämnat evolutionens allfarväg, och nu söker en lärare, hvilken kan leda hennes steg på den branta och trånga stig, som leder till frigörelse. Denna lärare väntar henne vid själfva ingången till vägen. Och äfven om neofyten icke känner sin lärare, så känner dock läraren honom, leder honom in i sådana förhållanden, som bäst främja hans framsteg, vakar öfver honom med en moders ömma omsorgsfullhet och med den visdom, som födes af fullkomlig insikt. Vägen kan synas enslig och mörk, och den unge lärjungen kan tycka sig vara öfvergifven; men en "vän, som står honom närmare än en broder", är alltid till hands, och den hjälp, som förvägras sinnena, gifves själen.

Det gifves fyra bestämda kvalifikationer, som den på profningens väg stadda chelan måste vinnlägga sig om att förvärfva, och som det stora brödraskapets visdom fastställt såsom villkor för det fulla lärjungaskapet. De fordras icke i sin fullkomlighet, men de måste eftersträfvast och delvis ägas, innan initiationen tillåtes. Den *första* af dessa kvalifikationer är den förmåga att skilja mellan det verkliga och det överkliga, som redan dagats för lärjungens själ, och som fört honom in på den väg, han nu beträdd. Denna skillnad blifver klart och skarpt utpräglad i hans sinne och frigör honom småningom i stor utsträckning från de bojor, som fångsla honom, ty den *andra* kvalifikationen, likgiltighet för yttre ting, följer helt naturligt särskiljandet i spåren på grund af det klara förnimmandet af dessa tings värdelöshet. Han lär sig inse, att den trötthet, som tog bort all smak från lifvet, berodde på de missräkningar, hvilka ständigt blifva följderna af sökandet efter tillfredsställelse i det överkliga, emedan endast det verkliga kan förnöja själen; att alla former äro överkliga och utan varaktighet, alltid växlande under lifvets impulser, och att ingenting är verkligt utom det enda lifvet, som vi omedvetet söka och älska bakom dess många slöjor. Denna urskilningsförmåga stärkes mycket genom de hastigt växlande förhållanden, i hvilka en lärjunge vanligen kastas, på det han må få ett starkt intryck af alla yttre tings obeständighet. En lärjunges jordelif är vanligen ett lif af storm

och under högttryck, på det att de egenskaper, som under normala förhållanden utvecklas i en lång serie af lif i de tre världarna, hos honom må forceras till ett hastigt växande och skyndsamt bringas till fullkomlighet. Då glädje och sorg, frid och ofrid, hvila och vedermöda för honom hastigt växla, lär han sig att i växlingarne se de överkliga formerna, och att under allt detta känna det ständiga, oföränderliga lifvet. Han blifver likgiltig för närvaron eller frånvaron af ting, som sålunda komma och gå; och han riktar mer och mer sin blick på den oföränderliga verklighet, som är ständigt närvarande.

Medan han sålunda vinner i insikt och fasthet, arbetar han äfven på utvecklingen af den tredje kvalifikationen — de sex mentala egenskaper, som fordras af honom, innan han kan beträda själfva Vägen. Han behöfver icke äga dem alla fullkomligt, men han måste hafva dem alla åtminstone delvis, innan det kan tillåtas honom att gå vidare. Först måste han vinna herravälde öfver sina tankar, den rastlösa, obändiga tankesjälens barn, "svåra att styra såsom vinden."¹³² Stadig, daglig öfning i meditation, i koncentration hade börjat hålla denne andlige upprorsmakare i styr, redan innan han beträdde pröfningens väg; och nu arbetar lärjungen med koncentrerad energi på att fullborda sitt värf, ty han vet, att den stora tillväxt i tankekraft, som kommer att åtfölja hans hastiga utveckling, skall blifva en fara både för andra och för honom själf, om han icke fullkomligt kan behärska den kraft, som utvecklar sig hos honom. Det är mindre farligt att gifva ett barn dynamit att leka med än att lägga tankens skapande krafter i händerna på den själfviske och den ärelystne. För det andra måste den unge chelan med den inre själfbehärskningen förena den yttre. Han måste utöfva en lika så sträng kontroll öfver sina ord och handlingar som öfver sina tankar. Såsom förståndet lyder själen, så måste den lägre naturen lyda förståndet. Den nytta lärjungen gör i den yttre världen beror lika mycket på det rena och ädla exempel, som han framställer i sitt synliga lif, som hans nyttighet i den inre världen beror på hans tankars fasthet och styrka. Ofta fördärfvas ett godt verk genom vårdslöshet i denna lägre del af den mänskliga verksamheten, och lärjungen anbefalles därför att sträfva mot ett i alla afseenden fullkomligt ideal, på det han icke sedermera, då han vandrar Vägen, må stappla och gifva bespottarne anledning att smäda.

Såsom redan är sagdt, fordras icke på detta stadium fullkomlighet i någonting; men den vise lärjungen sträfvar till fullkomlighet, ty han vet, att han, äfven då han gör sitt allrabästa, ännu är långt ifrån sitt ideal. För det tredje söker den, som bereder sig till det fulla lärjungaskapet, hos sig uppbygga fördragsamhetens höga och följdrika dygd — det lugna accepterandet af hvarje människa, hvarje form af tillvaro såsom den är, utan anspråk på, att den skall vara någonting annat eller mera öfverensstämmande med ens eget tycke. Då han börjar förstå, att det enda Lifvet antager otaliga begränsningar, af hvilka en hvar är berättigad på sin egen plats och sin egen tid, accepterar han hvarje begränsadt uttryck för detta lif, utan att önska att förvandla det till någonting annat. Han lär sig att vörda den vishet, som uppgjort planen till denna värld, och som leder densamma, och att med vidhjärtad fördragsamhet betrakta de ofullkomliga delarne, under det de småningom blifva färdiga med sina brottstycken af lif. Drinkaren, som lär sig sin läxa af lidande, förorsakadt genom den lägre naturens herravälde, utför ett lika nyttigt verk på sitt utvecklingsstadium som helgonet på sitt, då det lär sig sin sista läxa i jordens skola; och man kan icke rätteligen begära af någondera mera, än han är i

¹³² *Bagavad Gita*. 6: 34.

stånd att åstadkomma. Den ene lär på småbarnsskolans stadium genom åskådningmaterial; den andre tager sin grad, redo att lämna universitetet. Båda hafva *rätt* för sin ålder och på sin plats, och man bör hjälpa dem och hafva sympati för dem *på deras plats*. Detta är en af lärorna i hvad som i occultismen kallas "tolerans". För det fjärde måste lärjungen förvärfva sig uthållighet, den uthållighet, som med gladt mod fördrager allt och vredgas öfver intet och går rakt till målet utan att vika åt sidan. Ingenting kan hända honom, som icke sker enligt Lagen, och han vet, att Lagen är god. Han förstår, att den tvärbranta stig, som leder uppför bergets sida rakt till toppen, icke kan vara lika lätt att gå som den slingrande, väl tilltrampade landsvägen. Han förstår, att han under några få korta jordelif betalar all den karmiska skuld, som hopats under hans föregående tillvaro, och att betalningarna därför måste falla sig dryga. Själftva de strider, för hvilka han råkar ut, utveckla hos honom det femte attributet, tron — hans tro på sin Mästare och på sig själf, en lugn och stark tillit, som är orubblig. Han lär att förlita sig på sin Mästares vishet, kärlek och makt, och han börjar inse den fulla verkligheten af — ej blott säga att han tror på — Gudomligheten i sitt eget hjärta, hvilken är istånd att underlägga sig allting. Den sista sjäsegenskapen, som han har att utveckla hos sig, jämvikten, utvecklas till en viss grad utan medveten ansträngning under sträfvandet efter de föregående fem attributerna. Själftva beslutet att beträda Vägen är ett tecken till, att den högre naturen bryter fram, och att den yttre världen är oåterkalleligt undanskjuten till en lägre plats. De ständiga bemödandena att lefva en lärjunges lif frigöra själen från alla de återstående band, som ännu fästa henne vid sinnevärlden, ty undandragandet af själens uppmärksamhet från lägre ting uttömmar gradvis dessa tings makt. De "vända ryggen åt en återhållsam inbyggare i kroppen"¹³³ och förlora snart all förmåga att störa hans jämvikt. Sålunda lär han sig att ostörd röra sig ibland dem, i det han hvarken åtrår eller tillbakavisar något af dem. Han lär också att bevara jämvikten midt under mentala besvärligheter af alla slag, midt under växlingar af mental glädje och mental smärta. Denna jämvikt lär han sig dessutom att bevara genom de redan omtalade hastiga förändringar, genom hvilka hans lif ledes under hans Mästares ständigt vak samma omvårdnad.

När dessa sex mentala attributer äro i någon mån förvärfvade, behöfver den på pröfningens väg stadda chelan vidare blott den *fjärde* kvalifikationen, den djupa, intensiva längtan efter frigörelse, den själens sträfvan efter förening med Gudomligheten, som i sig själf innebär löftet om sin uppfyllelse. Denna sträfvan gör honom ändtligen fullt mogen att inträda i det fulla lärjungaskapet. Ty då denna längtan en gång afgjordt framträdt, kan den aldrig åter utplånas, och den själ, som känt denna längtan, kan aldrig mera släcka sin törst ur jordiska brunnar. Deras vatten skall alltid hafva en fadd och däfven smak, när han läppjar därpå, och han vänder sig bort med en allt djupare längtan efter det sannskyldiga lifsens vatten. På detta stadium är chelan "den för initiation färdige mannen", färdig att oåterkalleligt "träda in i strömmen", den ström, som för alltid afskär honom från det jordiska lifvets intressen, för så vitt han icke i dem kan tjäna sin Mästare och hjälpa släktets evolution framåt. Ifrån nu och framgent skall hans lif icke längre vara afsöndringens lif¹³⁴; det skall nedläggas såsom en offergåfva på mänsklighetens altare, ett fröjdefullt offer af allt hvad han är, till att brukas för det allmänna bästa.

¹³³ *Bagavad Gita* 2: 59.

¹³⁴ D.v.s. det lif, där sträfvandena för det egna jaget spela någon roll. *Öfvers. anm.*

Idkaren af teosofiens studium intresserar sig säkerligen för att få de tekniska benämningarna för dessa utvecklingsstadier på sanskrit- och pali-språken, så att han må kunna fullfölja studiet af dem i mera detaljerade böcker:

Sanskrit (begagnas af hinduerna.)

1. Viveka; skiljandet mellan det verkliga och det överkliga.

2. Vairâgya; likgiltighet för det överkliga, det förgångliga.

3. Shatsampatti;

Shama, kontroll öfver tankarna
Dama, kontroll öfver handlingssättet
Uparati, fördragsamhet.
Titiksha, uthållighet
Shraddha, tro.
Samâdhâna, jämvikt.

4. Mumuksha; längtan efter frigörelse

Pali (begagnas af buddhisterna.)

1. Manodvâravajjana; öppnandet af förståndets (manas) dörrar — öfvertygelsen om det jordiskas obeständighet.

2. Parikamma; förberedelse till handling; likgiltighet för handlingens frukter.

3. Upâcharo; aktgifvande på handlingssättet, med samma underafdelningar som hos hinduerna.

4. Anuloma; direkt ordning eller succession, hvars uppnående följer på de andra tre.

Människan är därpå en **Adhikari**.

Människan är därpå en **Gotrabhu**.

Under de år, som användas för utvecklandet af de fyra kvalifikationerna, har den på pröfningens väg stadde chelan gått framåt i många andra afseenden. Han har af sin Mästare erhållit mycken undervisning, vanligen meddelad honom, medan hans kropp befinner sig i djup sömn. Själen, iklädd sin väl organiserade astralkropp, har vant sig vid att bruka denna såsom verktyg för medvetandet, och har blifvit dragen till Mästaren för att mottaga undervisning och andlig upplysning. Chelan har vidare blifvit tränad i meditation, och denna verksamhet utanför den fysiska kroppen har väckt till lif och försatt i kraftig utöfning många af de högre förmögenheterna. Under sådan meditation har han uppnått högre tillvarelseplan och lärt mera om lifvet på det mentala planet. Han har lärt att bruka sina växande förmögenheter i mänsklighetens tjänst, och under många af de timmar, då hans kropp legat i sömn, har han arbetat flitigt på det astrala planet med att hjälpa de själar, som förflyttats dit genom döden, trösta offren för olyckshändelser, undervisa dem, som visste mindre än han själf, och på otaliga sätt bistå alla, som behöfde det. Sålunda understödjer han på sitt anspråkslösa sätt Mästartarnes välsignelsebringande arbete och associeras med deras höga brödraskap såsom en medarbetare, om än blott i en blygsam och ringa grad.

Antingen på den förberedande vägen eller senare erbjudes chelan den förmånen att få utföra en af dessa handlingar af försakelse, som beteckna människans hastigare utveckling. Det tillåtes honom "att försaka Devakan", d.v.s. försaka det härliga lif i de himmelska boningarna, som väntar honom vid hans frigörelse från den fysiska världen, ett lif som han till största delen skulle ha kommit att tillbringa i den mellersta arupavärlden i Mästartarnes sällskap och i alla den renaste visdoms och kärleks högsta fröjder. Om han försakar denna frukt af sitt ädla och fromma lif, komma de andliga krafter, hvilka skulle ha förbrukats i hans Devakan, att frigöras för att hjälpa världen i allmänhet, och själf stannar han i det astrala området för att afvakta en snar återfödelse på jorden. Hans Mästare väljer i detta fall och öfvervakar hans reinkarnation och leder honom till att födas under förhållanden, ägnade att göra honom nyttig för världen,

samt lämpliga för hans egna ytterligare framsteg och för det verk, han har sig förelagdt. Han har nått den ståndpunkt, där hvarje individuellt intresse är underordnad det gudomliga verket, och där hans vilja är beredd att tjäna på hvilket ställe och hvilket sätt, som kan fordras af honom. Han öfverlämnar sig därför gärna i de händer, till hvilka han har förtroende, och han accepterar villigt och fröjdefullt den plats i världen, där han bäst kan tjäna och fullgöra sin andel i det härliga verket att främja mänsklighetens evolution. Lycklig den familj, i hvilken födes ett barn, som hyser inom sig en sådan själ, en själ, som bringar med sig Mästarens välsignelse och ständigt öfvervakas och ledes samt erhåller all möjlig hjälp till att skyndsamt bringa sina lägre omhöljen under sin kontroll. Stundom, ehuru sällan, kan en chela reinkarnera i en kropp, som har genomgått barndomen och den första ungdomen såsom boning för en mindre utvecklad själ. När en själ kommer till jorden för en mycket kort lifsperiod, t.ex. omkring femton eller tjugo år, lämnar hon sin kropp vid tidpunkten för den begynnande mandomen, när den genomgått den första uppfostringen och håller på att hastigt utveckla sig till ett dugligt redskap för själen. Om en sådan kropp är verkligt god, och en chela väntar på en passande reinkarnation, händer det, att den ofta under den tid, som den bebos af det jag, för hvilket den ursprungligen byggdes, öfvervakas i syfte att tillgodogöra den, när detta jag icke mera behöfver den. När detta jags lifsperiod är fullbordad, och det går ut ur kroppen till Kamaloka på sin väg till Devakan, tages dess bortkastade kropp i besittning af den väntande chelan, en ny inbyggare gör sitt inträde i det öfvergifna huset, och den skenbart döda kroppen lefver upp igen. Sådana fall äro ovanliga; men de äro icke okända för occultisterna, och man kan finna en del berättelser om dem i occulta böcker.

Vare sig inkarnationen är normal eller abnorm, fortfar chelans själ att gå framåt, och den redan nämnda period uppnås, då han är "redo för initiation". Genom initiationens ingångsport beträder han Vägen, såsom en definitivt antagen chela. Denna väg består af fyra skilda stadier, och ingången till hvart och ett af dem vaktas genom en initiation. Hvarje initiation åtföljes af en utvidgning af medvetandet, hvilken gifver den "kunskapens nyckel" — som det heter — hvilken hör till det stadium, hvartill den gifver tillträde, och denna kunskapens nyckel är tillika en maktens nyckel, ty kunskap är sannerligen makt inom alla naturens riken. När chelan har beträdd Vägen, blifver han hvad man kallar "den hemlösa människan",¹³⁵ ty han betraktar icke mera jorden såsom sitt hem; han har här ingen varaktig stad; för honom äro alla ställen goda, där han kan tjäna sin Mästare. Under det han befinner sig på detta stadium af Vägen, är det tre hinder för framåtskridandet — det tekniska uttrycket för dem är "bojor" — som han måste göra sig kvitt; och nu, då han skyndsamt skall fullkomna sig, kräfvdes det af honom, att han skall helt och hållet utplåna karaktersfelen och fullständigt utföra de uppgifter, som höra till hans ställning. De tre bojor, som han måste kasta af sig, innan han kan gå igenom den andra initiationen, äro det personliga själfvets illusion, tviflet och vidskepelsen. Det personliga själfvet måste i medvetandet kännas såsom en illusion, och måste för alltid förlora sin makt att tvinga sig på själen såsom en verklighet. Han måste känna sig såsom ett med alla; alla måste lefva och andas i honom och han i alla. Tviflet måste tillintetgöras, men genom kunskap, icke genom undertryckande. Han måste känna reinkarnationen och Karma och Mästarens tillvaro såsom fakta — icke blott antaga dem såsom intellektuellt nödvändiga, utan

¹³⁵ Hinduen kallar detta stadium *Parivrajaka's*, vandrarens stadium. Buddhisten kallar det *Srôtapatti's*, hans som har hunnit fram till strömmen. Så betecknas chelan efter sin första initiation och före den andra.

känna dem såsom fakta i naturen, om hvilka han själf har förvissat sig, så att intet tvifvel om dessa hufvudmomenter kan uppstå i hans sinne. Vidskepelsen undflys, då människan höjer sig till kunskap om verkligheten och om kulters och ceremoniernas rätta plats i naturens hushållning. Hon lär sig att bruka alla medel och vara bunden af inga.

När chelan har kastat bort dessa bojor — stundom kräfver denna uppgift flera jordelif, stundom fullbordas den under en del af ett enda lif — står den andra initiationen öppen för honom med sin nya "kunskapsnyckel", och sin vidgade horisont. Nu ser chelan framför sig en hastigt sig förkortande tidrymd af nödtvunget lif på jorden, ty när han har nått detta stadium, måste han genomgå sina tredje och fjärde initiationer i sitt nuvarande lif eller det nästa.¹³⁶

På detta stadium har han att bringa till full verksamhet de inre förmögenheterna, de som höra till de finare kropparna, ty han behöfver dem för sin tjänstgöring i tillvarons högre riken. Om han utvecklats dem förut, kan detta stadium blifva mycket kort; men ännu en gång måste han gå genom dödens port, innan han är redo att mottaga sin tredje initiation, att blifva "svanen", den individ, som sväfvar upp till empyrén, den underbara livvets fågel, om hvilken så många legender berättas.¹³⁷ På detta tredje stadium af Vägen kastar chelan af sig den fjärde och den femte bojan, begäret och motviljan. Han ser det ena och samma Självet i alla, och det yttre omhöljet kan icke längre förblinda honom, antingen det är fagert eller fult. Han betraktar alla med samma öga. Fördragsamhetens fagra knopp, som han på pröfningens väg vårdade, slår nu ut i blom i en alltomfattande kärlek, som innesluter alla i sin ömma omfamning. Han är "alla varelsers vän", han "älskar allt som lefver", i en värld där allting lefver. Såsom en lefvande inkarnation af gudomlig kärlek går han hastigt framåt till den fjärde initiationen, som för honom in på det sista stadiet af Vägen, där han är "bortom det individuella", där han är den värdige, den vörnadsvärde.¹³⁸ Här förblifver han så länge han vill. Han kastar bort de sista, fina fjättrar, som ännu binda honom, om än med sköra trådar, och hålla honom tillbaka från frigörelsen. Han kastar ifrån sig allt fasthängande vid formen och sedan äfven all längtan efter ett formlöst lif. Dessa äro bojor, och han måste vara utan bojor. Han kan färdas genom de tre världarne, men icke ett grand af det, som tillhör dem, får ha makt att kvarhålla honom. Den "formlösa världens" glans får lika så litet tjusa honom som formvärdarnes konkreta härligheter.¹³⁹ Då — och detta är det största af alla framsteg — kastar han bort den afskilda tillvarons sista boja, den "jagbildande förmågan",¹⁴⁰ medelst hvilken individen uppfattar sig såsom skild från andra, ty numera dväljes han i sitt vakande medvetande alltid på enhetens plan, på det buddhiska planet, där Allsjälvet kännes och uppfattas såsom *ett*. Denna jagbildande förmåga föddes med själen och utgör individualitetens väsende, och hon äger bestånd till dess allt, hvad som i henne är värdefullt, är inarbetadt i monaden. Då, på tröskeln till frigörelsen, kan hon försvinna, men öfverlämnar åt monaden sitt ovärderliga resultat, denna

¹³⁶ Chelan på det andra stadiet af vägen är för hinduen *Kutichaka*, mannen som bygger en hydda; han har uppnått en fridens ort. För buddhisten är han *Sakrilâgâmin*, mannen som mottager födelsen blott en gång till.

¹³⁷ I den hinduiska terminologien *Hamsa*, den som realiserar »jag är Det»; i den buddhistiska *Anâgâmin*, mannen som ingen gång mera mottager födelsen.

¹³⁸ Hinduen kallar honom *Paramahamsa*, den som är bortom »jaget»; buddhisten kallar honom *Arhat*, den värdige.

¹³⁹ Se kap. IV.

¹⁴⁰ *Ahamkâra*, i allmänhet angifven såsom *Mâna*, stoltheten, emedan stoltheten är den finaste manifestationen af »jaget» såsom skildt från andra.

känsla af individuell identitet, som är så ren och fin, att hon icke grumlar enhetsmedvetandet. Då bortfaller lätt allt, som kunde gifva gensvar på störande kontakter, och chelan står där iklädd denna härliga skrud af oföränderlig frid, som ingenting kan rubba. Och bortkastandet af denna samma "jagbildande" förmåga har från det andliga ögat förjagat de sista moln, som kunde fördunkla dess genomträngande skarpblick; och i det fulla förnimmandet af enheten bortfaller okunnigheten¹⁴¹ — den begränsning, som gifver upphof åt all afskild tillvaro, och människan är fullkomlig, är fri. Då är slutet på vägen uppnådt, och slutet på vägen är tröskeln till Nirvana. Till detta underbara medvetenhetstillstånd har chelan vant sig att gå ut ur kroppen, under det han passerade det sista stadiet af Vägen. Nu, då han öfverskrider tröskeln, blifver det nirvaniska medvetandet hans normala medvetande, ty Nirvana är det frigjorda själfvets hem.¹⁴² Han har fullbordat människans utveckling. Han står vid gränsen af det mänskliga. Ofvanom honom stå härskaror af väldiga varelser, men de äro öfvermänskliga; korsfästelsen i köttet är förbi, befrielsens timme har slagit, och ett triumferande: "det är fullkomnad", ljuder från segrarens läppar. Se, han har öfverskridit tröskeln, han har uppgått i det nirvaniska ljuset. Åter har en jordens son öfvervunnit döden. Hvilka mysterier, som beslöjas af detta högre ljus, veta vi icke; vi känna blott dunkelt, att det Högsta Självet är funnet, att den älskande och den älskade äro ett. Det långvariga sökandet är förbi, hjärtats törst är för evigt släckt. Han har gått in i sin Herres glädje.

Men har jorden förlorat sitt barn? Har mänskligheten blifvit beröfvad sin triumferande son? Nej! Han har trädt ur ljusets sköte, och han står åter på tröskeln af Nirvana. Själf synes han vara det sannskyldiga förkroppsligandet af detta ljus, härlig utöfver allt hvad ord kunna beskrifva, en manifesterad Guds Son. Men nu vänder han sitt ansikte mot jorden. Hans ögon stråla af det mest gudomliga medlidande med de kringirrande människobarnen, hans bröder efter köttet. Han kan icke lämna dem utan tröst och skingrade såsom får utan herde.

Iklädd den höga försakelsens majestät, härlig i den fullkomliga visdomens styrka och "det eviga lifvets kraft", återvänder han till jorden för att lyckliggöra och leda mänskligheten — en Mästare i vishet, en konungslig Lärare, en gudomlig människa.

Sålunda återvändande till jorden ägnar sig Mästaren åt mänsklighetens tjänst med mäktigare krafter till sitt förfogande, än då han trampade lärjungaskapets Väg. Han har ägnat sig åt att hjälpa människorna, och alla de höga krafter, han behärskar, använder han till att påskynda världens evolution. Till dem, som närma sig Vägen, betalar han den skuld han gjort under sitt eget chelaskaps dagar, i det han leder, hjälper, undervisar dem, såsom han själf förut blifvit ledd, hjälpt och undervisad.

Sådana äro de olika stadierna af människans utveckling från vildens lägsta ståndpunkt till en gudomlig mänsklighet. Upp till ett sådant mål sträfvar mänskligheten, till en sådan härlighet skall vårt släkte hinna.

¹⁴¹ Avidyâ, den första illusionen och den sista, den som skapar de skilda världarne — det första af Nidânas — och den som bortfaller, när befrielsen är uppnådd.

¹⁴² Hinduens *Jivanmukta*, det frigjorda lifvet; buddhistens *Asekha*, den som icke mera har någonting att lära.

KAPITEL XII.

Uppbyggandet af ett kosmos.

Det är på vårt nuvarande evolutionsstadium icke möjligt att mera än på ett ungefär antyda några punkter i de omfattande konturerna af det kosmiska schema, hvori vårt jordklot spelar sin lilla roll. Med "ett kosmos" förstås här ett system, som från vår ståndpunkt synes vara ett helt i sig, emedan det härrör från ett enda Logos och uppehålls af Hans lif. Ett sådant system är vårt solsystem, och den fysiska solen kan betraktas såsom den lägsta manifestationen af Logos, när Han verkar såsom centret i sitt kosmos. Hvarje form är i själfva verket en af Hans konkreta manifestationer; men solen är Hans lägsta manifestation såsom den lif- och kraft-gifvande, allt genomträngande, allt behärskande, reglerande, samordnande centrala kraften.

En occult kommentar säger:

Surya (solen) i sin synliga gestalt tillhör den första eller den lägsta graden af Allnärvarons sjunde och högsta tillstånd, det renaste af allt rent, den första manifesterade andningen af det evigt omanifesterade Sat (Varat). Alla fysiska eller objektiva centralsolar äro till sin substans det lägsta tillståndet af Andningens första princip.¹⁴³

De äro med få ord sagdt den lägsta graden af Logos "fysiska kropp".

Alla fysiska krafter äro endast modifikationer af det lif, som utströmmar från solen, herren och lifgifvaren inom sitt system. Därför har i många forntida religioner solen gällt såsom en symbol af den högste Guden — själfva verket den symbol, som var minst utsatt för missuppfattning å de okunnigas sida.

Mr. Sinnett säger:

»Solsystemet är i själfva verket ett område af naturen, hvilket omfattar mera, än som kan utforskas af någon utom de allrahögsta varelser, som vår mänsklighet är i stånd att utveckla. Teoretiskt sedt, kunna vi vara säkra på — när vi blicka upp till den nattliga himmelen — att hela solsystemet själfvt är blott en droppe i kosmos' ocean. Men denna droppe är i sin ordning en ocean från ståndpunkten af sådana däri lefvande, halfutvecklade varelsers medvetande, som vi själfva äro; och vi kunna för närvarande endast hoppas att komma till några dunkla och sväfvande föreställningar om dess ursprung och inrättning. Men huru dunkla dessa föreställningar än äro, sätta de oss dock i stånd att gifva den underordnade planetkedja, i hvilken vår egen evolution försiggår, dess rätta plats i det system, hvaraf den utgör en del, eller i alla händelser att få en allmän föreställning om den relativa storleken af systemet i sin helhet, af vår planetkedja, af den värld, i hvilken vi för närvarande leva och af de olika evolutionsperioder, i hvilka vi såsom mänskliga varelser taga del.»¹⁴⁴

Ty vi kunna i själfva verket icke med vårt förstånd fatta vår egen ställning, utan att hafva någon idé — huru obestämd den än må vara — om vårt förhållande till det hela; och medan några personer åtnöja sig med att verka inom sin egen pliktsfär och lämna å sido de större

¹⁴³ *Heml. Läran*, I. s. 336.

¹⁴⁴ *The System to which we belong*, p. 4. Finnes såväl separat som införd i *The Growth of the Soul*, kap. X.

lifsområdena, till dess de blifva kallade att verka inom dem, känna andra däremot behovet af en öfverblick öfver det vidtfamnande system, där de hafva sin plats, och finna en intellektuell njutning i att svinga sig uppåt för att få ett fågelperspektiv af hela evolutionsfältet. Detta behof har af mänsklighetens andliga väktare blifvit insedt och tillgodosedt i den storartade skiss af kosmos från occult synpunkt, som uppdragits af deras lärjunge och budbärare H.P. Blavatsky i *Den Hemliga Läran*, ett arbete, som skall blifva allt mera upplysande i den mån som de, hvilka studera den gamla visdomen, själfva utforska och behärska de lägre planen af vår i utveckling stadda värld.

Logos framträdande, har det blifvit oss sagdt, är signalen till vårt kosmos' födelsestund.

När Han är uppenbarad, uppenbaras allting efter Honom. Genom Hans uppenbarande blir allt detta uppenbaradt.¹⁴⁵

Han bringar med sig frukterna af ett förgånget kosmos — de väldiga andliga intelligenser, som skola blifva Hans medarbetare och redskap i det universum, som nu skall byggas. Högst bland dessa äro "De Sju", hvilka ofta själfva omtalas såsom Logoi, emedan enhvar på sin plats är medelpunkten för ett särskildt område i kosmos, likasom Logos är medelpunkten för det hela. Den förut citerade kommentaren säger:

De sju väsendena i solen äro de Sju Heliga, själföfdda från den inneboende kraften i Modersubstansens sköte Den kraft, från hvilken de framträda till medveten tillvaro i hvarje sol, är hvad några kalla Vishnu, som är det Absolutas andning. Vi kalla den det enda manifesterade Lifvet — själfvt ett återsken af det Absoluta.

Detta "enda manifesterade Lif" är Logos, den manifesterade Guden.

Från denna första delning har vårt kosmos sin sjufaldiga karakter, och alla följande delningar upprepa i sitt nedstigande från det högre till det lägre denna sjutoniga skala. Under enhvar af de sju sekundära Logoi lyda de nedstigande ordningar af intelligenser, som utgöra den styrande korporationen i hans rike. Bland dessa höra vi talas om Lipika, som äro Karmas upptecknare för detta rike och för alla varelser däri; om Maharajas eller Devarajas, som öfvervaka utförandet af den karmiska lagen; om de stora skarorna af "uppbyggarna", som dana och gestalta alla formerna efter de idéer, som äro förvarade i Logos' skattkammare, i Allförnuftet, och som öfvergå från Honom till de Sju, af hvilka enhvar uppgör planen för sitt eget rike under denna högsta ledning och detta allt inspirerande lif, och på samma gång gifver det sin egen individuella färg. H.P. Blavatsky kallar dessa sju rikena, som tillsammans utgöra solsystemet, de sju Laya-centrerna; hon säger:

De sju Laya-centrerna äro de sju nollpunkterna, om vi bruka termen »noll» i samma mening som kemisterna. Den betyder i esoterismen en punkt, i hvilken differentieringen tänkes börja. Från centrerna — bortom hvilka den esoteriska filosofien låter oss skönja de dunkla metafysiska konturerna af Lifvets och Ljusets »Sju Söner», det hermetiska och andra filosofiska systems sju Logoi — börjar differentieringen af de elementar, hvilka ingå i vårt solsystems konstitution.¹⁴⁶

¹⁴⁵ *Mundakopanishad*, II, 2: 10.

¹⁴⁶ *Heml. Läran*, I s. 176.

Detta rike är en planetarisk evolution af en häpnadsväckande karakter, det fält hvarpå genomleivas utvecklingsstadierna af ett lif, hvaraf en fysisk planet, sådan som Venus, blott är ett öfvergående förkroppsligande. Vi kunna för att undvika oreda kalla detta rikets utvecklare och styresman ett planetariskt Logos. Från solsystemets materia, hvilken utflödat från själfva det centrala Logos, hämtar Han sitt råämne och bearbetar det genom sina egna levande krafter. Hvarje planetariskt Logos specialiserar sålunda sitt rikets materia från ett gemensamt förråd.¹⁴⁷ Då det uratomiska tillståndet (den högsta aggregationsformen) på hvar och ett af hans rikets sju plan är identiskt med materien på hvar och en af underafdelningarne af ett plan i hela solsystemet, bevaras sålunda kontinuitet i det hela. Såsom H.P. Blavatsky anmärker, ändra atomerna "sina ekvivalentförhållanden på hvarje planet"; atomerna själfva äro identiska, men deras kombinationer olika. Hon säger vidare:

Sålunda skilja sig elementerna på vår planet och de, som tillhöra dess syskon inom solsystemet, i sina föreningar lika vidt från hvarandra, som från de kosmiska elementerna bortom vårt solsystems gränser Hvarje atom har sju existensplan enligt den esoteriska läran;¹⁴⁸

de olika underafdelningarne på hvarje plan — såsom vi kallat dem.

På de tre lägre planen af sitt i utveckling stadda rike bygger planet-Logos sju klot eller världar, som vi för bekvämlighets skull och i enlighet med det vanliga beteckningssättet vilja kalla kloten A, B, C, D, E, F, G. Dessa äro de i sången VI af *Dzyan's Bok* omtalade "sju små hjul, kringhvälfvande"; det ena gifvande upphof till det andra.

Han bygger dem till likhet med äldre hjul, anvisande dem plats på de oförgängliga centra.¹⁴⁹

Oförgängliga, emedan hvarje hjul ej blott ger upphof åt sin efterträdare, utan äfven, såsom vi skola få se, själf reinkarneras i samma centrum.

Dessa klot kunna tecknas såsom ordnade i tre par på bågen af en ellips med det mellersta klotet i den mellersta och lägsta punkten. Kloten A och G — det första och det sjunde — äro i regel på arupa-stadierna af det mentala planet. Kloten B och F — det andra och det sjette — äro på rupa-stadierna. Kloten C och E — det tredje och det femte — äro på det astrala planet. Klotet D — det fjärde — är på det fysiska planet, Dessa klot omtalas af H.P. Blavatsky såsom "tillhörande de fyra lägre plan, som utgöra formernas universum"¹⁵⁰ d.v.s. det fysiska och det astrala planet samt de två underafdelningarna af det mentala (rupa och arupa). De kunna tecknas sålunda:¹⁵¹

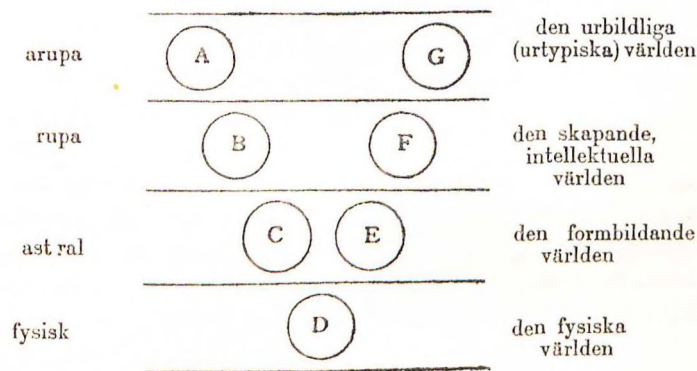
¹⁴⁷ Jämf. i kap. I hvad som säges om materiens evolution.

¹⁴⁸ *Heml. Läran*, I, s. 181 och 189.

¹⁴⁹ *Heml. Läran*, I s. 66.

¹⁵⁰ *Heml. Läran*, I s. 191.

¹⁵¹ Se *Heml. Läran*, I s. 240. Viktig är noten — nämligen att den »urtypiska världen» icke är världen, sådan hon existerade i det planetariska Logos' tanke, utan den första modellvärlden, som gjordes.

Detta är den typiska anordningen, men den modifieras på vissa evolutionsskeden. Dessa sju klot bilda tillsammans en planetkedja, och — om vi för ett ögonblick betrakta denna kedja såsom ett helt, såsom en enhet, ett planetlif eller en planetindivid — den genomgår i sin evolution sju olika stadier. De sju kloten *såsom ett helt* utgöra dess planetariska kropp, och denna kropp upplöses och formas ånyo sju gånger under det planetariska lifvet. Planetkedjan har sju inkarnationer, och de resultat, som ernås under en af dem, öfvergår till den nästa.

Hvarje sådan kedja af världar är ett barn och en skapelse af en annan lägre och död kedja — dess reinkarnation så att säga.¹⁵²

Dessa sju inkarnationer¹⁵³ utgöra "den planetariska evolutionen" — ett planetariskt Logos' rike. Då det finnes sju planet-Logoi, inse vi, att dessa sju planetariska evolutioner, af hvilka enhvar är skild från de andra, tillsammans bilda solsystemet.¹⁵⁴ I en occult kommentar skildras framträdandet af de sju Logoi från det enda Logos och af de sju successiva planetkedjorna af sju klot hvardera på följande sätt:

Från ett ljus sju ljus, från hvar och ett af de sju, sju gånger sju.¹⁵⁵

I fråga om planetkedjans inkarnationer, manvantarorna, hafva vi fått veta, att dessa äfven kunna underafdelas i sju stadier. En lifsvåg från planet-Logos utsändes kedjan rundt, och sju sådana stora lifsvågor, af hvilka enhvar tekniskt benämnes "en rund", utgöra en enda manvantara. Hvarje klot har sålunda sju perioder af verksamhet under en manvantara, i det hvar och ett i sin tur blifver ett fält för lifvets utveckling.

Om vi betrakta ett enda klot, finna vi, att under en af dessa dess verksamhetsperioder, sju rotraser af en mänsklighet utvecklas på detsamma jämte sex andra icke-mänskliga riken, alla ömsesidigt beroende af hvarandra. Som dessa sju riken innehålla former, hvilka befinna sig på alla evolutionsstadier, och som alla hafva högre utvecklingsstadier framför sig, öfvergå ett världsklots i utveckling stadda former till ett annat för att där fortsätta sin evolution, när det förra klotets verksamhetsperiod nått sitt slut, och de gå från klot till klot ända till rundens slut. De fortsätta vidare sin vandring rund efter rund ända till slutet af de sju runderna, d.v.s. slutet af manvantaran. Därefter stiga de vidare uppåt genom manvantara efter manvantara, till dess

¹⁵² *Heml. Läran*, I, s. 191.

¹⁵³ Tekniskt kallade »manvantaror».

¹⁵⁴ Mr. Sinnett kallar dem »de sju evolutionsschemata».

¹⁵⁵ *Heml. Läran*, I, s. 159.

slutet af deras planetkedjas reinkarnationer uppnåts, då resultaten af denna planetariska evolution insamlas i planet-Logos. Jag behöfver icke säga, att knappast någonting af denna evolution är känt för oss. Endast de mest i ögonen fallande punkterna af det häpnadsväckande hela ha blifvit angifna af Lärarne.

Äfven när vi komma till den planetariska evolution, i hvilken vår egen värld är ett stadium, veta vi ingenting om de processer, genom hvilka dess sju klot utvecklats under sina två första manvantaror; och om dess tredje manvantara, veta vi endast, att det klot, som nu är vår måne, var klotet D i denna planetkedja. Detta faktum kan emellertid hjälpa oss att med större klarhet fatta hvad som menas med dessa successiva reinkarnationer af en planetkedja. De sju klot, som utgjorde månkedjan, genomgingo i behörig ordning sin sjufaldiga evolution. Sju gånger svepte lifsvågen, det planetariska Logos' andning, fram genom kedjan och väckte till lif hvarje klot i dess tur. Det är som Logos i ledningen af sitt rike först riktade sin uppmärksamhet på klotet A och där successivt kallade till tillvaro de otaliga former, hvilka alla tillsammans utgöra en värld. När evolutionen fortgått till en viss punkt, riktade han sin uppmärksamhet på klotet B, och klotet A sjönk småningom i en fridfull sömn. Sålunda fortgick lifsvågen från klot till klot, till dess en rund af cirkeln var fullbordad, när klotet G avslutade sin evolution. Då följde en period af hvila¹⁵⁶, under hvilken den yttre evolutionsverksamheten upphörde. Vid slutet af denna period började åter den yttre evolutionen, som nu öppnade sin andra rund och likasom förut begynte med klotet A. Processen återupprepas sex gånger. Men när den sjunde runden, den sista, uppnås, inträder en förändring. När klotet A fullbordat sin sjunde lifsperiod, desintegreras det gradvis, och det oförgängliga laya-centrumtillståndet inträder. Från detta utvecklas vid gryningen af den följande manvantaran ett nytt klot A — likasom en ny kropp — hvare den föregående planetens A's "principer" taga sin boning. Detta uttryck är endast afsedt att gifva en idé om förhållandet mellan klotet A i den första manvantaran och klotet A i den andra; naturen af detta samband förblifver dold.

Om sambandet mellan klotet D i mån-manvantaran — vår måne — och klotet D i jordmanvantaran — vår jord — veta vi något mera, och Mr. Sinnett har i *"The System to which we belong"* gifvit en god öfversikt af den lilla kunskap därom vi äga. Han säger:

Den nya jordnebulosan utvecklades omkring ett centrum, som stod i nästan samma förhållande till den döende planeten, som jordens och månens medelpunkter för närvarande hafva till hvarandra. Men i sitt nebulosatillstånd intog detta aggregat af materia en ofantligt större volym, än den fasta jordmassan nu intager. Den sträckte sig i alla riktningar så långt, att den i sin glödande omfamning inneslöt den gamla planeten. En ny nebulosas temperatur synes vara betydligt högre än någon temperatur, som vi känna, och såmedelst blef den gamla planetens yta på nytt upphettad på sådant sätt, att hela dess atmosfär, dess vatten och all materia på densamma, som kunde förflyktigas, försattes i gasform och därmed blef öfverförbart till det nya attraktionscentrum, som uppstod i den nya nebulosas medelpunkt. På detta sätt öfverfördes den gamla planetens luft och sjöar i den nys konstitution, och däraf kommer det, att månen i sitt närvarande tillstånd är en kal, glänsande massa, torr och molnlös, ej längre beboelig och ej längre behöflig till bostad för några fysiska varelser. När den närvarande

¹⁵⁶ Tekniskt kallad en pralaya.

manvantaran är nästan avslutad, under den sjunde runden, skall dess (månens) desintegrering fullbordas, och den materia, som den ännu håller tillsamman, skall upplösas i meteorstoff.¹⁵⁷

I tredje bandet af *Den Hemliga Lära*n, där några af de muntliga lärdomar, som H.P. Blavatsky meddelade sina mera framskridna lärjungar, äro publicerade, säges:

I början af vårt klots evolution var månen mycket närmare till jorden och mycket större, än han nu är. Han har aflägsnat sig från oss och mycket sammankrympt till sin storlek (Månen gaf alla sina principer åt jorden ..) . . . En ny måne skall visa sig under den sjunde runden, och vår måne skall slutligen upplösas och försvinna.¹⁵⁸

Evolutionen under månmanvantaran gaf upphof åt sju klasser af varelser, hvilkas tekniska benämning är "fäder" eller "pitrier", emedan det var från dem jordmanvantarans varelser ledde sitt ursprung. Dessa äro *Den Hemliga Lärans* "månpitrier". Mera utvecklade än dessa voro två andra klasser — ömsom kallade solpitrier, människor, lägre Dhyanis — som voro alltför långt framskridna för att inträda i den jordiska evolutionen på dess tidigare stadier, men för sin framtida utveckling behöfde jordelivets senare fysiska villkor. Den högre af dessa två klasser bestod af individualiserade djurliknande varelser med embryoniska själar, d.v.s. varelser, som hade utvecklat orsakskroppen. Den andra klassen närmade sig till bildandet af densamma. Af månpitrierna befunno sig de, som hörde till första klassen, i begynnelsen af detta närmande och visade redan spår af intelligens, medan den andra och den tredje klassen endast hade utvecklat den kamiska principen. Samtliga de sju klasserna af månpitrier voro månkedjans produkt, hvilken för ytterligare utveckling öfverfördes till jordkedjan, planetkedjans fjärde inkarnation. Såsom monader — med den mentala principen närvarande i den första, den kamiska principen utvecklad i de andra och tredje klasserna, denna princip groende i den fjärde, endast närmande sig groningstillståndet i den ännu mindre utvecklade femte och omärkbar i den sjette och sjunde inträdde dessa väsenheter i jordkedjan för att besjåla den elementala substansen och de af "uppbyggarna" bildade formerna.¹⁵⁹

"Uppbyggarna" är en benämning, som omfattar otaliga intelligenser, hierarkier af väsenden i olika grader af medvetande och makt, hvilka på hvar och ett plan utföra det aktuella bygandet af former. De högre leda och kontrollera, medan de lägre forma materialet efter de gifna modellerna. Och nu visar sig nyttan af de successiva kloten i planetkedjan. Klotet A är urtypernas värld. Där skapas modellbilderna för de former, som skola utarbetas under loppet af en gifven rund. Från det planetariska Logos' tanke taga de högste uppbyggarna de urbildliga, idéerna och leda uppbyggarna på arupa-stadierna, då de gestalta de urbildliga formerna

¹⁵⁷ Anförda arbetet p. 19.

¹⁵⁸ *Secret Doctrine*, III, p. 562.

¹⁵⁹ H.P. Blavatsky innefattar i *Hemliga Lära*n icke pitrier af första och andra klassen i »hierarkien af monader från månkedjan». Hon räknar dem för sig såsom »människor», såsom »Dhyan Chohans». Se del I sid. 213-14, 224, 229.

Den af mig antagna terminologien är den som begagnas i *Heml. Lära*n. I den ovärderliga afhandlingen af mrs. Sinnett och mr. Scott-Elliot om »*Lunar Pitris*», tagas H.P. B:s lägre Dhyanis, hvilka inkarnera i tredje och fjärde runderna, såsom första och andra klasserna af månpitrierna. Dessa författares tredje klass är sålunda H.P. B:s första klass, deras fjärde klass hennes andra o.s.v. Det är ingen olikhet i framställningen af fakta, utan endast i terminologien; men denna olikhet kan missleda den, som studerar ämnet, om den icke förklaras. Som jag begagnar H.P. B:s terminologi, böra de som studera Londonlogens »Förhandlingar» ihågkomma, att min första klass är deras tredje o.s.v.

för runden. På klotet B reproduceras dessa former i olika skepnader i mental materia af en lägre klass af uppbyggare och utvecklas småningom i olika riktningar, till dess de äro redo att mottaga infiltrerandet af tätare materia. Då upptaga uppbyggarna i astral materia arbetet och bilda på klotet C astrala former med mera genomförda detaljer. När formerna blifvit utvecklade så långt, som de astrala förhållandena medgifva, upptaga uppbyggarna på klotet D formbildningsarbetet på det fysiska planet, och de lägsta slagen af materia gestaltas sålunda till lämpliga typer och uppnå sitt mest förtätade och fullständiga tillstånd.

Från denna midtpunkt räknadt förändrar sig något evolutionens natur. Hittills hade den största omsorgen ägnats åt byggandet af formen. På den uppåtstigande evolutionsbågen ägnas den förnämsta omsorgen åt bruket af formen såsom ett redskap för det sig utvecklande lifvet. Under den andra hälften af evolutionen på klotet D samt under evolutionen på kloten E och F tager sig medvetandet uttryck först på det fysiska och sedan på det astrala och på det lägre mentala planet genom ekvivalenter af de former, som utarbetats på den nedåtgående bågen. På den sistnämnda trycker monaden, så godt den kan, sin prägel på de sig utvecklande formerna, och dessa inpräglingar te sig dunkelt såsom intryck, intuitioner o.s.v. På den uppåtstigande bågen uttrycker sig monaden genom formerna såsom varande deras inre härskare. På klotet G är rundens fullkomnande uppnådt, och monaden bor uti och brukar såsom sina redskap klotet A:s urbildliga former.

Under alla dessa utvecklingskedan hafva månpitrierna verkat såsom formernas själar, öfverskyggande och sedermera boende i dem. Det är på pitrierna af första klassen som den tyngsta arbetsbördan hyllar under de tre första rundorna. Pitrier af andra och tredje klassen strömma in i de former, som utarbetats af de första. Pitrier af första klassen bereda dessa former genom att besjåla dem och gå sedan vidare och låta dem öfvertagas af de andra och tredje klasserna. I slutet af första runden ha mineralvärldens urbildliga former bringats ned för att utarbetas under de följande runderna, till dess de ernå sin största fasthet i midten af fjärde runden. "Elden" är den första rundens "element".

I den andra runden fortsätta pitrierna af första klassen sin mänskliga evolution, endast berörande de lägre skedena, likasom det mänskliga fostret ännu i dag berör dem, medan den andra klassen i slutet af runden hinner till det begynnande mänskliga stadiet. Denna runds uppgift är att bringa ned växtlifvets urbildliga former, hvilka i den femte runden skola nå sin fulländning. "Luften" är den andra rundens "element".

I den tredje ernå första klassens pitrier en definitivt mänsklig form. Ehuru kroppen är ge-léartad och jättelik, är den dock på klotet D kompakt nog för att börja stå upprätt. Den är aplik och betäckt med borstlikt hår. Pitrier af tredje klassen uppnå det begynnande mänskliga stadiet. Solpitrier af andra klassen uppträda för första gången på klotet D af denna rund och öfvertaga ledningen af den mänskliga evolutionen. De urbildliga djurformerna bringas ned för att i slutet af sjette runden utarbetas till fullkomlighet, och "Vattnet" är det karakteristiska "elementet".

Den fjärde runden, den mellersta af de sju, hvilka utgöra jordmanvantaran, kännetecknas af att till klotet A bringas de urbildliga mänskliga formerna. Denna rund är nämligen lika så utprägladt mänsklig, som de föregående voro utprägladt animaliska, vegetabiliska och minera-

linka. Icke förr än i den sjunde runden skola samtliga dessa former blifva fullt förverkligade af mänskligheten; men den mänskliga formens möjligheter äro manifesterade i den fjärde rundens urtyper. "Jorden" är denna runds "element", det tätaste, det mest materiella. Första klassens sol-pitrier kunna sägas mer eller mindre sväfva omkring klotet D i denna rund under dess tidigare verksamhetsskeden; men de reinkarnera icke definitivt förr än efter den tredje stora lifsutströmningen från Planetlogos¹⁶⁰ i midten af tredje rasen och i början endast långsamt, i det att antalet växer allt eftersom släktet går framåt, och stora skaror inkarnera i början af fjärde rasen.

Mänsklighetens evolution på vår jord, klotet D, företer i en mycket utpräglad form den ständigt sig upprepande sjufalden, på hvilken vi redan ofta häntydt. Sju människoraser hade redan visat sig i den tredje runden, och i den fjärde blefvo dessa grundläggande indelningar mycket tydliga på klotet C, där sju raser, hvardera med sina underraser, utvecklade sig. På klotet D börjar mänskligheten med en första ras — vanligen kallad en rotras — på sju olika punkter, "sju till antalet, hvardera i sin lott".¹⁶¹ Dessa sju typer vid sidan af hvarandra, icke den ena efter den andra, utgöra den första rotrasen, och enhvar af dem har sina egna sju underraser.

Från den första rotrasen — gelélike, amorfa varelser — utvecklar sig den andra rotrasen med former af mera utpräglad konsistens, och från denna utvecklar sig den tredje, aplika varelser, som blifva otympliga, jättelika människor. I midten af denna den tredje rotrasens — den lemuriska rasens — evolution kommo till jorden från en annan planetkedja, nämligen Venus', som var vida längre framskriden i sin evolution, medlemmar af dess högt utvecklade mänsklighet, härliga varelser, hvilka på grund af sitt strålande utseende omtalas såsom Eldens Söner, en högt stående underafdelning bland Förnuftets Söner.¹⁶² De togo sin bostad på jorden såsom den unga mänsklighetens gudomliga lärare. Några af dem blefvo kanaler för den tredje lifsvågen från Logos, och ingöto i den animaliska människan det monadiska livets gnista, hvilken bildar orsakskroppen. Sålunda blifva den första, andra och tredje klassen af månpitrierna individualiserade — den stora massan af mänskligheten. De två klasser af solpitrier, som redan blifvit individualiserade — den första, innan de lämnade månkedjan, och den andra senare — bilda två lägre ordningar af Förnuftets Söner. De som tillhöra den andra, inkarnera i tredje rasen i dess mittpunkt, och de som höra till den första komma in senare, till större delen i den fjärde rasen, den atlantiska. Den femte eller ariska rasen, som nu leder den mänskliga evolutionen, utvecklade sig från den atlantiska rasens femte underraser. De mest lofvande familjerna af denna afskildes i Centralasien; och den nya rastypen utvecklade sig under direkt öfvervakande af ett högt väsende, med ett tekniskt uttryck kalladt en Manu. Utgående från Centralasien bosatte sig den första underrasen i Indien söder om Himalaya, och i sina fyra stånd, lärare, krigare, köpmän och arbetare¹⁶³, blef den på den stora indiska halfön den härskande rasen och underkufvade de nationer af fjärde och tredje rasen, som då bebodde denna halfö.

¹⁶⁰ Jfr. kap. VII, sid. 93, 93, 96.

¹⁶¹ *Dzyans bok*, 13, i *Heml. Läran II*, s. 19.

¹⁶² Manasaputra. Denna stora hierarki af själfmedvetna intelligenser omfattar många underafdelningar. Jfr. sid. 96 och 101.

¹⁶³ Brahmanas, Kshattryas, Vaishyas och Shudras.

Vid slutet af den sjunde rundens sjunde ras, d.v.s. vid slutet af vår jordmanvantara, skall vår planetkedja öfverlämna till sin efterträdare frukterna af sitt lif. Dessa frukter äro fullkomnade gudomliga människor, Buddha'er, Manu'er, Chohaner, Mästare, redo att fortsätta evolutionens verk under ledning af planet-Logos med härskaror af mindre utvecklade varelser af alla medvetenhetsgrader, varelser som ännu behöfva fysisk erfarenhet för fullkommandet af sina gudomliga möjligheter. Vår planetkedjas femte, sjette och sjunde manvantaror ligga ännu i framtidens sköte, sedan denna fjärde slutat, och då skall planet-Logos i sig upptaga alla evolutionens frukter och med sina barn inträda i en period af hvila och lycksalighet. Om detta höga tillstånd kunna vi icke tala. Huru skulle vi på vårt närvarande evolutionsstadium kunna drömma om dess utsägliga härlighet? Vi kunna blott dunkelt ana, att vår ande skall "ingå i Herrens glädje" och hvilande i honom se gränslösa vidder af gudomligt lif och kärlek utbredda inför sig — höjder och djup af makt och fröjd, gränslösa såsom det enda Varat, outtömliga såsom Den, hvilken ÄR.

FRID VARE ALLA VARELSER.

Teosofiska Samfundet.

Teosofiska Samfundet är en internationell förening, som stiftades i New York den 17:de nov. 1875. Dess uppgifter äro:

I. Att bilda en kärna af mänsklighetens allmänna broderskap utan anseende till ras, trosbekännelse, kön, samhällsställning eller färg;

II. Att befrämja studiet af jämförande religion, filosofi och vetenskap;

III. Att utforska ännu okända naturlagar samt människans dolda krafter.

Af dessa tre uppgifter är endast den första bindande för alla medlemmar; de två senare äro afsedda att understödja denna första. Den andra uppgiften afser att göra Öster- och Västerlandet bekanta med hvarandras religion, filosofi och vetenskap och att därigenom nedbryta de skrankor, som olikhet i trosbekännelse och ras upprest mellan dem, samt ställa deras dolda skatter af andlig kunskap till deras gemensamma bruk. Äfven den tredje uppgiften verkar för broderskapet, i det den gifver människan kunskap om sig själf och sin omgifning och slutligen visar henne den andliga enhet, som ligger bakom alla till det yttre skilda väsen. Men för utförandet af båda dessa uppgifter fordras särskilda egenskaper och särskilda förhållanden; de äro därför icke bindande för alla medlemmar, utan upptagas frivilligt af dem, som äro intresserade och lämpliga härför. En person, som är fullkomligt likgiltig för dessa ting, är dock, om han blott tror på människornas broderskap och vill verka härför, fullt berättigad att söka medlemskap och hjärtligt välkommen inom samfundet.

Medlemmarne af Teosofiska Samfundet sammanhållas af ett etiskt snarare än ett intellektuellt band, och deras enhet beror på ett gemensamt högt ideal, icke en gemensam lära. Samfundet har inga dogmer, fordrar ingen trosbekännelse, understöder ingen religion framför andra, sluter sig icke till något parti, tager ingen del i de ändlösa tvistigheter, som söndra samhället och förbittra det allmänna lifvet och familjelifvet. Det söker ej att draga någon från hans egen religion, utan snarare uppmanar och hjälper honom att i djupet af densamma uppsöka den andliga näring, han behöfver. De läror, som förkunnas i anslutning till samfundets andra och tredje uppgifter, framställas såsom ämnen för studium, icke som dogmer, hvilka skola blindt antagas. Att hvar och en bör visa andras religiösa åsikter den aktning och hänsyn, som han begär för sina egna, antages inom samfundet vara en hedersplikt.

I yttre måtto är samfundet indeladt i *sektioner*, omfattande bestämda geografiska områden. F.n. (Mars 1900) finnas 8 sådana sektioner, nämligen: den Europeiska (omfattande England och de delar af Europa, som ännu icke bildat särskilda sektioner), den Skandinaviska, den Holländska, den Franska, den Indiska, den Amerikanska, den Australiska och den Nyzeeländska. Sektionernas medlemmar äro efter fritt *val* antingen medlemmar af de på olika ställen befintliga lokala *logerna* eller ock *fristående*.

I spetsen för hvarje sektion står en af densamma vald *generalsekreterare*. Samfundets *president* (Öfverste H.S. Olcott) och *vice president* (Mr. A.P. Sinnett) bilda jämte alla general-

sekreterarne dess *generalråd*. Samfundets gemensamma *hufvudkvarter* flyttades 1879 till Indien och är nu förlagdt till Adyar nära Madras.

Teosofiska Samfundet i Skandinavien.

Teosofiska Samfundet infördes i Sverige, då i Stockholm, den 10 febr. 1889, *Teosofiska Samfundets Svenska Afdelning* stiftades som en »loge» af samfundet. Två år därefter reviderades stadgarne och ändrades namnet till *Svenska Teosofiska Samfundet*, fortfarande en loge tillhörande Teosofiska Samfundets Europeiska Sektion. Sedan logen hastigt fått afläggare å olika ställen i landet (och äfven i Norge) under namn af »lokalföreningar», ombildades densamma, 1893, till en »subsektion» af den Europeiska sektionen, och »lokalföreningarne» blefvo »loger». Namnet ändrades nu till *Skandinaviska Teosofiska Samfundet*. Slutligen togs steget fullt ut, och 1895 konstituerade Teosofiska Samfundets President, Öfverste Olcott, den skandinaviska subsektionen till egen »sektion»; sedan dess är dess namn *Teosofiska Samfundets Skandinaviska Sektion*, och den omfattar alla loger och fristående medlemmar af Teosofiska Samfundet inom Sverige, Norge, Danmark och Finland.

Medlemskap i Teosofiska Samfundet står öppet för alla, dock fordras för den, som icke uppnått lagstadgad myndighetsålder, laglig målsmans medgifvande. Anmälan om inträde inom den skandinaviska sektionen göres antingen till generalsekreteraren, om man vill blifva fristående medlem, eller till ordföranden i den loge, man önskar tillhöra. Årsafgiften *till sektionen*, hvilken är densamma för fristående medlemmar och för logemedlemmar, är dels en fastställd minimiafgift å 4 kr., dels frivillig. Alla medlemmar erhålla gratis Teosofisk Tidsskrift; de, hvilkas frivilliga bidrag (utöfver minimiafgiften) uppgå till 6 kr., hafva dessutom rätt att för halfva dess belopp utan vidare kostnad uttaga litteratur från Teosofiska Bokförlaget och erhålla vid ytterligare rekvisitioner från byrån 25 % rabatt.

Sektionens byrå, benämnd *Teosofiska Centralbyrån*, är f.n. förlagdt till Engelbrektsgränd 7, Stockholm. Till densamma kunna alla skrivelser till sektionens styrelse, generalsekreterare eller kassaförvaltare adresseras. Å byrån förvaras biblioteket och bokförlaget, samt hålles teosofisk litteratur till salu.

Loger finnas för närvarande (Mars 1900) i Stockholm, Göteborg, Örebro, Lund, Sollefteå, Upsala, Luleå, Kristiania och Köpenhamn samt ett *bibliotek* i Helsingfors. Närmare upplysningar genom Centralbyrån,

Teosofisk litteratur.

(Fullständig förteckning erhålles på begäran från centralbyrån.)

<i>Annie Besant</i> ,	Inledning till Teosofien	Kr.	0: 10
»	Reinkarnationen	»	1: -
»	Döden och sedan	»	1: 25
»	Karma	»	0: 60
»	Själfvet och dess höljen	»	1: -
»	Fyra världsreligioner	»	2: -
»	Den uråldriga Visdomen, häft. 3:50; inb.	»	4: 50

<i>H.P. Blavatsky</i>	Nyckel till Teosofien, häft. 3:—; inb.	»	4: -
»	Den Hemliga Läran, häft. 27; —; inb i 2 b.	»	30: -
<i>F. Hartmann,</i>	Magi, hvit och svart, häft. 3: —; inb.	»	4: -
<i>A.P. Sinnett,</i>	De invigdes Lära	»	2: 75

Etiskt.

<i>Blavatsky</i>	Tystnadens röst	»	1: -
<i>M.C,</i>	Ljus på vägen (Kommentarier därtill i Teos. Tidskrift 1895.)	»	0: 25
<i>Annie Besant,</i>	I Förgården	»	1: 50

Teosofisk Tidskrift är den Skandinaviska Sektionens organ och utkommer med 10 häften à 32 sidor årligen. Prenumerationspris 3 kronor. Äldre årgångar, 1891-1896, erhållas vid rekvisition från byrån för 1 krona pr. st.